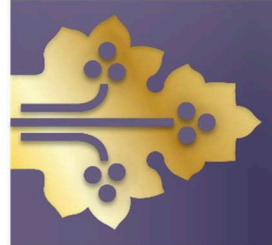

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

Az Országos Széchényi Könyvtár 2022. évi beszámolója

1014 Budapest, Szent György tér 4–5–6.

Rózsa Dávid főigazgató

2023. február 28.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	6
I. Szervezeti és humánerőforrás-kérdések.....	9
1. Dolgozói létszám.....	9
2. Humánerőforrás-helyzetkép az OSZK-ban.....	9
3. Bérhelyzet	10
4. Közösségi szolgálat.....	10
5. Kulturális közfoglalkoztatottak	10
6. Képzésben részt vevő dolgozók.....	10
7. Szervezeti kultúra (rövid ismertető, elért változások, SZMSZ státusza)	11
8. Az esélyegyenlőség biztosítása (felelős, tevékenység bemutatása)	11
9. Környezeti fenntarthatóság (felelős, tevékenység bemutatása).....	11
10. Jogi és igazgatási ügyek	12
11. A járványhelyzet és az energia-veszélyhelyzet kezelése a könyvtárban	13
II. Szakmai működés, szolgáltatások	15
1. Nyitvatartás.....	15
2. Látogatói adatok.....	16
3. Dokumentumforgalom.....	17
3.1. Dokumentumforgalom és könyvtárhasználat.....	17
3.2. Dokumentumforgalom olvasótermenként	18
3.3. Szabadpolcos állomány	19
4. Olvasói infrastruktúra.....	20
5. Tájékoztatás	21
6. Reprográfiai szolgáltatások.....	23
7. Online szolgáltatások.....	23
7.1. Honlap, tematikus és közösségi szolgáltatások	27
7.2. Elektronikus dokumentumküldés.....	28
8. Szolgáltatások fogyatékkal élők számára	28
9. Könyvtári programok, közösségi kezdeményezések	30
9.1. Használóképzések	30
9.2. Rendezvények.....	30
9.3. Kiemelt rendezvények, szakmai konferenciák.....	33
10. Partnerség.....	41
10.1. Hazai szervezetekkel	41
10.2. Nemzetközi együttműködések	41
11. Tudományos kutatás	59

11.1.	Tudományos kutatás, kutatásszervezés az OSZK-ban 2022 folyamán	61
11.2.	Klebensberg Kuno-ösztöndíj	61
11.3.	Egyéb intézményi együttműködések.....	62
11.4.	MTMT.....	63
11.5.	A 2022-re benyújtott, intézményileg elfogadott főbb kutatási projektek eredményei.....	64
11.6.	Könyvkiadási tevékenység 2022: kiadványok, alhonalap, díjak, MKKE-tagság.	66
11.7.	Könyvbemutatók.....	67
12.	Kommunikációs és marketingtevékenység (stratégiai irány, arculat, eszközök) 68	
12.1.	Csoportvezetések	69
12.2.	Múzeumpedagógia.....	70
13.	A nemzeti könyvtár innovációi, jógyakorlati az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa idején, valamint ezek magyarországi következményeinek az enyhítése érdekében.....	70
III.	Gyűjteményszervezés, gyűjteménymegőrzés	73
1.	Gyűjteményfejlesztés	73
1.1.	Az állománygyarapítással kapcsolatos adatok bemutatása.....	73
1.2.	Gyűjteményfeltárás.....	77
1.3.	Kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia.....	83
1.4.	Nemzetközi csere.....	83
1.5.	ISBN-/ISMN-/ISSN-szolgáltatás.....	84
2.	Állományvédelem, restaurálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)	86
3.	Raktározás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)	88
4.	Digitalizálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)	91
5.	Digitális megőrzés.....	94
6.	Webarchiválás	95
IV.	A különgyűjtemények beszámolója.....	102
V.	A Könyvtári Intézet beszámolója	116
1.	Szervezeti kérdések.....	116
2.	Kutatási és Elemző Osztály (KEO)	117
3.	Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály (KMO)	118
4.	Könyvtári Szabványosítási Iroda.....	121
5.	Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály	125
6.	Könyvtártudományi Szakkönyvtár (KSZK).....	132
6.1.	Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétfégi nyitvatartás, változások)	133

6.2. Látogatói adatok	134
6.3. Dokumentumforgalom	134
6.4. Tájékoztatás.....	134
6.5. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói	135
VI. A Ciszterci Műemlékkönyvtár (Zirc) beszámolója	136
1. Szervezeti kérdések.....	136
2. Szolgáltatások.....	136
2.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétfévi nyitvatartás, változások)	137
2.2. Látogatói adatok	137
2.3. Dokumentumforgalom	138
2.4. Tájékoztatás.....	139
3. Gyűjteményszervezés	139
3.1. Gyűjteményfejlesztés	139
3.2. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói	139
3.3. Állományvédelem	140
4. Gazdálkodás.....	140
VII. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár beszámolója.....	142
1. Szolgáltatások.....	142
1.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétfévi nyitvatartás, változások)	142
1.2. Látogatói adatok	143
1.3. Dokumentumforgalom	144
1.4. Tájékoztatás.....	146
2. Gyűjteményszervezés	147
2.1. Gyűjteményfejlesztés	147
2.2. Nemzetiségi gyűjtemény fejlődése	147
2.3. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói	148
2.4. Állományvédelem	150
3. Rendezvények.....	151
4. Közösségi szolgálat.....	152
VIII. A Digitális Bölcsészeti Központ beszámolója	154
1. Kiemelt projektek.....	154
1.1. LibMate	154
1.2. Magyar Nemzeti Névtér	154
2. Digitális filológiai projektek, szakmai feladatok	154
3. Informatikai fejlesztői tevékenységek	156
IX. Pályázatok, projektek bemutatása, aktuális helyzete, fenntartási kérdések	157

1. Hazai pályázatok, projektek bemutatása	157
2. Európai uniós pályázatok, projektek bemutatása	159
3. Fenntartási időszakban lévő pályázatok, projektek	160
X. Gazdálkodás	161
1. Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása.....	161
2. Pályázati források és projektek 2022-ben.....	162
3. Jelentősebb eszközbeszerzések.....	163

Vezetői összefoglaló

2022-ben a legkorszerűbben felszerelt kulturális intézmények közé emelkedett az Országos Széchényi Könyvtár (a továbbiakban: OSZK, nemzeti könyvtár, intézmény vagy könyvtár), amely az **elkötelezett szakértő munkatársaknak köszönhetően kiemelkedően és hatékonyan végezte tevékenységét a magyarság szolgálatában.**

Az OSZK mint kultúrstratégiai intézmény **fő célja a magyar írott kulturális örökség megőrzésével és elérhetővé tételével hozzájárulni a nemzeti identitás megőrzéséhez és az ország versenyképességének növeléséhez,** aktívan részt venni a tudásalapú társadalom megteremtésében és folyamatos fejlesztésében, **széleskörűen biztosítani a versenyképes tudáshoz szükséges információkhoz való hozzáférést,** valamint **támogatni a határon túli magyar közösségek könyvtári ellátását és fejlesztéseit.** Az OSZK e célok elérésének érdekében együttműködik a hazai és a nemzetközi tudományos élet, az oktatás és a közművelődés szereplőivel, valamint szakmai szervezetekkel.

2022. február 11-én ünnepélyes keretek között adtuk át Közép-Európa legnagyobb és legmodernebb eszközparkkal rendelkező közgyűjteményi **digitalizáló központját,** amely évente 10 millió oldal digitalizálását teszi lehetővé, és alkalmas a könyvtárban fellelhető valamennyi dokumentumtípus digitalizálására.

2022. március 14-én nemzeti ünnepünk tiszteletére készült el a *Himnusz,* a *Szózat* és a *Nemzeti dal* kéziratai ihlette tárlatunk, a **Vershaza.** A kiállítás bemutatja a három mű nemzeti könyvtárban őrzött kéziratát és legfontosabb szövegkiadásait, továbbá a megzenésítéseket és a különböző fordításokat felemlítve végigköveti e versek emblematicussá válásának folyamatát. A megújult, elegáns kiállítótérben a költemények történetét bemutató érintőképernyők, valamint óriás kivetítőn követhető mozgó installáció is segíti az élményszerűséget és az elmélyülést.

2022. november 24–30. között rendezvénysorozattal ünnepeltük meg a **nemzeti könyvtár alapításának 220. évfordulóját.** Ennek részeként nyílt meg **Esszencia** című állandó intézménytörténeti kiállításunk. A gróf Széchényi Ferenc előtt tisztelgő és a történelmi előzménynek tekinthető Corvina könyvtárat is felidéző tárlat vállalkozik a több mint tízmilliós dokumentumállomány összetettségének bemutatására, azaz az írott, nyomtatott, audiovizuális és elektronikus magyar kulturális örökség teljességének reprezentációjára. November 28-án *Kultúra, tudomány, innováció – 220 éve a nemzet szolgálatában* címmel a könyvtár munkatársai és partnerkutatók tudományos előadásait hallgathatták meg a résztvevők. A két helyszínen hat szekcióban a legkülönfélébb témákat érintették az előadók a Mátyás korabeli asztrológiától az Apponyi-kastélyon és kincsein keresztül a Petőfi-hagyatékiig és Féner Tamás életművéig. November 29-én Könyvtárak együtt az olvasásért címmel a huszonöt éves Könyvtárostánárok Egyesülete és a nemzeti könyvtár közösen rendezte meg őszi szakmai napját, amelynek középpontjában az iskolai könyvtárakkal való együttműködési lehetőségek, valamint az olvasásnépszerűsítés állt. November 30-án az OSZK a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve közös konferenciát és kerekasztal-beszélgetést szervezett Szerkesztők és szerkesztőségek a századfordulón címmel.

Eltökélt szándékunk, hogy a nemzeti bibliotéka szolgáltatásainak magas színvonalát az energia-veszélyhelyzet közepette is fenntartsuk, illetve folyamatosan alkalmazzuk a jelenlegi helyzet kihívásaihoz és olvasóink igényeihez egyaránt.

Az OSZK webarchiválási feladatkörének keretében **folyamatosan mentette az orosz-ukrán konfliktus, majd háború híreit**. Tekintettel arra, hogy a háború miatt a kárpátaljai magyar nyelvű vagy vonatkozású digitális kultúra elérhetősége, sőt akár megmaradása is veszélybe kerülhet, a **nemzeti könyvtár kiemelten kezelte 2022-ben a webtartalmak archiválását** – a korábbinál szélesebb körben, nagyobb mélységben és gyakorisággal.

A háború nyomán bekövetkezett humanitárius katasztrófa nehézségeinek enyhítésébe az OSZK is bekapcsolódott. 2022. március 9-ével **adománygyűjtés indult a munkatársak körében, amelybe március 16-tól az olvasókat és a környékbeli lakosságot is bevontuk**. Az adománygyűjtés eredményeképpen **67 doboznyi tartós élelmiszert, higiéniai terméket és palackos ásványvizet** szállítottak el az Ökumenikus Segélyszervezet országos koordinációs központjába.

A kirobban háborús konfliktusra reflektálva, a menekült civil lakosságot mintegy lelki táplálékkal segítve 2022. április 11-én mutattuk be magyar népmeséken alapuló **Ribizli a világ körül** című ukrán nyelvű **gyermekkönyvet**, amely a Móra Könyvkiadó, a Nova Hvylja Egyesület és az OSZK közös kiadásában készült el. A rendhagyó könyvbemutatón az egyesület jóvoltából ukrán gyerekek vettek részt kísérőikkel, akiknek felolvasással, népdalénekléssel, cirkuszi produkcióval kedveskedtek a szervezők. A **mesekönyv több mint négyezer példányát menekült ukrán családok kapták**. December 19-én **elvitük Kárpátaljára is a gyermekkönyvet** (valamint az OSZK munkatársai által összegyűjtött rajzlapokat, színezőket, filctollakat, tartós élelmiszereket), egyidejűleg magyar nyelvű szép- és szakirodalmi könyveket, folyóiratokat adtunk a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárának és a Beregszászi Központi Könyvtárnak.

Az **energia-veszélyhelyzet kapcsán** megvizsgáltuk, hogy egyrészt az **európai kulturális intézmények milyen válaszokat adnak az energia árak emelkedésére, és hogyan hat ez általában a könyvtárakra** (a témában **szakmai ajánlást is készítettünk a hazai könyvtáraknak és fenntartóiknak**, hogy miként lehet az állományvédelmi szempontokat és az energiamegtakarítási előírásokat egyaránt betartani), másrészt **elkészítettük az intézmény energiamegtakarítási intézkedési tervét is**.

2022. április 1. – október 31. között megemelt óraszámú nyitvatartással, heti 61 órában álltunk az olvasóink, kutatóink szolgálatában. **2022. november 1-től ismét rövidített nyitvatartással** (heti 44 órában) és **csak a kijelölt olvasói terekben** tudtuk fogadni a látogatókat. Ugyanakkor fontosnak tartottuk a szombati nyitvatartást továbbra is megőrizni, hogy a kutatók akár az egész napot a könyvtárban tölthessék, valamint a két ünnep között is nyitva voltunk.

Fejlesztéseink legújabb eredményeként, 2022. szeptemberében **átadtuk az OSZK által fenntartott Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) könyvkiadó és -visszavevő automatáját**. Az eszköz a könyvtár nyitvatartási idejében is lehetővé teszi a gyors önkiszolgálást, de igazi előnye az épület nyitvatartásától független kölcsönzési szolgáltatás megvalósítása: **Budapesten elsőként a hét minden napján 24 órában igénybe vehetik az olvasók**.

A nemzeti könyvtár folyamatos megújulása jegyében jelentősen korszerűsítettük az intézmény tereit és szolgáltatásait. 2022. október 14-én adtuk át az OSZK **felújított déli olvasótermét**, az olvasók október 17-től használhatják újra a jelentős átalakuláson átesett termet. A csaknem 30 ezer kötetet kiállító terembe korszerű világitás került, valamint kicseréltük a bútorzatot is, mintegy 100 olvasóhelyet alakítottunk ki, amelyből 9

mikrofilm-olvasóhely. Az olvasószolgálat is új munkaállomásokat kapott, a kiadópultokat látványos mintázattal és feliratokkal láttuk el.

Az energiahatékonysági intézkedések között szerepelt a **különgyűjteményi olvasótermek összevonása**, így 2022. november 1-jétől a korábbi 4 olvasóterem helyett 2 helyszínen (a VI. emeleti, nyugati oldali olvasóteremben, illetve a VII. emeleti, ún. Kápolnatérben) biztosítjuk olvasóink számára a szolgáltatást.

A világhírvány miatt 2020–2021-ben **megerősített online jelenlétet továbbra is fenn tartottuk**. A közösségi térbe **32%-kal több, összesen 7.192** különböző léptékű egyéni tartalom készült, a Facebook-posztoktól kezdve a tematikus blogbejegyzésekig. Továbbá **20%-kal nőtt a követők száma** egy év alatt, és **47%-kal nőtt az egyedi elérésünk** 2021-hez képest, ami majdnem 13 millió felhasználót jelent.

A munkatársak által 2020-2021-ben elindított **több tematikus tartalomszolgáltatás** (pl. Cópia, Fotótér, Földabrosz, Hangtár, 1956-os történelem röplapokon, Régi Ritka) **anyagát a könyvtár 2022-ben folyamatosan bővítette**.

Megjelent az első publikus, magyar nyelvű számítógépes kézírás-felismerő modell. A HTR- (Handwritten Text Recognition-) programot az OSZK Digitális Bölcsészeti Központja hozta létre, és mindenki által elérhetővé tette a Transkribus nevű szoftver komponenseként. Alapját Kiss Józsefnek, a 19–20. század fordulóján élő magyar költőnek, a *Nyugat* előfutáraként számontartott *A Hét* című hetilap szerkesztőjének a szakmai és személyes levelezése képezi.

Az **OSZK-ban újult meg a magyar nyelvemléket is tartalmazó, Czeszochowában, a pálos rendi generális székhelyén őrzött latin nyelvű kódex**, amelyet 2022. július 12-én Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter jelenlétében ünnepélyes keretek között adott vissza az OSZK a Magyar Pálos Rend tartományfőnökének. A kódex restaurálására és digitalizálására az OSZK és a Magyar Pálos Rend közötti 2014-ben megkötött együttműködési keretmegállapodás mentén, a korábbi évek gyümölcsöző együttműködése után került sor.

A könyvtár kiadásában 2021-ben jelent meg az *„Eritis mihi testes”. Az 1938-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hangfelvételei. Sound Recordings of the 1938 International Eucharistic Congress* című kötet, amelyet Szabó Ferenc János, a BTK Zenetudományi Intézet 20-21. Századi Magyar Zenei Archívumának tudományos munkatársa szerkesztett. A **kiadvány elnyerte az Association for Recorded Sound Collections (ARSC) 2022. évi díjai között a Best Historical Research on General Recording Topics kategóriában a „Best Discography” díjat**, amely a magyar zene-történész és zenei könyvtáros szakmának egyaránt komoly nemzetközi elismerés és egyedülálló eredmény a magyar hangfelvétel-történeti kutatások területén.

I. Szervezeti és humánerőforrás-kérdések

1. Dolgozói létszám

		2021. évi tény	2022. évi tény	
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet)		389	353	
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töre-		52	4*	
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	309	261
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	302	252
	Egyéb	<i>összesen</i>		
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>		
	Mindösszesen	<i>összesen</i>	309	261
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	302	252
az Egyébből felsőfokú végzettségű	<i>összesen</i>			
	<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>			
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)		76	76	
Önkéntesek száma		0	0	

* A kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi XXXII. törvény alapján végbement jogviszonyváltást követően vezető állású munkavállaló – a korábbiaktól eltérően – az Mt. szerint a főigazgató és a három főigazgató-helyettes.

2. Humánerőforrás-helyzetkép az OSZK-ban

Az év során az alábbi személyi változások történtek:

- Intézményünkben távozott 61 fő.
- Nyugdíjba vonult 12 fő.
- Új belépők: 37 fő.

3. Bérhelyzet

Az 1501/2021. (VII. 26.) Korm. határozat, valamint a kulturális ágazatot érintő bérfejlesztésről szóló 682/2021. (XII. 6.) Korm. rendelet 2022. évre biztosított többletforrása révén 2022. január 1-től a munkatársak **több mint 91,5%-a részesült átlagosan 20%-os béremelésben**. A 2022. évi átlagbér 453.300 Ft.

Az átlagos statisztikai állományi létszám – a jogi állományban lévők miatt – 451 fő.

Törzsgárdajutalomban 34 fő részesült, átlagosan 41.300 Ft összegben.

Jubileumijutalom-kifizetésben 23 fő részesült, átlagosan 1.387.530 Ft/fő összegben.

4. Közösségi szolgálat

Közösségi szolgálat	2021. évi tény	2022. évi tény
Az iskolai közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítők száma	2	29
Az iskolai közösségi szolgálat fogadására a köznevelési intézményekkel kötött megállapodások száma	0	8

5. Kulturális közfoglalkoztatottak

Kulturális közfoglalkoztatottak	2021. évi tény	2022. évi tény
Partnerintézmények száma	686	686
Induló létszám (január 1-jén)	0	0
Záró létszám (december 31-én)	0	0

2019. december 31. napjával az OSZK-ban megszűnt a kulturális közfoglalkoztatás. A program során annak költségére folyamatosan történtek informatikai eszközbeszerzések. Ezen eszközöket a partnerintézmények kapták használatra használati szerződés keretében. Mivel az így beszerzett eszközöket 5 évig elidegenítési tilalom terheli, és az OSZK sem tudja használni, új használati szerződések keretében 2024. december 31-ig továbbra is a volt partnerintézmények használhatják. Így a partnerintézmények száma 2022-ben is változatlan maradt.

6. Képzésben részt vevő dolgozók

Képzés típusa	2021. évi tény (fő)	2022. évi tény (fő)	Felhasznált költség (Ft)
Képzés	107	10	880.000
Továbbképzés	4	56	1.890.000

Ösztöndíj	0	0	-
Egyéb:....	21	17	-

A Könyvtári Intézet által szervezett segédkönyvtáros szakmai képzés két évfolyamán 8 kolléga, a könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés tavaly ősszel indult első évfolyamán 2 kolléga vett részt. Az Intézet engedélyezett továbbképzései közül a szerzői jogi tanfolyamot 47 kolléga, a kiadványszerkesztés tanfolyamot 3 kolléga, a MTMT-képzést 2 kolléga, a webarchiválással, a minőségmenedzsmenttel, a könyvtári marketinggel és az elektronikus tananyagfejlesztéssel foglalkozó tanfolyamot 1-1 kolléga végezte el. 2022-ben elsősegélynyújtó tanfolyamon 6 fő vett részt. 3 fő paleográfiai kurzuson, 1 fő MTMT-képzést végzett el, valamint 2 fő DSpace 1-2. tanfolyamon képezte tovább magát.

7. Szervezeti kultúra (rövid ismertető, elért változások, SZMSZ státusza)

2022-ben – hagyományteremtő céllal – **az intézményünkben dolgozó kollégák számára rendeztünk egy nyílt napot**, ahol mini-workshopok segítségével bemutatkozhattak egymásnak a különböző szervezeti egységek, ezzel lehetőséget biztosítva arra, hogy megismerhessük egymás munkáját közelebbről.

A 2022. év során az OSZK ismételten átgondolta, hogyan lehetne még hatékonyabbá tenni a feladatellátást a szervezetben, **2022. november 2-től hatályba lépett az intézmény új Szervezeti és Működési Szabályzata** (a továbbiakban: SZMSZ).

8. Az esélyegyenlőség biztosítása (felelős, tevékenység bemutatása)

A hatályban lévő *Esélyegyenlőségi terv* 2012-ben készült, módosítása folyamatban van. Az év során eseményt nem jelentettek. Az esélyegyenlőségi megbízott 2022. május 16. napjától Nagy-Molnár Szilvia.

9. Környezeti fenntarthatóság (felelős, tevékenység bemutatása)

A megelőző esztendőben külső szakértő igénybevételével elkészített energetikai auditra alapozva a 2022-ben összeállított és életbe léptetett energiatakarékosági és költségcsökkentési intézkedési terv messzemenően figyelembe vette az egyes energiafélések (villamosenergia, földgáz, hő) felhasználásának csökkentésekor a környezetvédelmi szempontokat, a karbonkibocsátás (széndioxid-egyenértékes) mérséklését.

A környezeti terhelés csökkentésének elősegítésére korábban kihelyezett gyűjtőláda használata meghonosodott az intézményben a használt mobiltelefonok központosított ártalmatlanítása céljából.

10. Jogi és igazgatási ügyek

A Jogi Osztály (a továbbiakban: Osztály) Jogi és Igazgatási Osztályként két munkaterületet felölve tevékenykedett 2022. november 2-ig, amikor a **hatályba lépő új SZMSZ az igazgatási területhez kapcsolódó feladatokat és munkatársakat a Főigazgatói Kabinet szervezeti egységhez telepítette.**

Az új SZMSZ értelmében a Stratégiai és Folyamatszabályozási Osztály megszűnt, munkatársa, még 2021. decemberében áthelyezésre került a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályra.

A **jogi terület** feladatait sok esetben az előre nem látható és nem tervezhető napi feladatok jelentik, amelyek az adott napon az OSZK-ba érkezett anyagok azonnali feldolgozását, illetve soron kívüli konzultációt, megbeszélést és döntést igényelnek.

A 2022. évben elvégzett feladatok között kiemelés érdemel, hogy a jogi terület lefolytatta a legfontosabb OSZK-hoz kötődő termékek, márkanevek védjeggyé nyilvánítási eljárását a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál.

A jogi szakterület részt vett a Magyar Filmtörténeti Fotógyűjtemény gyűjteményi elemeinek a Nemzeti Filmintézet Közhasznú Nonprofit Zrt. részére történő átadásának előkészítésében is.

Az Osztály munkatársa közreműködött a belső szabályzatok módosításának véleményezésében, valamint az elektronikus iratkezelő rendszer és az elektronikus aláírások felhasználói körének bővítéséhez szükséges ügyintézetekben.

Az Osztály korábbi vezetője menedzselte az OSZK állományába tartozó dokumentumok hiteles másolataival kapcsolatos feladatok ellátását, amely feladatot 2022. július 1-jétől átadta a Gyűjteménymegőrzési Főosztály részére, így a **hitelesített másolatok készítése és kiadása a Digitalizálási Osztály hatáskörébe került.**

2022-ben a jogi terület által **készített, véleményezett és ellenjegyzett szerződések száma: 1.016 db** volt, 10%-kal több, mint előző évben.

Jelentős volt az elmúlt év folyamán az egyéb, hatósági, bírósági, társadalmi szervezetek stb. megkeresések száma, ehhez kapcsolódó jogi ügyintézés, vagy szakmai segítség nyújtás.

Az Osztály vezetője folyamatosan ellátta a kötelmi jogviszonyhoz kapcsolódó szerzői jogi feladatokat (ajándékozási, felhasználási szerződések). Részt vett az ágazati irányítás felé történő statisztikai adatok gyűjtésében, adatszolgáltatásban

Az **igazgatási részleg** munkájára kifejezetten jellemző, hogy általában nem tervezhető. Alapvetően meghatározza a napi bejövő és kimenő postaforgalom, az eseti jelleggel irattárból igényelt anyagok felkutatása, irattárba helyezés, iktatás napi mennyisége, fénymásolás, szkennelés stb. 2022-ben **egyre inkább jellemző lett a hagyományos értelemben vett iratkölcsönzések visszaszorulása, és az iratok elektronikus úton történő továbbítása.**

2020-ban sor került az OSZK-ba beolvadt Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MaNDA) irattári anyagainak áttekintésére és selejtezésre is az 1973-2010. közötti évek vonatkozásában. A selejtezést a Magyar Nemzeti Levéltár 2021-ben jóváhagyta. Az elvégzett válogatási munka lezárásaképpen a maradandó értékű iratok 2022. év elején átadásra kerültek a Gazdasági és Üzemeltetési Főosztály BMO részére.

2022. októberében az irattár munkatársa észlelte, hogy az irattári térkép szerinti XII.B. sor 3. állványán elhelyezett „Haraszty anyag”, valamint az A.XIII. sor 2. állványán elhe-

lyezett 57. sz. csomag, az 1956 vegyes csomag, továbbá 4 db vegyes csomag, valamint a 19. és 87. sz. dobozok hiányoznak. 2022. november 8-9-én az irattár munkatársai helyszíni bejárást tartottak a Központi Irattárban, felülvizsgálták az irattár anyagát, majd az irattár ellenőrzése után kivezették az irattári nyilvántartásból a Központi Irattár hiányzó iratait.

Az igazgatási terület 2022-ben:

iktatott: 808 db iratot,

érkeztetett: 7.307 db iratot,

átmeneti és központi irattárból kikért ügyiratok/kötetek/dobozok/palliumok száma: 54 db irat és 10 db irattári doboz,

irattározott ügyiratok terjedelme: 3 ifm (projektek, pályázatok).

Jelentős postai csomagforgalmat bonyolít az igazgatási részleg, amely nagy mértékben a kötelespéldányok, valamint a könyvtárközi kölcsönzés részére történik.

2022-ben a kezelt csomag mennyisége (érkezett és küldött csomag szám) 3.125 db volt.

11. A járványhelyzet és az energia-veszélyhelyzet kezelése a könyvtárban

2022-ben a járványügyi korlátozásokat egyre több országban oldották fel, a pandémiás helyzet javult, de a járvány egyelőre nem múlt el. A vírus vagy valamelyik mutációjának újbóli felbukkanása, gyors terjedése eredményezheti a járványügyi korlátozások ismételt bevezetését, a meglévő korlátozások szigorítását. Az OSZK számára kiemelten fontos munkatársai és külső partnerei (olvasói, látogatói, vendégei, tanfolyami hallgatói, tárgyaló- és szerződéses partnerei, beszállítói, a kötelespéldány-válogatást végző könyvtáros kollégák stb.) egészségének védelme, ezért folyamatosan figyelemmel kísérjük a Kormány és a Nemzeti Népegészségügyi Központ ajánlásait.

A könyvtári szolgáltatásokat a járványügyi jogszabályokkal összhangban, az egészségvédelmi óvintézkedések maradéktalan betartásával biztosítottuk. Ezek közül kiemelhető például a plexi védőfal 2021. évi felszerelése és további használata a beiratkozáson és az ügyfélszolgálati pultoknál.

Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében vészhelyzet kihirdetéséről és egyes vészhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelet szerinti vészhelyzetre, valamint az egyes intézmények földgázfelhasználásának szabályozásáról szóló 354/2022. (IX. 19.) Korm. rendeletre tekintettel az OSZK-ban **energiamegtakarításra vonatkozó intézkedési tervet** foganatosítottunk, valamint **Vészelyhelyzeti Operatív Bizottság** jött létre.

Az intézkedési terv alapja az OSZK energetikai állapotának felmérése volt, amelyet szakértő közreműködésével végeztünk. A vizsgálatok során megállapítottuk, hogy adott épületek esetében milyen energiahatékonyság növelő lehetőségek vannak, ezeket a lehetőségeket a becsült beruházási költségek alapján csoportosítottuk. Az energiamegtakarítási lehetőségek azonosítása során elsődlegességet élveztek a beruházási költséget nem igénylő vagy csak alacsony beruházási költségű intézkedések meghatározása, a nemzeti

könyvtárat használó olvasók és a munkatársak energiahatékonyságot növelő szemléletformálása.

Az OSZK székhelye a Budavári Palota F épületében található műemléképület. A nemzeti könyvtárban az 1985-ös beköltözése óta jelentősebb épületgépészeti fejlesztés nem történt, a készülékek szabályozása csekély mértékben, vagy egyáltalán nem lehetséges, a javítási, karbantartási igények már fokozottan jelentkeznek.

Az alapfeladatok ellátása érdekében működtetett olvasótermek, raktárak és digitalizáló központ energetikai szempontból nagy fogyasztásúak.

A külső raktárak üzemeltetésénél a védett műtárgyak állományvédelmi előírásait figyelembe véve a minimálisan elfogadott hőmérséklet és páratartalom került meghatározásra.

Az OSZK nagyobb részben távfűtést vesz igénybe, kivéve az Országos Idegennyelvű Könyvtárt (a továbbiakban: OIK) és a Régi Fóti úti tárolóraktárt, amelyekben gázkazán működik. Mivel a vonatkozó kormányrendelet értelmében az OIK-ban is 25%-os energiacsökkentést kellett végrehajtani, így **az OIK épületét kiürítettük, a kollégákat felköltöztettük az OSZK székhelyére**, a fagyok beálltával az állomány megőrzését biztosító terekben az állományvédelmi szakemberek által megállapított **klimatikus körülményeket biztosítjuk**, az összes többi helyiségben pedig csak temperáló fűtés van. Az Olvasóterem lezárásra került, **a hangsúlyt a 24 órás kölcsönző automatára helyeztük.**

2022-ben az OSZK székhelyén, a Budavári Palota F épületében a **világítást 600 nm-en modernizáltuk.** A fénycsöves armatúrákat korszerű LED-panelekre és LED-fényforrással ellátott lámpatestekre cseréltük. Az energiamegtakarítás kb. 70%-os.

A Budavári Palota F épületében a látogatók által is használt **8 mosdóban jelenlétérzékelős, takarékos LED-világítást** alkalmaztunk. A mosdókban **szenzoros, víztakarékos wc-eket, piszoárokat és mosdókat** alakítottunk ki.

Az olvasó- és kiállítótermek nyitvatartási idejét felülvizsgáltuk. A **nyitvatartási időt csökkentettük** heti 61 órától 44 órára, a raktárak nyitvatartási idejét pedig heti 51 órától 37 órára redukáltuk. Ideiglenes **közös különgyűjteményi olvasótermet** alakítottunk ki.

Az OSZK székhelyén **nem szolgáltatási területen dolgozó munkatársak épületben tartózkodási időintervallumát meghatároztuk, a kollégák számítógépeit a munkaidő végén automatikus lekapcsoljuk.** A folyosói világítás fényerejét a munkavédelmi szabályoknak megfelelő mértékig csökkentettük. Az irodai nyílászárókat szigeteltük. Felülvizsgáltuk és **csökkentettük az energiafogyasztó eszközök (pl. hűtők) számát.** 2020 óta folyamatosan szorítjuk vissza a nyomtatások számát; e téren két év alatt több mint 90%-kal csökkent az éves fogyasztás.

A Ciszterci Műemlékkönyvtár **fűtési és világítási rendszerének részbeni korszerűsítése** megtörtént 2022-ben. A 6 kW-os hőtárolós kályhákat 2,5 kW-os szabályozható, programozható, energiatakarékos fűtőtestekre cseréltük. A folyosó és díszterem világítását korszerű LED-fényforrásokkal váltottuk fel, amelyek fogyasztása 80%-os megtakarítást jelent, a hatékonyságuk miatt pedig a fényforrások darabszámát is jelentősen csökkenteni lehetett.

II. Szakmai működés, szolgáltatások

Az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztály (a 2022. novemberi SZMSZ-módosítás után Főosztály) munkatársai a beiratkozás, a dokumentumforgalmazás/kölcsönzés, a tájékoztatás és a könyvtárközi dokumentumellátás körébe tartozó feladatokat látják el.

Az Osztály munkafolyamatainak felülvizsgálata és a munkatársak betanítása az egyes feladatok elvégzésébe 2022-ben folytatódott, amelyhez 2022. év végén az Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) olvasószolgálati feladatokat ellátó munkatársai is csatlakoztak.

Az Osztály feladata az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer működésével kapcsolatban, az odrsegitseg@odrportal.hu email címre érkező panaszok kezelése is. Ezen kívül 2022 novemberétől az olvasószolgálat koordinálja az egyedi megrendeléseket kielégítő digitalizálási tevékenység kommunikációs feladatait is.

A legmeghatározóbb, legfontosabb változás 2022-ben a 7. emeleti déli oldali olvasóterem átalakítása és átadása, valamint a Könyvkiadó állomáson az önkiszolgáló szkenner üzembe helyezése és a szolgáltatás ingyenessé tétele volt.

1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitvatartás, változások)

Nyitvatartás	2021. évi tény	2022. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	28	61
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	28	44
Hétfégi nyitvatartás (óra)	0	11
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	1	4
16 óra utáni nyitvatartás a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	1	4
Évi összes nyitvatartás (óra)	945	2.368
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig)	0	0
Munkanapok száma (nap)		
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)	5	2
Munkanapok száma (nap)		
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	38

A nyitvatartási órák száma a 2021. évhez képest jelentősen növekedett, amelynek köszönhetően emelkedtek a látogatottsági adatok. A könyvtár 2022. április 1-jétől teljes nyitvatartással működött és hosszú évek után újra hétfőnként is nyitva tartott.

Sajnos az energiaválság miatt 2022. november 2-ától a könyvtár a heti nyitvatartási órák számának csökkentésére kényszerült, 61-ről 44-óra.

A nyitvatartási órák számának jelentős növekedése hatással volt az Osztály munkájára és statisztikai mutatóira. A látogatottság és a helyben használt dokumentumok száma

tekintetében is növekedést tapasztaltunk, de még nem sikerült elérnünk a járvány előtti 2019. évi szintet (45.900 belépés).

2. Látogatói adatok

Az ELTE szeptemberi Könyvtári napján a beiratkozni vágyó ELTE-hallgatóknak 1.000 Ft-os, ELTE-polgároknak 2.000 Ft-os éves olvasójegy váltásával az OIK használatát is biztosítottuk. Ezen a napon **119 beiratkozó és hosszabbító** élt a lehetőséggel.

2022 novemberében és decemberében újabb akcióval vártuk a beiratkozni vágyókat. Új belépő és tagságukat meghosszabbító olvasóink 6.000 Ft helyett 2.000 Ft-ért vásárolhatták meg éves könyvtárhasználati díjukat. A kedvezményes árú jegyre jogosult olvasóink további kedvezményként 3.000 Ft helyett 1.000 Ft-ért iratkozhattak be a nemzeti könyvtárba, illetve hosszabbíthatták meg könyvtári tagságukat. A beiratkozási akció keretében 607 fő iratkozott be vagy hosszabbította meg olvasójegye érvényességét. Az így váltott olvasójegyek az OSZK és az OIK épületében is érvényesek.

Könyvtárhasználat	2021. évi tény	2022. évi tény
Regisztrált használók száma	1.507	3.842
Aktív használók száma	1.489	2.833
Ebből diák	742	745
Napijegyek száma	249	545
Havi olvasójegyek száma	97	146
Féléves olvasójegyek száma	424	665
Éves olvasójegyek száma	687	2.064
Kutatói olvasójegyek száma	1.419	785
Belépések száma (db)	11.866	36.195
Ebből diákcsoportok (db/fő)		101 db/

		2.317 fő
Ebből egyéb csoportok (db/fő)	1 db/38 fő	216 db/ 10.365 fő

A nyitvatartási idő növelésének eredményeként a könyvtárhasználatok, vagyis az olvasói belépések száma 2022-ben 21.143 belépés volt, csaknem kétszerese a 2021. évi adatnak.

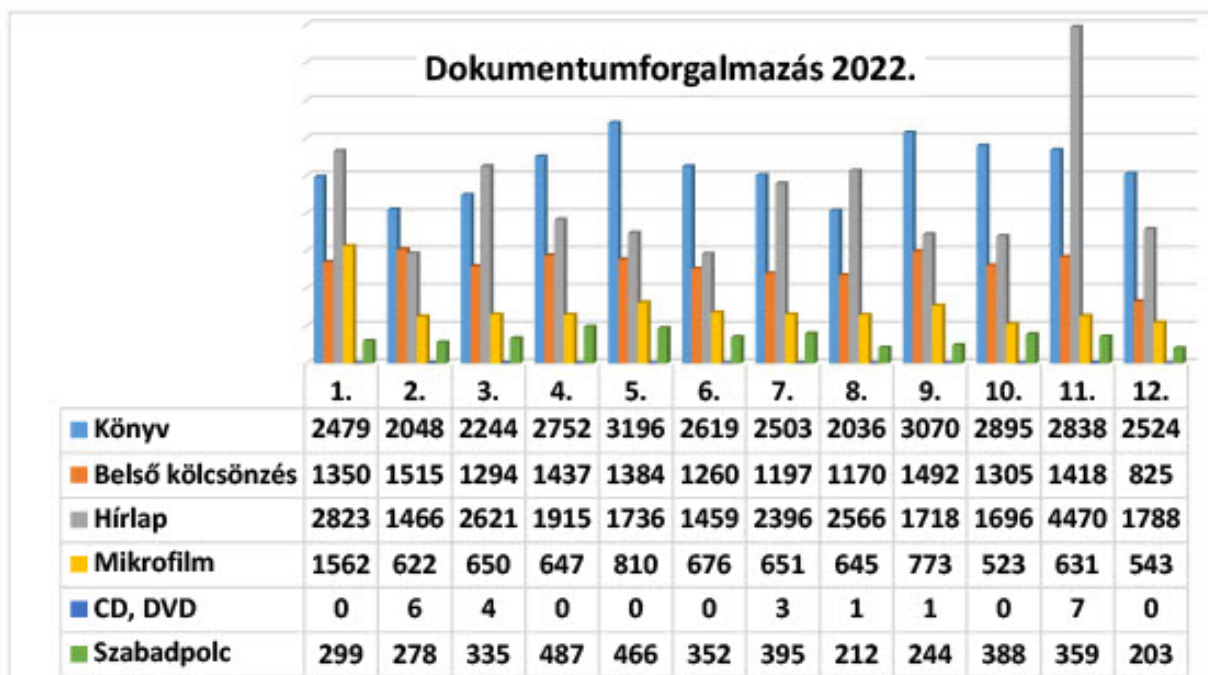
Valamint a 2022. évben nyílt kiállítások (pl. Vershaza, Esszencia), nagyobb rendezvények (pl. Múzeumok Éjszakája, Kulturális Örökség Napja) is számos látogatót vonzottak, összességében 15.052 főt. Örvedetes tény, hogy 101 diákcsoportnak (2.317 főnek) tartottak az OSZK munkatársai tárlatvezetéseket, könyvtárbemutató sétákat 2022-ben.

3. Dokumentumforgalom

3.1. Dokumentumforgalom és könyvtárhasználat

Könyvtárhasználat	2021. évi tény	2022. évi tény
Helyben használt dokumentumok száma (db)	18.933 könyv 1.963 szabad-polcos kötet 17.775 periodika 8.297 mikrofilm 6 CD/DVD	31.204 könyv 4.018 szabad-polcos kötet 26.654 periodika 8.733 mikrofilm 22 CD/DVD
Könyvtárközi kölcsönzés – küldött dok. (db)	747	372*
Könyvtárközi kölcsönzés – kapott dok. (db)	933	946
Nemzetközi dokumentumforgalom – kapott dok. (db)	933	946
Nemzetközi dokumentumforgalom – küldött dok. (db)	255	156
Belső kölcsönzés	14.779	15.647
ODR-kód	14	3
Lelőhely-tájékoztatás	764	497

* A jelentős csökkenés oka lehet, hogy a járvány végeztével a könyvtár újra teljes nyitvatartási időben látogatható volt, több kutató érkezett személyesen kutatni, akár külföldről is, és növeltük az online elérhető dokumentumok számát is. Valamint változott a külföldi magánszemélyektől érkező másolatmegrendelések kezelése. Korábban ezt is a könyvtárközi kölcsönzés keretében intéztük. A feladat 2022 szeptemberétől a Digitalizáló Osztályhoz került.

Könyvtárközi kérések és teljesítésük			2022
Beérkezett kérések száma:			1.994
Adott dokumentumok száma:	eredetiben	372	11
	másolatban		78
		OSZK állományából nyomtatott másolatban	137
		OSZK állományából elektronikus másolatban	146
Küldött kérések:	kérésközvetítés belföldre		78
Kapott dokumentumok:	eredetiben		640
	másolatban		72
		külföldről elektronikus másolatban	234

2021-ben a könyvtárközi dokumentumforgalmazás keretében beérkező kérések száma 2.146 db volt, ezen a téren némi csökkenés tapasztalható. A lelőhely-tájékoztatás szolgáltatás az online referenzszolgáltatás része lett, a kkk1@oszk.hu e-mail fiók üzemel, de az ide érkező leveleket az inform@oszk.hu e-mail fiókba irányítjuk és a statisztikában csak a tisztán lelőhely-kérések szerepelnek (mint keresett címek száma), leválasztva a könyvtárközi kölcsönzéshez tartozó lelőhelykeresésről.

3.2. Dokumentumforgalom olvasótermenként

Típus	2021. évi tény	2022. évi tény
Általános	918	1.183
Hírlapolvasó	251	334

Mikrofilm*	8.297	8.733
Irodalomtudományi	182	684
Történettudományi	286	796
Központi Tájékoztató**	329	321
Könyvtartudományi	815	1.135
Kézirat és Régi Nyomtatvány	6.197	107.324
Plakát- és Kisnyomtatványtár	58.459	92.933
Térképtár	1.869	1.293
Színháztörténeti és Zeneműtár	5.851	29.753
Történeti Fénykép- és Videótár	2.800	3.610

*A mikrofilmolvasó-terem esetében nem különül el a raktári és a szabadpolcos dokumentumforgalom. A többi olvasóteremnél a szabadpolcos dokumentumforgalmon kívüli raktári dokumentumforgalmat az előző, 3.1-es táblázatban tüntettük fel.

**A központi tájékoztatás feladatait júliustól a Könyvkiadó Állomás vette át.

A 2022. év nagyobb részében az olvasók az északi (Általános) olvasótermet és a Mikrofilm-olvasótermet használhatták, a déli olvasótermeket (Történelmi, Irodalomtudományi, Hírlap) nem. A déli olvasótermekből kihozott köteteket külön regisztráltuk, de így is számottevő a szabadpolcos dokumentumok használatának csökkenése a 2020-as évhez képest (13.246 db), amit egyrészt a szabadpolcos állomány elavultsága okozott, másrészt a lezárt olvasótermek helyett igyekeztünk az olvasókat a raktári dokumentumok használatára terelni.

Az Osztály munkatársai június elején hozzákezdtek a központi tájékoztatás területére kihelyezett szabadpolcos állomány apasztásához. A központi tájékoztatás feladatait (személyes és telefonos referenzkérdések megválaszolása) a Könyvkiadó állomás vette át; valamint a Központi Tájékoztató segédkönyveiből a szabadpolcon maradó állomány is a Könyvkiadó állomás területére került.

Nyáron zajlottak a déli oldali olvasótermek felújítási munkálatai, amely szeptember-október folyamán nagyobb léptékű állományátalakítással járt. A felújított törzsgyűjteményi olvasóterem 2022. október 17-én nyílt meg a nagyközönség számára. A mikrofilmforgalmazás a hírlapforgalmazás mellé került, a kettő 1. szolgálati pontban történik a déli oldalon. Így a korábbi Mikrofilm-olvasótermet lezártuk. Továbbá 2022. november 2-ától az északi oldali olvasóterem is zárva tartott, az energiafelhasználás csökkentése céljából.

3.3. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (könyv)	218	406
Gyarapodás (folyóirat)	244	0*
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	kb. 80.000 kötet	kb. 60.000 kötet
Áthelyezés	0	17.707
Forgalom	1.963	4.018

Kötészetre adott	244	24
Online katalógusban elérhető (%)	100	100

*Az olvasóterem felújításához kapcsolódó állományrendezés miatt a bekötött szabadpolcos folyóiratok állománya 2022-ben nem gyarapodott, a 2021-es és 2022-es évfolyamot még nem kötöttük be. Ezek a kötetek 2023-ban kerülnek majd szabadpolcra.

4. Olvasói infrastruktúra

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2021. évi tény	2022. évi tény
Katalógusgép	3	2
Olvasói munkaállomás	67	43

2022. decemberi állapot:

Katalógustér:

- 11 internetkapcsolattal ellátott számítógép
- 3 dedikált hálózati gép (Digitális Könyvtár, Vakolvasó, 1 számítógép a könyvtárközi dokumentumküldés keretében érkező dokumentumok olvasására)
- 2 számítógép csak CD/DVD-használatra
- 2 katalógusgép

Törzsgyűjteményi olvasóterem:

- 25 OPM munkaállomás
- 2 dedikált gép a zárt Webarchívum használatára

Wifiszolgáltatás elérhető-e? Milyen minőségben?

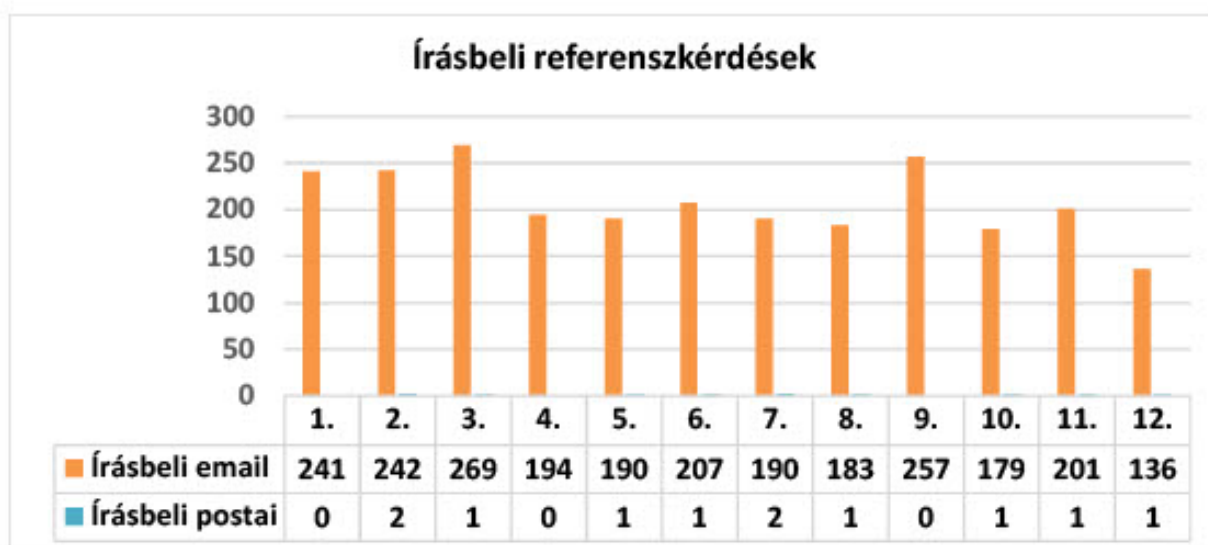
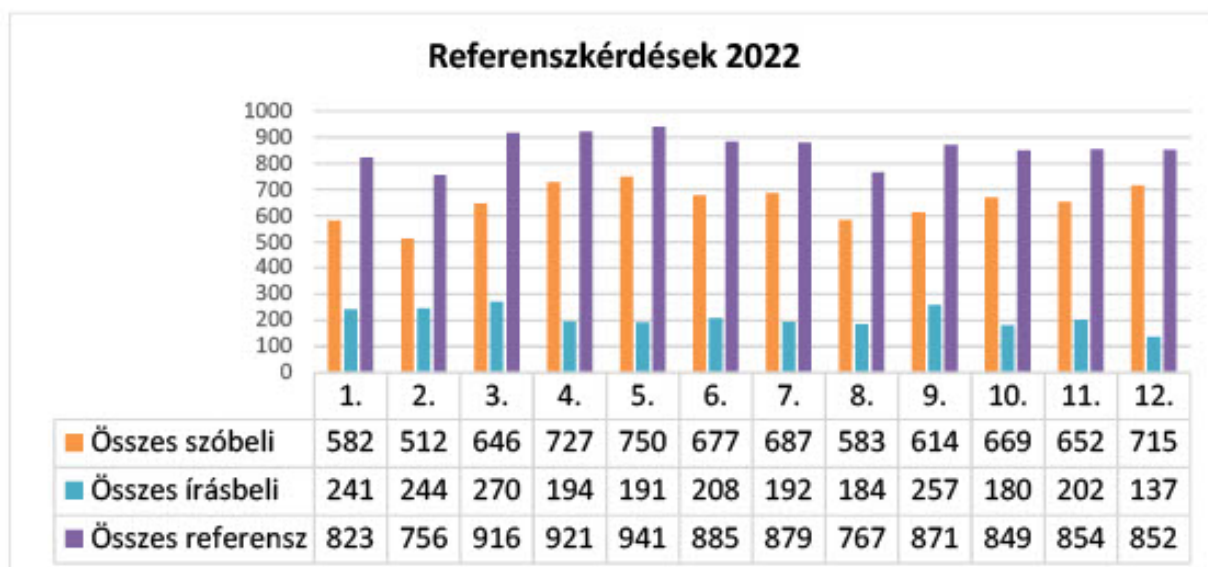
Az olvasótermekben elérhető wifiszolgáltatás. A wifihálózat kielégítően működik, nagyobb hálózati kiesések nem történtek.

Eszközök az olvasók szolgálatában

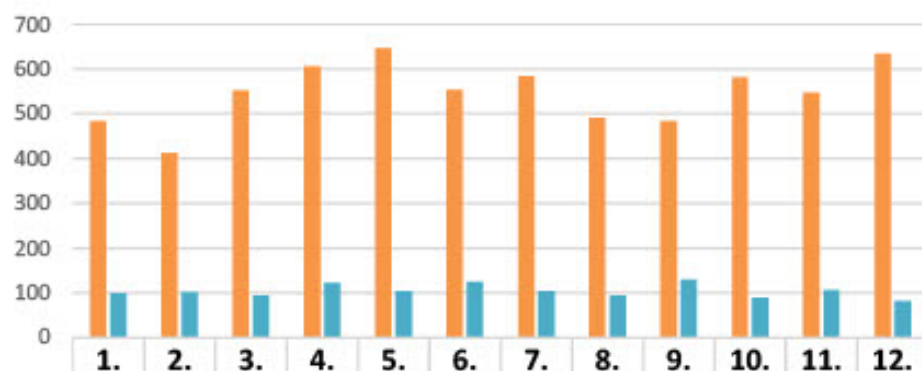
2022 őszén történt meg 3 önkiszolgáló szkennerek beüzemelése: kettő a Könyvkiadó Állomáson, egy a különgyűjteményi olvasóteremben. A szkennereket beiratkozott olvasók és napijegyet váltó látogatók használhatják. Az önkiszolgáló szkennerek használata ingyenes, a szkennelés eredménye pendrive-on elvihető vagy e-mail-ben továbbítható. A szolgáltatás rendkívül népszerű a könyvtár felhasználói körében.

Az olvasók rendelkezésére áll továbbá 9 mikrofilmolvasó gép, ebből 5 darab mikrofilm-szkennelésre is alkalmas.

5. Tájékoztató

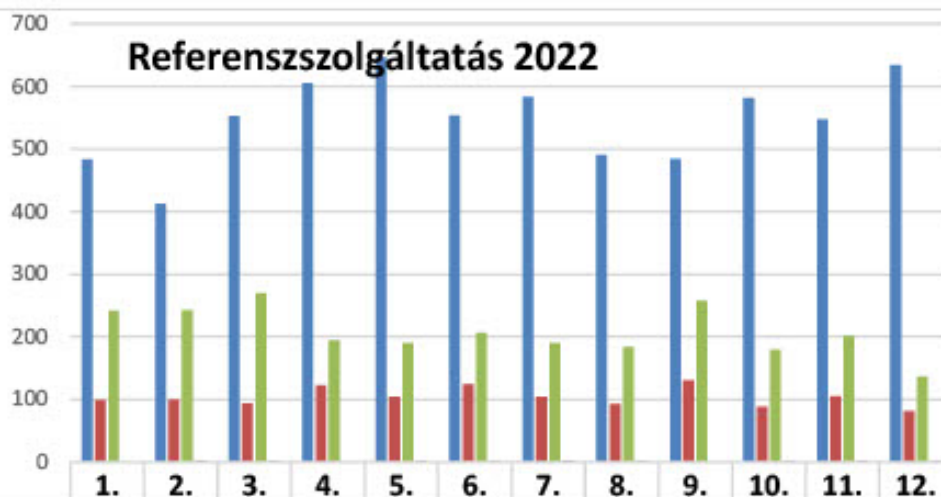

Szóbeli referenzskérdések

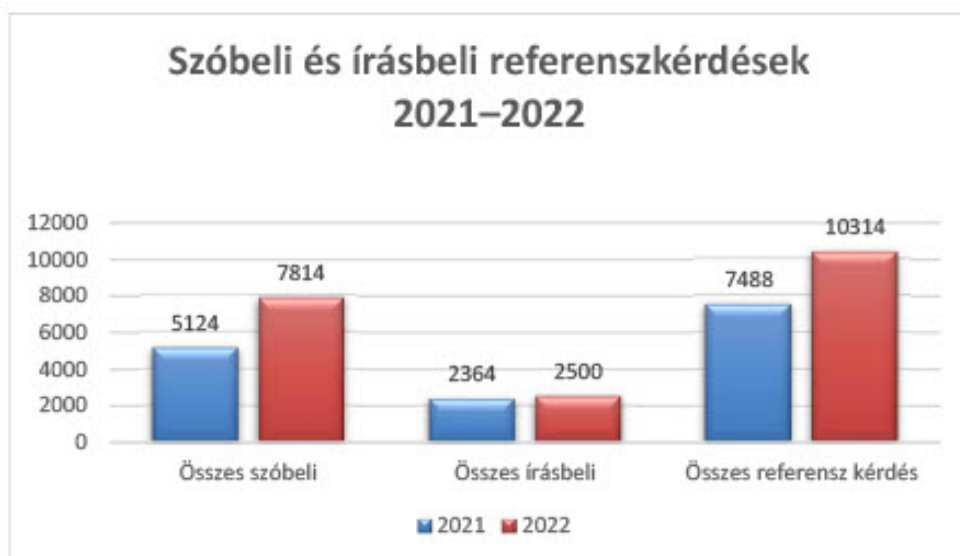

■ Szóbeli személyes	483	412	552	605	646	553	583	490	484	581	547	634
■ Szóbeli telefonos	99	100	94	122	104	124	104	93	130	88	105	81

Referenzszolgáltatás 2022

■ Szóbeli személyes	483	412	552	605	646	553	583	490	484	581	547	634
■ Szóbeli telefonos	99	100	94	122	104	124	104	93	130	88	105	81
■ Írásbeli email	241	242	269	194	190	207	190	183	257	179	201	136
■ Írásbeli postai	0	2	1	0	1	1	2	1	0	1	1	1

A szóbeli referenz kérdések számának növekedése a hosszabb nyitvatartási időnek köszönhető. Az online referenzszolgáltatás keretében érkező kérések száma is növekedett.

Az online referenzszolgáltatáson belül működő térítéses szakirodalmi szolgáltatás keretében 2022-ben sem volt megrendelésünk (a 2021-es évhez hasonlóan). Bár több árjajánlatot is kiküldtünk, de a szakirodalmi szolgáltatást végül nem rendelték meg, amelynek díjszabása 3.000 Ft + áfa keresési óránként.

6. Reprográfiai szolgáltatások

Típus	2021. évi tény	2022. évi tény
Fénymásolás (oldal)	26.625	27.500
Digitalizálás (oldal)	1.345.456	6.519.248
Külső megbízások	1.612	2.019
Születésnapi csomag (db)	0	5

7. Online szolgáltatások

Tartalomszolgáltatás, adatbázisok

A munkatársak által 2020–2021-ben elindított **több tematikus tartalomszolgáltatás** (pl. Copia, Fotótér, Földabrosz, Hangtár, 1956-os történelem röplapokon, Régi Ritka) **anyagát a könyvtár 2022-ben folyamatosan bővítette.**

Megjelent az első publikus, magyar nyelvű számítógépes kézírás-felismerő modell. A HTR- (Handwritten Text Recognition-) programot az OSZK Digitális Bölcsészeti Központja hozta létre, és mindenki által elérhetővé tette a Transkribus nevű szoftver komponenseként. Alapját Kiss Józsefnek, a 19–20. század fordulóján élő magyar költőnek, a

Nyugat előfutáraként számontartott A Hét című hetilap szerkesztőjének a szakmai és személyes levelezése képezi.

A kézírás-felismerést mesterséges intelligencián alapuló algoritmus végzi. Ezt először be kell tanítani, hogy a különféle kézírásokat felismerje, majd a megadott minták alapján felépít egy modellt, amellyel képessé válik arra, hogy egy ismeretlen, általa még nem látott kézírás-képet értelmezzen. Az algoritmus csaknem 90%-os pontossággal meg tudja állapítani, milyen karakterekből áll a szöveg.

Az eddig felhasznált kéziratok a Petőfi Irodalmi Múzeumban találhatóak, a tanulásra felhasznált szavak száma körülbelül 75 ezer. A dokumentumok között szerepelnek borítékok, képeslapok, hagyományos és fejléces levelek, névjegykártyák is. A levélírók Kiss József és családja, illetve a századforduló írói, újságírói és művészei, mint Ady Endre, Móricz Zsigmond vagy Tömörkény István.

Az új magyar kézírás-felismerő modell megtalálható a Transkribus asztali alkalmazásban és a webes felületen is.

Előfizetett adatbázisok a 2022-es évben

2022. évi adatbázis-előfizetések az EISZ keretében

- Akadémiai Kiadó folyóiratai
- Akadémiai Kiadó MERSZ
- Akadémiai Kiadó szótárai
- Brill Book History Online
- EBSCO – Academic Search Complete
- EBSCO – Academic Search Ultimate
- EmeraldInsight – Library Studies
- GALE Reference Complete (új előfizetés)
- De Gruyter Journals – Social Sciences and Humanities Package
- De Gruyter – Bibliotheca Teubneriana Latina (BTL)
- De Gruyter – Thesaurus Linguae Latinae (TLL)
- JSTOR Language & Literature Current Collection
- Kossuth Kiadó
- L'Harmattan Digitális Archívum
- Oxford Music Online
- Oxford University Press Journals Arts & Humanities Collection
- Szaktárs – Balassi Kiadó
- Szaktárs – Gondolat Kiadó
- Szaktárs – Kalligram Kiadó
- Szaktárs – Kortárs Kiadó
- Szaktárs – Kronosz Kiadó
- Szaktárs – Napvilág
- Szaktárs – Osiris
- Szaktárs – Tinta Könyvkiadó
- TINTA SzóTudásTár
- Typotex Interkönyv
- USC Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archívum

További (nem EISZ-előfizetés keretében biztosított), az olvasók számára elérhető adatbázisok

- Szaktárs – Akadémiai Digitális Archívum (új előfizetés)
- Szaktárs – Attraktor Kiadó (új előfizetés)
- Szaktárs – Kriterion Kiadó (új előfizetés)
- Szaktárs – Múlt és Jövő (új előfizetés)
- Szaktárs – Szent István Társulat (új előfizetés)
- Szaktárs – TIT Gondolat Kiadó (új előfizetés)
- Bibliotheca Eruditionis
- The Hungarian Reformation Online
- NAVA
- ProQuest - Library & Information Science Collection
- WBIS – World Biographical Information System

Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban hozzáférhető adatbázisok:

- Arcanum Digitális Tudománytár
- DeGruyter – Linguistic Minorities in Europe Online
- EBSCO – MLA International Bibliography with Full Text
- Oxford Handbooks Online

Az adatbázisok a honlapról elérhetők a teljes hálózaton keresztül, de tartalmuk a katalógusban nem tükröződik. Előfizetett adatbázisainkhoz EduID azonosítással távoli hozzáférést biztosítunk beiratkozott olvasóinknak és az OSZK dolgozóinak.

Próbahozzáférések a 2022. évben:

- JSTOR tartalmak: Archive Journals, Primary Sources, Lives of Literature
- JSTOR – ARTSTOR Digital Library
- CNKI - China National Knowledge Infrastructure
- RILM Abstracts of Music Literature with Full Text
- EBSCO - MLA International Bibliography with Full Text (az OSZK-ban)
- GALE The Times Digital Archive

Blogok, posztok, digitális tartalmak – a nemzeti könyvtár a virtuális térben 2022-ben

Blogbejegyzések

Az OSZK munkatársai **211 tudományos ismeretterjesztő blogbejegyzést** tettek közzé 2022-ben. A bejegyzések tematikája változatos: az évfordulók ihlette írásoktól kezdve, a különböző gyűjteményrészekben folyó munkákról szóló beszámolókon keresztül, a kutatóink előadásairól készült konferenciabeszámolóig. A bejegyzések általános jellemzője, hogy témájuk az OSZK gyűjteményéhez kapcsolódik.

A blogírást inspirálja az ún. blogtémaajánló-táblázat, amelyet a szerkesztőség előre összeállít minden negyedévre. A kollégák által megírt tartalmak a blogszerkesztőségbe érkeznek, ahol lektorálják, korrektúrázzák, szerkesztik a szövegeket, illetve elvégzik a képszerkesztést és a HTML-szerkesztést. Hetente átlagosan 4-5 blogposzt lát napvilágot.

2022-ben is folytatódott a Munkák és napok – és kincsek című, Hésziodosz Munkák és napok című művére utaló posztosorozat alsorozat az „Ex libris gyűjtők, gyűjtemények” című, illetve „A magyar fényképészet úttörői” című sorozatunk.

Posztok, képek, videók

Az OSZK 22 social media eszközön volt jelen 2022-ben, ebből 18 felületen rendszeres a tartalomszolgáltatás, két új felületet is bevezettünk a tárgyévben. **20 százalékkal nőtt a követők száma** egy év alatt, és **32 százalékkal több tartalmat publikáltunk**, mint 2021-ben, illetve **47 százalékkal nőtt az egyedi elérésünk** 2021-hez képest, ami majdnem 13 millió felhasználót jelent. (Lásd a táblázatot is alább.)

A közösségi oldalak gondozása jelenti

1. a blog és a gyorsblogok tartalmainak szervezését, írását, szerkesztését, lektorálását, HMTL-szerkesztését,
2. a Facebook, Örkény-Facebook, Twitter OSZK, Twitter MEK, Twitter DKA, Twitter Örkény, Instagram, Tumblr, Google, Business közösségi oldalaink kezelését, fejlesztését, speciális közösségi tartalmak elkészítését,
3. a közösségi eszközök változásainak követését, beépítését és naprakészségének biztosítását, valamint az eszközök napi monitoringját,
4. az audiovizuális, kép- hang- és audióállományok feltöltését nyilvános galériákba (Youtube, Indafoto stb.);
5. rendezvényeink dokumentálását, az azokon készített fotók, videók, egyéb digitális tartalmak webre konvertálását és feltöltését.

A közösségi térben folyamatosan publikált tartalmak közül kiemelkedik az OSZK Facebook-felülete, ahol továbbra is jelentkezünk reggelente az OSZK történetét feldolgozó #napom-sorozattal, illetve folyamatosan kísérjük a nemzeti könyvtárban folyó munkát, megosztjuk a megjelenő blogtartalmakat és az oszk.hu-n megjelenő híreket is.

Az oszk.hu magyar és angol nyelven is elérhető intézményi honlap, amely 2022 végén 4.462 aloldalt (node) tartalmazott. A szolgáltatásban 2022-ben 256 új aloldalt (node) hoztunk létre, továbbá 402 alkalommal módosítottunk már létező oldalt (szerkesztés, tartalmi frissítés, képcseré), valamint kb. 350 illusztráció készült el (slide, kreatív, kép-adaptálás stb.).

Az oszk.hu-t gondozó munkacsoport feladata az oszk.hu naprakészségének biztosítása, amely jelenti az alábbiakat:

- a hírek, illetve a rendezvényeinkről beérkező információk szerkesztése, az információk beszerzése, visszacsatolások, a kiállításokhoz kapcsolódó aloldalak, (virtuális mikrokiállítások) készítése a tartalomgazdákkal egyeztetve, az általuk küldött anyagok alapján,
- a Kiadványtár és publikációs lista elkészítése,
- a statisztikaoldal gondozása,
- az OSZK.hu/en gondozása, tartalmi fejlesztése és naprakészségének biztosítása,
- az oszk.hu és oszk.hu/en mobil verzió gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása.
- Az oszk.hu-hoz kapcsolódik a hírlevél szerkesztése, a képek szerkesztése és hírlevél kiküldése hetente. 2022-ben **50 hírlevélszám** ment ki.

Az OSZK rendelkezik belső honlappal (Intranet) is, ennek gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása (pl.: regisztrációs felületek készítése, orvosi időpontfoglalás) napi feladat.

7.1. Honlap, tematikus és közösségi szolgáltatások

Digitális archívumok látogatottsága (MEK, EPA, DKA)	2021. évi tény	2022. évi terv
Távhasználatok száma összesen	34.485.366	33.332.306
MEK	22.770.510	20.534.148
EPA	7.494.254	8.104.082
DKA	4.220.602	4.669.950
Tudástárak	32.000	24.022

Online szolgáltatások	2021. évi tény	2022. évi tény
Távhasználatok száma		
- oszk.hu	222.585	214.370
- m.oszk.hu	63.539	65.805
A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek gyakorisága (alkalom/hónap átlagosan)	70	84
A könyvtári honlap tartalomfrissítésének száma összesen	837	1.008
A könyvtárban használható adatbázisok száma	32	42
Tematikus honlapok/virtuális kiállítások száma	50	50
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatások száma (db)	17	22
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatásokat igénybe vevő használók száma (fő)	36.582	43.934
A megjelenő szerkesztett tartalmak száma:	5.447	7.192
A megjelenések száma:	8.588.074	12.701.033
Egyéb online közösségi feladatokba bevont használók száma	n.a.	n.a.
A könyvtári OPAC használatának gyakorisága (haszná-	987.659	719.812

lat/év) (kattintás az OPAC-ra)		
--------------------------------	--	--

Digitális gyűjtemények	2021. évi tény	2022. évi tény
MEK könyvek	1.121	1.062
EPA időszaki kiadványok		
– cím	136	298
– füzet	25.585	42.015
– cikk	57.634	34.274
DKA képi dokumentumok	9.218	8.241
OSZKDK	4.821	4.540

7.2. Elektronikus dokumentumküldés

Dokumentumküldés	2021. évi tény	2022. évi tény
E-könyvek (db)	17	13
Folyóiratcikkek (db)	1.802	1.326
Részdokumentumok (db)	34.463	62.844

8. Szolgáltatások fogyatékkal élők számára

Honlapunkon részletes tájékoztató olvasható a könyvtár akadálymentesítéséről, ahol a látássérültek számára hangzóanyag mutatja a könyvtár épületét.

Elérhetősége: <http://www.oszk.hu/akadalymentesites>

Az OSZK esetében a fogyatékkal élők számára a könyvtár használata teljes mértékben ingyenes. Továbbá egy kísérő iratkozhat be térítésmentesen a könyvtárba (vakok és gyengénlátók, mozgássérültek, siketek és nagyothallók).

Szolgáltatások száma	2021. évi tény	2022. évi tény
Fogyatékkal élők könyvtárhasználatát segítő IKT eszközök száma	1 vakolvasó	1 vakolvasó
Fogyatékkal élők számára akadálymentes szolgáltatások száma	13	11*

* Az építési munkák befejeztével a Palota úton elhelyezett rámpa megszűnt és munkába álltak a Palota út felől a Csikós udvarra érkező liftek. Valamint csökkent az indukciós hurokkal ellátott olvasószolgálati pultok száma a Központi Tájékoztatás lezárásával.

Mozgássérült látogatók számára:

- A könyvtár épülete a Palota út felől a Csikós udvarra érkező lifttel közelíthető meg. Rámpa az Oroszlános udvarban, a főbejáratnál található.

- A főbejáratnál található ruhatárban 1 db kerekesszék áll rendelkezésre.
- Az olvasótermeket lifttel lehet megközelíteni.
- Az épületben két akadálymentes mosdó van: egy a főbejárat szintjén, egy pedig a VII. emeleten, a törzsgyűjteményi olvasótermek közelében.

Hallássérült látogatók számára:

- A hallókészülékek hatékonyságát javító indukciós hurok működik a főbejáratnál a beiratkozó pultnál, a VII. emeleten a törzsgyűjteményi olvasótermekhez tartozó Könyvkiadó állomáson.

Látássérült látogatók számára:

- Az épületben több lift is működik. A főbejáratnál balra található lift hangos segédlettel van ellátva. Ez a főbejárat és a VIII. emelet között jár, az alsóbb irodai szinteket nem érinti, így elkerülhető az esetleges eltévedés.
- A VII. emeleti Katalógustérben használható egy felolvasóprogrammal (JAWS) ellátott számítógép.
- A Magyar Elektronikus Könyvtár akadálymentes változata: <http://vmek.oszk.hu/>
- A Magyar Elektronikus Könyvtár és a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének együttműködése révén számos hangoskönyv érhető el szabadon a szolgáltatás honlapjáról, illetve számos felolvasható mű is megtalálható.

A honlap elérhetősége:

<http://mek.oszk.hu/keresések/keresesf.phtml?formatum=MP3>

- Együttműködési megállapodásunk van a Vakok és Gyengénlátók Szövetségével, mely alapján az általunk számukra rendelkezésre bocsátott, csak Braille-írással megjelent Vakok Világa c. folyóiratot begépelik latin betűs karakterekkel, ezáltal digitálisan elérhetővé teszik, ez a munka jelenleg is zajlik.

Eszköz - Szoftver - Építészeti megoldás	Meny- nyiség	Helyszín
Rámpa	1	Oroszlános udvar
Kerekesszék	1	Főbejárat, ruhatár
Akadály- mentes mos- dó	2	5. emelet és 7. emelet
Indukciós hurok	2	Beiratkozó pult (5. emelet); Könyvkiadó állomás (7. emelet)
Hangoslift	1	Főbejárat, előcsarnok: baloldali lift
Felolvasó programmal ellátott számí- tógép	1	Katalógustér
MEK akadály- mentes válto- zat	honlap	http://vmek.oszk.hu
MEK hangos-	398	https://vmek.oszk.hu/html/vgi/vkereses/keresesuj2.phtml

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1563 rendelete és 2017/1564 irányelvének átültető jogszabályai (2018. év LVI. törvény a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról, 198/2018. (X. 25.) Korm. rendelet az olvasási képességet érintő fogyatékkal élő kedvezményezett személyek javára végezhető szabad felhasználás részletes szabályairól) kapcsán az intézményre vonatkozó feladatok végrehajtásához kapcsolódóan cselekvési terv készült, amely kitér az alábbi kérdéskörökre:

- a kedvezményezettek azonosítása (hozzáféréskezelés) során fellépő kérdések;
- technikai megvalósítás részletei (a Magyarországon letelepedett jogosított szervezetek nyilvántartása; a jogosított szervezetek nyilvántartásának rendelkezésre bocsátása minden év április 30-ig az Európai Bizottság számára; nyilvántartás vezetése a jogosított szervezetek által előállított hozzáférhető formátumú művekről és más kapcsolódó jogi teljesítményekről legalább egy olyan jogosított szervezet megjelölésével, amely ilyen példánnyal rendelkezik).

A Könyvtári Intézet honlapján bejelentő felület készült mind a jogosított szervezetek, mind a hozzáférhető formátumú művek műbejelentései számára. Elérhetősége:

<https://ki.oszk.hu/informacioszolgalatas/1982018-x-25-korm-rendelet-jogosított-szervezetek-jelentkezese>

9. Könyvtári programok, közösségi kezdeményezések

9.1. Használóképzések

Használóképzések	2021. évi tény	2022. évi tény
Összes használói képzés száma	1	1
Összes használói képzésen résztvevők száma	38	80
Csoportok száma	1	5

Az OSZK a használó képzések szervezése terén a 2021-es bázisévhez képest növekedést ért el. Mindazonáltal látjuk a szükségességét a további fejlődésnek, amely különösen az adatbázisok és az online felületek használatának kiterjedtebb oktatására vonatkozik.

Könyvtári óra, könyvtárhasználati foglalkozás néven hirdetett képzésen vett részt 80 kolléga, ennél többet szeretnénk indítani a 2023. évben.

9.2. Rendezvények

Rendezvények	2021. évi tény	2022. évi tény
Konferenciák száma	10	7
Konferenciákon résztvevők száma	326	634
Időszaki kiállítások száma	2	3
Időszaki kiállítások látogatóinak száma	193	5.343
Könyvbemutatók száma	1	5

Könyvbemutatók látogatóinak száma	47	225
Zenei rendezvények száma	0	1
Zenei rendezvények látogatóinak száma	0	200
Egyéb programok száma	17	23
Egyéb programokon résztvevők száma	765	11.969
Összes rendezvény száma (db)	20	43
Összes rendezvényen résztvevők száma (fő)	1.138	19.235

2022-ben a csillapodó járványhelyzet megkönnyítette a rendezvények számának és minőségének ugrásszerű növekedését, még a korábbi évekhez viszonyítva is. Az év teljes egészében fogadtuk a látogatókat és a programjaink iránt érdeklődőket személyesen, valamint esetenként online formában is. Változatos kiállítások és szakmai rendezvények gazdagították az OSZK programkínálatát. Alább felsorolva látható az események kivonatos listája:

2022. március 14–15. – Nemzeti ünnep köré szervezett nyílt napok

Nemzeti ünnepünk alkalmából az érdeklődők részt vehettek vezetett épületsétánkon, raktársétákon, beleshettek a digitalizáló műhely fotósátrába, megismerhették az egykor Heckenast és Landerer nyomdájában működő nyomdagépet, melyen 1848. március 15-én kinyomtatták a Nemzeti dalt és a 12 pontot és megismerhették új intézménytörténeti digitális kiállításunkat is.

2022. április 11. – Ribizli a világ körül könyvbemutató

2022. április 11-én mutattuk be magyar népmeséken alapuló *Ribizli a világ körül* című ukrán nyelvű gyermekkönyvet, amely a Móra Könyvkiadó, a Nova Hvylja Egyesület és az OSZK közös kiadásában készült el. A rendhagyó könyvbemutatón az egyesület jóvoltából ukrán gyerekek vettek részt kísérőikkel, akiknek felolvasással, népdalénekléssel, cirku-szi produkcióval kedveskedtek a szervezők. A műsorban többek között Szűcs Nelli Jászai Mari-díjas magyar színművésznő, érdemes és kiváló művész, a budapesti Nemzeti Színház művésze olvasott fel ukrán nyelven egy mesét a bemutatott könyvből a jelenlévőknek.

2022. április 12. – Közép-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859–60-ból könyvbemutató

Április 12-én speciális témájú szakkönyvet mutatott be könyvtárunk. *Nebojszki László Közép-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859–60-ból* című könyve a 2017-ben megjelent Felső-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859–60-ból című kiadvány folytatása. A kötet ismerteti az adott települések helytörténetét és művelődés-történetét.

2022. május 24. – 250 javaslat magyar történelmi filmre könyv bemutatója

2022. május 24-én került sor 250 javaslat történelmi filmre című kiadvány bemutatójára. A kötetben összesen 250 filmötlet, javaslat szerepel történelmi filmre. A kiadvány szerzői ezzel elmondják, hogy milyen magyar történelmi filmeket láttak volna szívesen az elmúlt 30 évben, és mi lenne a filmgyártás feladata a következő harminc esztendőben meglátásuk szerint. A kiadvány egyfajta irodalomtörténeti és filmtörténeti ismeretterjesztő munka, amely felvillantja a lehetőségeket. A kötetet a szerzők Deák Sárosi László

filmesztéta (OSZK), Gáspár Ferenc író, Jenei Miklós történelemtanár, Szabó Győző magyar-olasz szakos tanár ismertették a bemutatón.

2022. július 12. – A megújult częstochowai kódex átadása

Az OSZK-ban újult meg a magyar nyelvemléket is tartalmazó, Częstochowában, a pálos rendi generális székhelyén őrzött latin nyelvű kódex, amelyet 2022. július 12-én Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter jelenlétében ünnepélyes keretek között adott vissza az OSZK a Magyar Pálos Rend tartományfőnökének, P. Puskás Róbert Antal atyának.

A kódex – Cationale ecclesiasticum [hymnarium, tonarium, processionale, exsequiae]. Jasna Góra kolostora, Częstochowa, Könyvtár, I-215,583 R – műfaja: kantuále, azaz liturgikus énekeskönyv, a magyar pálosokra jellemző kottaírással. Különbőféle énekeket tartalmaz (Szűz Mária-antifónák, körmeneti énekek, himnuszok), valamint temetési szertartást is. Mindennapi használatra szánt könyv, rendszeresen énekeltek belőle és tanultak dallamokat. – A kódex restaurálására és digitalizálására az OSZK és a Magyar Pálos Rend közötti 2014-ben megkötött együttműködési keretmegállapodás mentén, a korábbi évek gyümölcsöző együttműködése után került sor. A július 12-én megtartott átadási ünnepségen Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója és P. Puskás Róbert Antal pálos tartományfőnök aláírta a megújított együttműködési keretmegállapodást is.

2022. augusztus 20. – Nyílt napok

Szent István napján, 2022. augusztus 20-án, szombaton nyílt nappal és változatos programokkal vártuk a látogatóinkat. Az érdeklődők ingyenes épület- és raktársétákon, tárlatvezetéseken, vehettek részt, valamint megismerhették az egykor Heckenast és Landerer nyomdájában működő nyomdagépet is.

2022. szeptember 12. – Könyvkölcsönző-automata átadása az OIK-ban

Az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) fejlesztésének legújabb eredményeként 2022. szeptember 12-én Hoppál Péter, a Kulturális és Innovációs Minisztérium kultúráért felelős államtitkára ünnepélyes keretek között átadta az OSZK által fenntartott Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) könyvkiadó és -visszavevő automatáját. Az eszköz a könyvtár nyitvatartási idejében is lehetővé teszi a gyors önkiszolgálást, de igazi előnye az épület nyitvatartásától független kölcsönzési szolgáltatás megvalósítása: Budapesten elsőként a hét minden napján 24 órában igénybe vehetik az olvasók.

2022. szeptember – Kemény Egon CD bemutató

A *Kemény Egon életműve* válogatás-CD-sorozat negyedik kiadványa 2021-ben az Országos Széchényi Könyvtár támogatásával és Kemény Anna Mária, a zeneszerző lánya és zenei hagyatékának gondozója produceri munkájával valósult meg. A CD-t az OSZK Dísztermében a Kulturális Örökség Napok keretén belül mutattuk be 2022. szeptemberében. A szerző életművében elhelyezve, több megközelítésből mutattuk be közönségünknek az albumot Kemény Anna Mária részvételével, Szabó Ferenc János zongoraművész, zene-történész és Mráz Nikolett zeneakadémiai hallgató (szoprán) fellépésével. A beszélgetőtárs Illyés Boglárka, könyvtárunk zenei gyűjteményének vezetője volt.

2022. október 7. – Fábri Anna könyvbemutató

Az Országos Széchényi Könyvtár Digitális Bölcsészeti Központjának szervezésében valósult meg 2022. október 7-én a könyvtár felújított déli olvasótermében *Fábri Anna: Arany idők – Eszmék és emberek gróf Teleki László neveltetésében* című új könyvének, valamint

a hozzá kapcsolódó Teleki-kézirat digitális szövegkiadásának együttes bemutatója. A könyvet Fábri Anna, Csorba László és László Ferenc mutatták be.

2022. október 14. – Déli olvasóterem ünnepélyes megnyitója

2022. október 14-én adták át Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) felújított déli olvasótermet, az olvasók október 17-től használhatják újra a jelentős átalakuláson átesett termet. A csaknem 30 ezer kötetet kiállító terembe korszerű világítás került, valamint kicserélték a bútorzatot is, mintegy 100 olvasóhelyet alakítottak ki, amelyből 9 mikrofilmolvasóhely. Az olvasószolgálat is új munkaállomásokat kapott, a kiadópultokat látványos mintázattal és feliratokkal látták el.

2022. október 28. – Shakespeare Wikipédia-maraton

A Magyar Shakespeare Bizottság szervezésében került sor 2022. október 28-án az Országos Széchényi Könyvtárban a Wikipédia szerkesztőmaratonra. Ennek keretében Shakespeare-rel, drámai-költői életművével, korával és kortársaival kapcsolatos Wikipédia-szócikkek írására, szerkesztésére, és a Wikipédiával való ismerkedésre nyílt alkalom.

2022. december 5. – Schöck Gyula könyvbemutatója

2022. december 5-én került bemutatásra a *Közelítések a Miatyánkhoz – Értelmezések és tanulmányok az ökumenizmus jegyében* című tanulmánykötet az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Pen Club szervezésében. A kötetben a nemzeti könyvtár munkatársainak írásai is megtalálhatók. A tanulmányokon kívül a leggazdagabb katolikus, református és evangélikus egyházi könyvgyűjteményekből kiválogatott 19 kötetet, kódexeket és nyomtatványokat, hogy azok címlapjait és a Miatyánk kétféle szövegét tartalmazó oldalait pazar reprodukciókon keresztül tárja elénk a könyv második fele.

2022. december 12. – Könyvtáros nyílt nap

Az Országos Széchényi Könyvtár alapításának 220. évfordulója alkalmából nyílt napot szerveztünk az ország könyvtárosainak, amelynek keretén belül megtekinthették Eszencia állandó kiállításunkat, valamint megismerhették legújabb fejlesztéseinket és bejárhatták felújított tereinket is.

9.3. Kiemelt rendezvények, szakmai konferenciák

2022. február 11. – Digitalizáló Központ átadó ünnepsége

Országos Széchényi Könyvtár nyolcadik emeletén adták át Közép-Európa legnagyobb és legmodernebb eszközparkkal rendelkező közgyűjteményi digitalizáló központját 2022. február 11-én. A digitalizáló központ átadásának alkalmából együttműködési megállapodás is született az OSZK és a Haydneum – Magyar Régizenei Központ között. A megállapodás célja, hogy az új digitalizáló központ segítségével, a Haydneum munkatársainak részvételével feldolgozzák és hasznosítsák a Magyarországon fellelhető, jelentős kulturális értéket képviselő, 1600 és 1850 között létrejött zeneművészeti és zenetudományos emlékeket.

2022. március 14. – Vershaza-kiállításmegnyitó

2022. március 14-én nemzeti ünnepünk tiszteletére készült el a *Himnusz*, a *Szózat* és a *Nemzeti dal* kéziratai ihlette tárlatunk. A kiállítás több tucat kolléga összehangolt munkája eredményeként valósult meg; megnyitásához kétnapos rendezvény is kapcsolódott. A tárlat bemutatja a három mű nemzeti könyvtárban őrzött kéziratát és legfontosabb szövegkiadásait, továbbá a megzenésítéseket és a különböző fordításokat felemlítve végigköveti e versek emblematicussá válásának folyamatát. Kitér néhány jelentős történelmi pillanatra, amellyel a versek visszavonhatatlanul összeforrtak, és felidézi azokat a hatásokat, irodalmi utalásokat, amelyek az elmúlt idők klasszikusainak alkotásaiban éppúgy fellelhetők, mint a mai, kortárs alkotók műveiben. A megújult, elegáns kiállítóteremben a költemények történetét bemutató érintőképernyők, valamint óriás kivetítőn követhető mozgó installáció is segíti az élményszerűséget és az elmélyülést. Tizenöt művésszel készült el Történelmi Fénykép- és Videótárunkban a három költemény felvétele.

2022. november 24–30. – 220 esztendő az OSZK – Az Esszencia kiállítás megnyitója

Rendezvénysorozattal ünnepeltük meg a nemzeti könyvtár alapításának 220. évfordulóját. Ennek részeként nyílt meg *Esszencia* című kiállításunk. November 28-án *Kultúra, tudomány, innováció – 220 éve a nemzet szolgálatában* címmel a könyvtár munkatársai és partnerkutatók tudományos előadásait hallgathatták meg a résztvevők. A két helyszínen hat szekcióban a legkülönbözőbb témákat érintették az előadók a Mátyás korabeli asztrológiától az Apponyi-kastélyon és kincsein keresztül a Petőfi-hagyatéki és Féner Tamás életművéig. November 29-én *Könyvtárak együtt az olvasásért* címmel a huszonöt éves Könyvtárostánárok Egyesülete és a nemzeti könyvtár közösen rendezte meg őszi szakmai napját, amelynek középpontjában az iskolai könyvtárakkal való együttműködési lehetőségek, valamint az olvasásnépszerűsítés állt. November 30-án az OSZK a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve közös konferenciát és kerekasztal-beszélgetést szervezett *Szerkesztők és szerkesztőségek a századfordulón* címmel. A tanácskozás középpontjában a 20. század eleji sajtó és irodalom egymásra hatása állt. A téma szakértői a Nyugat előtti folyóiratok szerkesztőségeinek kapcsolati hálójáról, neves íróink újságírói indulásáról beszéltek levelezések és egyéb dokumentumok alapján.

9.4. Emlékévek

2022-ben az OSZK nem csatlakozott rendezvénnyel állami emlékévhöz. Az aktuális jubileumi, születési és halálozási évszámokhoz kapcsolódóan egyéb felületeken, közösségi médiában és a nemzetikonyvtar.blog.hu oldalon több kiemelt történelmi, irodalmi, különböző művészeti ágban jeleskedő személyiségről megemlékeztünk.

9.5. Évfordulók

2022-ben az OSZK nem csatlakozott külön rendezvénnyel állami évfordulókhoz. Az aktuális jubileumi, születési és halálozási évszámokhoz kapcsolódóan egyéb felületeken, közösségi médiában és a nemzetikonyvtar.blog.hu oldalon több kiemelt történelmi, irodalmi, különböző művészeti ágban jeleskedő személyiségről megemlékeztünk. Ezek közül a teljesség igénye nélkül a következőket említjük meg.

Gózon Gyula halálának 50. évfordulója kapcsán írtunk blogbejegyzést „*Nem ég úgy Erdélyben a földgáz, / Amint én bennem ég a hév*” címmel

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/10/11/nem_eg_erdelybe_ugy_a_foldgaz_amint_en_bennem_eg_a_hev

Molnár Ferenc halálának 70. évfordulójára munkatársunk közölt blogbejegyzést 70 éve hunyt el a virtuóz drámaíró címmel.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/04/02/70_eve_hunyt_el_a_virtuoz_dramairo_molnar_ferenc

A 100 éve született, kétszeres Kossuth-díjas érdemes és kiváló művésztől, Pécsi Sándor-ról szintén blogbejegyzéssel emlékeztünk meg.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/03/18/pecsi_sandor_100_eve_szuletett_de_mar_kozel_50_eve_elhunyt

Janovics Jenő születésének 150. évfordulóján visszatekintettünk a sokoldalú színházi személyiség munkásságára.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/12/08/szinesz_szinigazgato_rendezo_producer

A Pesti Magyar (1840-től Nemzeti) Színház megnyitásának 185. évfordulója kapcsán meg emlékeztünk a magyar nemzeti színházi élet első otthonáról.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/08/22/185_eve_nyilt_meg_a_pesti_magyar_1840-to_l_nemzeti_szinhez

Szintén blogbejegyzések formájában állítottunk emléket a 200 éve született Komlóssy Ida színésznőnek és Friebeisz István író, újságíró, szerkesztőnek.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/03/11/kikbol_majd_valni_fognak_je_szineszek

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/03/02/friebeisz_pista_nagyon_jol_viszi_tongel_je_szerepet

Bolyai János születésének 220. évfordulójáról két részes blogbejegyzésben emlékeztünk meg "Elsők között is első" címmel.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/12/15/elsok_kozott_is_első_első_resz

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/12/16/elsok_kozott_is_első_masodik_resz

Déry Istvánné Széppataki Róza születésének 230. évfordulójáról szintén blogbejegyzéssel emlékeztünk meg.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/09/29/az_apak_meg_unnepeltek_a_fiuk_mar_el_felejtettek_s_az_unokak_ismet_raebredtek_nagysagara

Molière születésének 400. évfordulója alkalmából írtunk blogbejegyzést A Molière álnevű láncszem címmel.

https://nemzetikonyvtar.blog.hu/2022/01/15/a_moli_re_alnevu_lancszem

Saját kiemelt évfordulónkat, az OSZK alapításának 220. évét kiemelten, rendezvénysorozattal és egy állandó kiállítás megnyitásával (ESSZENCIA) ünnepeltük.

9.6. További kiállítások

Vershaza – állandó kiállítás

2022. március 14-én nemzeti ünnepünk tiszteletére készült el a Himnusz, a Szózat és a Nemzeti dal kéziratai ihlette tárlatunk. A kiállítás több tucat kolléga összehangolt munkája eredményeként valósult meg; megnyitásához kétnapos rendezvény is kapcsolódott. A tárlat bemutatja a három mű nemzeti könyvtárban őrzött kéziratát és legfontosabb szövegkiadásait, továbbá a megzenésítéseket és a különböző fordításokat felemlítve végigköveti e versek emblematikussá válásának folyamatát. Kitér néhány jelentős történelmi pillanatra, amellyel a versek visszavonhatatlanul összeforrtak, és felidézi azokat a hatásokat, irodalmi utalásokat, amelyek az elmúlt idők klasszikusainak alkotásaiban éppúgy fellelhetők, mint a mai, kortárs alkotók műveiben. A megújult, elegáns kiállítóteremben a költemények történetét bemutató érintőképernyők, valamint óriás kivetítőn követhető mozgó installáció is segíti az élményszerűséget és az elmélyülést. Tizenöt művésszel készült el Történelmi Fénykép- és Videótárunkban a három költemény felvétele.

Megújult intézménytörténelmi tárlat – állandó kiállítás

A VERSHAZA kiállítás megnyitásával egy időben, **2022. március 14-én** adtuk át intézménytörténelmi kiállításunk megújított, újrendezett változatát. A bejárati szintünkön látható tárlat bemutatja a klasszikus könyvtári enteriőrt, könyvtárosok és olvasók 1802 és 1985 közötti szellemi-tárgyi környezetét. A kiállításban műemléki és könyvtártörténelmi értékű bútorok, egykori intézményi feliratok, irodaszerek, a feldolgozó- és műhelymunkában használt gépek és eszközök, dokumentumok és fényképek láthatók oly módon, hogy két csúsztható képernyő segítségével az adott bútor, eszköz, tárgy alaposabban és részletekben elmerülve ismerhető meg. A kiállítás nemcsak a nemzeti könyvtár, hanem egyúttal a magyarországi könyvtári és más intézményi berendezésekből és irodaszerekből is ízelítőt ad.

Az enteriőrrel szemben – Magyarországon elsőként használva –, egy több mint *nyolc méteres interaktív érintőképernyő* teszi lehetővé, hogy egyszerre többen is böngészhessék a nemzeti könyvtár történetét – felfedezve kivételes gyűjteményeink számos érdekességét.

A Magyar márkák, magyar plakátok. a csokoládétól a rádióig – időszakos kiállítás

2022. június 10. és szeptember 30. között volt látható könyvtárunk VI. szinti Ars Librorum kiállítóterében a hat magyar márkanévhez – Stühmer, Dreher, Orion, Közért, IBUSZ, Corvin Áruház – kapcsolódó kiállítás, amelyek középpontjában grafikai plakátok álltak. Ezt egészítették ki a márkákhoz kapcsolódó különböző tárgyak.

Ezerarcú diafilm – korszakok és technikák – időszakos kiállítás

2022. június 2. és október 21. között volt látható *Ezerarcú diafilm – korszakok és technikák* című időszakos kiállításunk könyvtárunk VII. emeleti Történelmi Fénykép- és Videótárában. A kiállítás a magyar mese- és ismeretterjesztő diafilmgyártásról adott áttekintést, kiválogatva négy évtized legszebb 100 grafikáját. A tárlat képek segítségével bemutatta a diafilm korszakokra jellemző általános stílusjegyeit és típusait, illetve az alkalmazott technikák sokszínűségét. Látogatóink digitalizált meséket nézhettek meg és belehallgathattak azok korabeli hangosított változataiba, továbbá belelapozhattak egy mesediafilm és egy ötvenes években készült propaganda-diafilm forgatókönyvébe, valamint kipróbálhatták a kiállítóteremben elhelyezett vetítőgépet.

Esszencia – állandó kiállítás

2022. november 24-én – egy hetes rendezvénysorozatba ágyazottan – nyílt meg az OSZK első állandó, intézménytörténeti kiállítása az könyvtár alapításának 220. évfordulójára. A kb. fél éves előkészítő munka eredményeként, mintegy száz kolléga közreműködésével készült ESSZENCIA című nagyszabású kiállítás a könyvtár alapítása és alapítója, Széchényi Ferenc gróf előtt tiszteleg és a történelmi előzménynek tekinthető Corvina könyvtárat is felidézi, valamint a több mint tízmilliós dokumentumállomány összetettségét, rétegzettségét is bemutatja – magyar és angol nyelven. A falakon, a tárlókban és az érintőképernyők segítségével elbeszélte több, önállóan is értelmezhető kiállítási részterület egy-egy témát, vetületet emel ki. A családok, a diákok és minden korosztály számára egyaránt érdekes kiállítás az épület két szintjén terül el.

9.7. Műtárgykölcsönzések 2022-ben

Megnyílt kiállítások:

- BTM Kiscelli Múzeum: Show és Business Pest-Budán
- Magyar Nemzeti Múzeum: III. Lajos halálának 100. évfordulója
- Magyar Nemzeti Múzeum: Schunda Vencel díszalbum restaurálása és kiállítása
- BTM Vármúzeum: Úti cél: Remény. A nemzetközi gyermekvonat-akció a két világháború között
- Magyar Nemzeti Galéria: Art deco kiállítás
- Evangélikus Múzeum: A magyarországi evangélikusok zenéje
- Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum: Zsidó étkezéskultúránk a török hódoltságtól 1945-ig
- Győri Egyházmegye: Váradi antofonale
- Magyar Nemzeti Múzeum: Világkiállító magyarok 170
- Magyar Nemzeti Múzeum: Pálosok
- Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum: „MESTERSÉGE: GRAFIKUS – 120 éve született Gönczi Gebhard Tibor (1902–1994). Szakmai fortélyok, stílusok, technikák”
- Ferenczy Múzeum: „Az idő metszeteiben. Vas István (1910–1991)”
- Petőfi Irodalmi Múzeum: Hangszínek: Új zene a történelmi avantgárdban
- Neumann János Egyetem: Petőfi emlékévké programjai
- Budapesti Történelmi Múzeum: A Sziget
- Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum: Biró Mihály életműve
- Múcsarnok: Antal Csaba díszlettervező

Nemzetközi műtárgykölcsönzések:

- Berlini galéria „Magyar Modern. Hungarian Art in Berlin 1910–1933”

2022-ben 4.350 órát fordítottunk az OSZK-ban megrendezendő nagy és kisebb kiállítások létrehozására (Vershaza, Magyar Márkák, Esszencia), az installáció elkészítésére, a kihelyezendő tárgyak szakszerű elrendezésére, valamint az OSZK anyagának kölcsönzésre való felkészítésére, az állapotleírások és kiállítási feltételek megadására, a kiállításra kölcsönzött dokumentumok javítására és a feladattal kapcsolatos adminisztráció elkészítése, kapcsolattartásra a kölcsönző felekkel. Adott év június 1-től a teljes belföldi és külföldi műtárgykölcsönzési folyamatot az Állományvédelmi és Restauráló Osztály

koordinálja. A 2022-es évben **22 kölcsönzést** bonyolítottunk le, ez 286 dokumentumot érintett összesen. A Nagyváradi Római Katolikus Püspökség az energia veszélyhelyzet miatt elhalasztotta a kiállítás megrendezését bizonytalan időre. A Győri Rómer Flóris Múzeum nem tudta biztosítani a kiállítási feltételeket a műtárgyak számára, ezért viszszaadta a kölcsönzést.

9.8. Szakmai konferenciák

2022. március 29. – Szakkönyvtári seregszemle online konferencia

A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciója és az Országos Széchényi Könyvtár rendezésében valósult meg Szakkönyvtári seregszemle 2022 című videókonferencia. A konferencia célja a szakkönyvtárügy aktuális kérdéseinek megvitatása és az egyes szakkönyvtárak, szakkönyvtártípusok helyzetének, eredményeinek bemutatása volt.

2022. június 3. – Sajtó és nyilvánosság Magyarországon a hosszú 19. században című konferencia

2022. június 3-án rendezett *Sajtó és nyilvánosság Magyarországon a hosszú 19. században* című tudományos tanácskozás célja az volt, hogy a legújabb kutatási eredmények megismertetése mellett a fiatal kutatók számára is bemutatkozási lehetőséget nyújtson, illetve a szélesebb érdeklődő közönséget is megszólítsa. A konferencián különböző tematikák és megközelítések mentén foglalkoztak a szakértők a nyilvánosság tárgykörével: a politika és a művészet kapcsolódási pontjai, a háború megjelenése és megjelenítése, az egyházi sajtó helyzete, a centrum és a periféria kérdése, a szerzők, szerkesztők és a közönség kapcsolata éppúgy az elemzések tárgya volt, mint egyes műfajok.

2022. szeptember 20–21. – BIBFRAME Conference

A Bibframe-konferencia célja az volt, hogy fórumot teremtsen az új adatcsere-formátum, a Bibframe megvalósításának gyakorlatával, előállításával és tervezésével kapcsolatos ismeretek megosztására. Az új modell alkalmazásával a rekordok az internetes böngészők számára láthatóvá válnak, megfeleltetésük egyszerűbb, gyorsabb lesz. A konferencia a Bibframe gyakorlati megvalósítását helyezte a középpontba.

2022. szeptember 23. – NFT-konferencia

A nemzeti és digitális identitások szinergikus fejlesztésének fórumát rendezte meg az NFT DEB 2022. szeptember 23-án az Országos Széchényi Könyvtárban. A CODEX Fórum bemutatta az állami és a magánszféra prominens szereplőinek részvételével bemutassa a lokális és digitális identitások kapcsolatát.

2022. november 29. – KTE szakmai nap és konferencia

November 29-én Könyvtárak együtt az olvasásért címmel a huszonöt éves Könyvtáros-tanárok Egyesülete és a nemzeti könyvtár közösen rendezte meg őszi szakmai napját, amelynek középpontjában az iskolai könyvtárakkal való együttműködési lehetőségek, valamint az olvasásnépszerűsítés állt.

2022. november 30. – Szerkesztők és szerkesztőségek a századforduló konferencia

November 30-án az OSZK a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve közös konferenciát és kerekasztal-beszélgetést szervezett Szerkesztők és szerkesztőségek a századfordulón címmel. A tanácskozás középpontjában a 20. század eleji sajtó és irodalom egymásra hatása állt. A téma szakértői a Nyugat előtti folyóiratok szerkesztőségeinek kapcsolati hálójáról, neves íróink újságírói indulásáról beszéltek levelezések és egyéb dokumentumok alapján.

2022. december 8. – 404 – Not Found – Ki őrzi meg az internetet? (Konferencia és workshop)

Az Országos Széchényi Könyvtár Digitális Bölcsészeti Központja 2022. december 8-án tartotta meg az internetes tartalmak archiválásával foglalkozó éves rendezvényét. A hatodik „404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet?” című konferencia és workshop újra jelenléti formában valósult meg, de az érdeklődők online is bekapcsolódhattak az élő közvetítésbe. Az online résztvevők száma 233 fő volt. A rendezvény a digitális megőrzés témáját, valamint az ahhoz kapcsolódó hazai és nemzetközi archiválási, illetve tudományos projektek ismertetését helyezte középpontba: szó lesz az OSZK-ban és a nemzetközi szervezeteknél zajló webarchiválási tevékenységről, továbbá az előállt digitális tartalom kutatási lehetőségeiről, különös tekintettel a digitális bölcsészet szakterületeivel való kapcsolódási pontokra. A délutáni workshopon élő bemutató volt a metaadatolásról, az egyedi webhelyek és weboldalak archiválásáról, illetve a webarchívumok keresőinek használatáról.

9.9. Országos rendezvények, intézményi nyílt napok, szakmai kitelepülések

2022. január 21. – Magyar Kultúra Napja

A magyar kultúra napja alkalmából 2022. január 21-én a Pray-kódex díszmásolatának készítéséről szóló előadással és a kódex digitalizálásának folyamatát végigkísérő bemutatóval, valamint épület- és raktársétákkal, restaurátorműhely-bemutatókkal vártuk látogatóinkat.

2022. május 14. Családi naphoz és Emlékhelyek napjához kötődő nyílt nap

A család nemzetközi napja tiszteletére május 14-én nyílt napot szervezett a nemzeti könyvtár raktársétákkal, kiállításvezetésekkel. A látogatók saját maguk gyárthatták le a Landerer és Heckenast nyomdagépen a Nemzeti dalt.

2022. június 9–12. – Ünnepi könyvhét

Az OSZK 2022. június 9. és 12. között a Vörösmarty tér 63-as standjánál várt mindenkit kiadványokkal, ajándéktárgyakkal és kedvezményekkel. Elérhetőek voltak az újságíró-almanachok, hasonmás kiadásban megjelent verseskötetek, corvinaalbumok is.

2022. június 25. – Múzeumok Éjszakája

A 2022-es Múzeumok Éjszakáján színes programokkal vártuk az érdeklődőket. A zenei programokat Authentic Quartet, Érdi Tamás zongoraművész és a Makám együttes biztosította. Rátóti Zoltán és Huzella Péter A bor filozófiája című közös estje Hamvas Béla szövegeit és a borhoz kapcsolódó megzenésített magyar verseket mutatta be. A gyereke-

ket Majorka Színház bábelőadása, Rolando bűvészmozorai szórakoztatták. Játsszóhá-
zunkban játékok, arcfestés várta a betérőket. A látogatók megtekinthették *Magyar már-
kák, magyar plakátok*, valamint *Ezerarcú diafilm* kiállításunkat és részt vehettek raktár-
túrán is.

2022. szeptember 17-18. – Kulturális Örökség Napok

2022-ben is megrendezésre került az Országos Széchényi Könyvtárban a nagysikerű
Kulturális Örökség Napok két napos országos program. Szeptember 17-én és 18-án mu-
tattuk be különleges, új, különgyűjteményi sétánkat, továbbá raktár- és épületsétával,
Vershaza című kiállításunkban tárlatvezetésekkel és számos egyéb színes programunk-
kal vártuk az érdeklődőket.

2022. szeptember 29. – október 2. – Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál

Az OSZK 2022-ben is részt vett a nagysikerű 27. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon
a Millenárison. A 2022. év nem bővelkedett új kötetek kiadásában, ezért főképp a 2021-
ben kiadott díszalbumokkal és idegen nyelvű kiadványokkal várták munkatársaink a
könyvtár standján a hazai és külföldi olvasókat.

2022. szeptember 30. – Kutatók Éjszakája

A nemzeti könyvtárban őrzött könyvek rengeteg titkot, akár a történelmünket is újra-
rendező részletet rejthetnek, ezért ezek kutatása a múlt folyamatos, pontosító újraépíté-
se. Talán e szempontból is ígéretes lehet a Petőfi-hagyaték, vagy épp a könyvrestaurálás
során fellelhető nyomok, amely témákról tudományos kutatóink, szakértőink adtak elő a
szeptember 30-án megrendezett Kutatók Éjszakáján. A múltra épül a jövő, és ez a jövő
már a könyvtárban is jelen van, például hatalmas digitalizáló műhelyünk révén is, ame-
lyet a hozzá kapcsolódó, a modern szolgáltatáshoz szükséges további munkafolyamato-
kat is megismerhették az érdeklődők.

9.10. Egyéb programok, rendezvények

Az OSZK a klasszikus országos és a saját szervezésű rendezvényei mellett hely és idő
függvényében befogad profitot is termelő produkciókat, illetve terembérleti lehetősége
is nyitva áll a piacról érkezők számára. E mellett belső, saját rendezvények is voltak eb-
ben az évben, főképp szervezetfejlesztési célokkal.

Intézményi workshop

Az intézményünkben dolgozó kollégák számára rendeztünk egy napot, ahol mini-
workshopok segítségével bemutatkozhattak egymásnak a különböző részlegek, ezzel
lehetőséget biztosítva arra, hogy megismerhessük egymás munkáját közelebbről is.

Glamour party

Könyvtárunk helyt adott egy nagyszabású külső rendezvénynek is. Fontosnak tartjuk,
hogy minél jobban bekerüljünk a köztudatba és kölcsönös módon a kultúrát is terjeszt-
hessük. A Glamour Book 2022-es számának bemutatójára a könyvtárban került sor.

MKE MKSZ Vállalati könyvtárosok műhelybeszélgetése

Az MKE Műszaki Könyvtáros Szekció Vállalati könyvtáros műhelybeszélgetésének decemberi témája a szerző jogi törvény legutóbbi változásai voltak, amely rendezvény vendéglátója az OSZK, kiemelt előadója pedig az intézmény jogi főigazgató-helyettese volt. Ennek keretében egy rövid tárlatvezetés során a vendégek megtekinthették újonnan nyílt *Esszencia* című kiállításunkat, valamint digitalizáló központunkat is.

Százak Tanácsa ülései

A Magyarok Világszövetsége keretében tanácskozó Nemzeti Együttműködési Bizottság 1996 végén indította útjára azt az Ajánlását, melyben a Százak Tanácsa megfogant. A szellemi nagyságokból álló testület a könyvtárban tartotta havonta a tanácskozását.

10. Partnerség

10.1. Hazai szervezetekkel

A könyvtárral írásos együttműködést kötő partnerek száma	2021. évi tény	2022. évi tény
Felsőoktatási intézmények	-	1
Középfokú oktatási intézmények	-	8
Civil szervezetek	4	8
Határon túli könyvtárak	2	-
Vállalkozók	3	-
Egyéb oktatási intézmények	-	-
Egyéb	8	10
Összesen	17	27

10.2. Nemzetközi együttműködések

Tagság nemzetközi szervezetekben

Név	Tagság összefoglalója
CDNL (Conference of Directors of National Librarians)	A világ összes nemzeti könyvtárát átfogó szervezet a CDNL, a Nemzeti Könyvtárak Igazgatóinak Konferenciája (Conference of Directors of National Libraries). Ez a szervezet általában évente egyszer ül össze, az IFLA-konferenciák alkalmával. Ez elvben független az IFLA-konferenciától és közgyűléstől, de mivel a gyakorlatban ilyenkor találkozik a legtöbb főigazgató a világ minden tájáról, az IFLA-konferencia egyik napján a CDNL titkárságának és a rendező ország nemzeti könyvtárának szervezésében tanácskozik a CDNL. Az OSZK minden évben részt vesz a CDNL éves találkozóin és megbeszélésein.

<p>CENL (Conference of European National Librarians)</p>	<p>A CENL egy alapítványi formában működő szervezet, amelynek célja, hogy erősítse, és hangsúlyosabbá tegye a nemzeti könyvtárak szerepét Európában, különös tekintettel a nemzeti kulturális örökség megőrzésében és a hozzáférés biztosításában betöltött szerepükre. A CENL tagjai az Európa Tanács országaiban működő nemzeti könyvtárak igazgatói közül kerülnek ki. A szervezetnek jelenleg 46 tagja van 45 országból. Az OSZK minden évben részt vesz a CENL éves találkozóin és megbeszélésein.</p>
<p>CERL (Consortium of European Research Librarians)</p>	<p>A CERL 1992-ben több európai tudományos és nemzeti könyvtár kezdeményezésére jött létre. A konzorcium fő célkitűzése, hogy a tudományos könyvtárak megosszák egymás között adatforrásaikat, szakértelmüket, és ezáltal az európai nyomtatott örökség jobb hozzáférését, hasznosítását és megőrzését biztosítsák. Az OSZK minden évben részt vesz a CERL éves találkozóin és megbeszélésein. OSZK 2000 óta tagja az CERL-nek. 2006-tól 16 magyarországi egyházi könyvtár ún. „klaszterbe” (cluster) tömörülve, a „single membership”-pel rendelkező OSZK-n keresztül vett részt a CERL-projektben. 2018-ban merült fel magyar tagság kiterjesztése volt az ún. csoportos tagságra (group membership) az OSZK mellett az MTA KIK és az Egyetemi Könyvtár részvételével.</p>
<p>DARIAH</p>	<p>A művészetek és bölcsészettudományok digitális kutatási infrastruktúrája (DARIAH) célja, hogy fokozza és támogassa a digitálisan támogatott kutatást és oktatást a művészetek és a bölcsészettudományok területén. A DARIAH a tagországaiból származó emberek, szakértelem, információk, tudás, tartalom, módszerek, eszközök és technológiák hálózata. Infrastruktúrát fejleszt, tart fenn és üzemeltet az IKT-alapú kutatási gyakorlatok támogatására, és támogatja a kutatókat abban, hogy ezeket digitális erőforrások építésére, elemzésére és értelmezésére használják.</p>
<p>European RDA Interest Group (EURIG)</p>	<p>A European RDA Interest Group (EURIG) az RDA-val kapcsolatos közös európai szakmai érdekek érvényesítésére jött létre. A jelenlegi és jövőbeli felhasználók együttműködésének és tapasztalatcseréjének fórumaként az új angol-amerikai katalogizálási szabályzat európai elterjedését kívánja előmozdítani szoros együttműködésben az RDA fejlesztőivel.</p>

<p>IADA (International Association of Book and Paper Conservators)</p>	<p>Az IADA világszerte összekapcsolja a kulturális örökség megőrzésével és megőrzésével foglalkozó szakembereket, intézményeket. Célja a szakterületen dolgozók szakmai nevelése, a fiatal tehetségek támogatása, a kölcsönös szakmai csere, a szakmai érdekképviselő, valamint a kollégák közötti együttműködés és megbecsülés ápolása. Az egyesület nemzetközi tevékenységi körrel rendelkezik, függetlenül a nemzeti vagy nemzetközi határoktól. Az egyesület kapcsolatot tart fenn az azonos területen működő intézményekkel. Az egyesület feladatait a tagok összefogásával, nemzetközi konferenciák és/vagy kongresszusok és kiállítások, szakértői bizottságok és munkacsoportok összefogásával, valamint tájékoztató közzétételével látja el.</p>
<p>IAML/AIBM (Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége)</p>	<p>Az AIBM 1951-ben alakult az UNESCO támogatásával, célja a zenei könyvtárak nemzetközi együttműködésének elősegítése, valamint a szakma érdekeinek hatékony képviselése és támogatása. Ma a világ 53 országából mintegy 2000 egyéni és testületi tagot számlál. A nemzetközi szervezeti tagdíj egyben az AIBM hivatalos lapja, a Fontes Artis Musicae c. folyóirat előfizetését jelenti. A szervezeti tagság révén az OSZK részt vehet a hazai zenei könyvtárpolitika alakításában, illetve a magyar zenei gyűjtemények szakmai érdekképviselőként, a zenei könyvtáros képzésekben, az évi két közgyűlés és szakmai program hasznos tapasztalatcseréjére, a külföldi eredmények megismerésére és a felhasználható tapasztalatok alkalmazására is lehetőséget ad.</p>
<p>ICOM Magyarország (International Council of Museums)</p>	<p>A Múzeumok Nemzetközi Tanácsa (International Council of Museums – ICOM) feladatának tartja a múzeumok és a múzeumi szakma fejlesztését, a kulturális örökség megőrzéséért dolgozik az egész világon. A szakmai együttműködés terjesztése és elősegítése mellett elkötelezettséggel az ICOM az egyes tudományágakban és a különböző szakterületen tevékenykedő múzeumi szakemberek világméretű hálózata.</p>
<p>IFLA (International Federation of Library Associations)</p>	<p>Az IFLA olyan nemzetközi testület, amelynek célja a könyvtári és információs szolgáltatások és használói érdekképviselése. 1927-es megalakulásának célja az együttműködés előmozdítása volt a könyvtárügy és a bibliográfia területén. A Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetségének elsőszámú szakmai tevékenysége a nemzetközi érvényű könyvtári normatívák és irányelvek kidolgozása, alapelvek megfogalmazása, a könyvtárak helyzetét bemutató statisztikák és egyéb információforrások közreadása. Emellett kiemelkedő munkát végez a könyvtárak szakmai tevé-</p>

	kenységének és jövőjének támogatásában.
IIPC (International Internet Preservation Consortium)	A konzorcium alapvető küldetése az interneten tárolt tartalmak archiválásához és biztonságos hosszú távú megőrzéséhez szükséges tevékenységek összefogására, támogatására irányul. 2013-ban alakult meg a Francia Nemzeti Könyvtár kezdeményezésére, 12 alapító taggal. Jelenleg már 45 országból vesznek részt könyvtárak, levéltárak, múzeumok, illetve a webarchiválás területén érdekelt civil és piaci szereplők is a tevékenységében. Az International Internet Preservation Consortium (IIPC) tagság legfontosabb eredménye a naprakész tudás és tapasztalatszerzés a webarchiválás területén, ami beépíthető közvetlenül a napi munkafolyamatainkba. Ugyanilyen módon tudjuk becsatornázni a szoftverfejlesztési tevékenységek eredményeit is. Pályázati lehetőség kínálkozik anyagi források elnyerésére, például a közép-európai együttműködés kapcsán is szeretnénk ilyet igénybe venni.
International ISBN Agency	A Nemzetközi ISBN Ügynökség koordinálja és felügyeli az ISBN rendszer használatát világszerte. Az ISBN-számkezelés hazai gondozója az Országos Széchényi Könyvtár, a Kötelezpéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály részeként működteti a Magyar ISBN Irodát. A nemzetközi ügynökségnek Magyarország a tagja. Az éves tagdíj befizetése teszi lehetővé, hogy a könyvek azonosítására szolgáló számtartományokat kezeljük, részt vegyünk az éves közgyűlésen.
International ISMN Agency	A Nemzetközi ISMN Ügynökség koordinálja és felügyeli az ISMN rendszer használatát világszerte. Az ISMN (International Standard Music Number) számkezelés hazai gondozója az Országos Széchényi Könyvtár, az intézmény a Kötelezpéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály részeként működteti a számkiosztást. Az éves tagdíj befizetése teszi lehetővé, hogy a kották azonosítására szolgáló számtartományokat kezeljük, részt vegyünk az éves közgyűlésen.

International ISSN Agency	Az ISSN Nemzetközi Központja koordinálja és felügyeli az ISSN számok kiosztását és használatát világszerte. Az ISSN (International Standard Serial Number) számkezelés hazai gondozója az Országos Széchényi Könyvtár, az intézmény a Kötelesspéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály részeként működteti a Magyar ISSN Nemzeti Központot. A nemzetközi ügynökségnek Magyarország tagja, az éves tagdíj befizetése teszi lehetővé, hogy az időszaki kiadványok azonosítására szolgáló számtartományokat kezeljük, részt vegyünk az éves közgyűlésen.
Internationale Gutenberg Gesellschaft	Az 1901-ben alapított társaság célja a könyv- és nyomdatörténeti kutatások elősegítése, valamint a Gutenberg-Museum szellemi és anyagi támogatása. A társaságnak jelenleg 35 országból több mint 1300 tagja van. A Gutenberg Gesellschaft éves tagdíja megegyezik a segédkönyvtárunkban 1926 óta gyűjtött Gutenberg Jahrbuch árával, amely a nemzetközi régi könyves szakma kiemelkedő publikációs színtere, ezért kutatóink és munkatársaink is keresik, használják. A tagság előnye ingyen évkönyv; ingyen belépés a mainzi Gutenberg Museumba; csak a tagoknak szóló rendezvények; nemzetközi kapcsolatépítési lehetőség.
ISO/TC 46 SC4 albizottság (Technical interoperability) ISO/TC 46 SC8 albizottság (Quality – Statistics and performance evaluation)	A szabványosítás nemzetközi szervezetének munkájában való részvétel elsősorban a hazai szakma képviselőjét, a területre való nagyobb rálátást és naprakészséget jelenti. Ezen felül kapcsolódik az OSZK jogszabályokban foglalt feladataihoz. A két albizottság tevékenysége kötődik a könyvtári területhez, mindkettő a könyvtári területen alkalmazott szabványokkal foglalkozik.
LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries)	A LIBER az európai tudományos könyvtárak egyesületévé vált, mely – az Európa Tanács ülésein való tanácskozási joggal – nem államilag létrehozott szervezatként, az Európa Tanács egyetértésével és anyagi támogatásával létesült. A LIBER ma már megkerülhetetlen a szakkönyvtári, tudományos könyvtári területen, hiszen több mint 420 könyvtárat, köztük nemzeti könyvtárakat, egyetemi könyvtárakat és szakkönyvtárakat tömörít a világ több mint negyven országából. Az OSZK 2021 óta tagja a szervezetnek.

<p>OCLC (Online Computer Library Center)</p>	<p>Az OCLC a világ legnagyobb nemzetközi bibliográfiai forrásmegosztó hálózata könyvtárak számára (jelenleg több mint 100 országból mintegy 30 ezer könyvtár a tagja), melynek mi a WorldShare ILL elnevezésű modulját használjuk a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzési kéréseink támogatására. A kölcsönzéseinket főként európai könyvtárakból valósítjuk meg, de amennyiben ez nem elegendő, az esetek többségében az OCLC-n keresztül szerezzük be őket, másolatkéresek esetében pedig az OCLC az elsődleges beszerzési forrásunk. A részvételünk egyelőre egyoldalú a WorldShare-ben, csak kölcsönző könyvtárként használjuk, szolgáltató könyvtárként még nem jelentünk meg.</p>
<p>Photoconsortium</p>	<p>Az International Consortium for Photography Heritage egy nonprofit egyesület, amely a fényképzési kultúra és a fényképzési örökség népszerűsítésével és fejlesztésével foglalkozik, és elkötelezett a digitális kulturális örökség, a kulturális tartalmakhoz való hozzáférés és újrafelhasználás, a polgárok bevonása és oktatása terén. A tagság nemzetközi projektekben, EU-s pályázatokban való részvételi lehetőséget biztosít, új technológiák, innovációk kipróbálására nyújt lehetőséget workshopok keretében.</p>
<p>UDC Consortium (Universal Decimal Classification)</p>	<p>Az UDC Konzorcium egy önfelfinanszírozó, nonprofit szervezet, amelynek célja az Egyetemes Tizedes Osztályozás (ETO) rendszerének fejlesztése és terjesztése, valamint az ETO-val kapcsolatos egyéb (stratégiai, irányítási, promóciós) feladatok ellátása.</p>
<p>WARCNET</p>	<p>A WARCNET projektben kutatók, informatikusok és könyvtárosok tömörülnek nemzetközi hálózatba a webarchívumok tudományos célú hasznosításának bővítése kapcsán. Értésülni lehet naprakész módon a meglévő jó gyakorlatokról, azokat be lehet építeni a saját munkafolyamatainkba is, emellett új publikációs lehetőségek is kínálkoznak. Új finanszírozási lehetőségek feltárásával a projekt 2023. nyarán történő lezárása után is egy hatékony és eredményes hálózatra támaszkodva támogathatjuk az OSZK kutatási és szolgáltatási tevékenységeit a webarchiválás kapcsán.</p>
<p>EODOPEN (E-books on Demand - Network „EODOpen) projekt</p>	<p>3 fő célja: 1. a „könyvtári raktárak mélyén rejtőző”, 20–21. században keletkezett irodalmi művek (beleértve az ún. szürke irodalmat) digitalizálása és elérhetővé tétele a széles értelemben vett európai közönség számára; továbbá - a hozzáférhetőség megteremtése révén - a 20–21. századi kulturális örökség iránti érdeklődés elősegítése, valamint a kultúrák közötti párbeszéd élénkebbé tétele a nemzeti, regionális és helyi közösségek szintjén; 2. annak az elősegítése, hogy a vakok és látássérültek könnyebben</p>

	<p>férjenek hozzá a 20–21. század irodalmi művekhez; 3. a könyvtári és más kulturális örökség-védelmi intézményi munkatársak készségeinek fejlesztése a jogtisztázási kérdések adekvát kezelésében való hatékony együttműködés érdekében regionális, nemzeti és nemzetközi szinten</p>
--	---

A 2022-es évben a fenti szervezetekben tagdíjkötelesség adminisztrációs és pénzügyi teljesítését elvégeztük és teljesítettük.

Nemzetközi együttműködések (nem pályázatos) bemutatása

Együttműködési megállapodások (aláírt)

- 2022. február 3-án meghosszabbításra került az együttműködési megállapodás az M. F. Akhundov Azerbajdzsáni Nemzeti Könyvtárral. A megállapodás értelmében az OSZK és az Azerbajdzsáni Nemzeti Könyvtár fő célkitűzései a két ország kulturális és szellemi örökségének megőrzése, feldolgozása és elérhetővé tétele, aktív részvétel a tudásalapú társadalom megteremtésében és folyamatos fejlesztésében, valamint a versenyképes tudáshoz szükséges információkhoz való széles körű hozzáférés biztosítása.

Együttműködési megállapodások, nemzetközi szerződések előkészítése (folyamatban lévők), nagyköveti látogatások

- 2022. február 16-án a kubai nagykövet, Guillermo Vázquez Moreno az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatójával és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettessel egyeztetett a két ország nemzeti könyvtára közötti jövőbeni könyvtárszakmai együttműködési megállapodás tárgyban.
- A „Lucian Blaga” Központi Egyetemi Könyvtár (Kolozsvár) és az OSZK között 2015. évben létrejött együttműködési megállapodás meghosszabbításának egyeztetése elindult az együttműködési megállapodás minél korábbi aláírása céljából.
- 2022. augusztus 31-én a Koreai Nemzeti Könyvtár két képviselőjével folytak egyeztetések egy jövőbeni együttműködési megállapodás tartalmáról és annak aláírásának lehetséges időpontjáról.
- Elkészült és megküldésre került a partnerintézmény részére a Mongol Nemzeti Könyvtár és az OSZK között kötendő könyvtárszakmai együttműködési megállapodás tervezete, amelynek aláírása tervezetten 2023. évben valósul meg. Az együttműködési megállapodás tartalmi egyeztetésében Dr. Obrusánszky Borbála nagykövet asszony.
- Elkészült és megküldésre került a partnerintézmény részére a Thaiföldi Nemzeti Könyvtár és az OSZK között kötendő könyvtárszakmai együttműködési megállapodás tervezete, amelynek aláírása tervezetten 2023. évben valósul meg. Az együttműködési megállapodás tartalmi egyeztetésében Dr. Sipos Sándor nagykövet úr.

- A kutatócsere-megállapodás meghosszabbítása a Cseh és Szlovák Nemzeti Könyvtárral folyamatban van. A cseh és a szlovák félnek kiküldendő szerződéstervezet egyeztetése zajlott a 2022-es évben.
- 2022. év végén került sor az ISSN Nemzetközi Központ és az Országos Széchényi Könyvtár között kötendő együttműködési megállapodás között.

Nemzetközi szakmai rendezvények, konferenciák szervezése az OSZK-ban

- 2022-ben a [Bibframe](#) nemzetközi workshop az OSZK és az olasz Casalini Libri partnerségével valósult meg szeptember 20–21-én Budapesten, hibrid formában (személyes jelenléttel és online részvétellel) angol nyelven. A Bibframe-konferencia elsődleges célja volt, hogy fórumot teremtsen az új adatcsere-formátum, a Bibframe megvalósításának gyakorlatával, előállításával és tervezésével kapcsolatos ismeretek megosztására. Az új modell alkalmazásával a rekordok az internetes böngészők számára láthatóvá válnak, megfeleltetésük egyszerűbb, gyorsabb lesz. A konferencia a Bibframe gyakorlati megvalósítását helyezte fókuszba. A szakmai rendezvény várta mindazokat, akik érdeklődnek a Bibframe vagy más ontológiák használata iránt a könyvtárak és az információmenedzsment kontextusában. A workshop online változata az Országos Széchényi Könyvtár és a Casalini Libri informatikai támogatásával valósult meg a Zoom programon keresztül. A nemzetközi szakmai rendezvényre közel 500-an regisztráltak az online-ben történő való részvételre és 60-an vettek részt személyesen a nemzeti könyvtárban a rendezvényen. A szakmai konferencia minden előadása elérhető elektronikus formában az esemény honlapján.

Nemzetközi szakmai híradások

- A 2022-es évben számos alkalommal beszámoltunk a nemzeti könyvtár hazai és nemzetközi érintettségű híreiről, eredményeiről a CENL hírlevélben és a CENL honlapján. A hírek és események megjelentek az OSZK angol nyelvű honlapján is.
- Az Országos Széchényi Könyvtár szakmai tevékenységéről az ukrán humanitárius katasztrófával kapcsolatban a [Libraries for Ukraine](#) oldalon keresztül is részletesen adtunk hírt.

Nemzetközi szakmai eseményeken, rendezvényeken, konferenciákon való részvétel

- Az Országos Széchényi Könyvtár széleskörű nemzetközi kapcsolatokat tart fenn és több nemzetközi szakmai szervezetben rendelkezik tagsággal. Tagja a [CENL](#)-nek, az Európai Nemzeti Könyvtárak Konferenciája Alapítványnak (CENL) is, amelynek célja, hogy erősítse és hangsúlyosabbá tegye a nemzeti könyvtárak szerepét Európában, különös tekintettel a nemzeti kulturális örökség megőrzésében és a hozzáférés biztosításában betöltött szerepükre. A CENL tagjai az Európa Tanács országaiban működő nemzeti könyvtárak igazgatói közül kerülnek ki. A szervezetnek jelenleg 46 tagja van 45 országból. Az OSZK minden évben részt vesz a CENL éves találkozóin és megbeszélésein. A CENL 2022. évi közgyűlésén az Országos Széchényi Könyvtárat Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes asszony képviselte Ankarában 2022. június 19. és 21. között. Az idei évi találkozó házigazdája és főszervezője a Török Nemzeti Könyvtár volt. Az ülést Frank Scholze, a CENL elnöke, a Német Nemzeti Könyvtár főigazgatója nyitotta meg és vezette. A háromnapos program során a jelenlévők a közgyűlési éves beszámoló mellett, meghallgathattak esettanulmányt is: többek között az ukrainai könyvtárak

helyzetéről, a digitalizálásról, a kulturális örökség megőrzéséről és sok más kapcsolódó témáról. A találkozón felszólalt többek között az IFLA elnöke, Barbara Lison, aki hangsúlyozta a nemzeti könyvtárak fontosságát és kiemelkedő vezető szerepét a társadalomban és a társadalmi felelősségvállalásban. A kulturális program részeként a résztvevők meglátogatták az Anatóliai Civilizációk Múzeumát, a Rahmi M. Koç Múzeumot és Gordion ősi városát Yassihüyükben. A közgyűlés kiváló alkalom volt a nemzetközi könyvtárszakmai kapcsolatok további erősítésére. 2023-ban Párizsban tartják az Európai Nemzeti Könyvtárak (CENL) igazgatóinak következő éves találkozóját.

- Intézményünk főigazgatója (vagy annak megbízottja) rendszeresen részt vesz az éves IFLA-kongresszuson, és az ennek keretében megrendezésre kerülő Conference of Directors of National Libraries-en is. A 2022. július 26-29. között megrendezett IFLA WLIC éves kongresszuson Rózsa Dávid főigazgató úr és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes asszony vett részt. 2022. júliusában főigazgató úr képviselte hazánkat a CDNL éves személyes egyeztetésén is.
- Szintén fontos tagjai az OSZK munkatársai az IFLA szakmai szekcióinak. Olyan is előfordul, hogy önkéntesként veszünk részt segítőként a kongresszuson. Több kollégánk is részt vesz az IFLA különböző munkacsoportjaiban:
  - Dancs Szabolcs – Digitális Bölcsészeti Központ, Közgyűjteményi Szabványosítási Iroda, irodavezető; Bibliographic Conceptual Models Review Group
  - Drucker György – Jogi Osztály, osztályvezető; Environment, Sustainability and Libraries Section Standing Committee
  - Ilácsa Szabina – Digitális Bölcsészeti Központ, Közgyűjteményi Szabványosítási Iroda; International Standard Bibliographic Description Review Group
  - Gerencsér Judit – általános főigazgató-helyettes; Law Libraries Section
  - Gombos Zsuzsanna – Digitális Bölcsészeti Központ, Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda; Serials and Other Continuing Resources Section Standing Committee
- Az OSZK 2021-ben csatlakozott a LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries) nemzetközi szervezethez, mely közel 50 éve dolgozik azon, hogy világszínvonalú kutatást biztosítson könyvtárak számára azzal, hogy számos meghatározó területen képviseli érdekeiket. A LIBER szervezőbizottsága és a Syddansk Universitetsbibliotek valósította meg 2022-ben a LIBER éves konferenciáját a Odensében 2022. július 6. és 8. között. Az az Országos Széchényi Könyvtárat Rózsa Dávid főigazgató úr képviselte.
- Az OSZK minden évben részt vesz a CERL éves közgyűlésén is. A CERL 2022. évi szakmai eseményén az Országos Széchényi Könyvtárat Rózsa Dávid főigazgató úr képviselte Dublinban 2022. október 4-5 között a Trinity College-ban.
- 2022. szeptemberében Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója Laurence Engel, a Francia Nemzeti Könyvtár (BnF - Bibliothèque nationale de France) elnökének meghívására részt vett a frissen felújított Richelieu-épület nyitás előtti szakmai bemutatóján. A királyi könyvtár 1721-ben költözött a palotába. Ma itt őrzik a nemzeti könyvtár 40 milliós állományának több mint felét. Az épületet 2010-től kezdődően tíz éven át újították fel. A gyönyörű ovális olvasóterem megújítását háromezer adományozó segítette. A terem használata mindenkinek

ingyenes. A polcokon nemcsak a francia irodalom színe-java, de az ország legnagyobb képregénygyűjteménye is megtalálható.

Nemzetközi szakmai megkeresések, egyeztetések az OSZK-ban

- 2022. februárjában a kubai nagykövet, Guillermo Vázquez Moreno az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatójával és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettessel egyeztetett a két ország nemzeti könyvtára közötti jövőbeni könyvtárszakmai együttműködési megállapodása tárgyban.
- 2022. májusában az OSZK együttműködési szándéka kifejezéseként és a szakmai kapcsolatok erősítése céljából könyvcsomagot (NEMZETI KÖNYVTÁR sorozat) jutattott el a Mongol Nemzeti Könyvtár részére Magyarország Ulánbátori Nagykövetsége segítségével.
- 2022. július 4-én Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes megbeszélésre fogadta Torma Tamás felkészülő bakui nagykövet úr, Magyarország korábbi isztambuli főkonzulátusának elsőbeosztott konzulját, amelyen a magyar és az azeri nemzeti könyvtárak közötti szakmai együttműködés konkrét területeinek meghatározására került sor.
- 2022. nyarán a szouli Magyar Kulturális Intézet kezdeményezésével egyeztetések indultak egy esetleges jövőbeni szakmai együttműködésről, közös kiállítás előkészítéséről.
- A norvég PIQL cég képviselőivel és magyarországi képviselővel számos egyeztetés zajlott a további szakmai együttműködésről. A PIQL cég számára támogatói referencialevelet állítottunk megkeresésük alapján.
- A „Könyvtár, ami összeköt” – Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése ösztöndíj program keretében 2022. október 10-én ifjú könyvtárosok csoportját fogadta a nemzeti könyvtár. A szakmai nap keretében a vendégek betekintheztek a nemzeti könyvtárban folyó sokrétű munkába.

ERASMUS megkeresések

- A 2022-es évben több alkalommal érkezett megkeresés ERASMUS programban résztvevő hallgatók részéről a nemzeti könyvtárban töltendő szakmai gyakorlat céljából. Ezek megvalósítása egyeztetés alatt.

INFORM megkeresések

- A nemzeti könyvtár INFORM@oszk.hu email címére érkezett nemzetközi érintettségű megkereséseiben számos alkalommal nyújtottunk koordinációs segítséget: pl. információkeresés, műtárgykölcsönzés, digitalizálás, másolatkészítés, bibliográfia összeállítás stb.

Minisztériumi nemzetközi vonatkozású feladatok ellátása:

- Az OSZK fenntartója (korábban EMMI) jelenleg Kulturális és Innovációs Minisztérium Kultúráért Felelős Államtitkárság Könyvtári és Levéltári Főosztálya részére több alkalommal állítottunk össze háttéranyagot az OSZK nemzetközi kulturális együttműködéseire és nemzetközi könyvtárszakmai kapcsolatai vonatkozásában 2022-ben. Például: francia, német, osztrák, mongol, cseh, román, török stb.
- A nemzeti könyvtár 2022. év végén a Kulturális és Innovációs Minisztérium 2023-2024. évi „Kultúraexport” stratégiájának kidolgozása vonatkozásában kultúr-diplo-

máciai programjavaslatok fogalmazott meg a Liszt Intézetek számára szoros együttműködésben az Országos Széchényi Könyvtárral.

- A gazdasági vegyes bizottságok (GVB) üléseit a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) koordinálja és szervezi. A GVB szakértői, valamint plenáris üléseire a OSZK is meghívást kapott számos alkalommal a 2022-es évben. Több esetben éltünk javaslattal együttműködési megállapodások elindítása és előkészítése vonatkozásában GVB kereteken belül.

Nemzetközi szakmai konferenciák, szakmai rendezvények

Konferencia (név, idő, helyszín)	Név	Előadás címe
Transkribus User Conference (2022. szeptember 29–30., Innsbruck Ausztria)	dr. Szűcs Kata Ágnes, Makkai T. Csilla	The Use of Base Model on a Mixed Handwriting Corpus
Musis patriis... Teleki Sámuel (1739–1822) c. konferencia (2022. szeptember 22–23., Marosvásárhely)	Perger Péter	A Teleki családhoz köthető kiadványok a XVII. század második felében készült hazai nyomtatványok között
Nemzetközi Paleográfiai Társaság konferenciája (2022. szeptember 13–17., Prága, Csehország)	Dr. Zsupán Edina	Development of humanistic writing in Hungary from Johannes Vitéz de Zredna until the Bibliotheca Corvina
'Working with letters' c. CERL konferencia (2022. június 2–3., Oslo, Dánia)	Bakonyi Zsuzsanna	16th Century Hungarian Letters from Nagyszombat (Trnava)
'Alumni Days' (Babes-Bolyai Tudományegyetem) <ul style="list-style-type: none"> – Res Litteraria Transylvaniae Vetus Irodalom- és Művelődéstörténeti Műhely – 'Preaching in Liminal Areas of Medieval Western Christianity. Similarities, Connections Contrasts' 	Korondi Ágnes	Between Sermon and Meditation: a Late Medieval Hungarian Passion Text
(2022. május 12–22., Kolozsvár)		
Turócszentmárton éves konferenciája <i>The Story of The Art – The Story of The Book</i> címmel (2022. március 18–19., Tu-	Andrási Erika Túri Klaudia	Andrási Erika: Martino Rota and the Rotating Fortune

rócszentmárton, Szlovákia)		Túri Klaudia: Sibylline Prophecies on the Pages of Early Books
'Natales grate numerus' nemzetközi konferencia (2022. május 24–29., Zadar, Horvátország)	Dr. Kasza Péter	Georgius Sirmien- sis: De perditione regni Hungarorum - About a mysterious manuscript of the former Vrancic- collection Cooperation with EUIPO
EODOPEN projekt 6. éves találkozója (2022. május 12–13., Lisszabon, Portugália)	Ráczné Radó Rita Dr. Mezei Csilla	
EODOPEN projekt 7. éves találkozója (2022. szeptember 7., Berlin, Németország)	Ráczné Radó Rita Dancs Szabolcs	WG6 meeting: to- wards D18
Eighteenth Congress of the International Association for Neo-Latin Studies - IANLS nemzetközi konferencia (2022. július 31. – augusztus 5., Leuven, Belgium)	Dr. Szebelédi Zsolt Dr. Kasza Péter	Dr. Szebelédi Zsolt: About the New Critical Edition of György Szerémi's Manuscript
CENL támogatásával megvalósuló, az Orosz Nemzeti Könyvtár szervezésében online konferencia "Transforming Libraries in the Digital Age" címmel (2022. február 24–25. és 28.)	Gerencsér Judit	Dr. Kasza Péter: How to Change the Canon? Towards an Edition of Three Forgotten Royal Historiographers Innovations in the National Széchényi Library for the users in the 21th century
BIBFRAME Workshop in Europe 2022 (2022. szeptember 20–21., Budapest)	Gerencsér Judit Tamásné Kovács Adrienn Lendvay Miklós	Gerencsér Judit: Welcome speech
BIBFRAME Workshop in Europe 2022 (2022. szeptember 20–21., Budapest, Magyarország)	Dancs Szabolcs	The Work concept in bibliographic models from a prac- tical (cataloguer's) viewpoint

Conference of European National Librarians – Annual General Meeting 2022 (2022. június 19–21., Ankara, Törökország)	Gerencsér Judit	--
Conference of Directors of National Libraries (CDNL) Annual Meeting (2022. július 27., Dublin, Írország)	Rózsa Dávid	--
87th IFLA World Library and Information Congress (2022. július 26–29., Dublin, Írország)	Rózsa Dávid, Gerencsér Judit	--
CERL konferencia (2022. október 4–5., Dublin, Írország)	Rózsa Dávid	--
51st LIBER Annual Conference 'Libraries in the Research and Innovation Landscape Supporting, Partnering, Leading' (2022. július 6–8., Odense, Dánia)	Rózsa Dávid	--
30th Bobcatsss 2022 (2022. május 23. és 25., Debreceni Egyetem, Debrecen, Magyarország).	Németh Márton	Web Archiving in Higher Education
Webarchiválási konzultáció, (2022. június 13–15., London, Egyesült Királyság)	Németh Márton	--
"DH_Budapest_2022 & DARIAH DAYS" (2022. november 23–25., Budapest, Magyarország)	Németh Márton	The theoretical and practical fundamental elements of web archiving - The first steps of institutional web archiving in Hungary
Information Interactions c. konferencia (2022. október 20–21., Pozsony, Szlovákia)	Németh Márton	„The first 5 years of the Hungarian Web archiving project – a summary of a PhD thesis”
WARCnet – Aarhus Closing Conference 2022 (2022. október 17–18., Aarhus, Dánia)	Németh Márton	--
Mutual Learning Workshop for Improving Cultural Heritage Bibliographical Data (2022. október 12. és 14., Prága, Csehország)	Németh Márton	Bibliographical Metadata and Web Archives

Web Archiving Conference (WAC) (2022. május 23-25., online)	Németh Márton Kalcsó Gyula	Data extraction & visualization of harvested WARC files at National Széchényi Library
Out-of-commerce Works Portal Datathon (2022. április 26., online)	Dancs Szabolcs	Initiatives in the cultural heritage institutions
Out-of-commerce Works Portal Datathon c. konferencia (2022. június 28-29., Alicante, Spanyolország)	Dancs Szabolcs	(Részvétel panelbeszélgetésen)
Text Encoding Initiative 2022 konferencia (2022. szeptember Newcastle, Anglia)	Dr. Kalcsó Gyula Varga Emese	--
Martin-ban található fényképalbumok felkutatása, digitalizálása, szakmai kapcsolatok építése (2022. szeptember, Szlovákia)	Papp Viktor	--
Részvétel az Erdélyi Magyar Rest. szakmai konferencián és előadás tartása (2022. október Székelyudvarhely, Románia)	Tóth Zsuzsanna	
Performativity and Transgression c. konferencia - (2022. október 13-15., Tartu, Észtország)	Dr. Sirató Ildikó	Performing Speaking and Singing Bodies. The Physical Theatre as a Concept, a Phenomenon and Practice of Contemporary (?) Transgression of Genre Borders

Az OSZK nemzetközi Corvina-projektje

A nemzeti könyvtár nemzetközi Corvina-projektje 2022-ben két szalon futott. Egyfelől tovább folytatódott – együttműködésben az Österreichische Nationalbibliothek és az Österreichische Akademie der Wissenschaften munkatársaival – az Ausztriában őrzött corvinák szisztematikus mélyfeltárása, másfelől pedig elkezdődött az OSZK corvinahonlapjának (corvina.hu) fejlesztése, a digitális kódexállomány bővítése.

Az Ausztriában őrzött Corvinák feldolgozása

A magyar nemzeti könyvtár fontos feladatának tekinti Hunyadi Mátyás magyar király (1458-1490) szellemi örökségének, a Corvina könyvtár emlékezetének ápolását. A

nagyhírű reneszánsz uralkodói könyvtárat, amely a legkorábbi volt a maga nemében Itálián kívül, az Alpokon túl, 2006-ban az UNESCO a Memory of the World részének nyilvánította.

A Corvina-programot húsz évvel ezelőtt indította el az OSZK akkori főigazgatója, Monok István. Ekkor kezdődött el a fennmaradt és a világ könyvtáraiban szétszórva őrzött kódexek szisztematikus, részletes újrafeldolgozása, ami azóta már rendkívül sok új eredményt hozott.

A program keretében jelenleg az Ausztriában őrzött 42 corvina feldolgozása zajlik. Bécs, illetőleg az Österreichische Nationalbibliothek a maga 40 corvinájával a Corvina könyvtár fennmaradt darabjainak legjelentősebb őrzőhelye. Ám az osztrák nemzeti könyvtár nem csupán Hunyadi Mátyás kézírataiban gazdag, hanem számos más magyar vonatkozású kéziratot is őriz. Ez nagyban segíti a királyi kódexek feltárását, hiszen egyfajta szellemi holdudvart teremt számára a magyar írásos örökségen belül.

A kódexek feldolgozását nemzetközi kutatócsoport végzi interdiszciplináris eszközökkel, a modern kodikológia kívánalmai szerint tartalmi, filológiai, művészettörténeti, kötet-történeti és általános művelődéstörténeti szempontok alapján, figyelmet fordítva a kéziratokban található bejegyzésekre és a kódexek történetére.

A részletes kódexleírások és a kísérőtanulmányok az ÖNB elektronikus kiadványaként, papíralapon pedig az OSZK *Supplementum Corvinianum* c. sorozatában jelennek meg. A sorozat eddig megjelent kötetei:

Ex Bibliotheca Corviniana. Die acht Münchener Handschriften aus dem Besitz von König Matthias Corvinus. Hg. Claudia Fabian, Edina Zsupán. Budapest, OSZK 2008 (*Supplementum Corvinianum* I.).

Mathias Corvin, les bibliothèques princières et la genèse de l'État moderne. Publ. par J.-F. Maillard et alii, Budapest, OSZK, 2009 (*Supplementum Corvinianum* II.).

Corvina Augusta. Die Handschriften des Königs Matthias Corvinus in der Herzog August Bibliothek, Wolfenbüttel. Hg. Edina Zsupán unter Mitarbeit von Christian Heitzmann. Budapest, OSZK 2014. (*Supplementum Corvinianum* III.).

A Home of Arts and Muses. The Library of King Matthias Corvinus. Proceedings of the International Conference organised by the Hungarian Pavillion at the Expo Milan 2015 and the Hungarian National Library, Milan, 9. October 2015. Ed. Edina Zsupán, Budapest, OSZK, 2017 (*Supplementum Corvinianum* IV.).

Xystus Schier: ***Értekezés Corvin Mátyás budai királyi könyvtárának létrejöttéről, hanyatlásáról, pusztulásáról és maradványairól.*** Szerk., utószó Monok István, jegyzetek Ekler Péter. Budapest, OSZK 2019 (*Supplementum Corvinianum* V.).

Projekt partnerek:

Österreichische Nationalbibliothek

Österreichische Akademie der Wissenschaften

Országos Széchényi Könyvtár

Résztvevő kutatók:

Katharina Kaska (ÖNB)
Maria Theisen (ÖAW)
Zsupán Edina (OSZK)
Christian Gastgeber (ÖAW)
Rozsondai Marianne (MTA KIK, nyugdíjas kutató)
Friedrich Simader (ÖNB)

Az Ausztriában őrzött corvinák jegyzéke a következő:

Bécs, Österreichische Nationalbibliothek

1. Korábbi, a 15. század közepéről származó, más hazai tulajdonosokkal is rendelkező állományok (főként magyar főpapok, Johannes Vitéz, György Handó, Janus Pannonius kódexei):

a) itáliai eredetű kódexek

Cod. 22 Livius
Cod. 23 Plutarchus
Cod. 92 Vergilius
Cod. 133 Appianus
Cod. 138 Marcellinus und alii
Cod. 140 Statius
Cod. 170 Lucretius
Cod. 218 Trapezuntius
Cod. 224 Catullus–Tibullus–Propertius
Cod. 259 Aeneas Gazaeus, Lactantius
Cod. 292 Bartholomaeus Fontius: Persius-kommentár
Cod. 438 Xenophon (Poggio Bracciolini fordítása)
Cod. 644 Hieronymus (korábban Zrednai Vitéz János tulajdonában Vitéz autográf jegyzeteivel)
Cod. 799 Athanasius
Cod. 826 Salvianus
Cod. 977 Chrysostomus
Cod. 1037 Pseudo-Cyrrillus: Speculum sapientiae
Cod. 2271 Haly Aberudian
Cod. 2384 Platon
Cod. 2458 Thomas Aquinas
Cod. 2485 Trapezuntius
Cod. Ser. N. 12 758 Livius

b) hazai eredetű kódexek

Cod. 24 Ptolemaeus, Almagest (Vitéz János környezetéből származó másolat a milánói Francesco da Castello által kifestve Budán az 1480-as évek legvégén)
Cod. 44 Regiomontanus, Epitome Almagesti (Vitéz János környezetéből származó másolat a firenzei Francesco Rosselli által illuminálva Budán 1480 körül Beatrix királyné számára)

2. Kifejezetten a Corvina könyvtár számára Firenzében 1485 után megrendelt, új készítésű kéziratok

Cod. 653 Augustinus
Cod. 654 Hieronymus
Cod. 656 Theophylactus
Cod. 930 Hieronymus

3. Valószínűleg Itáliában, kifejezetten a Corvina könyvtár számára, az 1480-as évek végén beszerzett, régebbi, korábbi tulajdonos(okkal) is rendelkező kéziratok

Cod. 1391 Thomas Aquinas: Catena aurea (datált, 1468; Verancsics Antal hozta vissza a kódexet Konstantinápolyból)
Cod. 2139 Martiniana Decreti

4. II. Ulászló korából származó, ám hagyományosan a corvinák között számontartott kódex

Cod. 10 573 Elisabetha Poloniae regina: Epistola de institutione pueri regii

5. Görög nyelvű corvinák

Hist. gr. 1 Ptolemaios: Geógraphiké hyphégésis
Hist. gr. 8 Niképhoros Kallistos: Ekklesiastiké historia
Hist. gr. 16 Zónaras: Epitomé hitórión
Phil. gr. 289 Hésiodos: Erga kai hémerai
Theol. gr. 1 Chrysostomus: Hypomnéma
Suppl. gr. 4 Chrysostomus: Hypomnémata
Suppl. gr. 30 Diodóros Siculus: Bibliothéké
Suppl. gr. 45 Vocabularium
Suppl. gr. 51 Xenophón: Kyropaideia
Suppl. gr. 177 Gregorius Nazianzenus: Homiliae

Melk, Stiftsbibliothek

Cod. 1845 Horae Beatae Mariae Virginis

Salzburg, Universitätsbibliothek

Cod. Lat. M. II. 135 Herodianus: De Romanis imperatoribus libri VIII

2022-ben a kutatócsoport nyolc kódex részletes feldolgozásával halad előre. Emellett megjelent egy közös publikációnk is a tárgyban:

Edina Zsupán, Katharina Kaska, Maria Theisen: *Gemeinsam zum Ziel – zur Erschließung der Handschriften aus der Bibliothek des Matthias Corvinus in der Österreichischen Nationalbibliothek*. *Bibliothek und Wissenschaft* 55 (2022), 185–202.

Corvina-honlap: Digitális tartalombővítés

Az OSZK Corvina-programjának mindig is fontos részét képezte és képezi ma is a corvina-honlap (corvina.hu), melynek elődleges célja a világban szétszóródott Corvina könyv-

tár virtuális újraegyesítése. Ez azt jelenti, hogy valamennyi corvina teljes digitális változatát egy helyen kívánjuk közzétenni.

2022-ig a fennmaradt mintegy 220 corvinának alig több mint a negyede – a Magyarországon, illetőleg a wolfenbütteli Herzog August Bibliothekban őrzött corvinák teljes digitális másolata – volt hozzáférhető a corvina-honlapon (64 kódex). 2022-ben megkerestük az összes olyan gyűjteményt világszerte – összesen 45-öt –, ahol corvinákat őriznek, és megrendeltük náluk a kérdéses kódexek digitális másolatát, illetőleg kértük az engedélyüket, hogy azokat saját honlapunkon közzé tehesük (155 kódex). A gyűjtemények többségéből pozitív válasz érkezett, többen ráadásul ingyen bocsátották rendelkezésünkre a digitális kódexmásolatokat. Más esetekben vásárlásra került sor. 2022-ben 37 új corvina digitális másolatát sikerült megszereznünk:

Erlangen, Universitätsbibliothek Erlangen-Nürnberg (2+1 db, ajándék)
Nürnberg, Stadtbibliothek Nürnberg (ajándék)
Berlin, Staatsbibliothek zu Berlin (ajándék)
Firenze, Biblioteca Medicea Laurenziana (9+2 db, ajándék)
Kraków, Biblioteka Czartoryskich (ajándék)
Roma, Biblioteca Casanatense (vásárlás)
Jena, Thüringer Universitäts- und Landesbibliothek (ajándék)
Uppsala, Universitetsbiblioteket (2 db, ajándék)
Bruxelles, Bibliothèque royale de Belgique (ajándék)
Lipcse, Universitätsbibliothek (ajándék)
New Haven, Yale University Library (ajándék)
Paris, Bibliothèque Nationale de France (8+4 db, ajándék)
Volterra, Biblioteca Guarnacci (ajándék)

Közülük a 11 firenzei és a nürnbergi kódex digitális másolata került ki már a [corvina](#)-honlapra.

Külföldről érkezett gratulációk a 220 éves nemzeti könyvtárnak

Az Országos Széchényi Könyvtár alapításának jeles, 220. évfordulója alkalmából számos európai partnerétől kapott gratulációt, megemlékezést. 17 nemzeti könyvtár vezetője és a Könyvtári Egyesületek és Intézmények Nemzetközi Szövetségének (IFLA) elnöke fejezte ki jókívánságát videó formájában, hangsúlyozva a könyvtárak fontos szerepét az írott kulturális örökségünk megőrzésében, kutatásában és hozzáférhetővé tételében. A videók az alábbi linken érhetőek el: <https://www.oszk.hu/hirek/kulfoldrol-erkezett-gratulaciok-220-eves-nemzeti-konyvtarnak>

Mikes-program

Könyvtári rendszerben hasznosult dokumentumok száma	2021. évi tény	2022. évi tény
Könyv	10.472	18.219
Egyéb dokumentum	6.251	5.284

	2021. évi tény	2022. évi tény
Különböző dokumentumtípusok szétválogatása (tipizálás), továbbítása a Tárnaknak	36 m ³	20 m ³
Könyvek és időszaki kiadványok hasonlítása az OSZK online katalógusában	38.830 db	28.631 db
Dokumentumok kiajánló listán való közzététele (könyvek, időszaki kiadványok részegységei, zeneművek)	40.934 db	49.165 db
A kiajánlott és rendelkezésre álló dokumentumok elosztása	10.335 db	23.503 db
Az OSZK online katalógusában nem szereplő vagy hiányos állományadatokkal feltöltött rekordokhoz tartozó tételek (könyv, időszaki kiadvány) további hasonlítása, gyarapítási döntések meghozatala	1.441 db	kb. 2.000 db
A Program képviselője, népszerűsítése kiállítások, előadások, publikációk révén	3 alkalom	1 alkalom

A Mikes Kelemen Program 9. szakaszában két európai adományozótól 2 köbméter dokumentum érkezett. Az OSZK állományába került dokumentumokon felül 2022-ben 49 ezer tételt ajánlottunk fel hazai és határon túli intézményeknek, részben még előző évi szállítmányokból. Az igénylőktől 26.502 kérés érkezett, ebből csaknem 24 ezret tudtunk teljesíteni. A Rómából még 2021-ben érkezett, mintegy 60%-ban nem hungarikum teológiai és lelkiségi irodalmat tartalmazó szállítmányt nemcsak dokumentumtípus, hanem téma szerint is szétválogattuk. A hungarikumokat a szokásos munkafolyamat szerint kezeltük, a hungarikumnak nem minősülő lelkiségi irodalmat – mintegy 2 ezer kötetet – az Egri Főegyházmegyei Könyvtár vette át. 2022 során mindössze 13 partnernek tudtunk kiszállítást biztosítani, csomagszállítási szolgáltatással 78 csomagot juttattunk el hozzájuk. Digitalizálás céljából 46.748 kötetet adtunk át a Digitalizáló Osztálynak.

11. Tudományos kutatás

(Kérjük, mutassa be a kutatónapok engedélyezésének, valamint az ellenőrzés módját, a kutatások főbb irányait, eredményeket)

Tudományos kutatás	2021. évi tény	2022. évi tény
Kutatómunka éves időalapja (kutatónap/év)	-	-
Tudományos kutatások száma (a folyamatban lévő és a lezárt kutatások külön feltüntetve) (db)	23 (folyamatban) + 4 (lezárt)	15 (folyamatban)
A könyvtár szakemberei által készített, nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációk száma	241	117 + 66 blog

Idegen nyelvű publikációk száma	19	12
Nemzetiségi nyelvű kiadványok, publikációk száma	0	
A könyvtár által kiadott kiadványok száma	11	5
A könyvtár szakemberei által tartott előadások száma	140	134
A könyvtár szakemberei által elvégzett szakértői tevékenységek száma	251	93
A könyvtár szakemberei konferencián való részvételének száma	385	131
A képzésben, továbbképzésen részt vett dolgozók száma	64	66

Tudományos kutatással kapcsolatos egyéb adatok	2021. évi tény	2022. évi tény
Tudományos munkatársak száma (részben tudományos munkát is ellátó munkatársak, illetve minősített kutatók összességében – fő)	63	66
Tudományos fokozattal rendelkező munkatársak száma (fő)	34	38
Tárgyévben megszerzendő tudományos fokozatok (PhD) száma (db)	2	2
A tudományos kutatást is végző munkatársak számára engedélyezett kutatónapok száma (átlag heti 8 órával számolva) (nap/fő)	0	0
Nemzetközi tudományos programok száma, amelyben a munkatársak részt vesznek	9 program/16 fő	3
Felsőoktatásban oktatóként részt vevő munkatársak száma (fő)	14	10
Felnőttképzésben oktatóként részt vevő munkatársak száma (fő)	18	4

11.1. Tudományos kutatás, kutatásszervezés az OSZK-ban 2022 folyamán

A nemzeti könyvtárban tudományos kutatás 2022-ben az adott szervezeti egységek és kutatócsoportok keretein belül, a munkatársak alapfeladataiban meghatározott módon valósult meg. Az intézmény kutatási stratégiájának és kutatónapi szabályzatának kidolgozása folyamatban van, a megújult szabályozás szerinti kutatástámogatásra, az ezt szolgáló munkaidőkedvezmény igénybevételére tervezetten 2023-tól kezdve nyílik ismét lehetőség.

A felsőoktatási intézményi oktatásra, illetve tudományos fokozat megszerzésére irányuló képzésre fordítható munkaidő-kedvezményt célzottan oktatásra, illetve tanulmányokra lehetett igényelni (ezek a tevékenységek korábban a kutatónap terhére valósultak meg).

2022-ben 1 fő szerzett tudományos fokozatot (PhD).

Az év során 3 PhD-fokozatú munkatárs került az OSZK-ba. 2022 végén főállású OSZK-munkatársként egy fő akadémiai doktor, 32 PhD- és 3 DLA-fokozattal rendelkező munkatárs dolgozott az intézményben. Rajtuk kívül fizetés nélküli szabadságon, gyesen vagy gyeden 2 PhD-s munkatárs volt, kutatócsoportban (nem OSZK-állományban) 2 akadémikus, 3 akadémiai doktor és 4 PhD-munkatárs dolgozott.

A könyvtár munkatársai számos hazai tudományos és szakmai bizottságban, grémiumban vesznek részt és vállalnak vezető funkciót, amint tudományos és szakfolyóiratok szerkesztőségében is többen tevékenykednek.

A könyvtár munkatársai több tudományos és könyvtárszakmai projektben is részt vettek.

A Nemzeti Könyvtárban jelenleg három kutatócsoport működik:

- Lipták Dorottya Sajtótörténeti Kutatócsoport
- Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoport
- ELKH-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport

11.2. Klebelsberg Kuno-ösztöndíj

A Klebelsberg-ösztöndíjak magyar vonatkozású külföldi hagyatékok feltárására irányulnak. Az ösztöndíjak pályáztatását, odaítélését és szakmai értékelését három kiemelt nemzeti intézmény végzi, a Magyar Nemzeti Levéltár, az OSZK és a Magyar Nemzeti Múzeum, mellettük a Bölcsészettudományi Kutatóközpont delegál tagot a grémiumba, a szervező Külügyminisztérium munkatársai mellett. Az Országos Széchényi Könyvtár a többi intézményhez hasonlóan végzi a pályázati űrlapok kezelését, a hungarikaigazolások kiadását. További feladatot jelent a pályázati anyagok táblázatos vezetése, szöveges összefoglalóinak elkészítése, a pályázati anyagok véleményezése, a pályázati szakasz végén pedig a megvalósított kutatások év végi beszámolóinak összegzése, összefoglalók készítése és értékelése.

A 2021. évi nyertes és felhasznált pályázatok beszámolóinak elbírálása hat fordulóban (online formában) történt. A huszonkilenc támogatott és felhasznált pályázatból három volt OSZK-munkatárs. (Harminckét ösztöndíjas + négy pótösztöndíjas nyert, végül huszonkilencen használták fel a pályázati támogatást.)

2022-ben harminchárman kerültek ösztöndíjas (ketten egy közös projektre) és hárman pótösztöndíjas helyre. A nyertes pályázók közül hárman a nemzeti könyvtár munkatársai (és egy ma már nyugdíjas, korábbi OSZK-munkatárs). A 2022. évi nyertes és felhasznált pályázatok beszámolóinak véleményezése és bírálata 2023 tavaszán várható.

11.3. Egyéb intézményi együttműködések

A nemzeti könyvtár hosszú, közép és rövid távú tudományos és szakmai együttműködések közt hazai és nemzetközi szinten egyaránt. Az intézményi együttműködések között keretszerződés vagy tagság alapján szabályozott állandó jellegű (határozatlan idejű), illetve határozott idejű és/vagy eseti együttműködések is szerepelnek. Az együttműködések tematikájának széles köre jól tükrözi a könyvtár tudományos és kutatási tevékenységét és nem korlátozódik egyetlen tudományterületre. Az együttműködő partnerek között kutatóintézetek, akadémiai, felsőoktatási, egyházi és partnerintézmények egyaránt szerepelnek.

Határozatlan idejű már megkötött vagy előkészített együttműködés:

Az OSZK 2022. évben összesen 27 együttműködési megállapodást kötött, illetve írt alá különböző partnerintézményekkel.

Megújította partnerségét a Magyar Könyvtárosok Egyesületével, aminek célja egymás társadalomban betöltött szerepének erősítése, a magyar könyvtári rendszer, a hazai könyvtári ellátás fejlesztése, a könyvtárakban dolgozó szakemberek tudásának megújítása, továbbképzésük, a szakmai eljárások kidolgozása, minősítése, széles körű információközvetítés határon innen és túlra, valamint a határon túli magyar közösségek könyvtári ellátásának fejlesztése, támogatása.

Az Olvasókörök Szövetségével kötött megállapodás az olvasás szerepének tudatosítását, az olvasásösztönzést- és népszerűsítést célozza. Ennek elérésére kiállításokat, konferenciákat, előadásokat szervez az OSZK és a szövetség, valamint kiadványokat, publikációkat jelentetnek meg közösen, hogy kölcsönösen segíteni tudják egymás kulturális értékteremtő tevékenységét.

A Központi Statisztikai Hivatalt segítette az intézmény a 2022. évi népszámlálás lebonyolításában, ennek keretében az OSZK részt vállalt a lakosság informálásában az internetes önkitöltés lehetőségéről.

A nemzeti könyvtár széleskörű együttműködési megállapodást írt alá 2022-ben a Pannon Egyetemmel, aminek keretében szakembereink a többi között támogatták a felsőoktatási intézmény régi könyves könyvtárának kialakítását, különgyűjteményi dokumentumainak megfelelő számba vételét.

Aláírás előtt áll a Zirci Ciszterci Apátsággal való szorosabb együttműködést elősegítő megállapodás. A Ciszterci Műemlékkönyvtár az OSZK szerves része, állományának gondozását, feldolgozását, valamint a hozzá tartozó digitális katalógusleírást készítik el kollégáink. Ezen túlmenően intézményünk folyamatosan digitalizálja a zirci könyvállomány kiemelkedő darabjait is.

Ugyancsak aláírás előtt van a Szegedi Tudományegyetemmel kötendő megállapodás, amely több előremutató kezdeményezést is magába foglal. A két intézmény elkötelezett a kora-újkori magyar historiográfiai kutatás támogatásában, amit a Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoport megalapításával és működtetésével valósítanak meg. Ezen felül az OSZK-n belül működő Digitális Bölcsészeti Központ, hasznosítva a mesterséges intelligencia nyújtotta előnyöket, együttműködésre készül az SZTE Mesterséges Intelligencia Kutatócsoporttal, az SZTE Természettudományi és Informatikai Kar Informatikai Intézet Képfeldolgozás és Számítógépes Grafika Tanszékével, valamint az SZTE Klebelsberg Kuno Könyvtárával webarchiválási feladatokra.

Határozott idejű és/vagy eseti együttműködések (megkötött, folyamatban lévő és megújítandó együttműködések)

Az Osztrák Nemzeti Könyvtárral folyamatban van a Bécsben őrzött corvinák kutatását és az eredmények közös kiadását célzó együttműködési megállapodás véglegesítése, ennek keretében valósulhat meg a 42 darab ausztriai corvina teljes körű feltárása, részletes kodikológiai leírásuk, valamint digitális formában való hazatérésük.

Az MTA KIK és a nemzeti könyvtár együttműködés keretében digitalizálta és katalogizálta a Szántai Lajos-gyűjteménybe tartozó térképeket, amiket a jövőben online szolgáltatás keretében a nagyközönség elé fognak tárni.

Aláírás előtt áll továbbá:

- a nemzeti könyvtár határozott idejű keretszerződése a Várkapitánysággal a Perczel-glóbusz kiállítására vonatkozóan, ami újabb két évvel hosszabbítja meg ennek a jelentős műtárgymásolatnak az elhelyezését intézményünkben, így a nálunk őrzött eredeti mellett a glóbuszt olyan formában is be tudjuk mutatni az intézményünkbe látogatóknak, amilyen egykor, elkészítése idején lehetett;
- a BTKK Magyar Irodalom Politikai Gazdaságtana Lendület Kutatócsoporttal a Révai-fond feldolgozásának megújítására, kibővítésére törekszünk, hogy hosszútávra a kutatást támogató adatbázis jöhessen létre;
- partnerségre törekszünk a BTKK Irodalomtudományi Intézettel a Babits-versek kritikai kiadásának előkészítésében, az e célból létrehozott munkacsoport által gondozott elektronikus kritikai kiadáshoz szükséges digitális felvételek elkészítésében, valamint az OSZK digitális tartalomszolgáltatásához szükséges metaadatok elkészítésében;
- a Magyar Nemzeti Múzeum esztergomi Babits Emlékházával közösen dolgozunk a Babits-hagyatékban lévő fényképek, közülük is elsősorban az esztergomi vonatkozású képek tartalomszolgáltatásához szükséges metaadatok létrehozásában.

11.4. MTMT

2020-ban megtörtént az OSZK MTMT-adatbázishoz való csatlakozása és megkezdődött az intézményi adminisztrátorok kiválasztása és képzése.

Azóta a tudományos munkát is végző munkatársak regisztráltak a felületen, a publikációk feltöltése és affiliáció hozzárendelése 2022-ben is folytatódott.

11.5. A 2022-re benyújtott, intézményileg elfogadott főbb kutatási projektek eredményei

Az OSZK hivatalos kutatócsoportjainak eredményei:

Lipták Dorottya Sajtótörténeti Kutatócsoport

A Lipták Dorottya Sajtótörténeti Kutatócsoport 2022. július 1-jével kezdte meg munkáját a nemzeti könyvtárban, miután az MTA-OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoport, ELKH – 19. századi Könyv- és Sajtótörténeti Műhelye 2022. június 30-ával megszűnt. A Műhely három munkatársa (két teljes- és egy félállású kutató): Bárány Zsófia, Dede Franciska és Klestenitz Tibor a nemzeti könyvtár állományában tudományos kutatóként folytatta a munkát. A kutatócsoport megalakulása napján vette fel alapítója, a 2018-ban elhunyt Lipták Dorottya nevét.

A hosszú 19. századi és a rövid 20. századi könyv- és sajtótörténeti kutatásokkal foglalkozó csoport tagjai az 1820 és 1920 közötti időszakra vonatkozóan, különböző társadalom-, politika, irodalom-, kultúr- és művelődéstörténeti szempontok érvényesítésével és főként a nemzeti könyvtár gyűjteményeinek anyagára támaszkodva végeznek több, egymással szoros kapcsolatban álló kérdéskörre irányuló kutatásokat. Vizsgálódásuk kiterjed az identitáskutatásra és kultúrtörténetre, a kapcsolati hálók (mindenekelőtt a sajtó és a társasélet kapcsolódási pontjainak) vizsgálatára, a polgári átalakulás kutatására és az illusztrált sajtó különböző szempontú elemzésére.

Egyéni kutatás – Bárány Zsófia:

- Felekezeti nyilvánosság a 19. században
- Felekezeti társadalom- és politikátörténet a 19. században, különös tekintettel a vegyes házasságokra
- Felekezeti mecénatúra a 19. században, különös tekintettel a Szent István Társulatra és a Magyar Tudományos Akadémiára
- Eötvös József egyházpolitikája

Egyéni kutatás – Dede Franciska:

- *A Hét* című hetilap átfogó vizsgálata
- *Az Új Idők* című illusztrált hetilap képanyaga
- Justh Zsigmond életműve (az író hagyatéka a nemzeti könyvtárba került)
- Írói és művészi otthon- és műteremábrázolások századfordulós magyar folyóiratok fényképsorozataiban

Egyéni kutatás – Klestenitz Tibor:

- A magyar katolikus egyház és a nyilvánosság a 19. és a 20. században
- A dualizmus kori protestáns sajtótámogató törekvések és a Magyar Protestáns Irodalmi Társulat
- A dualizmus kori politikai és egyházi elit imázsa és emlékezettörténete

Közös kutatás:

- 175 éves a Szent István Társulat – kiállítás 2023 tavaszán

Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoport

A KPHK 2021 december 1-jétől kezdte meg működését az OSZK-ban. A terv egy OSZK-SZTE konzorcium létrehozása volt, egyéb kutatóhelyekről affiliált tagokkal. Ennek a keretnek a létrehozása még nem zárult le, de mindenképpen kézzelfogható siker, hogy Nagy Gábor (Miskolci Egyetem) egy éves megbízással 2022. július 1-jével hivatalosan is csatlakozott a KPHK munkacsoporthoz. A további bővítés jogi feltételei adóttak, terv szerint 2023-ban a személyi állomány kérdése és a szervezeti keretek is letisztulnak.

A KPHK így végül Kasza Péter egész éves részvételével és Nagy Gábor féléves hozzájárulásával működött, illetve ide számíthatjuk az OSZK más osztályaihoz tartozó, de a KPHK munkájába is bekapcsolódó két kolléga, Szebelédi Zsolt és Farkas Gábor Farkas munkájának egy részét.

A KPHK 2022-es elsődleges célkitűzése a nagy Brutus-kiállítás (Kéziratok történetírás) megszervezése volt, de ez végül szakmai és gazdasági okokból átkerült 2023 őszére. Számos előrelépés történt ugyanakkor az ügy érdekében. Sikerült a tervezett kiállítás objektumait birtokló valamennyi bel- és külföldi gyűjteménnyel felvenni a kapcsolatot, és a legtöbbjükkel meg is állapodni a majdani kölcsönzés tárgyi és pénzügyi feltételeiről. Folyamatban van a tárgyalás a Zágrábi Akadémiai Könyvtárral egy nagyobb értékű, de kulcsfontosságú kézirat restaurálásának és digitalizálásának OSZK általi finanszírozásáról. A kiállítás esetében is a minőségi szakmai háttér megteremtését tartjuk elsődlegesnek, az időpont ehhez képest alakítható. Az előkészítő munkálatok megkezdődtek, 2023-ban célzottan kell ezeket majd folytatni.

Nagy Gábor munkája révén nagy lendületet vett az Istvánffy-kutatás. Nagy Gábor 200 oldalnyi szöveget írt át és vitt be a Transkribus programba, ennek alapján 2023 első felében elkészülhet az Istvánffy-modell, aminek révén digitálisan rögzíthető és átírátható lesz az OSZK-ban található Istvánffy-kézirat teljes 20 könyvnyi anyaga.

Kasza Péter júniusban beadta szorosabban vett kutatási témájából, Wolfgang Laziusról írott akadémiai doktori disszertációját, melyet az MTA Doktori Tanácsa 2022 decemberében opponens véleményezésre kiadott, így 2023-ban a nagydoktori folyamat lezárásra kerülhet.

Szebelédi Zsolt és Kasza Péter elvégezték teljes Szerémi-kézirat átgépelését, ennek digitális rögzítése jelenleg zajlik.

Kasza Péter lektorként működött közre a Farkas Gábor Farkas által koordinált Budai krónika-projektben, az első hazai nyomtatott könyv fakszimile kiadásának megvalósításában.

Fragmenta et Codices Kutatócsoport

Folyamatban lévő kutatócsoporti témák közül első helyen a befogadó intézmény feldolgozatlan kódextöredékei állnak. Az öt zárt (A-E) csoportban és a nyitott, új anyaggal bővülő F csoport elemzése ütemesen halad. Az A-B leírások katalógusba rendezése, nyelvi ellenőrzése a kézirat lezárását és a publikálást megelőző utolsó előtti állapotba került. A kalocsai kódexek feldolgozása a kéziratok online elérésének és a könyvtár történeti irodalma újabb eredményeinek köszönhetően haladt előre, sajnos a más irányú, előre nem tervezett feladatok közbejötté miatt a tervezettnél lassabban. A kutatócsoport által kez-

deményezett kódextöredék-adatbázis (Databularium) háttérmunkái folytatódtak, újabb 110 fragmentum adatai lettek feltöltve. A nyilvános szolgáltatás indításának elhúzódása miatt a feltöltött adatokat egyelőre csak a kutatócsoporton belüli munka során lehet hasznosítani. Az OSZK-ban, a Corvina-program keretében sikerrel folyt a fennmaradt és különböző külföldi gyűjteményekben őrzött kötetek virtuális könyvtári újraegyesítése. Nem tervezett kiállítás, amelynek forgatókönyve a kutatócsoport kompetenciájába esik, a középkorvégi magánáhítat bemutatása a kéziratos emlékek tükrében, kitekintéssel a nyomtatott kiadványokra. A kutatócsoport elkezdte a fennállásának ötven éves jubileumára tervezett, 2024 őszén megvalósítandó nagyszabású emlékkiállítás és tudományos konferencia előkészületeit.

A tudományos eredmények disszeminációját szolgálja, hogy a kutatócsoport munkatársai facsimile kiadások sajtó alá rendezésében is tevékenyen közreműködnek sajtó alá rendezés és kísérő tanulmányok írása formájában. Ezek mellett a kutatócsoport ellátta a könyvtári nyelvemlék honlap gondozását, rendtörténeti tanulmányok és recenziók készültek, doktori eljárásokban vettek részt a munkatársak. A hazai és nemzetközi konferenciákon való részvétel előadóként és résztvevőként folyamatos volt. Korábbi nemzetközi kapcsolatainkat a múlt évben is több alkalommal kölcsönös segítségnyújtásra tudtuk felhasználni (Otto-Friedrich-Universität Bamberg, Lehrstuhl für deutsche Philologie des Mittelalters; Österreichische Akademie der Wissenschaften, Institut für Mittelalterforschung, Schrift- und Buchwesen; Österreichische Nationalbibliothek, Sammlung von Handschriften und Alten Drucken).

11.6. Könyvkiadási tevékenység 2022: kiadványok, alhonlap, díjak, MKKE-tagság

Az OSZK mint könyvkiadó hosszú évek óta rangos kiadványokkal van jelen a hazai könyvpiacra. Kiadványainkat az intézmény páratlan állományára és munkatársai szak tudására építve, önállóan vagy neves hazai és nemzetközi kiadókkal karöltve jelentetjük meg, széles spektrumot átfogva: hasonmás kiadásokat, díszalbumokat, konferencia- és tanulmányköteteket, könyv-, sajtó- és művelődéstörténeti szakmunkákat, hézagpótló bibliográfiákat és kiállítási katalógusokat egyaránt kiadunk.

A kiadványok elsődleges célja az intézményi tudományos kutatások eredményeinek közzététele, de ezek mellett szükségessé teszi a nemzeti könyvtár országos feladataiból adódó egyedi bibliográfiai és szakkönyvtári tevékenység, illetőleg a gazdag múzeumi/gyűjteményi háttér. A szakkönyvtári feladataink, valamint az intézményi hungarika-kutatások az OSZK páratlan kincseinek hasonmás kiadásait is több esetben igénylik, ugyanakkor a nemzeti könyvtár több rangos periodikát és egy bilingvis intézményi évkönyvet is jegyez.

A 2022-es évben felülvizsgáltuk az eddigi programszerű működést, és számos esetben áttért a könyvtár az elektronikus megjelenésekre. A hamarosan megújuló Magyar Elektronikus Könyvtár felületére kerülnek fel olyan tanulmánykötetek vagy antológiák, amelyek egy viszonylag szűk szakmának szólnak. Nyomtatott formában a következő kötetek jelentek meg:

Nebojszki László *Közép-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859–60-ból* című könyve az Argumentum Kiadóval társkiadásban, az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával jelent meg.

Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, az Akadémiai Kiadó és az Országos Széchényi Könyvtár közös kiadásában jelent meg Körmeny Kinga, Lauf Judit, Madas Edit és Sarbak Gábor szerzők munkája nyomán *Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, az Érseki Simor Könyvtár és a Városi Könyvtár kódexei* című katalógus.

A Móra Könyvkiadó, a Nova Hvylja Egyesület és az OSZK közös kiadásában, a Petőfi Kulturális Ügynökség (PKÜ) támogatásával jelent meg Zalka Virág Csenge *Ribizli a világ végén* című népmese-válogatása ukrán nyelven.

Gerő Gyula és Rácz Ágnes szerkesztésében a *Magyar könyvtártörténeti kronológia 5.*, hiánypótló kötete.

A Könyvtári Intézet egy e-könyvet jelentetett meg. Kovácsné Koreny Ágnes: *Az ötlettől a megvalósításig: Felhasználóvezérelt innováció a könyvtárban.*

A nyomdából kikerült kötetek mellett több kiadvány nyomdakész állapotban van, illetve nyomdai közbeszerzése áthúzódott 2022-ről 2023-ra. A könyvkiadási feladatok gyakorlati teendőit, részfeladatait a Főigazgatói Kabinet munkatársai látták el: fordítás, olvasószerkesztés, korrektúra, tördelés, grafikai tervezés, a szerzőkkel, társkiadókkal valamint a nyomdával való napi kapcsolattartás (áránlatkérés, megrendelés stb.), bizományos és terjesztési feladatok. A munkatársak ezenkívül folyamatosan aktualizálták a kétnyelvű kiadványi honlap tartalmát, igyekeztek a PR-munkában is részt venni és működtették a könyves- és ajándékboltot is (rendelések biztosítása, kiadványok átadása, heti elszámolás, tájékoztatás stb.). A munkatársak intézték a bizományos kiadványok és tárgyak bevételét, kiadását, a havi elszámolást, vezették a készletnyilvántartást és ők írták a könyves hirdetések szövegét is. Az OSZK 2017 óta a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE) tagja. A MKKE minden évben megrendezi az Ünnepi Könyvhetet és a Nemzetközi Budapesti Könyvfesztivált, amely eseményeken az OSZK minden évben standdal vesz részt.

A könyvtár kiadásában 2021-ben jelent meg az *„Eritis mihi testes”. Az 1938-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hangfelvételei. Sound Recordings of the 1938 International Eucharistic Congress* című kötet, amelyet Szabó Ferenc János, a BTK Zenetudományi Intézet 20-21. Századi Magyar Zenei Archívumának tudományos munkatársa szerkesztett. A kiadvány elnyerte az Association for Recorded Sound Collections (ARSC) 2022. évi díjai között a *Best Historical Research on General Recording Topics* kategóriában a *„Best Discography”* díjat, ami magyar zenetörténész és zenei könyvtáros szakmának egyaránt komoly nemzetközi elismerés és egyedülálló eredmény a magyar hangfelvétel-történeti kutatások területén.

11.7. Könyvbemutatók

A 2021. évi csökkentett működés után a könyvbemutatók száma is megnövekedett a 2022-es évben.

A kirobban háborús konfliktusra reflektálva, a menekült civil lakosságot mintegy lelki táplálékkal segítve 2022. április 11-én mutattuk be magyar népmeséken alapuló, Zalka

Csenge Virág *Ribizli a világ körül* című ukrán nyelvre fordított gyermekkönyvet, amely a Móra Könyvkiadó, a Nova Hvylja Egyesület és az OSZK közös kiadásában készült el. A rendhagyó könyvbemutatón az egyesület jóvoltából ukrán gyerekek vettek részt kísérőkkel, akiknek felolvasással, népdalénekléssel, cirkuszi produkcióval kedveskedtek a szervezők. A műsorban többek között Szűcs Nelli Jászai Mari-díjas magyar színművésznő, érdemes és kiváló művész, a budapesti Nemzeti Színház művésze olvasott fel ukrán nyelven egy mesét a bemutatott könyvből a jelenlévőknek.

2022. április 12-én speciális témájú szakkönyvet mutatott be könyvtárunk. Nebojszki László *Közép-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859–60-ból* című könyve a 2017-ben megjelent *Felső-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859–60-ból* című kiadvány folytatása. A kötet ismerteti az adott települések helytörténetét és művelődéstörténetét.

2022. május 24-én került sor Deák Sárosi László, a könyvtár tudományos munkatársa, esztéta, költő szerkesztésében a *250 javaslat történelmi filmre* című kiadvány bemutatójára. A kiadvány szerzői elmondják, hogy milyen magyar történelmi filmeket láttak volna szívesen az elmúlt 30 évben, és mi lenne a filmgyártás feladata a következő harminc esztendőben meglátásuk szerint. A kiadvány egyfajta irodalomtörténeti és filmtörténeti ismeretterjesztő munka, amely felvillantja a lehetőségeket. A kötetet a szerzők, Deák Sárosi László filmesztéta, Gáspár Ferenc író, Jenei Miklós történelemtanár, és Szabó Győző magyar–olasz szakos tanár ismertették a bemutatón.

Az Országos Széchényi Könyvtár Digitális Bölcsészeti Központjának szervezésében valósult meg 2022. október 7-én a könyvtár felújított déli olvasótermében Fábri Anna *Arany idők – Eszmék és emberek gróf Teleki László neveltetésében* című új könyvének, valamint a hozzá kapcsolódó Teleki-kézirat digitális szövegkiadásának együttes bemutatója. A könyvet Fábri Anna, Csorba László és László Ferenc mutatták be.

2022. december 5-én került bemutatásra a *Közelítések a Miatyánkhoz– Értelmezések és tanulmányok az ökumenizmus jegyében* című tanulmánykötet az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Pen Club szervezésében. A kötetben a nemzeti könyvtár munkatársainak írásai is megtalálhatók. A tanulmányokon kívül a leggazdagabb katolikus, református és evangélikus egyházi könyvgyűjteményekből kiválogatott 19 kötetet, kódexeket és nyomtatványokat, hogy azok címlapjait és a Miatyánk kétféle szövegét tartalmazó oldalait pazar reprodukciókon keresztül tárja elénk könyv második fele.

12. Kommunikációs és marketingtevékenység (stratégiai irány, arculat, eszközök)

Kommunikáció	2021. évi tény	2022. évi tény
Kommunikációs költségek (Ft)	n.a.	n.a.
TV megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	53	80
Rádió megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	85	139
Írott sajtó megjelenés (fizetett hirdetések)	207	227

nélkül)		
Online hírek	130	1.407
Közösségi médiában megjelenő hírek	5.447	7.192
Hírlevelek	47	50
Fizetett hirdetések száma (médiától függetlenül, becsült érték)	0	0
Egyéb:.....	2	17

2022-ben az előző évi újragondolt kommunikációs tevékenység folytatódott. A kommunikációs terület két egész és egy részmunkaidős munkatárssal bővült az év során. Az előző, bezárt évekkkel ellentétben mind kommunikáció, mind PR-szempontról növekedett a könyvtár megjelenéseinek és említéseinek száma; különös tekintettel az online megjelenésekre.

A könyvtár az év végén teljes arculatváltáson ment keresztül, egyik leginkább érdeklődésre számot tartó kultúrkincsünk, a Corvinák csatszerkezetének stilizált változatát, és a hagyományos Corvina színeket felhasználva született meg az Országos Széchényi Könyvtár új logója. A közösségi felületen és az online térben e tekintetben felületeink megújultak; az új arculat átvezetését minden felületünkön tovább folytatjuk 2023-ban. A könyvtár közösségi térben való megjelenése egyre növekszik, követőink száma is mérhetően növekedett.

Az egyéb megjelenések a Petőfi Kulturális Ügynökség által szervezett forgatásokhoz kapcsolódnak. Van köztük rendhagyó irodalomóra felvétele, zenei klipek felvétele beszélgetésekkel, versolvasásokkal, valamint klipek forgatása külső drónfelvételekkel. Ezek mindegyike népszerűsíti a nemzeti könyvtárat, de kifejezetten nem a könyvtárban megtalálható értéktárra épít.

12.1. Csoportvezetések

2022-ben a Covid-járvány okozta nehézségeket magunk mögött hagyva, valamint az OSZK új fejlesztéseinek köszönhetően az OSZK-ba csoportosan érkező látogatók száma érzékelhetően nagyobb volt, mint az azt megelőző években.

Jellemzően sok iskolának keltette fel a figyelmét a 2022. március 15-én megnyitott *Vers-haza* című kiállítás, amelynek témája összecseng a különböző korosztályok tananyagának tartalmával, de hatással van/lehet a diákság kialakulófélben lévő nemzeti identitásának fejlődésére is, lévén szó a magyar nemzet emblematiszta költeményeiről, azoknak az OSZK-ban őrzött példányairól. Az év harmadik negyedétől a bejelentkező iskolai csoportok számára ingyenessé tettük a látogatást.

A múzeumpedagógiai programok ugyan szüneteltek az év során, de ezt kiváltandó több olyan bemutatót tartottunk, amelyeket az adott iskola kérésére, vagy az iskolával kapcsolatos valamilyen intézményünkben őrzött dokumentumhoz kötődött, akár angol nyelven. (Pl. Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium, Medgyessy Ferenc Német Nemzetiségű Nyelvoktató Általános Iskola, Ward Mária Általános Iskola, Gimnázium és Zene-művészeti Szakgimnázium, Patrona Hungariae Általános Iskola, Gimnázium, Kollégium és Alapfokú Művészeti Iskola, Kódekkészítő tábor – BTM, a Pázmány Péter Kat. Egyetem és Armenológiai Intézet)

Számos határon túli iskola és egyetem diákjait is fogadtuk, akik számára programokat, bemutatókat szerveztünk (Pl. a Lendvai Kétnyelvű Középiskola, a Bukaresti Ady Endre Líceum, „Könyvtár, ami összeköt” program - ösztöndíjas hallgatóinak fogadása, Partiumi Keresztény Egyetem)

A különböző nagy rendezvényeinken (Magyar Kultúra Napja, Családi Nap, Múzeumok Éjszakája, nemzeti ünnepeink, alapítási ünnepünk, Kulturális Örökség Napok) folyamatosan népszerűek a különböző tematikájú vezetett séták, majd a nagy érdeklődésre tekintettel a tavalyi év őszétől kezdetét vették a különgyűjteményi séták is.

Szintén nagy érdeklődés övezi az intézmény fennállásának 220. évfordulója alkalmából 2022. november 24-én megnyílt állandó kiállítást *Esszencia* címmel. Az alapító, Széchényi Ferenc gróf előtt tisztelgő és a történelmi előzménynek tekinthető Corvina könyvtárat is felidéző, valamint a több mint tízmilliós dokumentumállomány összetettségét bemutató magyar és angol nyelvű állandó kiállítás és annak installációi különböző szempontokat kiemelve mutatnak be más-más vetületeket a gyűjteményből. Az érintőképernyőkön futó összeállítások segítségével egy-egy téma a látogatói igény, érdeklődés vagy szint függvényében jobban is megismerhető, kibontható. A kiállításban található múzeumpedagógiai asztalon a Corvinához köthető eszközök, pecsételők és tapintható min-taanyagok találhatóak.

12.2. Múzeumpedagógia

2021-ben távozott múzeumpedagógus helyét nem sikerült pótolni, ezért 2022-ben nem voltak múzeumpedagógiai foglalkozások. Igény lenne erre a szolgáltatásra, az egyre bővülő kiállításra látogatók száma és a kiállítások mennyiségének növekedése miatt is.

13. A nemzeti könyvtár innovációi, jogyakorlatai az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa idején, valamint ezek magyarországi következményeinek az enyhítése érdekében

Az OSZK webarchiválási feladatkörének keretében folyamatosan mentette az orosz-ukrán konfliktus, majd háború híreit. Tekintettel arra, hogy a háború miatt a kárpátaljai magyar nyelvű vagy vonatkozású digitális kultúra elérhetősége, sőt akár megmaradása is veszélybe kerülhet, a nemzeti könyvtár kiemelten kezelte 2022-ben a webtartalmak archiválását – a korábbinál szélesebb körben, nagyobb mélységben és gyakorisággal.

A Könyvtári Intézet honlapján folyamatosan frissítjük az ukrainai könyvtárak háború idején való szerepvállalásáról szóló helyzetképet.

A háború nyomán bekövetkezett humanitárius katasztrófa nehézségeinek enyhítésébe az OSZK is bekapcsolódott. 2022. március 9-ével adománygyűjtés indult a munkatársak körében, amelybe március 16-tól az olvasókat és a környékbeli lakosságot is bevontuk. Az adománygyűjtés eredményeképpen 67 doboznyi tartós élelmiszert, higiéniai terméket és palackos ásványvizet szállítottak el az Ökumenikus Segélyszervezet országos koordinációs központjába.

A nemzeti könyvtár a Móra Könyvkiadóval, a Nova Hvylja Egyesülettel, a Petőfi Kulturális Ügynökséggel és az Alföldi Nyomdával közösen 1500 példányban kiadta a **Ribizli a világ végén című népmese gyűjtemény ukrán nyelvre lefordított változatát**, amelyet a menekült gyermekek körében osztottak szét a Miniszterelnökség, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a kormányhivatalok és különböző segélyszervezetek segítségével. 2022. április 11-én műsoros rendezvény keretében mutattuk be. A rendhagyó könyvbemutatón ukrán gyerekek is részt vettek kísérőikkel, akiknek felolvasással, népdalénekléssel, cirkuszi produkcióval kedveskedtek a szervezők. A bemutatón Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója, Grexa Liliána, az egyesület elnöke, majd Fürjes Zoltán, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a megjelenteket.

Az **OSZK munkatársai által összegyűjtött rajzlapokat, színezőket, filctollakat, a könyvtár kiadásában idén megjelent Ribizli a világ végén című mesekönyvet és magyar nyelvű könyveket vitt a nemzeti könyvtár küldöttsége Kárpátaljára 2022. december 19-én.** Rózsa Dávid, a nemzeti könyvtár főigazgatója elsőként a határ innenső oldalán, a Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott Beregsurányi Segítségpontban adott át könyveket, ahol Schumicky Mária, a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat önkénteskoordinátora csatlakozott a küldöttséghez. A Munkácstól pár kilométerre lévő szolyvai református templomban kialakított menekültközpontban Grexa Liliána ukrán nemzetiségi szószóló vezetésével a Ribizli-kötetek és írószerek mellett tartós élelmiszereket is osztott a küldöttség a belső-ukrajnai menekült gyermekek, édesanyák és nagyszülők számára. A nemzeti könyvtár kiemelt feladata a határon túli könyvtárak segítése. Beregszászon három kiemelt magyar könyvtárat is meglátogattunk. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárának főiskolai tankönyveket és folyóiratokat ajándékoztunk, illetve közös projektek lehetőségéről beszélt a könyvtár vezetőjével, Szamborovszkyné Nagy Ibolyával Rózsa Dávid. A Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke, Varga Éva által igazgatott Beregszászi Központi Könyvtárba is több száz Ribizli-kötet és magyar nyelvű szép- és szakirodalmi könyv került, és a program zárásaként a Bendász István Görögkatolikus Könyvtár és Levéltárral eddig is élő kapcsolat bővítéséről egyeztetett Rózsa Dávid a könyvtár vezetőjével, Marosi Istvánnal. A küldöttséget fogadta Lóga Nagyia, Beregszász polgármesterhelyettese és dr. Gyebnár István misszióvezető konzul is.

Az **energiaveszélyhelyzet kapcsán** a Könyvtári Intézet honlapján hétről hétre folyamatosan frissítve töltöttünk fel összefoglalókat az európai országok energiaváltságra adott válaszáiról, gyakorlatairól.

Az intézmény a KIM kérésére **október 20. és 28. között országos adatfelvételt végzett a könyvtárak energiaveszélyhelyzeti működéséről.** A felmérés célja a könyvtárak nyitvatartási idejének, valamint egyes könyvtári szolgáltatások veszélyhelyzeti alakulásának felmérése volt. A Könyvtári Intézet oldalán olvasható elemzésben leírt adatok csak pillanatképet rögzítenek, nem a könyvtári szolgáltatási pontok összességére vonatkoznak, és ennek megfelelően kizárólag tendenciaszerűen értelmezhetők a 2022. novemberi helyzetre. A nem egyértelmű vagy nem kvantifikálható (megjegyzésszerű nyílt) válaszok nem részei az elemzésnek.

Az energia-veszélyhelyzet következtében több könyvtár és fenntartó kénytelen volt olyan intézkedéseket bevezetni, amelyek a könyv- és dokumentumállományra is hatásosak lehetnek. Fontos, hogy ebben a nehéz helyzetben is védjük gyűjteményünk darabjait. **Az OSZK munkatársai iránymutatást dolgoztak ki a könyvtárak és a fenntartók számára, hogy az energia-veszélyhelyzet idején miként lehet az állományvédelmi szempontokat és az energiamegtakarítási előírásokat egyaránt betartani.** Tanácsokkal szolgálunk a könyvtári dokumentumok tárolásának alapvető követelményeire (páratartalom, hőmérséklet stb.) vonatkozóan, amelyeket összhangba hozhatnak a kívánt energiacsökkentési igényekkel.

III. Gyűjteményszervezés, gyűjteménymegőrzés

1. Gyűjteményfejlesztés

1.1. Az állománygyarapítással kapcsolatos adatok bemutatása

1.1.1. A kötelesepéldányok kezelése

Kötelesepéldányok fogadása, nyilvántartása, tipizálása, elosztása	2021. évi tény (példány)	2022. évi tény (példány)
Hazai kiadású könyv, hangoskönyv, CD-ROM, DVD-ROM	93.806 (15.883 kiadvány)	~92.900 (15.729 kiadvány)
Külföldi kiadású könyv	2.668	1.657
Időszaki kiadvány (részegység)	191.160	189.120
Tankönyv, jegyzet, füzetes kisnyomtatvány (csoportos anyag)	18.240	17.160
Audiovizuális dokumentum (film) - DVD	36	42
Audiovizuális dokumentum (film) - BRD	4	6
Aprónyomtatvány, egyéb kisnyomtatvány (láda)	9,5 (láda)	9 (láda)
Plakát	1.059	498
Zenemű (kotta)	1.466	1.589
Zenemű (hangfelvétel, CD)	632	398
Kartográfiai dokumentum	961	848

A beérkezett kötelesepéldányok fogadása és feldolgozása folyamatos volt.

2022. március 1-től a kötelesepéldányként érkező kiadványok érkeztetése az OSZK új integrált könyvtári rendszerében, a LibMate Kapu moduljában történik.

A kötelesepéldányok kezelését a Kötelesepéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály végzi. A kötelesepéldányok átvételéhez és elosztásához kapcsolódó egyéb feladatok:

- a) A be nem szolgáltatott kötelesepéldányok **reklamálása** (együttműködve az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztállyal): a hibás kiadványokkal, illetve a hiányosan vagy nem a kellő példányszámban beküldött kiadványokkal, továbbá a duplán beküldött kiadványokkal kapcsolatos ügyintézés.

2021. évi tény: reklamáció 4.013 kiadvány 15.513 példányban (Ebből online kiadvány 790), duplum 519 kiadvány 2.775 példányban, hibás 15 kiadvány 22 példányban

2022. évi tény: reklamáció 2.839 kiadvány 10.385 példányban (Ebből online kiadvány 91), duplum 347 kiadvány 1.994 példányban, hibás 47 kiadvány 101 példányban

- b) Pályázati igazolások kiadása azon pályázók részére, akik az általuk kiadott kiadványok kötelesepéldányait beszolgáltatták. Az igazolások kiadásának menete: hasonlítás, a hiányzó kiadványok bekérése, az igazolások kiállítása.

2021. évi tény: 406

2022. évi tény: 293

1.1.2. Az OSZK gyűjteményének fejlesztése

Törzsgyűjtemény

Gyűjteményfejlesztés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (elektronikus és nyomtatott kiadványok) (db)	128.629	142.920
Ebből időszaki kiadvány (elektronikus és nyomtatott kiadványok) (részegység)	86.418	106.104
Ebből elektronikus (CD/DVD/online kiadvány)	8.676	27.959
Kötelesspéldány (elektronikus, nyomtatott könyv és időszaki kiadvány) (db/részegység)	101.373	104.515
Ebből elektronikus (CD/DVD/online kiadvány) (db)	8.666	27.114
Gyarapításra fordított összeg (Ft)	13.006.167	1.572.398*

* Ebből 689.915 Ft a 2022. évi ODR-keret terhére.

Különggyűjtemények

Gyűjteményfejlesztés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (db)	45.292	29.262
Ebből folyóirat*	-	-
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	877	1.145
Kötelesspéldány (db)	4.759	6.144
Ebből elektronikus (db)	197	418
Diafilm	10	20
Gyarapításra fordított összeg (Ft)	n.a.	739.000**

* Nem különggyűjteményi gyűjtőkör.

** A 2022. évi ODR-keret terhére.

Az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály állomány-nyilvántartási tevékenysége:

	2021. évi tény	2022. évi tény
Kötelesspéldányként érkező, a törzsgyűjtemény gyűjtőkörébe tartozó dokumentumok átvétele, hasonlítása, tipizálása (db)	36.074	31.148
Ajándék, vétel, csere útján beszerzett kötelesspéldány-hiányok indítása köteles soron (db)	643	631

Kötelespéldányként érkező könyvek rendelési tételeinek készítése, példányadat rögzítése, felszerelése (db)	29.363	27.991
Elektronikus dokumentumok (könyvek) állományba vétele, példányadat rögzítése (db)	5.676	3.726
Kurrens hazai többespéldányok (könyvek) állományba vétele, felszerelése és kihelyezése, hazai és külföldi könyvek átirányítása raktárba vagy segédkönyvtárba (db)	410	1199
Kurrens és inkurrens külföldi könyvek állományba vétele, felszerelése és kihelyezése (db)	1.610	3.561
EV példányok (elektronikus változat kiváltására szolgáló nyomtatott kötelespéldányok) jelzetelése, felszerelése, példányrekordek rögzítése (db)	4.192	6.096

Az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály gyarapítási és apasztási tevékenysége:

Az év során az Osztály folyamatosan közreműködött az új gyűjtőköri szabályzat tervezetének elkészítésében. A Múzeumok Éjszakája programsorozatának keretében az Osztály több munkatársa részt vett a könyvtár mini könyvaukciójának lebonyolításában, a 150 tételes aukciós katalógus és a könyvturkáló anyagának összeállításában. Az Osztály munkatársai szakértőként vettek részt a Kossuth-könyvtár retrospektív feldolgozásában, az OSZK-történeti múzeum kiállítóterének újrendezésében, valamint az „Esszencia” című, 2022. november 25-én megnyílt állandó kiállítás létrehozásában.

A külföldi kurrens gyarapodás egyik fő forrása továbbra is a külföldi partnerektől kapott ajándék, elsősorban nemzeti, akadémiai, egyetemi és egyéb oktatási intézmények könyvtáraitól, határon túli kulturális intézményektől, valamint közvetlenül a szerzőktől, kiadóktól és szerkesztőségektől. A Külföldi Csoport ezen kívül a nemzetközi partnerek cserelistáiból válogat, a külföldön megjelent, gyűjtőkörbe illeszkedő kiadványok jelentős része ebből a forrásból származik. Vásárlásra forráshiány miatt nem volt lehetőség. A dezideráta-nyilvántartás építése egész évben folyamatos volt. A Külföldi Csoport létszám bővülése (angol és orosz külföldi gyarapító munkatárs érkezése) érezhetően hatott a külföldről beszerzett könyvek mennyiségére. Lehetővé vált a restancia felszámolása, a fölőspéldány-jegyzékekről bekért, hagyatékokból (András Károly, Vajda László stb.), valamint Mikes-program keretében érkezett feldolgozatlan könyvanyag hasonlítása és állományba indítása, valamint a fölőspéldányok más könyvtárak számára történő felajánlása. Az angol nyelvi külföldi gyarapítást végző munkatárs folyamatosan részt vett a külföldi megjelenésű segédkönyvtári dokumentumok apasztásának döntés-előkészítésében (kb. 1450 kötet). Az orosz nyelvi külföldi gyarapító munkatárs az Oroszországból, Azerbajdzsánból és Örményországból ajándékként érkezett és több év alatt felgyűlt orosz nyelvű könyveket hasonlította, és 135 db hungarikumot válogatott az állományba. A gyűjtőkörbe nem tartozó könyveket kiejánlotta és továbbította más hazai könyvtárak részére. Az OIK gyűjtőkörére tekintettel feldolgozásra indította az Ungvári Magyar Főkonzulátus által küldött ukrán nyelvű időszak kiadványokat. A cseh, szlovák, horvát, szerb, lengyel, macedón, bolgár, szlovén és japán nyelvterületről mintegy 80 folyóiratcím érkezett, valamint kb. 700 db hungarikum és szakkönyv. Német, holland és skandináv nyelvterületről kb. 700 db, angol nyelvterületről kb. 270 kiadvány került az álló-

mányba. A török, görög, finn, litván, észt, lett nyelvterületről és egyéb országokból kb. 70, a portugál, olasz, francia, spanyol területekről kb. 50, a kínai, japán és távol-keleti területekről kb. 80 kiadványt szerzett be az Osztály Külföldi Csoportja. Az év során több alkalommal érkezett nagyobb mennyiségű szállítmány Romániából is. Jelentősebb mennyiségű kiadványt küldött a Székelykeresztúri Városi Könyvtár, az Erdélyi Múzeum Egyesület, a Kovászna Megyei Művelődési Központ, az Erdélyi Református Egyházkerület és Murányi János magánszemély Székelyudvarhelyről, aki egy főként első kiadásokból álló gyűjteményt juttatott a könyvtárba. Hasonlításra és feldolgozásra került egy 8 doboznyi erdélyi diáklapgyűjtemény is, melyből számos állományi hiány pótlására került sor, illetve jelentős volt az új címek száma is. A tervezett teherautós erdélyi körút, az öt gyűjtőpont meglátogatása elmaradt, az év során csak a marosvásárhelyi gyűjtőpontról sikerült elhozni az OSZK-nak szánt kiadványokat.

Kurrens és inkurrens gyarapítás céljából az Osztály munkatársai 258 fölőspéldányjegyzéket hasonlítottak, 132.383 tétel áttekintését követően 1.542 tételt kértek be állománygyarapítás és csere céljára. Inkurrens periodika-gyarapítás területén 386 kötetet és 4.499 szórványszámot indítottak nyilvántartásba vételre és feldolgozásra.

A Belföldi Csoport munkatársai több alkalommal is szemléltek külső helyszínen, válogattak magánszemélyek által felajánlott könyvgyűjteményekből. Az intézmény képviselőjében 41 hazai terem- és online árverésen vettek részt személyesen vagy telefonos, illetve online licitálással. A hazai aukciós katalógusok anyagából 16.299 tételt néztek át. A 157 megvásárolni kívánt tételből végül 59 tételre tudtak sikeresen licitálni. A különgyűjtemények számára az Osztály 14 vásárlást intézett, és összesen 37 vételes számlát kezelte.

A könyvtár 7. emeleti olvasótermeinek átalakítása során a Központi Tájékoztató olvasóterme lezárásra került. Az Olvasószolgálati és Tájékoztató Osztály a Könyvkiadó Állomásra telepítette át azokat a kézikönyveket, melyeket a tájékoztató munka során a továbbiakban is használni kíván. A Könyvkiadó Állomásról a Központi Tájékoztató olvasótermébe kerültek a raktári helyrajzi naplók és cédulakatalógusok, ezzel együtt az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály munkaállomásokat alakított ki az olvasóteremben maradt kézikönyvtár apasztásával vagy raktárba irányításával kapcsolatos feladatok helyben történő elvégzésére.

Az év során az Osztály 20 fogyatéki jegyzéken összesen 8.879 db kiadványt (könyv: 6.488 db, időszaki kiadvány: 2.391 kötet és szórvány) apasztott a könyvtár törzsgyűjteményi állományából.

A Régi Fóti úti tárolóraktár kiürítésével összefüggésben a Működésfenntartási Osztállyal és a Raktári Osztállyal együttműködve 165 polcfolyóméternyi dobozban tárolt, előválogatott, hasonlításra és feldolgozásra váró időszaki kiadvány átszállítása történt meg a Maglódi úti raktárba. Az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály a helyszínen felügyelte és irányította a külső cég által végzett anyagmozgatást.

A már apasztott fölőspéldányok kiajánlását követően a Régi Fóti úti tárolóraktár polcait a Belföldi Csoport munkatársai leürítették, a 32 köbméternyi papírhulladékot dobozokba helyezték.

Az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály jogszabályban előírt és egyéb szakértői tevékenységének ellátása:

- a) Közreműködés az „MSZ ISO 21248 Információ és dokumentáció. Nemzeti könyvtárak minőségértékelése” azonosító jelzetű és című magyar nyelvű szabvány elkészítésében.
- b) Vagyonbiztosítási értébecslés az OSZK állományából kölcsönzött törzsgyűjteményi dokumentumokra vonatkozóan (6 kiállításra kölcsönzött 45 tétel esetében).
- c) Károsodott dokumentumok értékcsökkenésének megállapítása az OSZK biztosítási kárigényéhez.
- d) Közreműködés a Magyar Filmtörténeti Fotógyűjtemény Alapítvány filmtörténeti fotógyűjteménye vagyonyilvántartási értébecslésében.
- e) Közreműködés szakvélemény elkészítésében néhai Rónai Mihály András védett gyűjteménye védettségi felülvizsgálatához.
- f) Együttműködés a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztállyal védetté nyilvánítási ügyekben.

1.2. Gyűjteményfeltárás

1.2.1. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2021. évi tény	2022. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma		
törzsgyűjtemény:	26.008	28.889
különgyűjtemények:	44.883 (módosított rekordokkal együtt)	15.064
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	69.959 (ebből 15.357 új rekord)	36.207 (új rekord)
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)		
törzsgyűjtemény – kurrens könyvek:	0,4 óra/tétel	0,4 óra/tétel
törzsgyűjtemény – régi könyvek:	0,8 óra/tétel	0,8 óra/tétel
különgyűjtemények:	0,75 óra/tétel	0,75 óra/tétel
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama		
törzsgyűjtemény:	20–30 munkanap	20–30 munkanap

különgyűjtemények:	30 nap	30 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)		
törzsgyűjtemény:	n.a.	n.a.
különgyűjtemények:	n.a.	n.a.

1.2.2. Kurrens feldolgozás (könyvek)

Az év során folyamatos volt a nyomtatott és elektronikus könyvek feldolgozása, az adatbázis tervszerű gondozása, adatgazdagítása (névindextételek ellenőrzése, javítása, utalótételek készítése, bibliográfiai tételek kiegészítése tartalmi feltáró elemekkel a cédulakatalógusból bekerült rekordok esetében). A külföldi könyveket feldolgozó futószalagra továbbra is a korábbiakhoz képest több anyag érkezett, ennek feldolgozásában a hazai anyagot feldolgozó kollégák is részt vettek.

Az intézményben zajló munkafolyamatok racionalizálásának eredményeként a Kurrens Könyvfeldolgozó Osztályra végzi a Magyar Elektronikus Könyvtárba feltöltött dokumentumok formai és tartalmi feltárását.

Kurrens feldolgozás munkafolyamatai	2021. évi tény	2022. évi tény
Hazai kurrens könyvek bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló formai feltárása	20.161 kiadvány 20.602 tétel (ebből e-könyv: 4.064 kiadvány/4.102 tétel)	18.294 kiadvány 18.621 tétel (ebből e-könyv: 1.199 kiadvány/1.214 tétel)
Hazai kurrens könyvek bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló tartalmi feltárása (ETO szerint és tárgyszavazás)	13.331 kiadvány 13.512 tétel	12.555 kiadvány 12.703 tétel
Új indulású sorozatok, címváltozások	157 tétel	113 tétel
MNB WWW Könyvek Bibliográfiája szerkesztése	13.896 tétel	11.517 tétel
Külföldi kurrens könyvek teljes, autopszián alapuló formai feltárása	811 kiadvány 822 tétel	2.191 kiadvány 2.212 tétel
Külföldi kurrens könyvek teljes, autopszián alapuló tartalmi feltárása	912 kiadvány 923 tétel	2.643 kiadvány 2.661 tétel
A magyar és hungarus személyekről besorolási tétel készítése	1.943 tétel	2.269 tétel
Az OSZK integrált könyvtári rendszerének tartalmi gondozása, adatgazdagítás, az indexek karbantartása	24.756 tétel	6.589 tétel

1.2.3. Retrospektív feldolgozás (könyvek)

2022-ben a Retrospektív Könyvfeldolgozó Osztály a még elektronikusan feltáratlan állományrészek feldolgozását tovább folytatta.

A 2021-ben elkezdett Kossuth-könyvtár teljes autopsziával történő feldolgozása év végére csaknem befejeződött. Néhány kötet állományba vétele és állagmegóvási munkálatai vannak hátra. A kegyeleti gyűjtemény feldolgozása során 1.332 kiadványt vettünk számba. A kötetek feldolgozásakor nemcsak a szokásos bibliográfiai feltárássra került sor, hanem a tulajdonosi és ajándékozási bejegyzések számbavétele mellett az Állományvédelmi és Restauráló Osztállyal együttműködve megtörtént a kötetek tisztítása és javítása, illetve azok kötetstörténeti szempontú vizsgálata.

Az év végére elkészült az úgynevezett Széchényi-szekrényben elhelyezett, Széchényi Ferenc alapkönyvtárához tartozó 894 nyomtatvány teljeskörű bibliográfiai leírása.

A retrospektív gyarapítás által szerzeményezett dokumentumok feldolgozása tovább folytatódott, így 404 kiadvány formai és tartalmi feltárása történt meg.

Retrospektív feldolgozás munkafolyamatai	2021. évi tény	2022. évi tény
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan dokumentumok hasonlítása	3.214 darab	4.864 darab
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan, MNB gyűjtőkörbe tartozó könyvek (az ún. müncheni és más egyéb jelzettartományba tartozó állományrész) bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	1.212 kiadvány 1.439 tétel	1.467 kiadvány 1.718 tétel
Az OSZK integrált könyvtári rendszerének tartalmi gondozása, adatgazdagítás, az indexek karbantartása	8.316 tétel	3.846 tétel
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan dokumentumok müncheni (esetenként más) jelzetről való átjelzetelése (ugrószám numerus currens jelzetadás). Az állományadatok, példányadatok létrehozása, rögzítése.	2.764 kiadvány 3.142 példány	3.312 kiadvány 4.768 példány
A magyar és hungarus személyekről besorolási tétel készítése	198 tétel	242 tétel
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan, nem MNB gyűjtőkörbe tartozó könyvek (müncheni és más egyéb jelzettartományba tartozó állományrész) autopszián alapuló for-	1.918 kiadvány 2.252 tétel	2.302 kiadvány 2.684 tétel

mai és tartalmi feltárása		
A feltárt dokumentumok közül Kosuth Lajos torinói könyvtárának autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	1.112 kiadvány 1.324 tétel	1.332 kiadvány 1.526 tétel
A feltárt dokumentumok közül Széchényi Ferenc-alapkönyvtárának autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	52 kiadvány 64 tétel	894 kiadvány 939 tétel
A retrospektív gyarapítás eredményeként a törzsgyűjteménybe kerülő 1952 előtti hazai és 1945 előtti külföldi, könyvként feldolgozandó dokumentumok formai és tartalmi feltárása	603 kiadvány 635 tétel	404 kiadvány 426 tétel
A könyvtár törzsgyűjteményébe került fontosabb magángyűjtemények rekonstrukciója, ezzel összefüggésben új tulajdonosi jegyek azonosítása és azok bibliográfiai rekordokban történő rögzítése	245 darab	298 darab

1.2.4. Időszaki kiadványok kurrens és retrospektív feldolgozása

Kurrens és retrospektív feldolgozás munkafolyamatai	2021. évi tény	2022. évi tény
Új indulású időszaki kiadványok formai és tartalmi feltárása	844 tétel	1.146 tétel
Időszaki kiadványok részegységeinek monografikus feldolgozása (formai és tartalmi feltárás)	22 tétel	218 tétel
Hazai időszaki kiadványok bibliográfiai adatainak aktualizálása részegységenként, adatváltozások rögzítése	1.312 tétel	1.358 tétel
Külföldi időszaki kiadványok bibliográfiai adatainak aktualizálása az évi első részegység alapján, adatváltozások rögzítése	18 tétel	22 tétel
Az OSZK integrált könyvtári rendszerének karbantartása, adatgazdagítás, az indexek karbantartása	657 tétel	1.417 tétel
Kurrens időszaki kiadványok kollacionálása	10.396 kötet-szeti egység	10.996 kötet-szeti egység
Inkurrens időszaki kiadványok kollacionálása	1.398 kötet-szeti egység	2.116 kötet-szeti egység
Időszaki kiadványok kollacionálása rekatalogizáláskor	863 kötet-szeti egység	1.079 kötet-szeti egység
MNB WWW Új Periodikumok Bibliográfiája szerkesztése, előállítás	355 tétel	395 tétel

NPA – új bibliográfiai rekordok készítése	554 tétel	1.130 tétel
NPA – Bibliográfiai tételek átvétele B1-es nézetből, rekordmódosítás	1.490 tétel	621 tétel
Időszaki kiadványok hiányzó számainak reklamálsa	112/512 cím/részegység	69/567 cím/részegység
EV példányok (elektronikus változat kiváltására szolgáló nyomtatott kötelempéldányok) jelzetelese, felszerelése, példányrekordok rögzítése	1.626/7.094 cím/részegység	958/17.787 cím/részegység

A Periodikafeldolgozó Osztály új és folyamatos feladatai

a) Elektronikus Periodika Archívum (EPA)

2022. július 21-től a Periodikafeldolgozó Osztály feladatai közé került az EPA munkafolyamatának feldolgozási és példányérkeztetési része. Elsődleges feladatként célul tűztük ki, hogy az EPA feldolgozási szabályai szinkronba kerüljenek a KSZ/3 Bibliográfiai leírás. Időszaki kiadványok szabályzattal, illetve az OSZK feldolgozási szabályaival, szem előtt tartva a szolgáltatás fontosságát. (2022. évi statisztikai adatait lásd az Alkalmazás- és Digitálistartalom-fejlesztési Osztálynál.)

b) Digitalizálás mikrofilmről

A Periodikafeldolgozó Osztály 1.400 címből álló jegyzéket készített az év folyamán a Digitalizáló Osztály részére olyan időszaki kiadványokról, melyek mikrofilmjeit digitalizálják, majd azokat a Digitális Megőrzési Osztálya archiválja. Az archiválás előfeltételeként az Osztály előzetesen elvégzi a digitalizált kiadványok kockánkénti felvételeinek kollacionálását. A munkafolyamat kidolgozásának előkészületei megtörténtek.

a) A nyomtatott kiadvánnyal megegyező elektronikus változat kiváltására szolgáló példányok kezelése

Folyamatos volt a kötelempéldányként beszolgáltatott, nyomtatott kiadvánnyal megegyező elektronikus változat kiváltására szolgáló további egy nyomtatott példány érkeztetése (EVH jelzettel való ellátása, Amicusban a példány érkeztetése). Az érkeztetés előtt az Osztály a nyomtatott kiadványról készült bibliográfiai leírás vagy az OSZKDK alapján megállapította, hogy a nyomdai pdf-et vagy a vele azonos tartalmú és megjelenésű elektronikus kiadványt beszolgáltatta-e a kiadó. 2022-ben összesen 17.787 db nem állományi EVH jelzetű részegység érkeztetését végeztük el.

b) Az időszaki kiadványok ideiglenes kurrens raktárából történő kiszolgálás:

2021. évi tény: 1.611 részegység,

2022. évi tény: 1.121 részegség.

1.2.5. Analitikus feldolgozás (HUMANUS adatbázis)

A HUMANUS-adatbázis gyűjtőkörébe tartozó cikkek és tanulmányok analitikus feltárása az OSZK-ban a Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda (HBKI) feladata.

Időszaki kiadványok cikkeinek formai és tartalmi feltárásához kötődő munkafolyamatok:

- a) A HUMANUS gyűjtőkörébe tartozó újonnan megjelenő időszaki kiadványok azonosítása, rekordszintű nyilvántartása a Magyar Nemzeti Bibliográfia Új Periodikumok online kiadvány alapján. 2022-ben összesen 17 új, gyűjtőkörbe tartozó folyóiratot azonosítottunk.
- b) A gyűjtőkörbe tartozó cikkek analitikus feldolgozásának koordinálása, témakör alapján partnerintézményeknek javaslattétel a feldolgozásra.
- c) Az időszaki kiadványok HUMANUS-rekordjainak gondozása.
- d) Az OSZK online katalógusában észlelt hiba, hiány észlelése esetén visszajelzés a Periodikafeldolgozó Osztálynak.
- e) EPA-ban észlelt hiba, hiány észlelése esetén visszajelzés az EPA feldolgozó munkatársainak.
- f) a HBKI által feldolgozott időszaki kiadványok újonnan megjelenő részegységeinek naprakész formai és tartalmi feltárása.

Tanulmánykötetben megjelenő részdokumentumok formai és tartalmi feltárásához kötődő munkafolyamatok:

- a) Az OSZK törzsgyűjteményébe tartozó könyvek közül a HUMANUS gyűjtőköréhez tartozó tanulmánykötetek azonosítása, feldolgozandó tanulmánykötetek nyilvántartása.
- b) A forrásdokumentumok rekordjainak átvétele, lehetőleg az OSZK online katalógusából.
- c) Az OSZK szakkönyvtári feladatai alapján irodalom- és történelemtudományi tanulmánykötetek analitikus szintű formai és tartalmi feltárása.

Az osztály egyéb eseményei:

- a) Folytatódott a HUMANUS gyűjtőkörébe tartozó kizárólag online megjelenő tudományos szakfolyóiratok feldolgozása.
- b) A feldolgozás továbbra is a Bodza keretrendszerben történik, melynek fejlesztése, karbantartása szünetel, ezért magas kockázati tényezőt jelent.
- c) Az elkészült rekordokat napi szinten ellenőrizzük, és az észlelt hibákat javítjuk, illetve az automatizáltan javítandó hibákat feljegyezzük. A konzorciumi partnereknek a típushibákat jelezzük.
- d) A konzorciumi partnereket az adatbázissal kapcsolatos közérdekű hírekről a HUMANUS levelezőlistáján keresztül értesítjük.
- e) A konzorciumban dolgozó munkatársak számában változás történt. Az Evangélikus Országos Könyvtár új integrált könyvtári rendszerbe (LIBER) költözött, ezen túl az analitikus tételeinek feldolgozását abban végzi, de nem zárkózott el a későbbi adatbetöltéstől. Ennek köszönhető a feldolgozott folyóirat cikkek számában bekövetkezett csökkenés. Az ELTE Bölcsészettudományi Kari Könyvtár további két munkatársa kezdett az ELTE OJS folyóiratainak feldolgozásán dolgozni. Az ő betanításuk október folyamán megtörtént.

- f) A 2022-es évben is folytatódott a tanulmánykötetek feldolgozása. Az év folyamán az új dokumentumok szemléljén kijelölt tételek közül 435 tanulmánykötetet dolgoztak fel az osztály munkatársai.
- g) Megkezdtük az adatbázis authority fájljainak karbantartását a konzorciumi munkatársak visszajelzései alapján. Jelenleg az adatbázis fejlesztésének szünetelése miatt ennek működése nem tökéletes, a már meglévő rekordokban nem frissülnek a javított tételek.

Számszerű eredmények:

részdokumentumok	2022. Konzorciumi tagok által feldolgozott dokumentum	2022. HBKI által feldolgozott dokumentum	2022. évi összes feldolgozott dokumentum
időszaki kiadványban megjelenő részdokumentumok	4.440	5.113	9.553
tanulmánykötetben megjelenő részdokumentumok	81	7.778	7.859

1.3. Kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia

- a) Könyvek
Az év során folyamatosan, a kötelezpéldányok beküldési ütemének megfelelően érkeztek a Kurrens Könyvfeldolgozó Osztályra a feldolgozandó nyomtatott és elektronikus könyvek. A feldolgozást követően az osztály munkatársai kijelölték a Magyar Nemzeti Bibliográfia Könyvek Bibliográfiája füzetébe kerülő tételleket, elvégezték a szerkesztési feladatokat (korrektúra, javítások). Az **MNB KB WWW 77. évf. 1-24.** elektronikus füzetéi összesen **11.571 tételt** tartalmaznak.
- b) Időszaki kiadványok
Az év folyamán folyamatosan, a kötelezpéldányok beküldési ütemének megfelelően érkeztek a feldolgozandó nyomtatott, offline és online időszaki kiadványok a Periodikafeldolgozó Osztályra. A feldolgozást követően a felelős szerkesztő kijelölte a Magyar Nemzeti Bibliográfia Új Periodikumok Bibliográfiája negyedéves számaiba kerülő tételleket, elvégezte a szerkesztési feladatokat, javításokat. Az **MNB ÚP – WWW 32. évf. 1-4.** elektronikus füzete összesen **395 tételt** tartalmaz.
- c) A kurrens nemzeti bibliográfia további ágazatai (Kartográfiai dokumentumok; Zeneművek: Kották; Zeneművek: hangfelvételek) 2017 óta szünetelnek.

1.4. Nemzetközi csere

A nemzetközi dokumentumcsere bonyolítása az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály Külföldi Csoportjának feladata. A partnerkönyvtárakkal számos esetben formális megállapodások nélkül is évek óta jól működik a tevékenység. A beérkezett könyvek száma az idei évben is magasabb volt, mint a küldötteké. A partnerkönyvtárak gyűj-

ményének építéséhez jelentős mennyiségű hazai folyóirat kiküldésével járult hozzá az Osztály. A cserekészletének kezelése és nyilvántartása folyamatos volt, a cserére felhasználható kiadványokat a Külföldi Csoport több ezer tételes közös kiajánlási jegyzékben tartja nyilván. A cserepartnerek részére a partnerintézményektől és kiadóktól saját kiadványért cserébe vagy ajándékba kapott kiadványok közül válogat az Osztály, valamint a belföldi cserelistákról, fölőspéldány- és remittenda-jegyzékekről. A német nyelvterületről beszerzett kiadványok döntő többsége a német és osztrák nemzeti és tartományi könyvtárak kiváló cserelistáiból került beszerzésre. A Library of Congress által évente egyszer közzétett kb. 20.000 tételes listájából az OSZK egyéni éves cserekerete erejéig válogatott az Osztály. Az OSZK által igényelt kiadványok száma évek óta alacsonyabb, mint a megadott keret, mivel a felajánlott dokumentumok között kevés az OSZK gyűjtőkörébe tartozó dokumentum. A Library of Congress kérésére több időszak kiadványt fizetett elő és küldött az OSZK. A British Library nemzetközi cserét már nem folytat, az ottani magyar gyűjtemény kizárólag vétel útján szerzi be a magyar könyveket. Cseh, szlovák, horvát, szerb és lengyel nyelvterületen legfontosabb partnereink a szerbiai Biblioteka Matice srpske, a belgrádi Narodna biblioteka Srbije, a Cseh Köztársaság Nemzeti Könyvtára, a Lengyel Nemzeti Könyvtár, a Jagelló Egyetem könyvtára, a Szlovák Nemzeti Könyvtár, a Selye János Egyetem és a Horvát Nemzeti Könyvtár. 2022 második felében intenzívebbé váltak a kárpátaljai kapcsolatok. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Főiskola Könyvtárának 74 db cserekiadványt küldött az Osztály Külföldi Csoportja. Az OSZK által különböző kárpátaljai könyvtárak számára előfizetett 2020-2022 tárgyévi folyóiratszámokat, melyek kiküldését a koronavírus-járvány miatt halasztani kellett, 2022-ben sikerült a partnerek részére eljuttatni. A romániai partnerek közül külön említést érdemel a Székelykeresztúri Városi Könyvtár vezetője elkötelezett „külsős” hungarika-gyarapítóként 2022-ben is előválogatást és hasonlítás munkát végzett az OSZK számára. A Communitas Alapítványtól a 2013-ban kötött csere megállapodás alapján 492 db kiadványt kapott az OSZK, cserébe 81 db gyermek- és ifjúsági könyvet kapott. A partneri kapcsolatfelvételek eredményeként sikerült néhány folyóirat esetében több évfolyamnyi állományhiányt pótolni

1.5. ISBN-/ISMN-/ISSN-szolgáltatás

1.5.1. ISBN/ISMN

- a) Kiadói nyilvántartás vezetése, kiadói azonosítók kiutalása (ISBN, ISMN):
2021. évi tény: 395 új könyvkiadói azonosító + 6 új zeneműkiadói azonosító,
2022. évi tény: 393 új könyvkiadói azonosító + 6 új zeneműkiadói azonosító.
- b) Előzetes ISBN/ISMN kiutalása a megjelenés előtt álló kiadványokra, előzetes rekordok létrehozása:
2021. évi tény: 24.772 ISBN (ebből online ISBN 7.528) + 366 ISMN (ebből online ISMN 127),
2022. évi tény: 22.223 ISBN (ebből online ISBN 6.625) + 280 ISMN (ebből online ISMN 56).
- c) ISBN/ISMN-ellenőrzés: a beérkezett dokumentumok (kötelezpéldányok, vásárolt vagy ajándékpéldányok) alapján az ISBN/ISMN-azonosítók felhasználásának ellenőrzése, előzetes rekordok jóváhagyása, módosítása:

2021. évi tény: 24.964 ISBN (ebből online ISBN **6.778**) + **340** ISMN (ebből online ISMN **0**),
2022. évi tény: 21.030 ISBN (ebből online ISBN **434**) + **406** ISMN (ebből online ISMN **24**).

- d) Kapcsolattartás az ISBN, illetve ISMN nemzetközi ügynökséggel, adatszolgáltatás, az éves tagdíjjal kapcsolatos ügyintézés. Programok, fejlesztések, irányelvek követése.

A Norvég Nemzeti Könyvtárban 2022. szeptemberében megrendezésre kerülő éves konferencián nem volt módunkban személyesen részt venni. A konferencia első napját online közvetítéssel keresztül követhettük.

2022. március 1-től megkezdődött a nemzetközi kiadványazonosítók (ISBN, ISMN, ISSN számok) kiutalása és ellenőrzése az OSZK új integrált könyvtári rendszerében, a LibMate Kapu moduljában.

1.5.2. ISSN

- a) ISSN-azonosítók kiutalása, új rekord létrehozása nyomtatott időszaki kiadvány esetében (periodikum, cserelapos kiadvány, sorozat) a Virtua, majd 2022. június 23-tól az új ISSN+ adatbázisban.

2021. évi tény: 335

2022. évi tény: 241

- b) ISSN-kezelés az online időszaki kiadványok esetében; új rekord létrehozása a Virtua adatbázisban

2021. évi tény: 129

2022. évi tény: 90

- c) ISSN kérés elutasítása/nemleges ISSN minősítés nyomtatott és online időszaki kiadványok esetében. (Problémakatalógus vezetése.)

2021. évi tény: 238

2022. évi tény: 184

- d) Feldolgozás a Virtua, majd 2022. június 23-tól az új ISSN+ adatbázisban: előzetes ISSN-azonosítók rögzítése, a kiadványok (kötelempéldány, OSZK állomány, online közzététel) alapján az előzetes leírások véglegesítése, és új ISSN-ek rögzítése, kapcsolódó rekordok aktualizálása és módosítások elvégzése az adatbázisban.

2021. évi tény: 1182

2022. évi tény: 933

- e) Kapcsolattartás, szabványosítás, projektrésztétel, konferenciárésztétel.
Az ISSN Nemzeti Központ igazgatóinak 2022. novemberében Kairóban megrendezett 47. ülésén nem volt módunkban személyesen részt venni. A konferenciát online közvetítéssel keresztül követtük.

1.5.3. Könyvkiadási statisztika

2020-tól a kiadványstatisztikai adatfelvételt már nem csak az OSZK végzi, hanem a KSH Könyvtár is a részére elosztott kötelezpéldányok alapján. Az adatfelvétel már nem az OSAP program keretében valósul meg, hanem Excel-alapú nyilvántartás segítségével. Az OSZK azokról a kiadványokról veszi fel a statisztikai adatokat, amelyekből a KSH nem részesül (pl. középfokú tankönyvek, utánnyomások).

2021. évi tény: 4.605 rekord

2022. évi tény: 4.379 rekord

2. Állományvédelem, restaurálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Állományvédelem	2021. évi tény	2022. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	16.621	16.331
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	12.843	82.117
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	10.564	20.212
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	4	4

Állandó feladatok

A nemzeti könyvtári állomány védelme, a sérült dokumentumok restaurálása, javítása, kötése:

- A könyvtári állomány preventív és helyreállító védelme
- A könyvtár dokumentumainak restaurálása, konzerválása
- A szabadpolcos kötetek kötése
- Az állomány védelmét szolgáló tárolóeszközök készítése
- A teljes kurrens muzeális sorok savmentes hullámkarton dobozba, illetve savmentes tékába való helyezése
- Kötészeti munkák végzése, állományvédelmi kötések, reprezentációs anyagok készítése
- A dokumentumok felmérése és előkészítése digitalizálásra
- A dokumentumok előkészítése kiállításokra
- Aktív részvétel a kiállítások állományvédelmi szempontú kivitelezésében
- A könyvtár kiállításra kölcsönzött dokumentumainak állapotleírása, kiállítási feltételeinek megadása, kuríri tevékenység
- Állapot felmérések elvégzése, szakvélemény készítése
- Állományvédelmi tanácsadás az OSZK gyűjteményei és magyar könyvtárak szá-

mára

- Lehetőség biztosítása bel- és külföldi restaurátoroknak és könyvkötőknek műhelyeinkben szakmai gyakorlat végzésére
- A munkatársak szakmai továbbképzésének támogatása, részvételük biztosítása szakmai előadásokon, konferenciákon, nyelvi képzéseken.
- Kutatói tevékenység

Kiemelt feladatok

1. Az osztály továbbra is magas színvonalon látja el az OSZK gyűjteményeinek védelmét szolgáló állományvédelmi feladatait. Emellett 2022-ben országos szinten is elismert restaurálási munkákat végzett külső intézmények számára:
  - Az MTA Könyvtár Keleti gyűjteménye részére térítésmentes restaurálásra nálunk lévő kötetek restaurálása befejeződött.
  - A Czeszochowa Pálos kódex 2021-ben megkezdett restaurálása 2022. június 30-cal befejeződött.
  - A Szent Szív Zárda átépítése során fellelt idő kapszula tartalmának feltárása, állapotának felmérése és restaurálási terv elkészítése.
2. 2022-ban 4.350 órát fordítottunk az OSZK-ban megrendezendő nagy és kisebb kiállítások létrehozására (Vershaza, Magyar márkák, Esszencia), az installáció elkészítésére, a kihelyezendő tárgyak szakszerű elrendezésére, valamint az OSZK anyagának kölcsönzésre való felkészítésére, az állapotleírások és kiállítási feltételek megadására, a kiállításra kölcsönzött dokumentumok javítására és a feladattal kapcsolatos adminisztráció elkészítése, kapcsolattartásra a kölcsönző felekkel.
3. Részvétel az OSZK-ban megrendezett programokon, eseményeken: Magyar Kultúra Napja, Családi Nap, Múzeumok éjszakája, Kutatók Éjszakája, Kulturális Örökség Napok
4. Folytatódott a Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár plakátjainak restaurálása, digitalizálásra való előkészítése.
5. Megkezdődött a Kossuth-gyűjtemény állományvédelmi feldolgozása, összehangolva a könyvészeti munkával.
6. A periodika gyűjtemény retrospektív feldolgozása során az állapotfelmérés folyamatos. Az adatokat, eredményeket adatbázisba rögzítjük.
7. Folytatódott az ősnymtatványok állapot és kötéstechnikai felmérése, leírása. Tervezzük a pontosított és rövidített kötésleírások elérhetőségét az elektronikus katalógusban.
8. Folyamatos az aktuális nemzetközi szakcikk, publikációk gyűjtése és fordítása: könyvtárak, levéltárak költöztetése, digitalizálási programok, restaurálási módszertan témakörében.
9. Folytattuk a Szirmai: Archeology of Bookbinding kötéstörténeti szempontból fontos alapmű fordítását.
10. Nemesmásolatok készítése kiemelt dokumentumainkról.
11. Folytatódott a munkatársak állományvédelmi oktatása.
12. Folytatódott a papír- és könyvrestaurátor tanfolyam előkészítése: akkreditálás, tananyag összeállítása, felvételi folyamat lebonyolítása, jegyzetek aktualizálása.
13. Megkezdődött októberben a papír- és könyvrestaurátor tanfolyam 12 fővel.
14. Médiamegkeresések kapcsán riport előkészítése és lebonyolítása.

15. Állományvédelmi felmérés a Kölcsey gyűjteményben, az Apponyi gyűjteményben, Zeneműtárban.
16. Megkezdődött a dobozkészítő gép teljes üzemű használata: egyedi állományvédelmi tárolók készítése és általános tárolóeszközök sorozatgyártása.
17. A Kézirattár állományát érintő állományvédelmi pályázat (Petőfi 200) előkészítése.
18. Megkezdődtek az EV kötetek és a Norvég program kapcsán a digitalizálást megelőző köteteseti beavatkozások.
19. Konferenciákon, továbbképzés való részvétel: Szerzői jogi tanfolyam, MKE diploma-bemutató konferencia, Papíradadémia, MNM Restaurátor Konferencia, Haás Rezső Múzeum Szakmai Konferencia, MOL Restaurátor Konferencia, Szakkönyvtárak Konferenciája, PNYM Restaurátor Szakosztály Ülése
20. Folytatódott az ÁVSZ és a Műtárgyvédelmi szabályzat aktualizálása, átdolgozása

3. Raktározás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Állandó feladatok

Törzsgyűjteményi és különgyűjteményi raktározás

A Raktári Osztály a törzsgyűjtemény gyarapodásaként heti rendszerességgel átveszi a könyveket a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztálytól, továbbá a raktári egységbe képzett időszaki kiadványokat az Állományvédelmi és Restauráló Osztálytól.

Periodikumok átvétele során a kötetekről példánynyilvántartást vezet az IDA-ban, retrospektív könyvgyarapodáskor a példányok számát és elhelyezését a helyrajzi naplókban rögzíti. A raktári hírlapnyilvántartás adatait szükség szerint aktualizálja, az adott kiadvány online adatbázisban elérhetőségét feltünteti a kartotéklapon.

A különgyűjteményi dokumentumok feldolgozása előtt formai előkészítést végez, az állományba vett anyagot raktári tárolóeszközbe helyezi.

Az olvasói és szolgálati dokumentumkéréseket a gyűjteményrészek szabályozott forgalmazási folyamatrendszereiben szolgáltatja és visszaosztja.

A gyűjtemények raktározásáért felel: gazdálkodik a belső és külső raktári terekkel, biztosítja a gyűjteménybe tartozó dokumentumok raktári férőhelyét. A gyarapodás elhelyezése érdekében áttelepíti és rendezi az erre kijelölt állományrészeket. Gondoskodik a raktári rend fenntartásáról az intézmény belső és külső raktári területein. Szervezeti feladatait a dokumentumok állományvédelmi és biztonsági követelményeit betartva látja el.

Kiemelt feladatok

A Raktári Osztály munkatársai 2022-ben összesen 3655 pfm dokumentum kézi anyagmozgatását végezték el a törzs- és különgyűjteményi gyarapodás helyigényének biztosítása és az állományrend fenntartása érdekében.

Munkaterv szerinti kiemelt feladatok:

1. Rezerv raktári kihelyezések bevezetése az Amicusba:
A törzsgyűjteményi állományból a Rezerv raktárba kihelyezett dokumentumok példányadatainak felülvizsgálata, megfelelő példányadatokkal ellátása, valamint az új kihelyezési kódok regisztrálása az Amicus-rekordokban. Raktári jelzetek javítása a kihelyezési kódokkal.
1468 db
A feladat megvalósult.
2. Példánynyilvántartás (retrospektív könyv):
Retrospektív könyvgyarapodás esetében az Amicusban már regisztrált példányok lezárása a helyrajzi naplókban.
2.638 db
Teljesítése folyamatban van.
3. Kegyeleti gyűjtemény kiszolgálása:
A Rezerv raktárban őrzött Kossuth Lajos könyvhagyaték egyeztetett kiadása, majd visszavétele a Retrospektív Feldolgozó Osztálytól.
1.431 db
Teljesítése folyamatban van.
4. A HA jelzettartomány rendezése a folyamatos gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 3 évre. A megszűnt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.
860 pfm
A feladat megvalósult.
5. Az MHB jelzettartomány rendezése a folyamatos gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 2 évre. A megszűnt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.
950 pfm
Teljesítése folyamatban van.
6. A könyv típusú kötelelpéldányok archivális példányainak kiszállítása és polcra helyezése a Maglódi úti raktárban.
11.124 db
Teljesítése folyamatban van.
7. A könyv típusú kötelelpéldányok nyomtatott változattal megegyező elektronikus példányainak kiszállítása és polcra helyezése a Maglódi úti raktárban. A példányok ütemezett átadása a Digitalizáló Osztálynak.
5.805 db
Teljesítése folyamatban van.
8. A kötelelpéldány gyarapodás helyigényének biztosítása érdekében átvett Északi toronyraktár 5. szinten polcozási munkák az új az állomány fogadására.
Teljesítése folyamatban van.

Munkatervben nem szereplő feladatok:

1. A Kézirattár raktári dokumentumainak szállítása és elhelyezése a Maglódi úti raktárban.
347 db tárolási eszköz
A feladat megvalósult.
2. A Színháztörténeti és Zeneműtár apasztásra kijelölt olvasótermi dokumentumainak szállítása és elhelyezése a Maglódi úti raktárban.
50 pfm
A feladat megvalósult.
3. A Színháztörténeti és Zeneműtár gyűjteményéhez tartozó dokumentumok előkészítése és átadása a Digitalizáló Osztálynak együttműködési megállapodás teljesítéséhez.
245 db tárolási eszköz
A feladat megvalósult.
4. A Színháztörténeti és Zeneműtár gyűjteményéhez tartozó dokumentumok raktári állományrendezése.
170 pfm
A feladat megvalósult.
5. A H jelzettartomány rendezése a kötelespéldány gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 2 évre. A megszűnt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.
820 pfm
Teljesítése folyamatban van.
6. Az MB, MC és MD jelzetű dokumentumok polcrendjének ellenőrzése és helyszíni revíziója.
650 pfm
Teljesítése folyamatban van.
7. A Tájékoztató Segédkönyvtárból raktárba irányított kiadványok átvétele és raktári állományba beosztása.
942 db
Teljesítése folyamatban van.
8. A Régi Fóti úti raktárból a Maglódi úti raktárba áttelepített törzsgyűjteményi állományrész tisztításának és költöztetésének felügyelete, a jelzettartományok raktári helyének dokumentálása.
3200 pfm
A feladat megvalósult.
9. Az olvasótermi apasztásra kiemelt törzsgyűjteményi kötetek Maglódi úti raktárba helyezésének felügyelete.
300 pfm

A feladat megvalósult.

10. A Széchényi-szekrény új helyre költöztetéséhez kapcsolódó anyagmozgatási és polcrendezési munkák elvégzése, a kötetek végleges elhelyezését megelőző restaurálási tevékenység kiszolgálása.

155 pfm

A feladat megvalósult.

4. Digitalizálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Az OSZK informatikai fejlesztéséről, infrastruktúrájának megújításáról szóló 1605/2016. (XI. 8.) Korm. határozat alapján biztosított forrás lehetőséget teremtett a digitalizálási infrastruktúra kiépítésére és a hosszabb távú digitalizálási stratégia megvalósítására. A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia végrehajtásának forrásai biztosítják az abban megfogalmazott célok megvalósítását. Az OSZK 2017-ben kiadott digitalizációs stratégiája elsősorban a „digitalizálás” fogalmának legszűkebb értelmezésére épít.

Ennek megfelelően azon műveletekre és folyamatokra vonatkozik, amelyek az analóg dokumentumok digitalizálását előkészítő feladatokat, magát a digitalizálást és a digitális másolat-objektumok utómunkálatait tartalmazza. Ugyanakkor a stratégia elfogadásával és alkalmazásával párhuzamosan számos jelentős projekt elindítására és lezárására (Országos Könyvtári Rendszer, Országos Könyvtári Platform, Magyar Nemzeti Névtér stb.) került sor az OSZK-ban, amelyek megteremthetik a digitális átalakulás szélesebb lehetőségeit.

A Kormány által a 1404/2017 (VI.28.) Korm. határozattal elfogadott Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia átfogó célja, hogy a közgyűjtemények tartalomszolgáltatása szolgáltatásorientált szemléletet tükrözzön: a felhasználói igények ismeretéből kiindulva határozza meg a szolgáltatott tartalmat és annak felhasználhatóságát úgy tervezzék meg, hogy az valóban segítse a potenciális felhasználót speciális céljai elérésében, legyenek ezek rekreációs, oktatási vagy gazdasági alkalmazási típusúak.

Az OSZK célja, hogy a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiának megfelelően a felhasználóközpontú, szolgáltatásorientált szemlélet is megjelenjen az OSZK digitalizálási stratégiájában, ne kizárólag az analóg dokumentumok digitalizálására korlátozódjon.

Milyen digitalizáló eszközökkel rendelkezik?

Eszköz neve, típusa	Darabszám
Zeutschel OS 12000	2
Zeutschel OS 12000g	1
Zeutschel OS 12002	2
Zeutschel OS 12000v	1
Zeutschel OS 14000 A0	2
Zeutschel OS 14000 A1	2
Zeutschel Scanstudio	1
Zeutschel OM1600	1
Zeutschel OM1700	1
Zeutschel Delta	10

Avison FB6280 E A3	4
Avison FB5000 A3	1
Quidenus Robotic BookScan 4.0 automata	3
Kirtas KABIS III	1
Panasonic KV-S8127	1
Epson GT 15000	2
Epson GT20000	1
Epson Perfection V39	3
Epson Expression 11000XL	1
Epson Expression 12000XL	11
Plustek OpticBook A300	2
Plustek OpticBook A4800 A4	3
Rowe Scan 850i 55" HA-20	1
Hasselblad Flextight X5	1
Minolta MS 7000	3
HP Scanjet 4C	1
Lemezjátszó: AUDIO-TECHNIKA AT_LP 120-USB	1
Hangkártya: NATIVE INSTRUMENTS KOMLETE AUDIO 6	1
Flextight x5 scanner	1
Canon EOS M50	1
Epson Expression 10000 XL	1
Epson Expression 11000 XL	1
Epson Expression 12000 XL	1
Epson Perfection V600 Photo	1
HP Scanjet G4050	1
kazettás magnó, AIWA R450	1
Hangfal, Fostex 6301	1
Monitor HP1740	1
szünetmentes tápegység APC	1
Monitor Samsung 723N	1
Monitor DELL U2412M	1
BETA magnó SONY PVW 2800 SP	1
Számítógép DELL Vostro Desktop 3000	1
video monitor Sony PVM-1442QM	2
Leader Waveform	1
VHS magnó, Panasonic NV-SJ407	5
VHS magnó Panasonic NV-SJ207	3
DVD felvevő Panasonic DMR-EH49	1
DVD lejátszó Panasonic DVD-S29E-S	1
Televízió Samsung CK-3373Z5X	2
DVD lejátszó Panasonic DVD-S33	1

DVD felvevő és lejátszó Panasonic DMR-EH57EPK	1
VHS videomagnó Panasonic NV-SJ222E	1
videofelvételhez tartozékok (mikrofonok, statívok, kiegészítők)	1

Hol teszik közzé a digitalizált állományt?

A Digitalizáló Osztály által elkészített digitális másolatokat a könyvtár elektronikus szolgáltatási rendszerében, illetve aggregátor rendszerekben tesszük közzé:

- Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) - szabadon szolgáltatatható közkeincsek,
- OSZK DK - jogvédett tartalmak dedikált hálózaton,
- Pannon Digitális Egyesített Archívum - szabadon szolgáltatatható közkeincsek,
- ELDORADO - közkeincsek, árva-művek, jogvédett tartalmak zárt hálózaton,
- Hungaricana - közkeincsek,
- Europeana - közkeincsek.

Milyen online szolgáltatások vannak?

Az online szolgáltatásokról jelen dokumentum II. fejezetének 7. pontjában adunk információt.

Milyen célok alapján digitalizál? (%)

Cél	Arányszám (%)
Szolgáltatás	30
Állományvédelem	50
Elektronikus dokumentumküldés	10
Reprográfia	5
Egyéb	5

Digitalizálási tevékenység	2021. évi tény	2022. évi tény
Digitális objektumok száma	1.345.456	6.519.248
Teljes dokumentumok száma	12.843	82.117
Könyv	5.206	45.978
Folyóirat	843	4.511
Hanganyag	6.495	6.500
Audiovizuális dokumentum	330	200
Képi dokumentum	5.954	7.543
Egyéb	5.896	17.857
Összesen*		
Online elérhető	21.747**	10.475***

Helyben használatra elérhető	21.747**	4.821****
-------------------------------------	----------	-----------

* A táblázat adatait összeadni a különböző mérőszámok alapján nem lehetséges.

** A 2021-es évben az online és helyben használható kategóriát tári anyagokkal együtt szolgáltatottuk.

*** A 2022-es évtől az online elérhető művek esetében a MEK, EPA, DKA éves gyarapodásának összegét szolgáltatjuk.

**** A 2022-es évtől a helyben használat esetében az OSZK DK-ban elérhető művek gyarapodási számát szolgáltatjuk.

5. Digitális megőrzés

A Digitális Megőrzési Osztály (a továbbiakban: DMO) 2022. november 2-án hatályba lépett SZMSZ értelmében jött létre. Ennek eredményeként meghatározásra kerültek a szükséges eszközök és infrastruktúra, valamint elkezdődött az OSZK digitális repozitóriumának (dsapce) digitális raktárrá alakítása, továbbá feltérképezésre került az OSZK digitális dokumentumainak keletkezéséhez szükséges házon belüli munkafolyamatok. A DMO június és augusztus között több száz digitális tétel teszt betöltését végezte el. A tesztek eredményei alapján meghatározásra kerültek a DMO munkafolyamatai, kialakításra került a digitális raktár struktúrája. Lezajlott a megőrzési területre érkezett kollégák betanítása és a szükséges betöltési tesztek, majd elindult az OSZK digitális archiválási tevékenysége. Ennek keretében a 2022-es évben archiválás tevékenységet folytatott az OSZK következő adatgazdáinak: Törzsgyűjtemény, Kézirattár, Színháztörténeti és Zene-műtár, Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár, ELKH-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport. A két hónap során 140 ezer file mintegy 1300 digitális objektuma került archiválásra.

Állandó feladatok

A DMO a 2022-es évben ellátta a Digitalizáló Osztály több digitalizálási projektjének eredményeként keletkező mester fájlok digitális objektummá alakítását és archiválását. Ennek folyamatoként átvette, a keletkező mestert fájlokat, és azokból előállította a megfelelő szolgáltatási példányokat, biztosítva a megőrzéshez szükséges metaadatok csatolását, majd elhelyezte a létrejövő megőrzési csomagokat az OSZK digitális raktárában.

Kiemelt feladatok

1. Elvégezte a korábbi évek során digitalizált, de archiválásra nem került dokumentumok szükséges előkészítő munkáit és archiválását a következő gyűjtemények esetében: Ex libris, Fragmenta.
2. Javaslatokat tesz az OSZK digitális objektumait előkészítő és raktározó infrastruktúra fejlesztésére: DOTE (Digitális ObjektumTár Előkészítő) és Dspace (digitális raktár).
3. Bővítette a megőrzéshez szükséges metaadatok elérhetőségét a megőrzési csomagokban: technikai metaadatok kinyerése és tárolása.
4. A társfőosztályokkal együttműködésben kialakította a digitális objektumok archiválásához szükséges operatív munka kereteit.

Digitális megőrzés	2021. évi tény	2022. évi tény (2022. november 2-től)
Megőrzési céllal a digitális raktárba került archív állományok száma	0	139.150
Megőrzési céllal digitális raktárba került digitális objektumok száma	0	1.268

6. Webarchiválás

6.1. Szervezeti változások, szabályzatok

A nemzeti könyvtárban 2017-ben elindult webarchiválási tevékenység 2022. június 1-től a Digitális Bölcsészeti Központban folyik. Az OSZK megújított SZMSZ-e alapján a 2020 júniusában létrehozott Webarchiválási Osztály az újonnan létrejött főosztály szintű egység Digitális Filológiai és Webarchiválási Osztályának része lett.

Az OSZK megújítandó gyűjtőköri szabályzatához júniusban összeállítottunk egy szövegjavaslatot, amely a digitálisan született dokumentumok megőrzésére és ennek részeként a webarchiválásra vonatkozott. A digitális univerzum gyors változása miatt ebben a szövegben csak az általános elveket fogalmaztuk meg. Augusztus elején készítettünk egy ennél jóval részletesebb, sűrűbben aktualizálható, az egyes részfeladatokat is dokumentáló anyagot „Webarchiválási munkafolyamatok szabályzata” címmel. Ebben az elvek és módszerek mellett az egyes gyűjteménytípusok archiválási gyakorlatát és azok sajátosságait is leírtuk.

6.2. Informatikai ügyek

Új szoftververziók

Az archiváláshoz és a lementett tartalom visszakereséséhez, illetve megjelenítéséhez használt szoftverek közül jelentősebb verzióváltások történtek az év folyamán a Web Curator Tool (WCT), a PyWb és a SolrWayback esetében. A nyilvános webarchívumhoz használt WCT 3.0-ás változatára való áttérés során sok technikai probléma áthidalására volt szükség. A PyWb esetében a fő újdonságok az áttervezhető felület, az áttekinthetőbb naptárnézet, valamint a hozzáférés szabályozhatósága. A dán fejlesztőkkel való jó munkakapcsolatnak köszönhetően elsők között tesztelhattük a SolrWayback új funkcióit, és kérésünkre azt is megoldották, hogy a nyilvános honlapunkon az ukrain hírek szövegében való kereséshez használt SolrWayback találati listájából maguk az archivált hírek ne legyenek megnézhetőek a szerzői jogi korlátok miatt.

Új szoftverek

Az év során számos egyéb szoftvert is kipróbáltunk részben a tesztelésre és oktatásra használt, áprilisban teljesen újratelepített, Windows alatt is futtatható Ubuntu operációs rendszerű virtuális gépünkön, részben pedig felhőben futó szervereken. Ezek közé tartoztak például a régi böngészők emulálására is képes Conifer archiváló és megjelenítő, a Browsertrix Crawler és Cloud böngésző-alapú robot és keretrendszer, a különféle podcastletöltő és -konvertáló programok, továbbá a hangfelvételeket szöveggé alakító Voi-

ce Notebook. Az első negyedévben belekezdünk a Kubernetes platformra való áttérés tervezésébe is, ami megkönnyítené a kompatibilitási problémák megoldását a szervereinken.

[A zárt archívum elérése dedikált gépekről](#)

2022. július 1-től az általános olvasóteremben, jelenleg pedig már az időközben felújított déli olvasóteremben levő 4 db dedikált gépről érhető el a webarchívum nem publikus része. Ezekben a számítógépeken csak megtekinteni lehet a weboldalakat, letöltési lehetőség a szerzői és személyiségi jogok miatt nincsen. A gyűjteményben való böngészéshez és kereséshez elkészítettünk egy egyszerű weboldalt, valamint írtunk egy rövid tájékoztató szöveget.

[Kereső és API fejlesztése az Internet Archive-val együttműködésben](#)

Az amerikai Internet Archive az OSZK-val 2021 decemberében kötött szerződésben szereplő ütemterv szerint január és április között kialakította azt a felületet, amivel az ő archívumukban található, a .hu országhoz tartozó mintegy 1,3 milliárd URL címről 1996 óta letöltött több mint 67,5 terabájtnyi tartalommal lehet keresni. A keresés alap esetben a weboldalak teljes szövegében történik, de van kép-, hang-, videó- és PDF-kereső opció is, valamint egy API a programból való lekérdezésekhez. A felületet magyarártását is elvégezték az Internet Archive szakemberei, így nekünk a fordítási hibákat és a tesztelés során talált hiányosságokat kellett jeleznünk, továbbá írtunk hozzá egy kétnyelvű használati útmutatót.

6.3. Archiválási munkák

Webtér szintű aratások

A nyilvános magyar webtér már felderített részéről fél évente végzünk „pillanatfelvétel” jellegű mentéseket. A 2021. december 26. és 2022. január 3. között lefutott aratás közel 450 ezer domén- és aldoméncímre terjedt ki. A robot 74 millió URL-ről töltött le fájlokat, ebből 30 millió volt új vagy a korábbi mentéshez képest megváltozott. Az eltárolt tartalom kb. 2,4 terabájt lett. Az aratás után oldalképek is készültek a webhelyek kezdőlapjáról, közel 400 ezer képfájl 700 gigabájt összméretben.

A június-júliusra beütemezett következő aratást több hónapos előkészítő munka előzte meg, mert egyrészt szerettük volna jelentősen megnövelni az archiváló robotnak megadott kiinduló címlista méretét, másrészt valamennyire megtisztítani azt a gyűjtőkörön kívüli vagy a már nem működő címektől. Ezért a 450 ezer tételes listánkat kiegészítettük a korábban archivált weboldalakban levő, a .hu országhoz mutató linkekből kigyűjtött fő- és aldoménekkal (1,4 millió cím), valamint az Internet Archive-tól április közepén kapott nyilvántartással a .hu végű webhelyekről (közel 5 millió cím). Az egyesített és duplumoktól megtisztított lista csaknem 5 és fél millió tételes volt, amit azután különböző automatikus módszerekkel és emberi munkával megszürtünk, és három halmazba szétválogattunk. Június végén lefutott egy 2 szint mélységű és csak 3 napig tartó aratás 380 ezer tömegesen generált .hu végű aldoménre. Ezt követően július 4-én indítottunk egy 5 napos és 3 szint mélységű aratást azokra a webhelyekre, melyeknél az előzetes teszt szerint nincsen robots.txt fájl, ezek száma közel 478 ezer. Végül pedig szintén 3 szintig mentettük a maradék 514 ezer webhelyet július 10-től 10 napon keresztül. Összességében a 1,37 millió seedcímről elindulva mintegy 180 millió URL-t talált a Heritrix robot, és több mint 174 milliót sikeresen le is töltött, melyből 90 millió volt a korábban

nem archivált vagy időközben megváltozott fájl. Méretileg a letöltött tartalom 8,89 terabájt, a duplumszűrés és tömörítés után a ténylegesen eltárolt anyag 4,3 terabájt lett. Az aratást követően elkészült kb. 1 millió 227 ezer oldalkép is 1,4 terabájt méretben.

Az előkészítő fázis alatt igyekeztünk a webhelyek kezdőoldalában levő „title” metaadatokat is begyűjteni, ami részben szintén élőmunkát is igényelt, majd pedig az URL-címekkel együtt kereshetővé tettük őket a webarchívum nyilvános honlapján.

2022. december 2. és 20. között szintén három menetben lezajlott a következő webtér-szintű aratás, a nyárral megegyező kiinduló címekkel és paraméterekkel. Az eredmény is hasonló lett, annyi különbséggel, hogy bár valamivel kevesebb (165 millió) URL-t talált a robot, de az eltárolt fájlok összmérete így is több lett (közel 4,7 terabájt).

Tematikus és műfaji aratások

A téma szerint válogatott részgyűjtemények, valamint az elektronikus periodikák weboldalai esetében sikerült tartanunk a negyedéves aratási gyakoriságot. Az archivált tartalom növelése érdekében a korábbi években jellemző 3 helyett 5 szintig követtük a linkeket, és hosszabb futásidőt adtunk a robotnak, bár utóbbira többnyire nem volt szükség, mivel a job hamarabb elérte a 0,5 terabájtos maximális mérethatárt.

Az év folyamán két új tematikus és egy új műfaji részgyűjteményt alakítottunk ki: természet- és műszaki tudományok, szakterületek (1918 db webhely); bölcsész- és társadalomtudományok, szakterületek (5569 db webhely); podkasztkok (1532 db weboldal, ebből 1516 db egyedi csatorna). Mivel a podkasztkok esetében az aratórobot sokszor nem tudja letölteni a hangfájlokat, vagy ha igen, akkor azok nem játszhatók vissza, ezért ezekről böngészőkiegészítők és online szolgáltatások segítségével egyedi mentéseket készítettünk. 2022-ben 1257 csatornáról több mint 75 ezer hangfájlt töltöttünk le, 4,3 terabájt összméretben. A fájlneveket egységesítettük a későbbi könnyebb feldolgozhatóság és visszakereshetőség érdekében (azonosító + adáscím), a zárt archívumban ezek már kilistázhatók és meghallgathatók.

Az újonnan létrehozott címlisták mellett természetesen a korábbiakat is folyamatosan bővítjük. A tematikus részgyűjteményekben jelenleg közel 55 ezer ellenőrzött és alkategóriákba besorolt webhelyet tartunk nyilván, ez 10 ezernél is több új címet jelent az egy évvel korábbi adathoz képest. Az e-periodikák nyilvántartása több mint 400 tétellel nőtt 2022-ben, főként regionális és iskolai kiadványokkal, valamint különféle magazinokkal és szakterületi lapokkal.

A közösségi média archiválása esetében az első negyedévben valamivel több mint 300 intézmény és szervezet Facebook-fiókjáról készült legalább részleges mentés, továbbá eseményekhez kapcsolódóan is archiváltunk egyes Facebook-, Instagram- és Twitter-fiókokat vagy bejegyzéseket.

Eseményalapú gyűjtemények

Az év elején felfrissítettük és jelentősen kibővítettük a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos híroldalak címlistáját (328 forrás, 1012 keresőlink), melyet a médiafigyelem csökkenése miatt egy ideje már csak havi rendszerességgel aratunk. A leállítása előtti napokban, december végén készítettünk egy-egy teljes mentést a zárt és a nyilvános gyűjtemény számára is a koronavirus.gov.hu kormányzati tájékoztató oldalról.

Időszakosan mentettük a pekingi téli olimpia és a férfi kézilabda EB, valamint az országgyűlési választások híreit.

2022. február 21-től – a konfliktus eszkalálódása után pedig január elejéig visszamenőleg is – elkezdtek begyűjteni az ukrajnai eseményekkel kapcsolatos híreket. Jelenleg 80 portálról 423-féle címke vagy rovat alapján készülnek minden hétfőn mentések, melyek teljes szövege kereshető, továbbá statisztikákat és vizualizációkat is generálunk belőlük a DBK által működtetett digitális bölcsészeti platformon (dhupla.hu).

Regionális gyűjtemény

Az orosz–ukrán háború miatt márciustól egy földrajzi hely szerint lehatárolt részgyűjteményt kezdtünk építeni a kárpátaljai magyar és magyar vonatkozású webhelyekből, melyek elérhetősége vagy akár fennmaradása is veszélyben forog. A valamelyik tematikus vagy műfaji gyűjtemény részeként eddig is nyilvántartott és archivált honlapok, blogok, periodikák és közösségi oldalak listáját különféle linkgyűjtemények, a keresőgépek találati listái, a régebben archivált magyar weboldalakról a .ua országdoménre mutató linkek, valamint a Wikimédia Magyarország Egyesület vezetőjének segítségével a Wikidata adatbázisból kigyűjtött ukrajnai doménnevek alapján tudtuk bővíteni. Továbbá segítséget kértünk intézményektől, könyvtárosoktól, a térséggel foglalkozó vagy ott élő szakemberektől, valamint a közösségi médián keresztül is, hogy ajánljanak számunkra eddig még ismeretlen kárpátaljai oldalakat. Jelenleg 1467 webcímet tartalmaz a lista, ezek közül 738 darab Facebook-oldal. Utóbbiakról tavasszal egyetlen mentés készült, a robottal bejárható webhelyeket viszont májusig hetente kétszer, azóta pedig heti egyszer aratjuk, kétféle beállítással (a magyar nyelvűeket nagyobb mélységben). Áprilisban lementettünk 11 Twitter-fiókot és hashtagalapú találati listát is.

Személyalapú gyűjtemény

A 2019-es Rákóczi-émlékév alkalmából készült digitális gyűjteményünkhöz hasonló válogatást kezdtünk összeállítani a könyvtáralapító Széchényi Ferenc életével és munkásságával kapcsolatos digitalizált vagy digitálisan született dokumentumokból. Ennek részeként októberben lementettünk kb. 70 weboldalt: Wikipédia-szócikket, családfa-adatlapokat, Facebook-bejegyzéseket, sajtóhíreket és intézmények honlapjain megjelent írásokat. Ezt kiegészítjük a MEK-ből beválogatott könyvekkel és könyvrészletekkel, az EPA-ból származó cikkekkel és tanulmányokkal, valamint a DKA-ban található képi dokumentumokkal. Decemberben elkezdődött ezek metaadatolása, a szolgáltatófelület pedig 2023 első negyedében készül el.

Egyedi mentések

Az év folyamán több javaslat is érkezett megszűnés vagy átalakítás előtt álló webhelyekkel kapcsolatban, általában azok készítőitől, hogy archiváljuk az oldalt, amíg az elérhető (pl. Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, Pálos Rend, Neumann János Egyetem Könyvtár és Információs Központ, Országalbum, Ipari örökség, RadixIndex és RadixForum). Ezekről a lehető legjobb és legteljesebb mentéseket készítettük, gyakran több menetben változtatva az archiválási paramétereken, esetleg az archiváló szoftveren is. Amelyekre engedélyt kaptunk, vagy amelyeknél erre nem volt szükség azok „közpénzes” jellege miatt, azokat a nyilvános gyűjteményben is elérhetővé tettük.

A publikus archívumban – az OSZK saját webhelyeit nem számítva – jelenleg 317 honlapról, blogról és egyéb oldalról készült mentést szolgáltattunk, ezek közül 37 került ki

2022-ben. Mivel a határozott időre kötött szerződések megújítására nem minden esetben került sor, ezért 17 tételt kivettünk a nyilvános szolgáltatásból.

Július elején az OSZK intraneten levő belső honlapjáról is készítettünk egy mentést, amit csomag formájában raktároztunk el az utókornak, tehát még a zárt archívumban sem nézhető meg.

E-mailek archiválása

Megkezdődött a Katalist levelezőlista anyagának a gyűjteményi archiválása, amelynek keretében az ePADD szoftverrel feltártuk, majd a Mailbagit szoftverrel elkezdtuk előállítani a lista leveleiből képzett OAIS-csomagokat.

Összesített adatok

2022-ben szeretnénk volna legalább megduplázni az év folyamán begyűjtött tartalmat, ezért a tömeges aratásokat nagyobb mélységben és hosszabb ideig futtattuk, továbbá jelentősen bővítettük az emberi munkával válogatott és az automatikusan gyűjtött URL-listákat. Az év végi összesített statisztika szerint, amelybe csak a webtér, a tematikus részgyűjtemények, valamint a műfaji alapon válogatott e-periodikák és podkasztkok weboldalai számítanak bele, a kitűzött célt sikerült meghaladni: a 2021. évi 171,1 millió helyett tavaly 448,5 millió új vagy megváltozott címet mentett el a robot, tömörítés nélkül 39,9 terabájt össz méretben a korábbi év 16,2 terabájtjához képest.

6.4. Tudományos és ismeretterjesztő tevékenység

Tanfolyam

Március második hetében ismét megtartottuk „Az internet archiválása mint közgyűjteményi feladat” című négynapos tanfolyamunkat a Könyvtári Intézet szervezésében. Az oktatás ezúttal is online zajlott, a 14 jelentkezőből végül 11-en vettek részt és vizsgáztak le sikeresen. A szeptember 27–30. között tervezett őszi alkalom viszont elmaradt, ennek oka nem az érdeklődés hiánya volt, hanem az, hogy ezúttal költségtérítéses formában lett meghirdetve a tanfolyam.

Konferencia és workshop tartása

2022. december 8-án rendeztük meg a hatodik „404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet?” című konferenciát és workshopot, amelyen összesen 130-an vettek részt (ebből kb. 80-an online). A rendezvényen előadások hangzottak el az OSZK-ban és más szervezetknél zajló archiválási tevékenységekről, valamint az így előállt digitális tartalom kutatási lehetőségeiről, különös tekintettel a digitális bölcsészet szakterületeivel való kapcsolódási pontokra. A prezentációk és a fotók már megnézhetők a honlapunkon, a videofelvételek pedig feltöltés alatt állnak a Videotoriumba. A rendezvény weboldaláról (<https://www.oszk.hu/rendezvenyek/404-not-found-ki-orzi-meg-az-internetet-2022>) elérhető továbbá az OSZK blogjában megjelent összefoglaló és az a linkgyűjtemény is, ami a délutáni workshophoz készült, ahol is a regionális könyvtári gyűjtemények kialakításáról, a webhelyek válogatásáról, metaadatolásáról és archiválásáról volt szó.

A metaadatolás megújítása RDA-alapon

2022. december 13-án megbeszélést tartottunk az új SZMSZ szerint már szintén a DBK-hoz tartozó Könyvtári Szabványosítási Iroda munkatársaival egy, az élő és az archivált webhelyek leírására egyaránt használható RDA-alkalmazásprofil kidolgozásáról. Ez a munka már 2019-ben elkezdődött, de egyéb feladatok miatt abbamaradt. 2023-ban rendszeressé tesszük ezeket az egyeztetéseket, amelyeknek és reményeink szerint nemzetközileg is érdeklődésre számot tartó eredményük lesz.

6.5. Hazai és külföldi kapcsolatok

- Az év során több közgyűteményi szakember, informatikus, egyetemi hallgató és oktató/kutató keresett meg bennünket konzultáció vagy egyéb jellegű segítségnyújtás (pl. kérdőívek kitöltése, adatszolgáltatás) céljából.
- Módszertani tanácsokat adtunk néhány alkalommal a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár munkatársainak az Aranybulla Emlékév alkalmából készített digitális archívumukhoz.

Born digital gyűteményi együttműködés

Májusban újra elkezdtük a webarchiválás és egyedi „born digital” dokumentumok gyűjtéséhez kapcsolódó könyvtárközi együttműködések szervezését, és felvettük a kapcsolatot azokkal a megyei hatókörű könyvtárakkal, melyekkel 2021-ben különböző okokból ez nem sikerült. Az év folyamán valamennyi megkeresett intézménnyel megtörtént a kapcsolatfelvétel, és a legtöbb esetben sikerült érdemi megbeszéléseket is folytatni az érintett döntéshozókkal, illetve könyvtári szakemberekkel, melyek eredményeképpen kialakult, hogy az egyes könyvtárak milyen munkafolyamatokat tudnának vállalni, Szeged és Pécs esetében pedig az is tisztázódott, hogy mi legyen a munkamegosztás a helyi egyetemi és közkönyvtár között. Az együttműködési kezdeményezést mindössze egy megyei könyvtár utasította el tartalmi okokból, egy másik pedig, bár annak céljával egyetértett, de munkaerőhiány miatt nem tudta vállalni egyik feladatot sem. A településnevek alapján kigyűjtöttük az egyes megyékhez kapcsolódó, általunk már nyilvántartott webhelyek címlistáit, melyek a leendő virtuális regionális gyűtemények alapjaként szolgálhatnak. A szerződések véglegesítése 2023-ban esedékes.

Nemzetközi ügyek

IIPC

Az OSZK tavaly újabb 5 évvel hosszabbította meg a tagságát az IIPC szervezetben, melynek munkájában lehetőségeink szerint igyekeztünk aktívan részt venni 2022-ben is. Magyar webcímekkel és metaadatokkal bővítettük az IIPC speciális webarchívumainak (téli olimpia, orosz–ukrán háború) nyilvántartásait. Kitöltöttünk egy kérdőívet, mellyel a szervezet azt mérte fel, hogyan próbálják a memóriaintézmények megőrizni az orosz–ukrán konfliktus internetes lenyomatait, a híroldalakon és a közösségi médiában megjelenő információkat. Az IIPC blogja a háborúval kapcsolatban indult nemzetközi webarchiválási projektről szóló blogbejegyzésében külön kiemeli az OSZK Digitális Bölcsészeti Központjának (benne a webarchiváló csoportnak) a munkáját, amelyről a szervezet júniusi konferenciáján számoltunk be.

WARCNET

A webarchívumok kutatási célú hasznosításával foglalkozó, 2022 őszén lezárult WARCnet projekt munkacsoportjaiban is közreműködtünk, részt vettünk a rendszeres egyeztetéseken megválasztunk egy, a WARCnet projekt munkatársai által összeállított kérdőívet a COVID-19 járvány kapcsán végzett webarchiválási tevékenységeinkről.

Együttműködés a Luxemburgi Nemzeti Könyvtárral

- Szeptember végén a luxemburgi nemzeti könyvtár számára az archivált WARC fájlokból generált CDX(J) indexek elemzésével készítettünk összesítést egy Python-program segítségével. Elküldtük az 1,6 millió adatait tartalmazó szövegfájl.
- December 14-én megbeszélést tartottunk a Browsertrix szoftverről. A paywall mögötti, vagyis előfizetést igénylő hírportálok archiválását kezdték el vele, és egy komplett rendszert alakítottak ki. Ezzel kapcsolatban kértünk információkat.

IV. A különgyűjtemények beszámolója

Az év folyamán számos új, illetve már működő digitális tartalomszolgáltatás bővítése előkészítésének munkafolyamataiban vettek részt a különgyűjtemények (a teljesség igénye nélkül: Röplapok, Ex librisek, Grafikai plakátok, Széchényi gyűjtemény – egyedi térképlapok, Történeti Interjúk, OSZK Története (fotók), Kölcsey- és Petőfi-kéziratok, Nemzeti Színház).

A Kulturális Örökség Napjain a főosztály elindította a limitált létszámban elérhető különgyűjteményi sétákat, amelyek azóta változatos tartalmakkal és szinte mindig teljesen betelve indulnak az intézmény különböző nyílt napjain.

Az év folyamán a törzsgyűjteménnyel párhuzamosan sor került a különgyűjteményi segédkönyvtári állomány felülvizsgálatára és tervszerű apasztására.

A Gyűjteménymegőrzési Főosztállyal együttműködésben újjászerveztük a megrendeléskezelés folyamatát, 21. századi megoldást keresve és találva a belső munkafolyamatok átláthatóbbá és visszakereshetővé tételére. Ezzel egyidejűleg a kutatók, megrendelők számára is új megrendelő felületet alakítottunk ki. Összességében elmondható, hogy a GYMF munkatársaival egyre javuló együttműködés alakul ki az új felületnek köszönhetően. Ezt tovább erősíti majd a frissen megalakult Digitális Megőrzési Osztály által kínált közös digitális raktár. Utóbbi használatának fejlesztését szintén együtt végzik a különgyűjtemények és a GYMF kollégái.

Kollégáink nagyban kivették a részüket az OSZK állandó intézménytörténeti kiállítása, az Esszencia kuratori, valamint tartalmi előkészítési feladataiból úgy a megfelelő szövegek és képi illusztrációk kiválasztása, mint az egyedi interjúk készítése és adása terén.

Az európaszerte fennakadásokat okozó energia-veszélyhelyzet a különgyűjtemények napi munkájára és munkaszervezésére is hatást gyakorolt. Az energiahatékonysági intézkedések között szerepelt a különgyűjteményi olvasóterem összevonása, így 2022. november 1-jétől a korábbi négy olvasóterem helyett két helyszínen (a VI. emeleti, nyugati oldali olvasóteremben, illetve a VII. emeleti, ún. Kápolnatérben) biztosítjuk olvasóink számára a szolgáltatást. Az olvasóterem összevonásával járó feladatok (szolgáltatási és ügyeleti rend kialakítása, olvasóterem átalakítása, tárolószekrények elhelyezése, olvasótermi szabályzat elkészítése, olvasók tájékoztatása, honlapszövegek módosítása stb.), valamint a nyitvatartás meghosszabbítása kihívás elé állította a táruk munkatársaikat. Az azóta eltelt időszak tapasztalatai alapján elmondható, hogy a kutatók jól fogadták az összevont olvasóterem használatot, néhány kezdeti nehézségen felülemelkedve gördülékeny és hatékony módon sikerül biztosítani a szolgáltatást. A fejlesztőkkel közösen még az év végén megkezdjük a fejlesztését egy új, felhasználóbarát frontend oldalnak, amelyen keresztül könnyen tudnak helyet foglalni maguknak a hozzánk érkező érdeklődők.

A 2022. évben átalakult, bővült és újonnan is alakult egy-egy kutatócsoport, amelyek jelentős hatással vannak az OSZK intézményközi és tudományos életbeli együttműködésére, kapcsolati hálójára. A Fragmenta et Codices Kutatócsoport a Corvina-könyvtár digitális újraegyesítésében ért el jelentős sikereket, a Kulcsár Péter Kutatócsoport a ma-

gyar historiográfia vonatkozásában kiemelkedő fontosságú Brutus-kiállítást készíti elő, míg az újonnan alakult Lipták Dorottya Sajtótörténeti Kutatócsoport a pandémia utáni nyitás egyik első, a szakma által markáns érdeklődésre számot tartó konferenciát szervezett az év folyamán.

Kiemelt projektje a főosztályon belül működő MKDNY irodának, valamint a RNYT-nak a 2023 tavaszára feléleszteni tervezett Amor Librorum sorozat új első darabjának, a Budai Krónika faksimile kiadásának előkészítése.

Kézirattár

A digitális tartalomszolgáltatásban a Kézirattár egy újabb fejezethez érkezett, megkezdte a munkát a 'Művek' címkével jelzett felület felépítésére, illetve ténylegesen is megkezdte a felületre irányozott digitális anyag (Kölcsey- és Petőfi-versek) feldolgozását. A tervezett és vállalt határidőre (2022. december 16.) átadta a Kölcsey-anyag feldolgozott darabjait a frontend munkálataihoz. Az intézmény fejlesztő informatikusaival és jogász kollégáival együttműködésben dolgoznak azon, hogy a szerzői hozzájárulással nem bíró levelek is kutathatóvá váljanak digitális formában.

Ugyancsak a digitális szolgáltatásokhoz kapcsolódóan megszületett az első tervezet a Kézirattár szerverén őrzött hatalmas digitális anyag áthelyezésére a DSpace-be. (Maga az áthelyezés a 2023-as év elején megkezdődik.) A Digitális Megőrzési Osztállyal együttműködésben, a többi különgyűjtemény vonatkozásában pilot projekt formában dolgoznak a Kézirattár kollégái a hosszútávú digitális megőrzés olyan rendszerének kialakításán, ami lehetővé teszi a visszakereshetőségét a digitalizált dokumentumoknak, így pedig a kutatástámogatást és a megrendeléskezelést is segíti.

Az olvasóterem működtetésében történt előrelépés, rutinszerűbbé vált az előkészítés, kiszolgálás, lezárás, ám nem vált ezzel arányosan rövidebbé a működtetésre fordított idő.

Az év során az OSZK két nagyobb kiállítást nyitott meg (Vershaza és Esszencia). A Kézirattár vezetője és munkatársai nagyon jelentős és meglehetősen időigényes munkával járultak hozzá a tervezéshez, felépítéshez és utómunkálatokhoz.

Jelentős raktárrendezésen esett át a gyűjtemény. A GYMF együttműködésében a Maglódi úti raktárba került a D1 raktárból az úgynevezett Limbus-anyag: 252 doboz, 96 darab 30-as műanyag láda, 17 csomag. Ezzel lehetővé vált a D1 és D10 raktárban az eddig földön tárolt dobozok polcra helyezése.

Az év első harmadában az 1. sz. kiállítóteremben dolgozó kollégák a zsúfoltságra tekintettel még részleges távmunkában dolgoztak. Feladatuk a távmunkában a digitális tartalomszolgáltatás előkészítése, a szolgáltatott rekordok adatainak ellenőrzése, illetve a távolról elvégezhető napi feladatok ellátása volt.

Régi Nyomtatványok Tára

A **kutatószolgálat** keretében az év során az osztály munkatársai 601 órában ügyeltek, míg olvasóink 226 regisztrált belépésük alkalmával 1.503 dokumentumot használtak. Szóban 839, írásban pedig 646 szakkérdést válaszoltunk meg. Kollégáink ezen kívül 35 esetben segített 17–18. századi nyomtatványok meghatározásában. 2022 folyamán 23 csoportvezetést tartottunk. Munkánk során 22 közlési engedélyt adtunk ki 198 képre, valamint 72 fotómegrendelést indítottunk el, melyek során 231 kötetből válogattunk ki mintegy 920 képet. Az év során a Redmine-rendszer bevezetésével a reprográfiai megrendelések ügymenete is változott, ehhez külön képzésben részesültünk.

A 2022-es évet a változásokhoz való alkalmazkodás jellemezte az RNYT munkájában. Olvasótermünket az év nagyobb részében a Kézirattárral és a Térképtárral közösen üzemeltettük, majd az év utolsó pár hónapjában további három tárral alakítottunk ki együttműködést az összevont különgyűjteményi olvasóterem kialakítása céljából. Kutatóink továbbra is előjegyzéses rendszerben vehetik igénybe a szolgáltatásainkat.

2022-ben előkészítettük a **Régi Ritka digitális tartalomszolgáltatás fejlesztését**, így megtörtént 1.200 rekordnyi röplap adattisztítása, a hozzájuk tartozó képek ellenőrzése, pótlása, javítása és betöltése a DSpace-be. Elkészült az új gyűjteményt bemutató leírás, átalakítottuk a bemutatkozó szövegeket, illetve javaslatokat tettünk a honlap struktúrájának és dizájnjának frissítéséhez. Részt vettünk a tervezett új ex libris-tartalomszolgáltatás előkészítésében is.

Az **Amicus-feldolgozás** keretében 1.382 új és 4.488 javított rekord készült. Folytatódott az Antikva gyűjtemény autopsziával való feldolgozása, illetve befejeződött a röplapok, valamint az App. H.-gyűjtemény rekordjainak javítása.

A RNYT gyűjteménye 2022-ben két eredeti darabbal és öt másolattal **gyarapodott**. Az év során 20 aukciós katalógust tekintettünk át, majd 13 alkalommal tartottunk antikvárium-i szemlét. A legtöbb felkínált tételből már rendelkezünk példánnyal, illetve azok nem magyar vonatkozásúak voltak, ezért ezek megvásárlását a Gyarapítási Osztály nem tudta támogatni. Négy vételi javaslatot fogalmaztunk meg, ezek közül kettőt sikerült megszerezni. Védésre 2022-ben nem került sor.

Segédkönyvtárunk frissen tartása érdekében heti kb. 200 új szerzeményt tekintettünk át, ezekből jelöltük ki a megfelelőket. 2022-ben 51 kötet kiválasztása, szakozása és Amicus-rekordjuk kiegészítése történt meg, ezzel párhuzamosan folytatódott az állomány revíziója (cc. 3000 kötet átnézése történt meg) és az elavult részek apasztása (eddig 502 kötetet jelöltünk ki).

Állományunk néhány darabját nem csupán a nemzeti könyvtárban, hanem különböző partnerintézmények kiállításain is láthatta a nagyközönség, így a Kiscelli Múzeumnak, az Evangélikus Országos Múzeumnak, a Szépművészeti Múzeumnak, illetve a Magyar Nemzeti Múzeumnak **kölcsönöztünk** összesen 7 műtárgyat.

Folyamatos **állományvédelmi együttműködésünk** keretében az Állományvédelmi és Restauráló Osztállyal 129 muzeális dokumentumot válogattunk ki restaurálásra, ebből

17 kötetet tudtak fogadni, javításuk részben megtörtént, részben még zajlik. Folytatódott állományunk tervszerű dobozolása is.

Szintén a feldolgozáshoz kapcsolódóan folytatjuk a nyomtatványainkon található **fragmentumok** már hagyományos kiválogatását a Res Librariae kutatócsoport számára.

Az osztály munkatársai **tudományos tevékenység** keretében 14 konferencián vettek részt előadóként, 3 interjút adtak, szerepeltek a Kutatók Éjszakáján, valamint a Múzeumok Éjszakáján, és elkészítettek 15 blogposztot.

A **KMKCs** elsődleges feladata eközben az **RMNY V. kötete** (1671–1685, szerzők: Heltai János, Kovács Eszter, Perger Péter, Szvorényi Róbert, Tóth Anna Judit és P. Vásárhelyi Judit, közreműködők: V. Ecsedy Judit) munkálatainak folytatása, a fő rész és a prelimináriák megszerkesztett, tördelt, többször korrektúrázott, nyomdakész kéziratá fejlesztése, valamint a tízféle mutató teljes elkészítése.

A főrészhöz kapcsolódó elvégzett feladatok:

- Elkészült a bibliográfia főrészének és bevezető szövegeinek szerkesztett kézírata.
- Megtörtént a nyilvántartások és a legújabb szakirodalom ellenőrzése, az így előkerült újabb tételek elkészítése, belső és külső lektorálása, adatainak bevezetése a mutatókba.
- A tételírás során fennmaradt problémák, kérdések, „agendák” elintézése, újabb szakirodalom bevezetése a teljes szöveg esetében.
- A belső számhivatkozások cseréje a munkafázisban használt RMK számról RMNY számra, és ezek ellenőrzése (1678–1685).
- Az általános rövidítések aktualizálása és érvényesítése a tételekben.
- A hivatkozott irodalom rövidítésjegyzékének összeállítása, az egységesített rövidítések átvezetése a tételekbe.
- Az Országos Levéltárban és Debrecenben, valamint további 5 kisebb gyűjteményben őrzött kötetek ellenőrzése (erre korábban a bezárások miatt nem volt lehetőség).
- Megtörtént több határon túli gyűjteményben (Marosvásárhely, Segesvár, nagyszabeni és brassói könyvtárak, Pozsony) őrzött példányok teljességadatainak auptopszia alapján való megállapítása, és az unikumpéldányok címlapmásolatának a beszerzése.
- A kötetben leírt kiadványok digitalizált példányainak regisztrálása a példányki-mutatásba (OSZK, MTA Könyvtára, Kolozsvári Egyetemi Könyvtár stb.).
- Ezt követően került sor a szöveg szerkesztői átolvasására, egységesítésére. Az olvasószerkesztői feladatokat szakember hiánya miatt a szerzők és szerkesztők végezték el.
- A bevezetők és a főrész szövege átadásra került a tördelőnek. A formai egyeztetések után jelenleg folyik ennek tördelése.

A kiegészítő részekhez (mutatókhoz) kapcsolódó elvégzett feladatok:

- A példányból ismeretes nyomtatványok címlapjáról készült felvételek rendezése, a hiányok pótlása.

- Az OSZK-ban őrzött nagyméretű dokumentumokról, mikrofilmekről szükséges felvételek elkészítése (kb. 150 felvétel).
- A címlapfotók átszámozása az időközben megváltozott tételszámoknak megfelelően.
- A még hiányzó címlapfotók lelőhelyeiről szóló kimutatás készítése.
- Elkészült az incipitmutató (190 lap).
- Megtörtént a fontosabb bibliográfiák (RMK, Sztripszky, Čaplovič. Knihopis, BRV, Nágler) konkordanciájának összeállítása, valamint
- a nagy terjedelmű és rendkívül sok adattal dolgozó személy- és helynévmutató anyaggyűjtése, és végleges összeállításának 80%-a.

A KMKCs egyéb feladatai közül munkatársunk foglalkozott az 1701 és 1800 között nyomtatásban publikáló hungarus szerzők adatainak összefoglalásával, azaz a **Régi Magyarország Szerzők** című kötet **második részének** munkálataival. Ez kb. 12.000 név tartalmi, formai szerkesztését, véglegesítését jelenti. Sor került továbbá a következő újabb szakirodalmak bedolgozására is: Hegyi Ádám: *Hungarica in der Dissertationssammlung des Nürnberger Naturforschers und Arztes Christoph Jacob Trew (1695-1769)*. Katalog. 1582–1765.; Magyar Katolikus Lexikon; a folyamatosan megjelenő Biografický lexikón Slovenska legújabb kötetei; a pálos Libellus mortuorum (OSZK kéziratári dokumentum) adatai.

A KMKCs tagjai ezen kívül újabb kiegészítéseket gyűjtöttek külföldi internetes adattárakból és a szakirodalomból a régi hazai nyomtatványokról (RMNY, RMK, Petrik, RMSZ és Clavis szempontok figyelemmel kísérésével).

Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár

Térképtár

Gyarapodás

888 dokumentummal gyarapodott az állomány, melyből 145 darab volt a kötelesepéldány, 71 művet pedig a Mikes Kelemen Program keretében kaptunk.

Feldolgozás

2.397 új bibliográfiai leírást készítettünk, melyből az új beszerzéseken kívül a legnagyobb részt az MTA KIK Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében őrzött Szántai-gyűjtemény 838 térképe jelentette, melyet 2023-ban a Földabroszon is bemutatunk.

8.605 Amicus-leírást javítottunk, egészítettünk ki. Befejeztük a TM jelzetű térképek (Magyarországot ábrázoló nyomtatott térképek) leírásának javítását, egységesítését. Ezután belekezdünk a T jelzetű (nem Magyarországot ábrázoló nyomtatott térképek) valamint a TA jelzetű (atlaszok) anyag rész leírásainak minőségi javításába, melyre nagy szükség van, mert egy részük már több mint húsz éve készült, azóta már többször változott a leírási szabályzatunk.

Olvasószolgálat

2022. október 18-tól a különgyűjteményi táruk közös olvasóteremben fogadják a kutatókat.

21 közlési engedélyt adtunk ki, amelyből 2 került külföldre.

Plakát- és Kisnyomtatványtár

Feldolgozás

Elektronikus katalógusunkban a korábbi évekhez hasonlóan grafikai plakátokat, kis- és aprónyomtatványokat, szabadlapos albumokat, ex libriseket és metszeteket dolgoztunk fel. 2022-ben az előző évinél jóval kevesebb, 1.716 tétel került be a katalógusba. Ennek az az oka, hogy a tervezett ex libris tartalomszolgáltatás előkészítésén dolgozó munkatárshoz év közben csatlakozott két – korábban feldolgozást is végző – kolléga, akik a grafikai plakátok tartalomszolgáltatási munkálatai kapcsán teljes munkaidőben revíziózásra, rekatalogizálásra álltak át. 2022-ben munkatársaink 3.841 tételt néztek át, 2.143 új besorolási tételt hoztak létre, és a javításokkal 14.291 adatmódosítás történt.

A kurrens apró- és kisnyomtatványokat, melyek egyelőre nem kerülnek az elektronikus katalógusba, ETO számmal látjuk el, és így helyezük évenként a raktárpalcokra, hogy kutathatók legyenek. Ebben az évben 19.158 db kis- és aprónyomtatvány kapott ETO jelzetet.

Folyamatos a raktárban lévő feldolgozatlan és az újonnan beérkező aprónyomtatványok számbavétele, helyretétele. 2022-ben mintegy 31 ezer tárgyszavas, betűrendes vagy helység szerinti rendezési elvű aprónyomtatvány (hungarikagyűjtemény, képeslap, szentkép, gyászjelentés stb.) került a helyére, és vált elérhetővé a kutatók számára.

Tartalomszolgáltatás

Az év elején a grafikai plakátokat, 2022 végén pedig az ex libriseket bemutató digitális tartalomszolgáltatás előkészítéséhez egyeztettünk a tartalmi és formai elemek kapcsán. A plakátokkal kapcsolatos tartalomszolgáltatásnál a kategóriák és hozzájuk rendelt „csempék” kiválasztásával megtörtént az arculatkialakítás, a betöltött képek és adatok ellenőrzése, javítása, szövegek megírása – a tartalomszolgáltatás publikálásra kész. Az ex libris tartalomszolgáltatása kapcsán előzetes egyeztetés és feladatkielölések után a kategóriák és a hozzájuk rendelt képek kiválasztásával megkezdődtek az arculatkialakítási munkálatok.

Gyarapodás

2022-ben az előző évi adatokhoz képest szinte megduplázódott a beérkezett nyomtatványok száma. Ennek egyik oka az, hogy a pandémia idején visszaesett nyomtatási adatok normalizálódtak, a rendezvények száma és ezzel a szórólapok mennyisége is nőtt, az ajándékozók már nem kerültek az átadással járó személyes kontaktust. A beszerzés módja szerinti legerőteljesebb növekedést a Mikes programnak köszönhető dokumentumbeáramlás jelentette.

Az év folyamán átvettük dr. Gerő Gyula hagyatékának a tárunk gyűjtőkörébe tartozó dokumentumtípusait, elkezdődött az anyag előrendezése.

Olvasószolgálat

2022-ben az előző évihez képest jelentősen nőtt a regisztrált felhasználóink száma, miközben az aktív használók száma közel változatlan maradt. A dokumentumforgalom közel duplájára emelkedett az előző évi számhoz viszonyítva (58.459-ről 92.993 nyomtatványra), mivel a korábbi pandémiás korlátozások után már személyes jelenléttel történhetett a kutatás, a járványügyi helyzet nem befolyásolta az egyszerre kiadható dokumentumok számát.

A telefonos megkeresések száma az előző évihez hasonlóan továbbra is magas maradt, az olvasói e-mailek mennyisége az előző évhez képest kis mértékben csökkent, a szóbeli, személyes tájékoztatás mennyisége és jelentősége erőteljesen nőtt.

Az olvasók számára összeállított jegyzékeket, mutatókat tartalmilag és formailag is frissítettük, aktualizáltuk. A régi, írógépes nyomtatott anyagot revízióztuk, hogy a listák fedjék a valóságot, és elektronikus formába írtuk át.

2022. október 17-től több tarral együtt közös olvasóterembe költözött át az olvasószolgálatunk, a saját helyiségünk a cédulakatalógusok és diakockák kutatásának ad teret a továbbiakban. Az új rendszer, a közös ügyeleti rend kialakítása egyeztetéseket igényelt, közös olvasótermi szabályzatot is ki kellett dolgozni.

Az év elején több alkalommal érkeztek hozzánk olvasó- és tájékoztatószolgálatos kollégák, akiket igyekeztünk bevezetni a tárunk olvasószolgálati rendszerébe, hogy a tervezett átalakítások nyomán ők is el tudják majd látni a tárunk anyagával kapcsolatos olvasószolgálatos feladatokat.

Raktárrendezés és revízió

70 ezer műszaki használati kisnyomtatványt válogattunk le a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár számára a profiltisztítás miatt szükséges nyomtatványátadáshoz. A kivezető „törölve” bélyegzővel való lepecsételésüket hét kötelező önkéntes munkát vállaló középiskolás fiatal segítségével kezdtük el, akiknek tár- és intézménybemutatókat is tartottunk.

2022-ben folytatódott a nyelvi, szerzői, tartalmi hungarika gyűjteményünk retrospektív raktári rendezése. A pandémia idején beérkezett és felhalmozódott nyomtatványok tekintetében ledolgoztuk az elmaradásokat. A zárszámadásokat és a segédkönyvtárunkból selejtezett könyveket az egyeztetések ellenére sem sikerült átadnunk törzsgyűjteményi feldolgozásra.

Digitalizálás

Az olvasók felé irányuló reprográfiai szolgáltatás segítségével digitalizált dokumentumaink száma a 2021-es (a pandémia miatt már eleve alacsony) értékhez képest majdnem felére csökkent.

2022 novemberétől a digitális másolatok megrendelése a Redmine folyamatkövető rendszer segítségével történik, amelynek a bevezetése előtt munkatársaink több egyeztetésen, oktatáson vettek részt.

A tervezett tematikus tartalomszolgáltatás előkészítéseként az olvasótermünkben elhelyezett gép segítségével tárunk munkatársai önálló digitalizálással az év folyamán mintegy 4.500 darab ex librist szkenneltek be.

Állományvédelem

Sem állományvédelmi fotózásra, sem állományvédelmi célú restaurálásra nem volt lehetőségünk 2021-2022-ben.

Kiállítás

A „Magyar márkák, magyar plakátok” című kiállításunk június 9-től, hosszabbítást követően egészen október végéig volt látható az OSZK Ars Librorum kiállítóterében. A kiállítás kurátorának, Kopcsay Ágnesnek számos feladata volt ennek kapcsán, és rendszeresen tartott tárlatvezetéseket is csoportok számára. Az intézmény különböző kiállításaihoz és az ezekhez kapcsolódó érintőképernyős bemutatókhoz is főként Kopcsay Ágnes válogatott tári dokumentumokat, írt szövegeket, szerepelt kisfilmben.

2022. október 6-án Kulttuurihistoriaa pienoisgrafiikassa. Unkarin ja Suomen modernien exlibristen värikäs kuvasto / Kultúrtörténet a kisgrafikákon. A modern magyar és finn ex librisek sokszínű képi világa címmel magyar–finn ex libris kiállítás nyílt a Liszt Intézet – Helsinki Magyar Kulturális Központ galériájában Finnországban. A kiállítás magyar vonatkozású anyagát a kurátor Vasné dr. Tóth Kornélia válogatta, aki Ex libris és képkultúra. Modern magyar ex librisek című könyvének anyagából 22 tablón, 14 tematikai csoportban mutatta be a modern magyar ex libriseket. A megnyitón felolvasták az általa írt, finn nyelvre is lefordított tárlatbemutató szöveget.

2022-ben számos kiállítás anyagához válogattak a Plakát- és Kisnyomtatványtár gyűjteményéből. Ezek közül néhányat kiemelve: a legnagyobb szabású, legtöbb háttér munkát és együttműködést igénylő kiállítás a Magyar Nemzeti Galéria Art deco kiállítása volt (április 12-szeptember 25-ig), ahová a múzeum tárunk 82 plakátját kölcsönözte ki. Figyelemreméltó tárlat készült Gönczi Gebhardt Tibor grafikusművész életművéből a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumban. Ehhez a kiállításhoz 14 plakátunkat adtuk kölcsön. Fotómásolatként állította ki 46 plakátunkat a Budapesti Történeti Múzeum „Kádár (játék)katonái” című kiállítása (2022. október 27-2023. március 15.), a Magyar Zene Háza „Nekünk írták a dalt” című kiállításán pedig 54 plakátunk másolatát láthatja a nagyközönség (2023. január 22-október 29.).

Publikáció és képzés

A tár munkatársai 59 nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációt hoztak létre, 4 előadás tartottak. Vasné dr. Tóth Kornélia kiemelkedően sok publikációja és előadása mellett ex libris szakértőként tevékenykedett különféle szakmai eseményeken, kiállítás megnyitókön. A Redmine feladatkezelő rendszert ismertető oktatásban a tár valamennyi dolgozója részt vett. Elbéné Mester Magdolna elvégezte a Könyvtári Intézet Szerzői jog a könyvtárakban elnevezésű képzését.

Felhasználási engedélyek

2022-ben 60 önálló és 5 más tarral közös felhasználási engedélyt állítottunk ki, és 6 törzsgyűjtemény által kiállított közös engedélyezésben is érintettek voltunk.

Színháztörténeti és Zeneműtár

2022. év több, a munkaszervezést jelentősen befolyásoló változást hozott a Színháztörténeti és Zeneműtár számára, melyek közül a különgyűjteményi olvasótermek összevonása és a nyitvatartási idő megnövekedése rótt a legnagyobb kihívást a munkatársakra, mind a tári feladatok átstrukturálása és párhuzamosan a gördülékeny szolgáltatás kidolgozása, mind az olvasói tér kialakítása szempontjából.

Színháztörténeti Tár

Gyarapítás, előrendezés

A színháztörténeti gyűjtemény 2022-ben 2.335 dokumentummal gyarapodott, ebből 639 db kötelezpéldányként került az állományba. A dokumentumtipológiai eloszlás az alábbiak szerint alakult:

- kézirat: 167 db
- kisnyomtatvány: 1.228 db
- fénykép: 429 db
- díszlet- és jelmezterv: 126 db
- egyéb grafika: 184 db
- szöveggönyv: 87 db
- egyéb dokumentum (pl. vegyes album, újságkivágatgyűjtemény stb.): 114 db.

Az alábbi fondok pecsételése, naplózása, rendezése, elhelyezése, illetve jegyzékbe vétele történt meg az évben.

Fondjegyzék készült:

- OSZK SZT Fond 49 Szántó Armand (2 doboz, 105 db)
- OSZK SZT Fond 32 Magyarics László – Magyarics Györgyi (5 doboz, 585 db)
- OSZK SZT Fond 48 Bródy Vera bábtervező (1924–2021) hagyaték (9 iratdoboz)

Rendezés alatt, előzetes jegyzékkel:

- OSZK SZT Irattár 374 Vígszínház Kronológia 1896-1920 (19 doboz)
- OSZK SZT Fond 52 Borcsa István (1932–) díszlettervező, grafikus munkásságának irategyüttese (2 doboz)
- Sebestyén János hagyatéka esetében megtörtént az előrendezés
- OSZK SZT Fond 50 Gábor Miklós – csak elhelyezés (zárolt anyag) (14 doboz)

Sor került Lőkös Ildikó dramaturg ajándékának válogatására és rendszerezésére, valamint jegyzékbe foglalására.

Lezajlott a 2021. év folyamán beszállított és előrendezett Várkonyi Zoltán-hagyaték egyedi azonosítókkal történő ellátása és digitalizálásra való előkészítése a tár részéről, valamint megtörtént az anyag digitalizálása is. Az örökössel folytatott egyeztetés alapján 2023-ban digitális tartalomszolgáltatás keretében sor kerül az anyag egy részének nyilvánossá tételére.

Feldolgozás

Az év folyamán 1.701 új rekordot rögzítettünk az Amicusban, valamint 628 korábbi (részben a karantén ideje alatt céduláról bevitt) leírás kiegészítését, javítását végeztük el.

Állományvédelem

2022 decemberében sor került Pietro Travaglia vázlatkönyvének digitalizálására, amely mind állományvédelmi szempontból, mind a facsimile kiadás előkészületei szempontjából időszerű volt.

Közlési engedély

Összesen 23 felhasználási engedélyt adtunk ki, ebből 3-t külföldi kérése.

Előadások, publikációk

A tár munkatársainak 16 nyomtatott vagy elektronikus publikációja jelent meg 2022-ben, 20 előadást tartottak és egy ízben adtak rádióinterjút.

Csoportvezetések/bemutatók

Március 4-én Dr. Sirató Ildikó mutatta be a színháztörténeti gyűjteményt a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Tanárképző Tanszék magyar-történelem szakos diákjainak. Októbert 11-én Albert Ádám, a Magyar Képzőművészeti Egyetem, Művészeti Anatómia, Rajz és Geometria tanszékének tanszékvezető egyetemi docense Szabadkézi rajz, alakrajz és festészet című óra keretén belül 15 fő hallgatónak tartott órát az olvasóteremben. Kovács-Burda Zita mintegy 60-70 tervet készített elő nekik a grafikai gyűjtemény jelmezterv-anyagából. Egyúttal a jövőbeni együttműködés lehetőségeiről is egyeztettünk a tanszékvezető úrral. Október 27-én Dr. Sirató Ildikó tartott szakmai vezetést a gyűjteményben a Színház- és Filmművészeti Egyetem dramaturghallgatói részére. November 29-én Dr. Rajnai Edit bemutatót tartott a Nemzeti Színház törvényszékének jegyzőkönyveiről az OSZK 220. évi jubileumi rendezvénysorozat keretében a *Könyvtárak együtt az olvasásért* címmel megrendezett Könyvtáros Tanárok Egyesülete szakmai nap és konferencia résztvevőinek. Novemberben Dr. Patonai Anikó Ágnes az Esszencia-kiállítás részeként videón bemutatta Egressy Gábor halotti állkötőjét.

Zeneműtár

A Zeneműtárat a különgyűjteményi olvasótermek összevonásán és az olvasóterem hosszabb és folyamatos nyitvatartás mellett történő működtetésén túl további változások is érintették, melyek közül az OIK Zeneműtár működtetésének átvétele, személyi állományának az OSZK székhelyén történő ideiglenes elhelyezése és szervezeti összevonása a Színháztörténeti és Zeneműtárral volt a legjelentősebb.

Az OIK részleg munkatársainak áthelyezésével változtak a munkaszervezés, irányítás, ellenőrzés és a feladatellátás körülményei; az új kollégák az OIK gyűjteményéhez, szolgáltatásaihoz kapcsolódó feladataik egy részét távolról látták el; az év végén megkezdtek az az OSZK zenei gyűjteményével való ismerkedést és a betanulást az OSZK-s munkafolyamatokba, egyes feladatokat önállóan végeztek.

Gyarapítás és feldolgozás

A Zeneműtár állománya összesen 4.906 db dokumentummal gyarapodott az év során beérkezett kötelezpéldányok (nyomtatott és elektronikus kotta, CD), a Mikes Progam keretében beérkezett, ajándékba kapott és árverésen vásárolt zenei dokumentumok, gramofonlemez-gyűjtemények folyamatos (Marton-Bajnai, Leszler József), illetve befejezett (Léner-kvartett) állományba vételével. Az OIK Zeneműtár munkatársainak bevonásával megkezdődött Simon Géza Gábor dzsesszzenei archívumának naplózása, állományba vétele. Az online katalógusban 1.343 db új leírás és 1.452 db kiegészített, illetve módosított rekord került rögzítésre.

Hangdigitalizálás

6.524 db digitalizált, restaurált hangfájl készült szolgáltatási és archiválási célra.

Olvasószolgálat

Olvasószolgálati – olvasói adminisztrációs feladatainkat és referenz szolgáltatásainkat – zavartalanul elláttuk. Összesen 11.160 db dokumentumot készítettünk elő és szolgáltatunk helyben (432 zenei olvasó számára), illetve elektronikusan.

Belföldi és külföldi másolatmegrendelések

Összesen 374 db zeneműtári dokumentum digitális másolatának megrendelését adminisztráltuk és készítettük elő szakmailag (ebből 147 db külföldre ment).

Online tartalomszolgáltatás

A Hangtár című tartalomszolgáltatással kapcsolatos nagyobb munka volt a tervezett és előkészített bővítés (kb. 1.600 felvétel) dokumentumleírásainak teljes revíziója, adatkiegészítése.

Hagyatékok, nagyobb gyűjtemények rendezése, feldolgozása

Az év során az online katalógusban történő feldolgozással teljessé vált a Vass Lajos-hagyaték (165 tétel), a Legány Dénes-hagyaték (196 db tétel), a Láng István-gyűjtemény (106 db) és a Léner-mezeket tartalmazó hangzó gyűjtemény (260 db) feldolgozása. Szintén befejeződött Kereszty István Veress Endréhez írt leveleinek analitikus feltárása. A hatalmas Marton-Bajnai gyűjtemény újabb 2.746 gramofonlemezét tettük szolgáltatathatóvá. Előrehaladt egy főként operettek tartalmazó nagyobb színházzenei anyag és a Tommy Vig-gyűjtemény rendezése. Tervezett nagyobb gyűjteményrendezések a tárolóeszközök hosszú évek óta fennálló hiányára tekintettel nem valósulhattak meg.

Közlési engedély

Összesen 12 db (ebből 2 db külföldre).

Állományvédelem, állományvédelmi digitalizálás

Az év során restaurált (és digitalizált) dokumentumok: Schunda Vencel József értékes, egyedi díszalbuma; a Haydneummal való együttműködés keretében 30 teljes kottakézirat az Esterházy-gyűjtemény Ms. mus. IV. jelzetcsoportjából, az Ms. mus. III (G. J. Werner) anyagból 135 jelzeté megkezdődött; a 16-17. századi eredetű Bártfai-gyűjtemény tárgy évre tervezett állományvédelmi digitalizálásából két dokumentum készült el olvasói megrendeléssel összefüggésben.

Rendezvényekkel, kiállításokkal, intézményi podcasttal kapcsolatos munka

Önálló zeneműtári rendezvény a Magyar Kulturális Örökség-napi programsorozat keretében: *Kemény Egon zenés CD-bemutató* (Kemény Anna Mária, Mráz Nikolett és Szabó Ferenc János közreműködésével).

Közreműködés az *Esszencia* című kiállítás létrehozásában: eredeti dokumentumok és hanganyagok válogatása, szövegalkotás (AUDIO blokk vezetősövegek, KÓD rövid ismertető, dokumentumleírások), „Örzők” kisfilmben való szakmai közreműködés.

1848-1849 a zenében minikiállítás. *130 éve született Ábrahám Pál zeneszerző, karmester* minikiállítás.

Tudományos és ismeretterjesztő tevékenység

Gimnáziumi csoportok számára 2 alkalommal tematikus dokumentumbemutató (Liszt) előadás keretében. Évfordulókhoz, jelentősebb állománygyarapodáshoz, jeles napokhoz kapcsolódóan 4 db blogbejegyzés.

Történeti Fénykép- és Videótár

Történeti Fényképtár

A Történeti Fényképtár folytatta gyűjteményének feltárását az év során. Folytatódott a Fényképtörténeti, az OSZK Történeti és a Féner Tamás életmű digitalizálása és metaadatokkal való feltárása. Az Escher Károly gyűjtemény fizikai rendezésén túl elkezdtek a fényképek metaadatainak pontosítását, kutatását. Az év végére elkészült az OSZK történeti anyag digitalizálása.

Június 2-án megnyílt Diafilm Történeti kiállításunk a Tár kutatótermében. A Kiállítás október végéig volt látogatható, összesen 1.158 látogatót fogadtunk. A Tár saját programokkal vett részt az Emlékhelyek napja, a Múzeumok Éjszakája, az augusztus 20-i nyílt nap és a Kutatók Éjszakája rendezvényein. A rendezvényeken könyvtárpedagógiai, és kézműves foglalkozásokat, továbbá tudományos előadásokat tartottak kollégáink. A rendezvénynapokon a Történeti Fényképtárba 844 fő látogatott el, ebből 642 felnőtt és 202 gyerek. Az OSZK 220 éves fennállása alkalmából rendezett konferencián tudományos előadást tartott Fűri Katalin, Papp Viktor és Sárközy Réka november 28-án, az ezt követő szakmai workshopon pedig ismertették a Történeti Fényképtár tevékenységét a kollégák számára. Kovács Ádám műtárgyfényképezéssel, Fűri Katalin, Papp Viktor és Sárközy Réka pedig tudományos szakértőként vett részt az OSZK új, állandó kiállítási koncepciójának alakításában, a kiállított tárgyak válogatásában és a kiállított dokumentumokhoz kapcsolódó szakszövegek megírásával.

Történeti Interjútár

A VII. emeleti stúdiót két év után ismét alkalmassá tettük filmfelvételek készítésére, és hatékonyabbá szerveztük az audiovizuális, illetve hanganyag digitalizálás már meglévő folyamatait. Az intézmény két nagykiállításához kapcsolódó jelentős feladataink mellett továbbra is prioritásként kezeltük az Oral History gyűjtemény online tartalomszolgáltatás

tásának előkészítését, miközben saját szervezésű rendezvényen mutattuk be egyik munkatársunk megjelent könyvét, és elkezdtük a következő kiadványhoz kapcsolódó projekt megvalósítását. Az energia-veszélyeztetés és a fűtési lehetőségek átalakítása nem előre látható, nagyobb szabású, időigényes raktári rendezést tett szükségessé. A tár digitalizálási terveinek megfelelően annak ellenére folytattuk a feladatainkat, hogy a korábban megígért, majd újra igényelt digitalizáló eszközök beszerzése, beépítése nem, vagy csak hiányosan történt meg.

Interjúgyűjtemény

Az online tartalomszolgáltatás létrehozásának folytatásaként 52 szolgáltatni kívánt interjút digitalizáltunk (378 óra) és folytatódott a szerkesztett változatok elkészítése is (11 interjú), valamint szolgáltatási és állományvédelmi céllal mintegy 60 órányi további audiovizuális tartalmat digitalizáltunk.

Nemzetközi együttműködés

A cseh Vaclav Hável könyvtárral közösen, a Visegrádi Alaphoz és az Európa Tanácshoz benyújtott pályázat, „The Other Europe” program sikeresen zárult. A 3 utolsó interjúalany anyagát azonosítottuk, írtuk le, fordítottuk igény szerint magyarra vagy angolra, vágtuk meg, feliratoztuk és tettük elérhetővé, illetve megszerveztük a projekthez kapcsolódó kötelező, utolsó workshopot a Könyvtári Intézettel együttműködésben.

Mikes Program

A tengerentúli magyarság hagyatékából hazahozott audió és audiovizuális anyagok befogadását, rendezését, digitalizálását folytattuk, a Mikes program kutatói által készített Oral History interjúk kezelése, archiválása, helyben kutathatóságának biztosítása, legépelése is folytatódott. 2022-ben mintegy 560 db hangdokumentumot (orsós szalagot), 420 órányit digitalizáltunk.

Forgatások, filmes összeállítások

14 alkalommal készítettünk kiállításmegnyitóról, konferenciákról, előadásokról és nyílt napokról dokumentációs célú mozgóképes felvételeket, 25 alkalommal készítettünk videó-összeállításokat, installációkat az OSZK honlapjára, blogjára rendezvények és kiállítások illusztrációjaként, illetve elkészítettünk 17 versfelvételt a Vershaza és 36 bemutató kisfilmet az Esszencia kiállításokhoz.

Muzeális Könyvtári Dokumentumokat Nyilvántartó Iroda

166 db elküldött levél az iroda működésével kapcsolatban, információ- és tanácsadás, technikai támogatás, adatbázis ellenőrzésekkel és bevitellel kapcsolatos problémák megoldása. A honlap (mkdny.oszk.hu) működésével kapcsolatos adminisztráció. A régi könyves szakmai továbbképzés hálótervének elkészítése, megszervezése és lebonyolítása. Kijelölt dokumentumok értékének meghatározásához szakmai segítség nyújtása számos intézmény (Veszprém Pannon Egyetem, Tatabánya-JAMK) számára. Munka a Kulturális Javak Bizottságában.

Létrejött **három** adatbázis:

1. muzeális könyvtári dokumentumokat nem őrző intézmények (80 * 17 cella)

2. a 2022-es év kutatása (211 * 13 cella)
3. a muzeális könyvtári dokumentumok őrző gyűjtemények nyilvántartása (253 * 27 cella)

372 megkeresése a feltételezett **400** intézményből

- **86** nem őriz muzeális könyvtári dokumentumot
- **267** őriz muzeális könyvtári dokumentumot
- **19** függőben van
  - **11** kapcsolatfelvétel megtörtént, megígérték a nyilatkozatot
  - **8** nincs kontakt, sikertelen kapcsolatfelvétel (email, telefon)

feltételezett 28 intézmény (főleg iskolai, egyházi gyűjtemények) kikerült a vizsgálatból, ezt később kell pótolni az EMMI és az EKE segítségével

- összes törvényi kategória (I-IX.) szerint: **11.254.929** példány
  - fő törvényi kategória (I-V.) szerint: **2.776.762** példány
- nyomtatványok a törvényi kategória (III-V.) szerint: **1.126.827** példány

V. A Könyvtári Intézet beszámolója

1. Szervezeti kérdések

Dolgozói létszám

			2021. évi tény	2022. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet) összlétszám (fő)			24	19*
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töredék is lehet)			6	5
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	20	16
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	19,5	15,75
	Egyéb	<i>összesen</i>	4	2
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	4	2
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i>	24	18
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	23,5	17,75
	<i>az Egyéből felsőfokú végzettségű</i>	<i>összesen</i>	4	2
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	4	2
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)			1	1
Önkéntesek száma			0	0

*2022. november 2-től a Könyvtári Szabványosítási Iroda a Digitális Bölcsészeti Központ szervezeti egységeként folytatja a szakmai tevékenységét.

Könyvtári Figyelő

A Könyvtári Figyelő (KF) 2022-es 1-3. számai elkészültek, sem nyomtatott, sem elektronikus megjelenítésükre nem volt lehetőség.

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros

A Könyv, Könyvtár, Könyvtáros (3K) 2022-es számai humán erőforrás-hiány és anyagi okok miatt nem készültek el, a folyóirat átalakításának tervezése elkezdődött.

2. Kutatási és Elemző Osztály (KEO)

Kiemelt feladatok

- a) A Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) Könyvtári és Levéltári Főosztályától (KLF) kapott felkérések, adatszolgáltatások teljesítése, a jogalkotási feladatokhoz javaslattevés, adat- és információszolgáltatás, háttérelmézések készítése a KLF-fel történt előzetes egyeztetés alapján.
- b) Az országos éves könyvtári statisztikai adatszolgáltatással (KultStat) kapcsolatos központi feladatok ellátása:
  - 2022 szeptemberében, a korábbi igényfelmérésre alapozva és azt kibővítve, összegyűjtésre kerültek a KultStat rendszer fejlesztésével kapcsolatos teendők.
  - Kezdeményezésünkre a PC Trade Kft.-től a fejlesztési eszközök (forráskód és dokumentáció) átkerültek az OSZK Digitális Bölcsészeti Központjához, azonban az átadás csak 2022 decemberében történt meg, így a tervezett fejlesztések a 2024-es adatfelvétel során realizálódhatnak.
- c) Az országos éves könyvtári statisztikai adatszolgáltatás szervezése:
  - 2022 első és második negyedében a Budapesti könyvtárstatisztika, adatszolgáltatás menedzselése, OSAP 1442 adatfelvételi teendők keretében folyamatosan segítettük az adatszolgáltatást, és figyelemmel kísértük a KultStat az országos működését.
  - 2022 negyedik negyedében felülvizsgálatra, pontosításra és bővítésre került a 2022-es statisztikai adatlaphoz kapcsolódó útmutató.
- d) Az országos éves könyvtári statisztika központi adatellenőrzése, a 2021. évről szóló statisztikai adatok elektronikus publikálása:
  - 2022 második és harmadik negyedében országos szinten ellenőriztük az OSAP 1442 valamennyi adatszolgáltatója által KultStatban rögzített adatlapokat (összesen 3.889 db), a hibákkal és javításuk rendjével kapcsolatban egyeztetünk az adatszolgáltatókkal.
  - Az OSAP 1442 adatgyűjtés 2021-re vonatkozó adatai 2022 negyedik negyedében a korábbi évekhez hasonló módon kerültek közzétételre a Könyvtári Intézet honlapján, A könyvtári statisztika harmonizált idősoros adatállománya 2015–2021 (Excel .xlsx formátumban) címen, valamint Power BI adatvizualizáció formájában.
  - 2022 második-negyedik negyedévei során az OSAP 1442 2015–2021 évi adataira vonatkozóan kialakításra került a 2021. évben kidolgozott irányelvek szerinti egységes, tisztított adatbázis.

Kutatás és elemzés

A KEO alapfeladatai közé tartozik a tudományos és szakmai elemzések írása. A 2022-es év során 3 ad-hoc adatgyűjtést folytattunk le, 1 nagyobb terjedelmű elemzést, és 8

szakmai publikációt készítettünk, amelyek mellett 7 konferenciaelőadást is tartottak a kollégák.

Könyvtári rendszerre vonatkozó ad-hoc adatgyűjtések

- Olvasásnépszerűsítő programok a megyékben, 2022. augusztus
- Társadalmi hasznosság, hasznosulás és coworking – dedikált közösségi irodák jelenléte és felszereltségük a könyvtárakban, 2022. szeptember
- Könyvtárak az energia-vészhelyzetben, 2022. november

Ismeretterjesztés, társadalmi kapcsolatok

Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) aloldal létrehozása a megyei könyvtárakkal együttműködésben: <https://ki.oszk.hu/tartalom/kszr-informaciok>. Az aloldal célja: részletes tájékoztatást nyújtani a KSZR működéséről, a működés tartalmi és mennyiségi mutatóiról, ennek keretén belül a KI örömmel osztja meg azt a gazdag információs adatsort, amely évről évre a KSZR működése során keletkezik. Az aloldalon elérhetővé tettünk továbbá más hasznos és érdekes tartalmakat a KSZR-ek vonatkozásában (pl. felmérések eredményeit, alapidokumentumokat és fényképes beszámolókat).

Általános feladatok

- a) Eseti szakmai segítségnyújtás:
  - Címjegyzék előállítás (a 404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet? Konferencia és workshop – 2022 számára)
  - Statisztikai adatszolgáltatások belső használatra, a KIM részére, az IFLA-nak és más külső partnereknek
- b) A KI honlapjának tartalmi frissítése, új menüpontok létrehozása:
  - Az osztályhoz és a KI más osztályaihoz kapcsolódó tartalmak, menüpontok létrehozása és szerkesztése, technikai segítségnyújtás.
- c) Oktatási tevékenység
  - Úton a felhasználók felé – könyvtári marketing és rendezvényszervezés (engedélyezett továbbképzés, KI).
- d) Nemzetközi ISO szabványosítási dokumentumok fordításában történő közreműködés, tanácsadás
- e) Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Választási Bizottság tagsági feladatok ellátása
- f) Szekcióelnöki szerepvállalás a Kultúra, tudomány, innováció – 220 éve a nemzet szolgálatában c. OSZK konferencián

3. Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály (KMO)

A könyvtári minőségirányítás koordinálása, a Minősített Könyvtár cím (MKC) és Könyvtári Minőségi Díj (KMD) adományozásának szakmai előkészítése

A KMO a könyvtári minőségirányítás koordinálását, a MKC és KMD adományozásának szakmai előkészítését az OSZK által az Emberi Erőforrások Minisztériumával (EMMI) megkötött támogatói okirat (VI/476/2022) biztosította 2022-ben. Az okiratról szóló

értesítés 2022. március 25-én érkezett meg az intézménybe. A támogatás összege 5.000.000,- Ft, ami megegyezik a 2021. évi támogatás összegével.

A minőségügyi pályázatással kapcsolatos feladatok nagy része minden évben ciklikusan ismétlődik, azonban minden évben történik néhány módosítás, fejlesztés a pályázat lebonyolítása alatt. F4/2022-es számú Főigazgatói utasításként jóváhagyásra került a *Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásával kapcsolatos feladatok ellátásának ügyrendje és a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj pályázatok ellenőrzéséről és értékeléséről szóló szabályzat*, amely alapján a 2022. évi könyvtári minőségi pályázati folyamat lebonyolításra került.

A KMO előkészítette a MKC és a KMD pályázati felhívás szövegét.

A MKC pályázati felhívásban nem történt változás a 2021. évhez képest.

A KMD pályázati felhívásban a KIM KLF kérésére módosítás történt, mivel a pályázatot kiíró miniszter díjazni kívánja azokat a fejlesztéseket is, amelyeket a könyvtárak a világvilágjárványra reagálva vezettek be. Ezért a kiírásba a következő passzus került beszúrára: *„A pályázat kiírója a díjjal elismerésben kívánja részesíteni azokat a szervezeti és szolgáltatáspolitikai innovációkat is, amelyek hozzájárultak a könyvtár eredményességéhez a világvilágjárvány időszakában. Innovációnak tekinthető mindaz a szervezet- és szolgáltatásfejlesztési tevékenység is, amelyet a könyvtár a veszélyhelyzeti intézkedésekre reagálva vezetett be.”*

Az MKC-re benyújtott pályázatok száma az előző évhez képest harmadával nőtt. A könyvtárak visszajelzése szerint erre az évre értek be a pandémiás időszak alatt elindított felkészülési folyamatok. Bár minden pályázatban érzékelhető a világvilágjárvány hatására a használati adatok csökkenése, az is kirajzolódik, hogy az intézmények milyen erőfeszítéseket tesznek a mutatók javításáért, milyen eszközöket és módszereket alkalmaznak a könyvtárhasználók számának növelésére, a szolgáltatások fejlesztésére és népszerűsítésére. Ebben az évben a KMD tekintetében a tavalyi évhez képest nagy volt az aktivitás, ugyanis két könyvtár is benyújtotta a pályázatát, ahol előre meghatározott szempontok szerint kellett bemutatniuk két innovációjukat.

Szakmai napok, konferenciák

- Győztesek konferenciája 01. 27. (125 fő)
- Pályázati felkészítő szakmai nap (a pályázat iránt érdeklődőknek) 03.09. (70 fő)
- Pályázatelőkészítő szakmai nap (szakértőknek) 04. 20. (13 fő)
- Pályázatértékelő szakmai nap (szakértőknek) 06. 22. (12 fő)
- 3 lépésben konferencia a változások kezeléséről 11. 17. (167 fő)

Felmérések – Elégedettségmérések

- Kérdőív a MKC-re pályázók számára (9 válasz)
- Kérdőív a KMD-ra pályázók számára (2 válasz)
- Szakértői értékelés a 2022-es pályázati ciklusról (10 válasz)
- Felmérés a 2019-ban MKC-t nyert könyvtárak körében – folyamatos minőségmenedzsment munkát felmérő kérdőív (7 válasz)
- Elégedettségmérés: 3 lépésben a változásokról (91 válasz)
- Felmérés az MKC-re és KMD-re való jelentkezés tervezett idejéről – pályázati aktivitást felmérő kérdőív (93 válasz)

Kiadványok

- Kovácsné Koreny Ágnes: Az ötlettől a megvalósításig: Felhasználóvezérelt innováció a könyvtárban [elektronikus dokumentum]. Budapest: Könyvtári Intézet, 2022. 108 p. (Eszköztár a mindennapi könyvtári minőséghez 2.), ISSN: 2786-3441), ISBN (PDF): 978-963-201-666-5 A hozzáférés módja: <https://mek.oszk.hu/23800/23801/>

A nyilvános könyvtárak alapkövetelményeinek és alapfeladatainak ellenőrzése

Az 1997. évi CXL törvény változásának megfelelően 2020.07.01-től a miniszter a KI bevonásával értékeli a nyilvános könyvtárak alapkövetelményeinek és alapfeladatainak teljesítését, és közreműködik a könyvtári szakfelületei tevékenység koordinációjában, ellenőrzésében és értékelésében, továbbá a szakfelületei tevékenységhez kapcsolódó monitoring-rendszer működtetésében. Ezzel párhuzamosan a 14/2001. NKÖM rendelet 2. § (1) e) pontja szerint [a szakfelület]... ellenőrzi a nyilvános könyvtár alapkövetelményeinek és alapfeladatainak teljesítését. A 2. pontban említett „*Javaslat a könyvtári szakfelület megújítására*” című dokumentum felhívta a figyelmet a két jogszabály párhuzamosságára, és két végrehajtási lehetőséget vázolt fel a KI számára:

- Az egyik szerint a szakfelületei rendszeren keresztül történik a nyilvános könyvtárak jogszabályban pontosan rögzített alapfeladatainak és alapkövetelményeinek ellenőrzése.
- A másik szerint a KI saját keretein belül végzi el a nyilvános könyvtári követelmények teljesítésének ellenőrzését.

Mindkét megoldáshoz elengedhetetlen a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisának (MKA) a fejlesztése. A fent említett háttéranyaggal kapcsolatban visszajelzés egyelőre nem történt, a szakminisztérium nem kezdeményezett ellenőrzést 2022-ben.

Az Magyar Könyvtárak Adatbázisának működtetése és fejlesztése

A felületen a 2022-es pályázati ciklus zökkenőmentesen zajlott le.

Folytatódott az önértékelési felület külső tesztelése. A munkára minősített könyvtárakat kértünk fel. A kiválasztás szempontjai között szerepelt, hogy a könyvtár rendelkezzen KMÉR szerinti szervezeti önértékeléssel, és hogy a tesztelő könyvtárak az összes pályázati önértékelési kategóriát fedjék le. A felület testreszabásában és az önértékelés lebonyolításában résztvevő könyvtárak mellé, a kiértékelési almenüpont teszteléséhez csatlakozott a Somogyi Károly Megyei Könyvtár.

Teszteléskor a könyvtárak az önértékelési jelentés elkészítését vizsgálták át. A jelentés a könyvtárak által beírt fejlesztési javaslatok mellett grafikonokat, táblázatokat és listákat is tartalmaz, amelyeket a könyvtárak felhasználhatnak a további minőségmenedzsment tevékenységük során. A könyvtárak formai és tartalmi javaslatait beépítettük az alkalmazásba.

Nyilvános Könyvtárak Jegyzéke

A KLF megkeresésére átvizsgáltuk az MKA-ban található felsőoktatási és szakkönyvtárak adatait a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékének frissítéséhez. Számos esetben találtunk hiányosságokat, a vizsgálat eredményét megosztottuk a KLF-fel.

Fölőpéldány-szolgáltatás

A könyvtáraktól kapott fölőpéldányjegyzékek változó szakmai színvonala és a szolgáltatás modernizálásának igénye alapján készült egy munkaanyag *„Javaslat a könyvtári fölőpéldány-közvetítés fejlesztésére”* címmel. A fejlesztési terv továbbításra került a Digitális Bölcsészeti Központ részére.

Egyéb tevékenységek

- 2022-ben megtörtént a KI honlapjának átstrukturálása: A KMO helyet kapott a főmenüben „Minőség” néven. A külön menüpont lehetőséget biztosít a minőségmenedzsmenttel és az osztály tevékenységével kapcsolatos információk könnyebb és gyorsabb elérhetőségében. Külön almenüpontot kapott a MKC-vel és a KMD-vel kapcsolatos összes információ, a szervezeti önértékelésről szóló tudnivalók, a rendezvényeink összefoglalói, a szakirodalmi ajánlók, valamint általános tudnivalók a KMO tevékenységéről. A struktúra átalakítása mindenképpen hasznos volt, nagymértékben (906 alkalom) nőtt a minőségmenedzsmenttel kapcsolatos tartalmak megtekintése a Google Analytics adatai alapján. A mérés megerősítette, hogy érdemes részletes összefoglalót írni a rendezvényeinkről, mert nagy érdeklődés övezi ezeket a tartalmakat.
- A Magyar Szabványügyi Testület felkérésére a KMO munkatársai részt vettek az MSZ ISO 21248 Információ és dokumentáció. Nemzeti könyvtárak minőségértékelése című szabvány honosításában.
- Megtörtént a KMO önálló szervezeti egységgé alakulását megelőző időszakban keletkezett minőségügyi dokumentumok felmérése és rendszerezése.

4. Könyvtári Szabványosítási Iroda

2022. november 2-tól a KSZI a Digitális Bölcsészeti Központ szervezeti egységéként Közgűjteményi Szabványosítási Iroda néven folytatja a szakmai tevékenységét.

A KSZI működésének főbb koordinátáit 2022-ben is az Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság (OKSZB) hatályos, az 2021–2025-ös időszakra vonatkozó munkaterve, illetve a Magyar Szabványügyi Testület 508. munkacsoportjában felmerülő honosítási és egyéb feladatok jelölik ki. Az egység tevékenysége emellett kiterjed az OSZK és a hazai könyvtárügy képviselőjére a könyvtári szabványosításban érdekelt nemzetközi szervezetekben.

Az OKSZB második munkatervében honosításra kijelölt nemzetközi (ISO) szabványok közül 2022-ben végeztünk a különös jelentőségű *MSZ ISO 14721:2022 Űradat- és információközvetítő rendszerek. Nyílt archívumi információs rendszer (OAIS). Referenciamodell*

átültetésével. A munkában a nemzeti könyvtár hosszú távú megőrzésben érdekelt munkatársain kívül – többek között – a Magyar Nemzeti Levéltár szakértő delegáltja is részt vett. Az OAIS-szabványról, amelynek technikai implementálása jelenleg zajlik az OSZK érintett szervezeti egységeiben, több fórumon is tájékoztattuk a szakmai közönséget.

Jelentős részben végeztek az alábbi, 2023-as megjelenésre szánt szabvány és műszaki jelentés átültetésével kapcsolatos feladatokkal:

MSZ ISO 21248:2023 Információ és dokumentáció. Nemzeti könyvtárak minőségértékelése	ISO 21248:2019 Information and documentation – Quality assessment for national libraries
MSZ ISO/TR 28118:2023 Információ és dokumentáció. A nemzeti könyvtárak teljesítménymutatói	ISO/TR 28118:2009 Information and documentation. Performance indicators for national libraries

Kiemelt feladatok

- A hazai könyvtári szabványosítás legnagyobb szabású vállalkozása az új bibliográfiai keretrendszernek (Resource Description and Access, RDA) megfelelő katalogizálási szabályrendszer kidolgozása és országos implementálása. Kollégáink a honosítás magyarországi koordinálása mellett az RDA fejlesztésének nemzetközi fórumain is képviselik a könyvtárat és a hazai szakmai közösséget.

Dancs Szabolcs az RDA fejlesztéséért felelős, amerikai székhelyű szervezet (*RDA RSC*) munkájában a fordítói munkacsoport vezetőjeként és az európai régió képviselőjének helyetteseként vesz részt, valamint az *IFLA bibliográfiai referenciamodellel kapcsolatos szabványfelülvizsgáló-munkacsoportjának* a tagja, míg Ilácsa Szabina az *RDA fejlesztését irányító szervezet műszaki munkacsoportja és az IFLA ISBD-vel kapcsolatos szabványfelülvizsgáló-munkacsoportja* tagja, emellett a *EURIG (az RDA-t implementáló európai intézmények fóruma)* titkári teendőit végzi (konferenciaszervezés, adminisztráció).

Előrehaladások a feladat ellátásában:

- Az OSZK kezdeményezésére 2016-ban felállított RDA-HU intézményközi munkacsoport 2022-től új formában, kettős szerepet betöltve folytatta tevékenységét:
  - az RDA-HU Érdekeltségi Csoport (RDA-HU Interest Group, RDA-HU IG) a korábbi teljes tagságot foglalja magában, és feladata, hogy az RDA-val kapcsolatos nemzetközi és hazai fejleményekről való szakmai tájékoztató legfontosabb fóruma legyen; terepet szolgáltasson az RDA fejlesztői elé tárandó szakmai kérdések/igények megvitatásának; további feladata a katalogizálás és a hozzáférés jó gyakorlatainak azonosítása, bemutatása, terjesztése; vonatkozó projektek kezdeményezése;
  - a korábbi tagság azon része, amely RDA-HU Operatív Munkacsoportként (RDA-HU Operative Working Group, RDA-HU OWG) folytatta tevékenységét, az RDA átültetésével kapcsolatos konkrét feladatokra koncentrált. mint amilyenek: az implementációt előkészítő elemzések és

megfeleltetések elkészítése; országos alkalmazásprofil és szabályzat kidolgozása; illetve módszertani anyagok kidolgozása az országos alkalmazásprofil és szabályzat testreszabásáról; ezt a munkacsoportot Ilácsa Szabina vezeti; jelenleg a szabványelemzés fázisa zajlik, amely során a csoport egyik része összeszedi az összes leszabályozandó helyzetet, míg a másik rész a jelenlegi szabványelemkészlet LRM-modellnek való megfeleltetésével foglalkozik;

- a Könyvtári Intézettel és az RDA-HU IG tagjaival együttműködve elkészítettük az RDA-val kapcsolatos, várhatóan 2023-ban induló új szakmai képzés terveit;
- elkezdtek és nagyrészt elvégeztük az RDA Reference, illetve az IFLA LRM újbóli szaklektorálását;
- frissítettük a 2020 óta magyarul is elérhető RDA FAQ-t;
- az év második felében (az OSZK több szervezeti egységével együttműködve) egy újabb intézményközi munkacsoportot állítottunk fel, amelynek feladata a – többek között az RDA-nak való megfelelés érdekében érvényesített – MARC 21-fejlesztések követése, integrálása, az azokról való szakmai tájékoztatás;
- létrehoztunk egy „RDA Study Group” csoportot azzal a céllal, hogy holland kollégákkal együttműködve összeállítsunk egy tantervet, amely a szabványszakértőket segíti abban, hogy minden lényeges tudást meg tudjanak szerezni, ami egy RDA-implementálási projekt levezényléséhez szükséges.
- Folytattuk az ún. *Marrákési szerződés* átültetésével keletkező feladatok koordinálását, elvégeztük a vonatkozó honlap tartalmi gondozását, az éves jelentés összeállítását. Szakmai látogatást tettünk a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségénél (MVGYOSZ), ami alapján együttműködési javaslatot fogalmaztunk meg. Ehhez kapcsolódik: az *IFLA Getting started. FAQ Marrakesh Treaty a practical guide for librarians 2018* (= *Marrákési szerződés, útmutató könyvtáraknak 2018*) c. szakmai anyag fordítása.
- Június végén Alicantében, Spanyolországban került sor az *Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala* (European Union Intellectual Property Office, EUIPO) *Datathon* című rendezvénysorozatának befejező eseményére, amelyen az OSZK-t kollégánk, Dancs Szabolcs képviselte. Az esemény záróakkordjaként a résztvevők egy szűkebb köre, köztük kollégánk, egy panelbeszélgetés keretében járták körül a szerzői jogi oltalom alatt álló művek digitális hozzáférhetővé tételének kérdéskörét.
- Júliusban a *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala* szervezett workshopot a Márai Sándor Művelődési Házban a kereskedelmi forgalomban nem elérhető (out-of-commerce, OOC) művek felhasználásáról. Az eseményen az előadók között az OSZK-t kollégánk, Dancs Szabolcs képviselte, aki az OOC-művek azonosításának gyakorlati kérdéseire hívta fel a figyelmet.
- Kollégánk, Dancs Szabolcs részt vett az *EUROPEANA* keretein belül megalakult OOC-munkacsoport (<https://pro.europeana.eu/project/out-of-commerce-working-group>) munkájában.
- Részt vettünk az *EODOPEN* nemzetközi projekt munkájában. Elindult a jogtisztázási dokumentációs eszköz és az EUIPO OOC-rendszerébe való adatfeltöltést tá-

mogató alkalmazás specifikálása és fejlesztése. Aktívan, előadásokkal vettünk részt a projekt nemzetközi ülésein, illetve a munkacsoportunk (WG6) rendszeres projektmegbeszélésein. A projekthez kapcsolódik a Memoq fordítássegítő szoftver bevezetése az OSZK-ban; beleértve a felhasználói tréningen való részvételt és a szoftver gyakorlati tesztelését.

- Kollégánk, Ilácsa Szabina folytatta a korábban megkezdett együttműködést a webarchiválással foglalkozó OSZK-s munkatársakkal a webarchivált anyagok szabványos feldolgozásának kialakításában.
- Kollégánk, a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete felkérésére részt vett egy szlovák-magyar kétnyelvű terminológiai szótár létrehozásában. A projekt várhatóan 2023-ban zárul.
- A szabványosítás tágabb tevékenységi köréhez tartozik a nemzetközi szakmai szervezetek ajánlásainak fordítása és átültetése, ebben az évben egy IFLA/UNESCO- és egy IFLA-ajánlást magyarítottunk: *IFLA/UNESCO Public Library Manifesto* (IFLA/UNESCO Közkönyvtári nyilatkozat 2022); *IFLA What is a Green Library c.* anyagának fordítása. (Mit értünk zöld könyvtár alatt?).
- Támogattuk a Könyvtári Intézet munkáját több területen, így például részt vettünk az olvasásnépszerűsítésről szóló nemzetközi szakirodalmi körkép összeállításában, valamint az olvasás mentális és fizikai egészségre gyakorolt hatásairól szóló tudományos igényű szemletanulmányának elkészítésében.
- Kísérleti projektek indítottunk, hogy feltérképezzük egy korszerű elveken és megoldásokon alapuló authority-szolgáltatás kialakításának feltételeit. Ennek során az Amicusból exportált szerzői névrekordokat a Wikidatáról aggregált nemzetközi azonosítókkal gazdagítottuk. Folyamatban van az elkészített bővített MARC-rekordok tesztelése az OSZK Koha-felületén.
- Decemberben kollégáink részt vettek a *SWIB2022* nemzetközi online konferencián, illetve – azon belül – az Annif gépi tárgyszavazó rendszer workshopján.
- A nemzetközi szakirodalom áttanulmányozása és egy gyakorlati teszt lefolytatása során munkaanyag készült a reszponzív formátumú elektronikus könyvek (epub) előállításáról. (Az Abbyy FineReader alapértelmezett OCR-pontosságának tesztelése.)

Általános feladatok

- A könyvtárüggyel kapcsolatos szabványok megjelenésének figyelése, a szakma tájékoztatása. – *Az OSZK és a KI weboldalán folyamatosan közzétettük, illetve frissítettük a hatályos könyvtári szabványok jegyzékét.*
- Részvétel – a Magyar Szabványügyi Testület közreműködésével – az ISO 46. „Információ és dokumentáció” műszaki bizottságának munkájában. – *Továbbra is részt vettünk a könyvtárügyet érintő új szabványok megjelenésére, illetve a régebbi szabványok revíziójára vonatkozó szavazásokban.*

- Munkatársunk feladata a nemzetközi szabványhonosítással kapcsolatos dokumentáció készítése; hivatalos levelezés archiválása. Az ETO friss kiadásának fordítása. Ehhez kapcsolódóan: szakirodalom kutatása és áttekintése a tartalmi feltárás elmélete, gyakorlata és szabványosítása területén. A KöSZI tevékenységéhez illeszkedő cikkekről referátumok készítése a Könyvtári Figyelő számára, az osztály tevékenységét érintő magyar nyelvű szakirodalom felkutatása a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban (bibliográfia/irodalomjegyzék készítése).

5. Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály

Kiemelt feladatok

- **Továbbképzések**
  - új továbbképzési program engedélyeztetése: Élménymarketing marketingkommunikáció és érdekérvényesítés (30 óra)
  - lejárt engedélyű továbbképzési program megújítása: Kiadványszerkesztés közgyűjteményi környezetben (60 óra)
  - lejárt engedélyű továbbképzési program megújított tartalmának előkészítése: olvasásfejlesztés, gyerekkönyvtárosi munka
  - új továbbképzési program kidolgozása: Forrásleírás és -hozzáférés a 21. században (30 óra)
  - engedéllyel rendelkező továbbképzési programok megvalósítása (19 különböző 30-45-60-120 órás tanfolyam, 27 tanfolyami alkalom – közülük 15 alkalom részben vagy teljes egészében valós idejű online formában, 458 résztvevő) a tanfolyamok kihelyezése vidéki helyszínekre (3 partner/helyszín, 3 képzés, 3 alkalom)
  - a tavalyi évben beszerzett két különböző speciális szoftver verziófrissítésének beszerzése a számítógépes oktatóterem 15 számítógépéhez az e-tananyagokkal foglalkozó továbbképzésekhez
- **Segédkönyvtáros szakmai képzés**
  - az új segédkönyvtáros szakmai képzés első tanfolyama második félévének és második tanfolyama első félévének megvalósítása (2 alkalom, 57 fő)
  - a segédkönyvtáros szakmai képzés képzési programjának módosítása az érintett képzőhelyekkel együttműködve
  - kapcsolatfelvétel és -tartás a képesítő vizsgákat bonyolító külső vizsgaközponttal és a vizsgabizottságokat kinevező Belügyminisztérium (BM) Köznevelési Stratégiai Főosztállyal (25 sikeres segédkönyvtáros vizsgázó / KI-tanfolyam)
- **Könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés**
  - a könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés képzési programjának elkészítése előminősítettetéssel az Állományvédelmi és Restauráló Osztály közreműködésével
  - a hat féléves képzés bemeneti kompetenciamérésének és első félévének megszervezése, lebonyolítása (1 alkalom, 12 fő), dokumentálása

- **Könyvkereskedő szakmai képzés**
  - kapcsolatfelvétel és többszöri egyeztetés a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének elnökével a könyvkereskedő szakmai képzés engedélyeztetésének lehetőségeiről
  - a könyvkereskedő szakmai képzés programkövetelményének összeállítása külső szakértők közreműködésével
  - a programkövetelmény benyújtása elfogadásra a BM Köznevelési Stratégiai Főosztályára
- **Vizsgaszervezés - OKJ-s segédkönyvtáros képzés (2022.02.28-ig, 2 alkalom, 66 fő, bevétel: 297.000 Ft vizsgaszervezési díj)**
  - közreműködés az Oktatási Hivatal (OH) felkérése alapján a segédkönyvtáros képzés vizsgáihoz szükséges központi dokumentumok elkészítésében (6 írásbeli tételsor összeállítása és lektorálása, 2 gyakorlati feladatsor lektorálása)
  - EUROPASS-bizonyítvány-kiegészítő kiállítása korábbi OKJ-s segédkönyvtáros vizsgázók megrendelésére (2 db angol nyelvű változat)
- **Feladatok a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1-15-2016-00001) projekt fenntartási időszaka után**
  - A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata (blended) elnevezésű engedélyezett továbbképzés megvalósítása (1 alkalom, 24 fő)
  - a képzési dokumentáció biztosítása a szeptemberi EUTAF-ellenőrzéshez

Általános feladatok

- **Közvetlen képzési tevékenység**
  - képzési tanácsadás a hazai és a határon túli könyvtárak, könyvtári képzőhelyek és könyvtárosok számára (465 alkalom)
  - az éves képzési terv elkészítése
  - a 2021. évre szóló 17,2 millió forintos EMMI-támogatás beszámolójának elkészítése
  - a 2022-es évre szóló 30 millió forintos KIM-támogatás képzési és költségtervének elkészítése és elfogadtatása
  - a képzési adminisztráció adatbázis alapú rendszerének működtetése (<http://ki2.oszk.hu/tanfolyam/login.php>)
  - az adatbázis frissítése, hibáink javítása az Alkalmazás- és Digitálistartalomfejlesztési Osztály közreműködésével
  - a képzésekre vonatkozó dokumentációs, minőségbiztosítási és statisztikai adatszolgáltatás elkészítése
    - a segédkönyvtáros, a könyv-és papírrestaurátor szakmai képzés és a továbbképzések adatainak rögzítése az új Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszerben (30 tanfolyami alkalom)
    - a segédkönyvtáros képzésre vonatkozó minőségirányítási rendszer éves értékelő feladatainak elvégzése és az elégedettségmérés eredményeinek közzététele a honlapon
    - a segédkönyvtáros, a könyv-és papírrestaurátor szakmai képzés és a továbbképzések dokumentációjának (tanfolyami hirdetések, felnőttképzési szerződések, jelenléti ívek, órarendek, haladási naplók, oktatói és résztvevői minőségbiztosítási kérdőívek, számonkérések értékelései stb.) elkészítése

- a továbbképzések során bekért résztvevői minőségbiztosítási kérdőívek értékelése, és az eredmények jogszabályi előírás szerinti megjelenítése a honlapon
  - valamennyi továbbképzés bejelentésének elkészítése a Könyvtári Akkreditációs Szakbizottság számára a tanfolyamok indulásáról / zárásáról / elmaradásáról és a minőségbiztosítási kérdőívek eredményeiről
- a képzések támogatása nyílt forráskódú távoktatási (Moodle) felülettel (<http://ki2.oszk.hu/kitavokt/>)
- általános információk, oktatói prezentációk és segédanyagok feltöltése a lezajlott tanfolyamokhoz
- **Az iskolarendszeren kívüli képzőhelyek munkájának összehangolása a könyvtárosképző és -továbbképző központi feladatból adódóan.**
  - segédkönyvtáros képzési program előminősítésének elvégzése (2 alkalom)
  - folyamatos módszertani segítségnyújtás az új segédkönyvtáros szakmai képzést tervező, elindító képzőhelyeknek
  - képzőhelyi és oktatói értekezlet szervezése a módosított segédkönyvtáros képzési program bemutatására (1 alkalom)
  - képzőhelyi értekezlet szervezése az új segédkönyvtáros szakmai képzés képesítő vizsgáinak előkészítéséhez, lebonyolításához (2 alkalom)
- **A határon túli magyar könyvtárak munkájának segítése.**
  - határon túli továbbképzések megvalósítása a 30 milliós KIM-támogatás segítségével (2 partner / helyszín, 4 tanfolyami alkalom, 8 órás tanfolyamok, 76 résztvevő)
  - a képzések résztvevői által kitöltött kérdőívek alapján a minőségbiztosítási összefoglalók, a jelenléti íves excel táblák és a résztvevői tanúsítványok (76 db) elkészítése
  - a képzéseken résztvevők (76 fő) adatainak adatbázisba szervezése a határon túli képzésekre vonatkozó honlapon (<https://konyvtarakhataroknelkul.hu/>)
  - a 2022. évre kapott KIM támogatás szakmai beszámolójának elkészítése (a 2022. évi továbbképzési támogatás beszámolójának részeként)
- **A könyvtáros társadalom folyamatos tájékoztatása a könyvtárosképzésről, kapcsolatteremtés a minisztérium és a képző intézmények között.**
  - részvétel a képesítési és a munkakörökre vonatkozó szakmai tájékoztatásban, rendszeres tanácsadás végzettségek, besorolások, vezetői pályázatok feltételeinek ügyében
  - előadás-anyag kidolgozása és feltöltése a honlapra a könyvtárakban szervezett képzések felnőttképzési kötelezettségeiről (<https://ki.oszk.hu/dokumentumtar/konyvtarak-feladatai-felnottkepzesi-tevekenyseg-eseten-tajekoztato>)
- **Részvétel az intézeti honlap működtetésében.**
  - a képzési oldalak karbantartása, képzési hírek feltöltése, a feltöltések koordinálása
  - kapcsolattartás, az egyes osztályok kéréseinek közvetítése a honlapszerkesztő felé
  - szolgáltató és tanácsadó tevékenység, az ehhez kapcsolódó elektronikus szolgáltatások működtetése

- a könyvtárakat érintő új jogszabályok feltöltése a honlapra
  - szabványjegyzékek frissítése
  - az ukrajnai könyvtárak háború idején betöltött szerepvállalásával kapcsolatos honlaphírek készítése, koordinálása, a vonatkozó összeállítások lektorálása
  - az energia-vészhelyzettel kapcsolatos honlaphírek készítése, koordinálása, a vonatkozó összeállítások lektorálása
- **Részvétel könyvtáros és felnőttképzési konferenciákon és felnőttképzést érintő továbbképzéseken.**
    - Az információszerzéstől a gyógyító olvasásig. A Publika Magyar Könyvtári Kör konferenciája, 2022.03.08. – 1 fő, online
    - A Könyvtárostanárok Egyesületének (KTE) jubileumi ünnepe. KTE 25., 2022.03.25. – 1 fő, online
    - Szakkönyvtári seregszemle 2022.03.29. – 1 fő, online
    - Felnőttképzési szakértői továbbképzés (Pest Megyei Kormányhivatal), 20 óra, Budapest, 2022.04.25 – 2022.06.22. – 1 fő (önköltséges, megszerzett igazolás: tanúsítvány)
    - Kárpát-medencei Könyvtárosok konferenciája, Csongrád, 2022. május 30. – 1 fő
    - Könyvtáros vándorgyűlés, 2022.07.14–15. – 1 fő
    - Könyvtárostanárok szakmai napja, 2022.11.29. – 4 fő
    - Felnőttképzési workshop a Tudáspont Kft. szervezésében, 2022. december 7. – 2 fő, online

Képzés címe	Időpontja	Részvevők száma 2021-ben	Részvevők száma 2022-ban	Költség (Ft) ¹
Segédkönyvtáros szakmai képzés (450 óra) (2021/2022-es tanév második félév)	2022. jan. 3. – 2022. jún. 20.	27 ²	27	
Segédkönyvtáros szakmai képzés (440 óra) (2022/2023-as tanév első félév)	2022. szept. 13 – 2022. dec. 9.	nem releváns ³	30	
Könyv- és papírres-	2022. okt. 5 –	nem rele-	12	

¹ A segédkönyvtáros és a könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés költségeit részben a tanfolyami résztvevők által befizetett képzési díj, részben a KIM Kultúráért Felelős Államtitkársága által biztosított, könyvtári szakemberek továbbképzése és iskolarendszeren kívüli képzése céljából kapott támogatás, az engedélyezett továbbképzések költségeit teljes egészében a KIM Kultúráért Felelős Államtitkársága által biztosított támogatás fedezte (ld. a segédkönyvtáros képzés és a könyv- és papírrestaurátor képzés engedélyezett költségvetését, ill. a jelen beszámoló IX. fejezetében a Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása c. bekezdésben).

² A 2021-beszámolóban az adat számítási hiba miatt helytelenül került rögzítésre, a jelen adat a helyes változat.

³ A kifejezés jelentése: 2021-ben az adott képzésnek nem volt tanfolyami alkalma.

<p>taurátor szakmai képzés (1100 óra) (2022/2023as tanév első félév)</p> <p>Angol szaknyelvi ismeretek könyvtárosoknak - Special English Studies for Librarians (60 óra)</p>	<p>2022. dec. 16.</p>	<p>váns</p>		
<p>Coaching szemlélettel a könyvtárban (30 óra)</p>	<p>2022. febr. 1., 2., 3., 4., 16., 17., 18. (online)</p> <p>1. alkalom: 2022. jan. 27., 28., febr. 10., 11. 2. alkalom: 2022. márc. 7., 8., 21., 22. (Szeged) 3. alkalom: 2022. máj. 9., 10., 23., 24. (Zalaegerszeg)</p>	<p>26</p> <p>24</p>	<p>10</p> <p>41</p>	
<p>Elektronikus tananyagfejlesztés és távoktatás könyvtári környezetben (60 óra: 30 kontaktóra + 30 óra távoktatás)</p>	<p>2022. febr. 8., 9., 22., 23.</p>	<p>23</p>	<p>9</p>	
<p>Gyermekkönyvtári ismeretek új kihívásokkal - Most Te is beolvashatsz! (60 óra)</p>	<p>2022. ápr. 5., 6., 7., 8., 26., 27., 28., 29.</p>	<p>14</p>	<p>13</p>	
<p>Az internet archiválása mint közgyűjteményi feladat (30 óra)</p>	<p>2022. márc. 8., 9., 10., 11. (online)</p>	<p>71</p>	<p>13</p>	
<p>Az intézményi publikációs vagyontárában a Magyar Tudományos Művek Tárában (30 óra)</p>	<p>1. alkalom: 2022. febr. 1., 2., 3., 4. 2. alkalom: 2022. okt. 12., 13., 19., 20.</p>	<p>24</p>	<p>36</p>	
<p>Kiadványszerkesztés közgyűjteményi környezetben (60 óra)</p>	<p>2022. máj. 9., 10., 11., 12., 23., 24., 25., 26.</p>	<p>nem releváns</p>	<p>20</p>	

	1. alkalom: 2021. dec. 10. 2022. jan. 11., 18., 25. (online)		
A könyvtárhasználati tananyag tartalma és módszertani kérdései (30 óra)	2. alkalom: 2022. febr. 11., 12., 25., 26. (online)	26	52
	3. alkalom: 2022. márc. 4., 25., ápr. 1., máj. 6. (online)		
A könyvtári digitalizálás és az elektronikus szolgáltatások új útjai I. (60 óra)	2022. márc. 21., 22., 23., 24., ápr. 5., 6., 7., 8. (online)	nem releváns	25
A könyvtári digitalizálás és az elektronikus szolgáltatások új útjai II. (30 óra)	2022. máj. 17., 18., 19., 20. (online)	nem releváns	15
Könyvtári vezetési ismeretek (120 óra)	2022. szept. 27., 28., 29., 30., október 10., 11., 12., 13., 24., 25., 26., 27., nov. 15., 16., 17., 18.	23	19
A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata (blended) (60 óra: 30 kontaktóra + 30 óra távoktatás)	2022. szept. 20., 21., 22., 23., okt. 17., 18., 19., 20. (online)	46	24
Kutatástámogatás könyvtári környezetben: szakirodalmi, tudományometriai és statisztikai adatbázis-használat (45 óra)	2022. márc. 1., 2., 3., 16., 17., 18. (online)	47 ⁴	22
Minőség és innováció a könyvtárban	2022. febr. 7., 8., 9., 21., 22., 23.,	24	23

⁴ A 2021-beszámolóban az adat számítási hiba miatt helytelenül került rögzítésre, a jelen adat a helyes változat.

(120 óra: 86 kontaktóra + 34 óra otthoni munka)	24., ápr. 19., 20., 21., 22. (online)			
Muzeális könyvtári dokumentumok: megőrzés, nyilvántartás, szolgáltatás (30 óra)	1. alkalom: 2020. dec. 1., 2., 3., 2022. máj. 2., 3. (online/jelenléti) 2. alkalom: 2020. dec. 1., 2., 3., 2022. máj. 4., 5. (online/jelenléti) 3. alkalom: 2022. máj. 24., 25., 26., 27.	nem releváns		37
Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés (60 óra)	2022. jún. 14., 15., 16., 17., 27., 28., 29., 30.	12		8
Az online tanulás módszerei és eszközei (30 óra: 14 kontaktóra + 16 óra távoktatás)	2022. márc. 7., 28. (online)	55		25
A szerzői jog a könyvtárakban (30 óra)	1. alkalom: 2022. jan. 18., 19., 20., 21. (online) 2. alkalom: 2022. jan. 25., 26., 27., 28. (online)	50		47
Úton a felhasználók felé – könyvtári marketing és rendezvény szervezés (30 óra)	2022. márc. 22., 23., 29., 30. (online)	33		19

Határon túli képzés címe, helyszíne	Időpontja	Részvevők száma 2021-ben	Részvevők száma 2022-ban	Költség (Ft) ⁵
Ötletek, módszerek	2022.05.05.	nem releváns	26	

⁵ A továbbképzések költségeit teljes egészében a KIM Kultúráért Felelős Államtitkársága által biztosított támogatás fedezte (ld. a jelen beszámoló IX. fejezetében a Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása c. bekezdésben).

könyvtári olvasásfejlesztéshez Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (Szlovákia) (online) Egyenlő esélyek a könyvtárban		vás	
Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (Szlovákia) (online)	2022.06.13.	nem releváns	14
Mesélj nekem E' meséről Vajdasági Magyar Művelődési Intézet (Vajdaság: 24400 Zenta, Posta utca 18.)	2022.06.16.	18	18
Fröccsműhely és ször(p)parti Vajdasági Magyar Művelődési Intézet (Vajdaság: 24400 Zenta, Posta utca 18.)	2022.06.17.	18	18

Akkreditált képzések címe	Azonosítószám	Akkreditáció időpontja	Költség (Ft)
Élménymarketing, marketingkommunikáció és érdekérvényesítés (30 óra)	VI/1032-3/2022/KONYVLEV	2022.03.03.	104.000 Ft
Kiadványszerkesztés közgyűjteményi környezetben (60 óra)	VI/1736-3/2022/KONYVLEV	2022.04.11.	104.000 Ft

6. Könyvtártudományi Szakkönyvtár (KSZK)

Kiemelt feladatok

- A KLF-től kapott felkérésre a hátrányos helyzetű olvasókat segítő, könyvtárban használható akadálymentesítő eszközök adatainak összegyűjtése
- Négy munkatárs részt vett *Az olvasás hatása az egészségre* című szemletanulmány összeállításában
- Két munkatárs részt vett az *Olvasásfejlesztési és -népszerűsítési világhörkép* szemle összeállításában

- d) Három munkatárs részt vett az energia-veszélyeztet könyvtári hatásairól szóló, *Körkép energiaválság idején – az európai könyvtárak hírei* című, 5 alkalommal frissülő nemzetközi helyzetkép összeállításában.
- e) Három munkatárs járult hozzá a *Helyzetkép az ukrainai könyvtárak szerepvállalásáról a háború idején* című összeállításhoz

Általános feladatok

- a) A KSZK januárban két minikiállítással csatlakozott az OSZK Magyar Kultúra Napja alkalmából kínált eseményeihez: kiállításra kerültek a Pray kódexhez kapcsolódó kötetek, valamint két gondosan őrzött cédulasokszorosító gép segítségével bemutatásra került a látogatóknak a cédulasokszorosítás története, szakirodalommal és kiállításvezetési szöveggel kiegészítve.
- b) Szakbibliográfiák szerkesztése és közreadása:
- A magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti szakirodalom éves szakbibliográfiája online kiadványként elkészült.
  - A Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiájához (illetve a HUMANUS MAKSZAB részadatbázisának építéséhez) az anyaggyűjtés folyamatos volt. A munkafolyamat – átszervezés után – digitális formában, papírtakarékos üzemmódban történik.
- c) Szakfolyóirat szerkesztése és közreadása:
- A Könyvtári Figyelő 2022-es évi lapszámaihoz a szakmai anyagokat a két szerkesztő folyamatosan gyűjtötte és feldolgozta. Az 1-2. szám tördelve, megjelentetésre készen állt a szokott negyedéves határidőkre, a közzététel nem történt meg. A 3. szám is elkészült a harmadik negyedévben. Időközben főigazgatói döntés született, hogy a kiadvány csak online fog megjelenni, a 2022. évi előfizetési díjakat az OSZK visszautalta az előfizetőknek.
  - KF-TMT-fúzió kidolgozásához munkaanyagok és együttműködési megállapodás-tervezet készültek.
  - A felelős szerkesztő elkészítette az előző évi NKA támogatás szakmai beszámolóját.
  - A Könyvtári Figyelő OJS felületre való feltöltésének feladatának átvettük a KI nyugdíjba vonuló munkatársától.

6.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitvatartás, változások)

Nyitvatartás	2021. évi tény	2022. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	28	33
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)		
Hétfégi nyitvatartás (óra)		5 (17. hétig)
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	4	4, nov.-tól 9
Évi összes nyitvatartás (óra)	945	1.679
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig)	0	0
Munkanapok száma (nap)		
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)	(dec. 24 – dec. 31.)	(dec. 27 – dec. 30.)
Munkanapok száma (nap)		

	5 nap	4 nap
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	1

6.2. Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2021. évi tény	2022. évi tény
Regisztrált használók száma	245	686
Aktív használók száma	64	686
Ebből diák	116	n.a.
Napjegyek száma	-	-
Éves olvasójegyek száma	-	-
Látogatások száma (db)	450	1.015
Ebből csoportok (db)	9	9

6.3. Dokumentumforgalom

6.3.1. Dokumentumforgalom

Használati adatok	2021. évi tény	2022. évi tény
Kölcsönzések száma	362	384
Helyben használat	453	1.135

6.3.2. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (könyv)	77	59
Gyarapodás (folyóirat)	82	76
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	8.926	8.987
Áthelyezés	-	22
Forgalom	453	756
Kötészetre adott	7	0
Online katalógusban elérhető (%)	48	49

6.3.3. Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2021. évi tény	2022. évi tény
Olvasói munkaállomás	8	8

6.4. Tájékoztatás

Összesen 135 referenzkérdés megválaszolása, ebből 62 személyesen, 48 e-mailben, 25 telefonon történt. A tájékoztatási tevékenység öt kategóriába csoportosítva lett regisztrálva:

Válasz típusa	db
Gyorsinformáció	43
Irodalomkutatás	14
Szakirodalmi szemle	9
Jogszabályértelmezés	1
Proaktív referenz	4
Adat- vagy forráskeresés	50
Egyéb	14
Összesen	135

A fentiekén felül a személyre szabott tájékoztatás (témafigyelés – SDI) keretében 26 igénylőnek 129 alkalommal, 375 cikk került továbbításra. A Könyvtárvilág című online magazinba 6 alkalommal szakirodalmi ajánlóbibliográfia szolgáltatása (összesen 449 tétel).

6.5. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2021. évi tény	2022. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	3.525	1.651
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	1.814	1.971
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	3 óra	3 óra
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	7 nap	5 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének%-ában)	48	49

VI. A Ciszterci Múemlékkönyvtár (Zirc) beszámolója

1. Szervezeti kérdések

A Ciszterci Múemlékkönyvtár 1953 óta tartozik az Országos Széchényi Könyvtár szervezetébe. 2020-ig a Tudományos Igazgatóság, majd a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály osztályaként működött. Átszervezések nyomán 2022. november 2-től pedig főosztályú jogállású szervezeti egységként vesz részt a nemzeti könyvtár munkájában.

			2021. évi tény	2022. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet) összlétszám (fő)			3	4
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töredék is lehet)			1	1
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	2	3
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	2	3
	Egyéb	<i>összesen</i>	1	1
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	1	1
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i>	3	4
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	3	4
	<i>az Egyébből felsőfokú végzettségű</i>	<i>összesen</i>	0	0
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	0	0
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)			1	0
Önkéntesek száma			0	0

2. Szolgáltatások

A Ciszterci Múemlékkönyvtár kutatóhelyként és turisztikai attrakcióként működik. A funkciók közül a kezdetektől az idegenforgalmi szolgáltatás vonz több érdeklődőt, akik tárlatvezetés során ismerkedhetnek meg a könyvkultúra, a könyvtárépítészet és a szer-

zeti műveltség helyi jellegzetességeivel. 2022-ben a könyvtár látogatásvezető applikációt vezetett be, aminek használata színesebbé, élményszerűbbé teszi a tárlatvezetést, egyben segítséget jelenet annak a látogatónak is, aki szeretné jobban megismerni az intézményt.

Kutatóhelyként a könyvtár olvasószolgálati, tájékoztatási feladatokat lát el, valamint az állomány őrzését, gondozását, feldolgozását végzi. A bibliotéka helyzetéből adódóan a helytörténeti anyag gyarapítására is törekszik.

2.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitvatartás, változások)

Nyitvatartás	2021. évi tény	2022. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	14,5	45
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	9	27
Hétfégi nyitvatartás (óra)	254	780
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	48	256
Évi összes nyitvatartás (óra)	762	2.342
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	0	0
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	0	12.27.-12-30. 4
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	45

A múzeumi funkcióból következően a műemlékkönyvtár heti hat nap tart nyitva nyolc órában. Hosszabb leállás csak decemberben, a két ünnep között volt 2022-ben, hétfégen, ünnepnapokon is fogadtuk a látogatókat. A táblázatban látható nagyarányú növekedést az okozza, hogy 2021-ben járványügyi lezárások voltak, de ekkor történtek a műemlékkönyvtár területén felújítások is, amikor korlátozni kellett a látogathatóságot. A kutatóterem heti négy nap hét órában kínálja a szolgáltatásait, igénybeviteléhez előzetes bejelentkezést kérünk.

2.2. Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2021. évi tény	2022. évi tény
Regisztrált használók száma	30	30
Aktív használók száma	3	3
Ebből diák	0	0
Napijegyek száma	0	0
Havi olvasójegyek száma	0	0
Féléves olvasójegyek száma	0	0
Éves olvasójegyek száma	0	0
Kutatói olvasójegyek száma	0	0
Látogatások száma (db)	9.320	13.515
Ebből csoportok (db)	2.250	75

A műemlékkönyvtár állományát használó kutatók száma elég szűk. Ennek oka abban keresendő, hogy Zirc kisváros (lakossága 2022. január 1-jén: 6.643 fő⁶), akiknek igényeit elsősorban a települési könyvtár szolgálja, intézményünket főleg helytörténészek keresik fel. A másik nagy kutatási terület, a ciszterci rend története pedig kevés kutatót foglalkoztat. A könyvtárban – a csekély érdeklődés miatt is – ingyenesek a szolgáltatások, így olvasójegyekkel sem foglalkozunk.

A turizmus területén még nem értük el a járvány előtti számokat, bár a növekedés biztató. Az 13.515 látogatót 1.356 tárlatvezetésen szolgáltuk ki.

2.3. Dokumentumforgalom

2.3.1. Dokumentumforgalom

Használat	2021. évi tény	2022. évi tény
Helyben használat	2	28

2.3.2. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (könyv)	10	1
Gyarapodás (folyóirat)	6	6
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	-	0
Áthelyezés	0	0
Forgalom	0	0
Kötészetre adott	0	18
Online katalógusban elérhető (%)	0	0

A műemlékkönyvtárba 6 folyóirat jár, amelyek az 1953-ban átvett állományhoz illeszkednek, folytatják a ciszterci rend által megkezdett gyűjtést (pl. Századok, Magyar Könyvszemle). Rendszeres könyvbeszerzés nincs, legtöbbször ajándékkötetekkel gyarapodik az állomány. Kötészetre a jelzett folyóiratokat adjuk.

A könyvtár nagytermének belső galériája felújításra kerül 2023-ban, ezért annak állományát, mintegy 8.000 kötet bekötött folyóiratot és könyvet ideiglenesen az irodákban helyeztünk el.

2.3.3. Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2021. évi tény	2022. évi tény
Katalógusgép	1	1
Olvasói munkaállomás	1	1

⁶ KSH Helységnévtár https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=26499

2.4. Tájékoztatás

A könyvtár 2022-ben 17-szer keresték meg tájékoztatásért elektronikus levélben, főleg egy-egy dokumentum megléte felől érdeklődtek. Az elektronikus katalógusból (OPAC) 833 letöltés történt.

3. Gyűjteményszervezés

3.1. Gyűjteményfejlesztés

Gyűjteményfejlesztés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (db)	16	7
Ebből folyóirat	6	6
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	0	0
Kötelesspéldány (db)	0	0
Ebből elektronikus (db)	0	0
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	57.000	62.000

A műemlékkönyvtár törzsállományának gyarapítását 1955-ben lezárta a nemzeti könyvtár. Jelenleg rendszeresen hat folyóirat jár, ezek az 1950 előtt megkezdett ciszterci gyűjtés szerves folytatásai (pl. Századok, Magyar Könyvszemle). A segédkönyvtár állományának fejlesztése, ami a kutatók kiszolgálása, valamint a feldolgozás segítése miatt lenne hasznos, jelenleg nagyon esetleges.

3.2. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2021. évi tény	2022. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	3.000	3.733
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	3.000	3.733
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	n.a	0,5
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	n.a	16
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egé-	6	7

szének %-ában)		
----------------	--	--

2022-ben 733 dokumentum került a könyvtár adatbázisába. Ezek régi könyvek esetén teljes leírást jelentenek a cím- és szerzőségi adatokon át egészen a tulajdonosbejegyzéséig, a könyvkötésig. Ez meglehetősen munkaigényes feladat, amitől főszezonban még a tárlatvezetések megnövekedett száma is elvonja a könyvtárosokat.

3.3. Állományvédelem

Állományvédelem	2021. évi tény	2022. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	0	59
Muzeális dokumentumok száma	53.000	53.000
Restaurált muzeális dokumentumok száma	15.000	15.000
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	0	2
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	0	0
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	5*	5

* A 2021-beszámolóban az adat helytelenül került rögzítésre, a jelen adat a helyes változat.

A műemlékkönyvtárnak évente két dokumentum restauráltatására van lehetősége az OSZK műhelyében. A polcra lekerült könyveket minden esetben portalanítjuk, a bőrkötéseket, ha igénylik, ápoljuk. A könyvtár termeiben nincs fűtési, páratartalom szabályozási lehetőség. Ez alól csak a barokk terem kivétel, ahol 2021-ben öt darab klimatizáló készülék került beépítésre.

4. Gazdálkodás

Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ra kerekítve)	2021. évi tény	2022. évi tény
Bevétel	Az intézmény működési bevétele	4.306	5.770
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	4.306	5.770
	2.2.1. reprográfiai	0	0
	2.2.2. ajándékbolt	375	423
	2.2.3. beiratkozási díj		
	2.2.4. egyéb	4.306	5.347

	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz	88.306	47.465
	- <i>ebből</i> fenntartói támogatás	15.000	47.465
	- <i>ebből központi költségvetési</i> támogatás	73.306	0
	- <i>ebből pályázati</i> támogatás összesen		
	- <i>OKR</i>		
	- <i>egyéb hazai</i>		
	- EFOP		
	- <i>nemzetközi</i>		
	Egyéb bevétel összesen		
	Bevétel összesen	92.612	53.235
Kiadás	Személyi juttatás	23.899	24.923
	Munkaadókat terhelő összes járulék	3.704	3.283
	Dologi kiadás	65.009	25.029
	Egyéb kiadás		
	Kiadás összesen	92.612	53.235

Bevétel és kiadás különbsége: 0 e Ft

VII. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár beszámolója

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár (a továbbiakban: OIK) 2021. december 1-től beolvadt az OSZK-ba, annak egy főosztályaként működött a 2022. évben. A 2022. november 2-án hatályba lépett SZMSZ értelmében az OSZK főigazgatójának közvetlen irányítása alá tartozik. Az OIK egy szervezeti egységgel rendelkezik, a Nemzetiségi Dokumentumellátási Osztállyal.

A 2022. évben belépő, illetve nyugdíjba vonuló nem volt, a kilépők száma 6 fő, köztük közös megegyezéssel év végén távozott az igazgató is. Az OIK új igazgatója 2023-tól a korábbi igazgatóhelyettes lett.

1. Szolgáltatások

Az OIK szolgáltatásait 2022. évben drasztikusan befolyásolta a kormány által – többek között – a központi költségvetési szervek részére elrendelt 25%-os energiacsökkentés. Az OIK épület (1056 Budapest, Molnár utca 11.) objektív adottságai (a fűtést ellátó 30 éves gázkazán, a 110 éves épület szerkezete, a 3. emeleti fűtés hiánya) miatt a kötelező megtakarítást csak a szolgáltatások minimalizálása, a gyűjtemény egyes részeinek, valamint — az ügyeletet ellátó 3 főt kivéve — az összes munkatársnak az OSZK székhelyére történő gyors átköltöztetése révén lehetett elérni.

Ennek következtében 2022. novemberéig nem indítottuk el a fűtést, majd a fagyok beálltával az állomány megőrzését biztosító terekben az állományvédelmi szakemberek által megállapított klimatikus körülményeket biztosítottuk, az összes többi helyiségben pedig csak temperáló fűtés volt. Ebben a helyzetben **minden olvasói tér lezárásra, minden helyben igénybevehető szolgáltatás felfüggesztésre került.** A beiratkozási ponton egy műszakos munkarendben 2 fős szakmai létszámmal (egy könyvtáros, egy raktáros) biztosítottuk az alábbi szolgáltatásokat: beiratkozás, előre kért dokumentumok kölcsönzése, dokumentumok visszavétele, késedelmi díjak befizetése, a dokumentumkölcsönző automata működésének biztosítása (feltöltés, kiürítés), könyvtárközi szolgáltatások.

1.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitvatartás, változások)

Az OIK nyitvatartását, a helyszínen személyesen igénybe vehető szolgáltatások elérhetőségét 2022-ben az előzőekben leírt energiamegtakarítási intézkedések korlátozták 2022. november 1.-től.

Nyitvatartás	2021. évi tény	2022. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	48	48 / 31
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	0	0
Hétvégi nyitvatartás (óra)	0	0
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	20	20 / 3,5
Évi összes nyitvatartás (óra)	1.446	2.338

Nyári zárvatartási idő (-tól;-ig) Munkanapok száma (nap)	2021.01.04. - 05.04. 84	—
Téli zárvatartási idő (-tól;-ig) Munkanapok száma (nap)	2021.12.27.- 2021.12.31. 5	2022.12.27.- 2021.12.30. 4
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

2022. november 1-ig az intézmény teljes nyitvatartással működött. Novembertől csak az előző pontban leírt szolgáltatással egyműszakos rendben: hétfő–kedd, csütörtök–péntek: 9:30–15:30, szerda: 12:30–19:30.

A 2022. szeptember 12-én átadott dokumentumkölcsonzó automata (locker) szolgáltatás viszont a hét minden napján 0–24 órában biztosította a félretett dokumentumok átvételét, illetve a dokumentum visszavételét.

1.2. Látogatói adatok

2022-ben mért látogatói adatok az előző évekhez hasonlóak, kivéve a látogatások számát, amely több mint a duplája az előző évinek, de még nem éri el a COVID előtti évek számát (25-30 ezer).

Könyvtárhasználat	2021. évi tény	2022. évi tény
Regisztrált használók száma	2.639	2.512
Aktív használók száma	1.274	1.398
Ebből diák*	539	512
Napijegyek száma	4	3
Havi olvasójegyek száma	0	0
Féléves olvasójegyek száma	196	189
Éves olvasójegyek száma	1.923	1.829
Kutatói olvasójegyek száma	5	7
Látogatások száma (db)	9.882	2.271
Ebből csoportok (db) **	8/110	15/196

* A diákoknak nincs külön profilja az integrált rendszerben, beiratkozáskor 16 év alatt a „Díjmentes”, 16 év fölött az „50%-os, éves” olvasói osztályban szerepelnek; utóbbi esetben az olvasói adatlapon feltüntetjük a diákkedvezményt

**A könyvtárba látogató diákcsoportok adatait a látogatást szervező egységek: az egyetemi tanszékek hallgatói esetében a Gyűjteményi és Nemzetiségi Főosztály, az általános és középiskolai tanulók esetében a Szolgáltatási Főosztály és a Zeneműtár adatait összesítve adjuk meg.

2022-ben is hirdettünk beiratkozási akciókat, programokat a potenciális olvasók megszólítására.

- A Könyvtártámasz Egyesületet támogató tagok számára 1.000 Ft a kedvezményes beiratkozási díj;
- Középiskolás, ill. egyetemi tanszékekről érkező csoportok fogadásakor a diákok 50%-os éves beiratkozási díjából további 15% kedvezményt nyújtunk, a kísérő tanár ingyenesen iratkozhat be.

- *Könyvtár ajándékba* akció keretében olvasójegy váltható ajándékozás céljából.

Időszakos akciók

Évente rendszeresen meghirdetett kedvezményes beiratkozási akcióink közül 2022-ben az alábbiakat tudtuk megtartani:

- Április 22–29. között Zöld heti kedvezményes beiratkozási akció (30% az éves díjából)
- Az OIK Nyílt napján (2022. szept. 22–23.) az éves beiratkozási díjából 30% kedvezményt biztosítottunk.

Látogatócsoportok

Az egyetemi tanszékek hallgatóinak csoportos látogatás keretében mutatjuk be az OIK gyűjteményét és szolgáltatásait. A filológus hallgatók szakszerű tájékoztatásában az adott nyelvterület állományát gondozó nyelvi referensek is részt vesznek.

2022-ben az ELTE BTK olasz és újjörög tanszék hallgatói, a KRE anglisztika diákjai látogattak el hozzánk csoportosan.

Az általános és középiskolákból érkező csoportoknak interaktív könyvtárismertető foglalkozásokat tartottak munkatársaink.

2022-ben az esztergomi Vitéz János Katolikus Általános Iskola tanulói és két budapesti középiskola (Bessenyei György Gimnázium, BGSZC Széchenyi István Kereskedelmi Technikum) diákjai vettek részt könyvtári foglalkozáson az OIK-ban. Az ukrán „Ridna Skola” iskola tanulói három alkalommal is ellátogattak intézményünkbe.

1.3. Dokumentumforgalom

A dokumentumforgalomra is hatással volt a novembertől bevezetett energiamegtakarítási minimalizált szolgáltatási rend, de a számítottnál jóval kisebb mértékű a visszaesés.

1.3.1. Dokumentumforgalom részletei

A helyben használt dokumentumok száma az OIK olvasótermében, tájékoztatójában, nyelvstúdiójában és a zeneműtárban a helyi forgalomba került dokumentumok összegéből adódik. Ezekben a szolgáltatási pontokon van mód a helyben használati statisztikák vezetésére, így a valós helyben használatok száma magasabb is lehet.

Használat	2021. évi tény	2022. évi tény
Helyben használat	2.206	4.215
Kölcsönzött dokumentumok száma (db)	42.529	39.877
Könyvtárközi kölcsönzés - küldött dok. (db)	183	179
Könyvtárközi kölcsönzés - kapott dok. (db)	290	407
Nemzetközi dokumentumforgalom - kapott dok. (db)	24	11
Nemzetközi dokumentumforgalom - küldött dok. (db)	0	0

A dokumentumforgalom mutatóit tekintve az energiamegtakarítási működés hatása leginkább a helyben használat adatainál lenne felfedezhető, de a **2021. év a COVID lezárások miatt nem tekinthető megfelelő referenciának**, mivel az év utolsó két hónapjában egyáltalán nem volt lehetőség a helyben használatra. A kölcsönzési tranzakciók száma kisebb mértékben esett vissza, ami az ügyeleti és dokumentumautomata (locker) szolgáltatás működésével hozható összefüggésbe, amely a zárvartatási időszakok alatt biztosította a dokumentumokhoz való hozzáférést.

ODR/Könyvtárközi kölcsönzés

A beérkező könyvtárközi kéréseket az év során folyamatosan fogadtuk, **így a kapott dokumentumok száma 30%-os emelkedést mutat.**

A kérések döntő része továbbra is eredeti dokumentum, az elektronikus formátumban szolgáltatott művek aránya 30% a tőlünk kért dokumentumok, 3% az általunk igényelt dokumentumok esetében.

A zenei dokumentumok könyvtárközi ügyintézését közvetlenül a Zeneműtár munkatársai intézik.

1.3.2. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (könyv)	3.282	1.179
Gyarapodás (folyóirat)	54	0
Összesen elérhető szabadpolcos állomány*	74.450	73.173
Áthelyezés**	1.096	721
Forgalom***	29.783	29.941
Kötészetre adott	0	0
Online katalógusban elérhető (%)	100	100

*A szabadpolcos állomány gyarapodásán a könyvtárba beérkező új dokumentumok eredendően szabadpolcra irányítását, illetve a jelzett időszakban a gyűjtemény más egységeiből, főként a Raktárból történt átirányítást értjük.

A szabadpolcos állományba nem számítjuk bele a Zeneműtárban elhelyezett LP gyűjteményt, amely nyitott polcrendszeren van, de használata könyvtáros felügyelete mellett lehetséges.

**Áthelyezésen a szabadpolcra történő átirányítás értendő.

***Forgalom alatt a Kölcsönzői szabadpolcra, a Nyelvstúdióból és a Zeneműtárból történő kölcsönzési tranzakciók száma értendő.

Szabadpolcon válogatás található a magyar és idegen nyelvű szépirodalmi művekből és a nemzetiségi témájú anyagból; a szakirodalom jellemzően a raktárban és az Olvasóteremben, valamint az Olvasóterem előtti Tájékoztatóban található; a nyelvtanulást segítő dokumentumok a Nyelvstúdióban vannak elhelyezve. Az újdonságok elhelyezése érdekében folyamatos a régebbi dokumentumok átirányítása a raktárba.

A zenei dokumentumok szintén szabadpolcos rendszerben érhetőek el a Zeneműtárban.

1.3.3. Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2021. évi tény	2022. évi tény
Katalógusgép	5	5
Olvasói munkaállomás	19	20

Az OIK katalógusa a tájékoztató és szabadpolcos terekben 5 PC-n használható. Összesen 20 munkaállomás áll az olvasók rendelkezésére. A járvánnyal kapcsolatos egészségvédelmi intézkedések része volt az olvasói munkaállomások számának csökkentése. Erre a távolságtartás biztosítása miatt volt szükség. A használók jelentős része már saját számítógéppel vagy más okos eszközzel érkezik a könyvtárba. Számukra rendelkezésre áll wifi hálózat, az eszköz töltését lehetővé tevő konnektor. Emellett az internetelérést biztosító asztali számítógépeink kihasználtsága is folyamatos. Beiratkozott használóink ezt a szolgáltatást ingyenesen vehetik igénybe. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy az okoseszközök és a mobilinternet elterjedése ellenére a szolgáltatásra igény van. A biztonságos távolság megtartása érdekében a kölcsönzői szabadpolcos részben elérhető munkaállomások számát 10-ről 6-ra csökkentettük 2021-ben, amit azóta is fenntartunk.

1.4. Tájékoztatás

A referenz kérdések számát az alábbi táblázatban az OIK valamennyi szolgáltatási pontjára (Tájékoztató, Kölcsönző, Nyelvstúdió, illetve Zeneműtár) vonatkoztatva adtuk meg. Törekszünk rá, hogy elkülönítsük a kutatómunkát, a nyelvi referensek, ill. a tájékoztató és zenei könyvtárosok szaktudását igénylő referenzkérdéseket az általában a könyvtárhasználatra, a szolgáltatásokra, a dokumentumok elérhetőségére vonatkozó kérdésektől, melyeket gyorstájékoztatásként tartunk nyilván.

Referenz kérdések száma	2021. évi tény	2022. évi tény
Szóbeli (személyes)	81	123
Szóbeli (telefon)	21	83
Szóbeli (skype)	0	0
Szóbeli összesen	102	206
Írásbeli (postai)	0	0
Elektronikus	29	65
Írásbeli összesen	29	65
Gyorstájékoztatás*	2.320	1.124
Összesen	2.451	1.395
Irodalomkutatások, témafigyelések száma	0	0
Bibliográfiai szolgáltatás	0	0

*Könyvtárhasználatra, a szolgáltatásokra, a dokumentumok elérhetőségére vonatkozó kérdésekre adott válaszok.

2. Gyűjteményszervezés

2.1. Gyűjteményfejlesztés

Gyűjteményfejlesztés	2021. évi tény	2022. évi tény
Gyarapodás (db)	4.557	4.158
Ebből folyóirat *	356	125
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	766 / 94 / 23	297 / 64 / 9
Kötelezpéldány (db)	745	951
Ebből elektronikus (db)	0	0
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	32.770.000	5.687.668

*Adott évben lezárt tékázott folyóirat

Az adatok a vétel, kötelezpéldányok, az adományok és a nemzetközi csere darabszámát és értékét tartalmazzák.

A tervszerű állománygyarapítás, az újdonságok folyamatos beszerzése már több mint 10 éve forráshiány miatt nem valósítható meg. Így a megjelenő újdonságokat nem akkor tudjuk beszerezni és szolgáltatni, amikor erre igény van. **Tervszerű gyarapítás csak a nemzetiségi állományrész esetében volt kivitelezhető, amelynek fedezete, a nemzetiségi dokumentumellátás kerete, minden évben rendelkezésre áll.**

A 2022. évben a nemzetiségi dokumentumellátás keretén kívül nem jutott forrás a gyűjtőkörünknek megfelelő állománygyarapításra.

Folyóiratbeszerzés csak az első negyedévben történt a magyar, KEF-en keresztül beszerzendő folyóiratokat illetően. Külföldi folyóiratbeszerzés nem volt.

Az egyéb bevonható forrásokból (maradék kötelezpéldányok válogatása, adományok, hagyatékok, Mikes-program) beérkező dokumentumok véletlenszerű pótlásokra nyújtanak lehetőséget.

2.2. Nemzetiségi gyűjtemény fejlődése

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 1. melléklete szerinti nemzetiségek	2021. évi tény	2022. évi tény
bolgár nyelvű dokumentumok száma (db)	3.507	3.508
görög nyelvű dokumentumok száma (db)	1.392	1.454
horvát nyelvű dokumentumok száma (db)	3.208	3.280
lengyel nyelvű dokumentumok száma (db)	9.842	9.928
német nyelvű dokumentumok száma (db)	47.266	47.462
örmény nyelvű dokumentumok száma (db)	113	114
roma nyelvű dokumentumok száma (db)	161	163
román nyelvű dokumentumok száma (db)	5.830	5.958
ruszin nyelvű dokumentumok száma (db)	122	127
szerb nyelvű dokumentumok száma (db)	4.024	4.201

szlovák nyelvű dokumentumok száma (db)	5.796	5.987
szlovén nyelvű dokumentumok száma (db)	1.531	1.545
ukrán nyelvű dokumentumok száma (db)	3.744	3.806

Az OIK állományában lévő nemzetiségi dokumentumok száma 87.533 db. Az egyes nyelvek dokumentumainak száma között eltérések figyelhetők meg. Ezek összhangban vannak a közösségek nagyságával, a nyelv státuszával (pl. a német nyelv nemzetközi nyelv, a roma és a ruszin anyaország nélküli nemzetiségi nyelvek), a hazai és anyaországi könyvpiacra fellelhető dokumentumok mennyiségével, a dokumentumok árával, illetve a beszerzésre fordítható összeggel, valamint azzal a ténnyel, hogy esetenként az előző év végén beérkezett dokumentumok formai és tartalmi feltárására a következő év januárjában kerül sor.

Figyelembe kell venni, hogy a dokumentumok árai évről évre emelkednek, és az erre fordítható összeg évek óta változatlan. Az adatok értelmezésekor fontos tényező, hogy a könyvtári állomány a gyarapítás-apsztás következtében folyamatosan változik.

Nemzetiségi dokumentumellátás:

Az elmúlt évben az országos nemzetiségi dokumentum-ellátás céljára 6 millió forintos összeg a költségvetésben rendelkezésre állt.

A fenti összegből **1.908.249,- Ft-ot a nemzetiségi gyűjtemény gyarapítására fordítottunk**. Beszereztük a magyarországi nemzetiségek legfrissebb hazai és anyaországi szépirodalmi kiadványait, és a róluk szóló szakirodalmi munkákat.

A 19 megyei könyvtár és a FSZEK részére **mind a 13 nemzetiségi nyelvterület** (ukrán, görög, cigány, horvát, lengyel, német, román, szerb, szlovák, szlovén, ruszin, örmény, bolgár) hazai és anyaországi kiadványaiból készült ajánlójegyzék.

A partnerkönyvtárak számára összesen **818 címből** álló ajánlólista készült, nyelvek szerinti bontásban, **amelyből mind a 20 partnerkönyvtár rendelt**. A rendelések alapján összesen **893 db dokumentumot szereztünk be 4.955.528,- Ft értékben**.

Ebben az évben is **könyvtáranként 10.000,-Ft-ot kötelezően roma könyvek beszerzésére** kellett fordítani. A megyei könyvtárak ezt a keretet felhasználták, de sok esetben ezen felül is rendeltek roma könyveket, így összesen **104 db cigány nyelvű vagy témájú dokumentum beszerzése történt meg 320.330,- Ft értékben**.

2.3. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2021. évi tény	2022. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma		
Nagy katalógus bibliográfiai rekordok:	10.820	5.249
Nagy katalógus adatbázis analitikus:	18.285	27.552
Saját építési adatbázisok (műfordítás, nemzetiségi) bibliográfiai rekordok:	10.428	6.044
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma*	5.459 (bibliográfia) 6.714 (pél-	2.419 (bibliográfia) 2.699 (pél-

	dány)	dány)
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	0,7	0,7
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	5	5
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)	96	96

*A MOKKA adatbázisba betöltött tételek kapcsán nem rendelkezünk teljes évre vonatkozó adatokkal, mert 2022. 06. 17. után már nincs OIK kóddal feltöltött tétel a MOKKA-ban. A későbbi feltöltések, már egységesen az OSZK kódjával történtek, így ettől a dátumtól kezdve, már az OSZK statisztikájában jelennek meg!

Az elmúlt év folyamán beérkezett dokumentumok állományba vétele, tartalmi és formai feltárása megtörtént. A dokumentumok a használók rendelkezésére állnak. Az állomány gondozása folyamatos, a katalógusrekordok módosítása, illetve a szükséges mértékű állományapasztás is folyamatosan zajlott.

Tovább folytattuk a hiányos bibliográfiai leírással rendelkező rekordok kiegészítését.

A teljes állomány feldolgozottsága a kombinált munkakörök (pl. gyarapító-feldolgozó), a lecsökkent létszám és a megnövekedett feladatok mellett állandóságot mutat. A beérkező dokumentumok teljes formai és tartalmi feltárással eljutnak a használókhoz, érteve ez alatt a teljes országos könyvtári hálózatot, a napi online MOKKA-ODR feltöltés segítségével.

A tartalmi és formai feltáráson túl **elengedhetetlen követelmény a katalógus** (kb. 400 ezer bibliográfiai rekord) **és a kapcsolódó állományok** (név, és egyéb authority, kb. állományonként 100 ezer rekord) folyamatos **karbantartása, kiegészítése, javítása**, amit a beszerzési hullámvölgyek idejére ütemezünk.

A Nemzetiségi Adatbázisban és Műfordítás Adatbázisban az új rekordok felvétele folyamatos munka. Ebben az esetben is a napi feladatok része a kapcsolódó állományok ellenőrzése, javítása és karbantartása, a tárgyszavak rendszerré szervezése, gyarapítása, amelynek követnie kell a társadalmi és tudományágbeli változásokat.

A műfordítás adatbázisban tovább folytatódott a 2015-től elkezdett, 1970–1986 között épített cédulakatalógus anyagára alapozó retrokonverzió.

A Humántudományi tanulmányok és cikkek adatbázisával (HUMANUS) 2008-tól való együttműködés eredményeként egységes feltárási irányelvek alapján történik a feldolgozás. **A HUMANUS-ban az OIK folyamatosan dolgozza fel a konzorciumi megállapodásban vállalt szakirodalom adatait.**

A 2022. évben a kilépések miatt tovább csökkent az adatbázisokban dolgozó munkatársak száma. Ezt a helyzetet munkatársak átcsoportosításával és betanításával igyekszünk megoldani és az adatbázisok naprakészségét tartani. Tovább nehezíti a helyzetet az elérhető folyóiratok számának csökkenése, ami az előfizetések hiányára vezethető vissza.

Apasztás

Az állományapasztás keretében **4.532 db dokumentum selejtezése történt meg**. Főleg duplumok, ill. a rossz állapotú dokumentumok kerültek ki az állományból. A zenei do-

kumentumok közül is a sérült, rossz állapotú CD-k, DVD-k, hanglemezek, kották selejtezése történt meg, amelyeket olvasók nem tudnak már biztonsággal használni, illetve állapotuk már nem teszi lehetővé a kölcsönzést és a helyben használatot sem. A folyóiratok évente aktuális selejtezése a szabályzat alapján megtörtént.

2.4. Állományvédelem

Állományvédelem	2021. évi tény	2022. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	0	0
Muzeális dokumentumok száma	168	168
Restaurált muzeális dokumentumok száma	0	0
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	822	6
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	3.301	3.663
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	0	0

A digitalizálási tevékenységünket tekintve figyelembe kell venni az OIK gyűjtőkörét, ami alapján állományunk túlnyomó többsége XX. és XXI. századi, külföldön kiadott dokumentum, ami szerzői jogvédelem alá esik.

A digitalizálási tevékenységünk nemzetiségi dokumentumokra terjed ki, főként folyóiratokra, illetve ezek mellett egyéb nemzetiségi dokumentumokra is, összehangolva az erőforrásokkal. Az évek során a digitalizált nemzetiségi dokumentumok állományából kialakult a Nemzetiségi Digitális Könyvtár. Ezen a területen — az állományvédelmi célok mellett — a szolgáltatási célok is megvalósíthatók a kiadókkal kötött megállapodások révén. A jogtisztta háttér biztosítása érdekében a nemzetiségi folyóiratok kiadóival megállapodást kötöttünk. Cél, hogy a nemzetiségi folyóiratokat az indulásuktól a kurrens számokig szolgáltatni tudjuk intézményünkben, lehetőség szerint korlátozás nélkül az Interneten keresztül minden érdeklődőnek. A megállapodásoknak köszönhetően egyre több dokumentumot kapunk meg, vagy tölthetünk le eleve digitális formában, így a digitalizálási igény is töredékére esett, ami a szervezeti változásokkal is összhangban van, hiszen a digitalizálási feladatokat a továbbiakban az OSZK Digitalizáló Osztályának segítségével és koordinálásával tudjuk megoldani.

Dokumentumok restaurálására, rendszeres kötetésre 2022-ben sem állt rendelkezésre anyagi forrás. A dokumentumok állapotának figyelése, ellenőrzése és a szükséges kisebb javítások végzése folyamatos. Az állagmegóvás érdekében a raktár munkatársai *335 db dokumentum esetében végeztek kisebb javítást.*

A Zeneműtárban folyamatos a kotta, az audio- és audiovizuális anyagok állapotának ellenőrzése, figyelése. Kották esetében a helyben javítható dokumentumokkal a Zeneműtár kollégái foglalkoznak: 2022-ben összesen 206 kottával dolgoztak a munkatársak. Az audio- és audiovizuális dokumentumoknál a tokok cseréje azonnal megtörténik. A CD-k,

DVD-k sérülése, törése esetén azok selejtezési listára kerülnek. Kötészeti megoldás esetén a raktárba irányítják dokumentumokat.

3. Rendezvények

Az OIK fontos része a budapesti kulturális életnek, keresett kiállítóhely és rendezvényhelyszín. A kulturális programok szervezésére az elmúlt években egyáltalán nem állt rendelkezésre forrás. A rendezvények egy része pályázati támogatással valósult meg, többségük viszont partnereinkkel való együttműködés eredménye, ezért a rendezvények nagymértékben függenek partnereink terveitől. A 2022-ben az előző évektől eltérően nem a járványhelyzet, hanem az energia megtakarítási intézkedések voltak hatással a rendezvények szervezésére. Emiatt kevesebb rendezvény valósulhatott meg.

A minimalizált dolgozói létszám és a munkaerőhiány mellett partnereink segítségével, velük együttműködve összesen **62** programot tudtunk megszervezni, amelyeken **1.813** regisztrált vendég vett részt. Kulturális programjaink egy részéhez az elmúlt évben is kapcsolódott szervezett csoportos könyvtárlátogatás.

A kulturális programokkal kapcsolatban alapelvünk, hogy azok az OIK profiljához illeszkedjenek, ezzel kapcsolatban nyújtsanak többletinformációt, tartalmat, esztétikai élményt, ennek megfelelően az intézmény vonatkozásában legrelevánsabb célközönséget szólítjuk meg. Színvonalas, ingyenes és sikeres kulturális programokkal 2022-ben is megteremtettük a kulturális javakhoz való hozzáférés lehetőségét, megvalósítva ezzel a kulturális alapellátást.

A "Ruszinok nyomában, ruszinok a nagyvilágban" című rendezvény közösségi média oldalainkon online formában is elérhető volt.

Rendezvények	2021. évi tény	2022. évi tény
Konferenciák száma	0	0
Konferenciákon résztvevők száma	0	0
Időszaki kiállítások száma	3	8
Időszaki kiállítások látogatóinak száma	207	257
Könyvbemutatók száma	11	13
Könyvbemutatók látogatóinak száma	223	439
Zenei rendezvények száma	24	19
Zenei rendezvények látogatóinak száma	863	516
Egyéb programok száma	32	22
Egyéb programokon résztvevők száma	1.571	601
Összes rendezvény száma (db)	70	62
Összes rendezvényen résztvevők száma (fő)*	2.864	1.813

* Az összes rendezvényen résztvevők száma az online programokon jelenlévőket is tartalmazza.

2022-ben is havi rendszerességgel folytatódott Az én (b)irodalma fantázianevevel viselő irodalomterápiás foglalkozás, amelyen a beszélgetés egy-egy irodalmi mű vagy műrészlet köré épül fel.

Az **Ír Nagykövetséggel** és a **Magyarországi James Joyce Társasággal** együttműködve valósult meg az **Ulysses és mi** című könyvkiállítás az OIK-ban James Joyce regénye megjelenésének századik évfordulója alkalmából. A kiállítás az Ulysses magyarországi fogadtatását mutatta be a korszakos jelentőségű regény magyar fordításainak és a regénnyel foglalkozó magyar szakirodalmi munkáknak tükrében, valamint mintát adott a Magyarországon fellelhető nemzetközi Joyce-szakirodalomból. A kiállítást **Ronan Gargan** excellenciája, ír nagykövet nyitotta meg. A tárlaton **Dr. Kappanyos András** irodalomtörténész vezette körbe az érdeklődő közönséget.

Idén is meghirdetésre került az OIK műfordítás-pályázata. 2022-ben **Olaf Bull norvég költő Stenen** című versének magyar fordítását értékelte a zsűri: **Vörös István** költő, műfordító, a zsűri elnöke, **Tompa Zsófia** költő, író, műfordító, **Domsa Zsófia** költő, író műfordító. Idén a pályázat támogatója a Cédrus Művészeti Alapítvány volt. Ebben az évben 31 pályázó 33 pályaművet küldött. Az első három helyezett és a zsűri által közlésre érdemesnek ítélt műfordítások megjelentek a Cédrus Művészeti Alapítvány kiadványában.

Az évben együtt dolgoztunk egy közös projekten az **Európai Bizottság Fordítási Főigazgatóságával**. Az európai uniós országok nyelveihez és kultúrájához kapcsolódó online kvízt a **Nyelvek Európai Napja** (szeptember 26.) alkalmából tettük közzé. A legjobb eredményt elérő résztvevők között 10 darab Kindle e-könyv-olvasót sorsoltunk ki. A kététhes időszak alatt összesen 7.016 résztvevő töltötte ki a kvízt.

Ebben az évben az OIK Nyílt napjára különféle programokkal vártuk az érdeklődőket. Az **Új szellemi híd** című könyv bemutatójával indítottuk a programokat, amelyen az antológiában szereplő budapesti és újvidéki költők is előadtak. A nap folyamán **Rumi Enikő: Flamenca** című előadását hallgathatta meg a közönség, de irodalomterápiás foglalkozáson és raktársétán is részt vehettek a látogatók. **17 órától kezdődött a műfordítás-pályázat díjátadója, 19 órától pedig az esti programunk, a Duetti di amore e passione — Szerelmes és gyötrődő duettek** című barokk est.

Szeptember 28-án került sor a **„Pozsony az idők változásában / Bratislava v premenách času”** című könyvkiállítás megnyitójára. A kiállításon a **Marenčin PT** kiadó dokumentumai szerepeltek, középpontban a Bratislava — Pressburg könyvsorozattal. A megnyitó programon **Roman Holec** és **Szarka László** történészek, valamint **Albert Marenčin**, a kiadó tulajdonosa tartott előadást.

Októberben **"Romiosyni" kórus** 12. zenés irodalmi estjére vártuk az érdeklődőket. Az estet **Yannis Markopoulos** és **Mikis Theodorakis** zeneszerzők tiszteletére tartottuk. A rendezvény sikerességét is mutatja, hogy több mint 110 érdeklődő vett részt a programon.

4. Közösségi szolgálat

Összesen **5 diák kezdett meg a 2022. évben** közösségi szolgálatot az OIK-ban, valamint **4 fő folytatta 2021-ben megkezdett szolgálatát**. A diákok jellemzően a késő téli, kora tavaszi (február-március), illetve a nyári időszakban érkeztek. A nyári szünet alatt átlá-

gosan 3 hetet, tanítási időszakban 7-8 hetet töltöttek a könyvtárban; tanítási időszakon kívül a legtöbben heti 2-3 alkalommal, tanítási időszakban heti 1 alkalommal jöttek szolgálat teljesítése céljából. Legtöbbjük IKSZ-es órái több mint felét (30 és 40 óra között) a könyvtárban dolgozta le.

Összesen **7 diák szolgálata került lezárásra**. Közülük 1 diák szolgálatát — az OIK novemberi bezárása miatt — úgy kellett lezárnunk, hogy a tervezett óráit nem tudta nálunk teljesíteni. 2 diák további kommunikáció nélkül félbeszakította a közösségi szolgálatot, nem válaszoltak a megkeresésekre.

VIII. A Digitális Bölcsészeti Központ beszámolója

1. Kiemelt projektek

1.1. LibMate

A LibMate az Országos Széchényi Könyvtár vezetésével, iránymutatásával, a HerMész-Soft Kft. közreműködésével fejlesztett és a nemzeti könyvtár tulajdonában lévő integrált könyvtári rendszer, amely a nemzetközi azonosító számok kiosztásától az olvasói kérésekig képes lefedni minden könyvtári munkafolyamatot, megfelelően a nemzetközi szabványoknak.

A rendszer felhőalapú; működtetéséhez nem szükséges kliens telepítése, mivel a könyvtár ezt Software as a Service, azaz SaaS szolgáltatás keretében üzemelteti, amely a felhasználó partnerek számára internetkapcsolattal érhető el a webböngészőn keresztül. A rendszer egyedisége, hogy a partnerek által rögzített munkatársak teljesen személyre tudják szabni az egyes modulok megjelenését, ezzel is gyorsítva mindennapi munkavégzésüket. Ezentúl a rendszerben kialakított jogosultságkezelésnek köszönhetően a már fent említett munkafolyamatok is szabályozhatók.

2022 novemberében a rendszer elindult a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárban, ahol ezt követően napi több mint ezer tranzakciót hajtottak végre a munkatársak és az olvasók egyaránt.

1.2. Magyar Nemzeti Névtér

Az Országos Széchényi Könyvtár kezelésében és fejlesztésében lévő Földrajzi névtérből, Személynévtérből és Testületi névtérből álló Nemzeti Névtér felületéhez 2022-ben csatlakozott a Nemzeti Örökség Intézete az Emlékhelynévtér létrehozásával.

Az Emlékhelynévtér 3 pillérből épül föl. Az első rész a nemzeti és történelmi emlékhelyek adatait, leírásait és képgalériájakat tartalmazza. A második rész a nemzeti sírkert részévé sorolt sírhelyeket foglalja magában. Az Emlékhely Névtér harmadik része a határon túli magyar emlékhelyek gyűjteménye.

A fenti egyedi fejlesztésen túl az adatbázis adattartalma a tavalyi év során jelentősen gazdagodott, valamint a korábbi Petőfi Irodalmi Múzeum Névtéréből betöltött rekordok is frissítésre kerültek. Továbbá a felhasználók kényelmét biztosító funkciókkal is bővült.

2. Digitális filológiai projektek, szakmai feladatok

- **Teleki László tanácsadása a nevelésről (digitális szövegkiadás)**
  - Fábri Anna-projekt befejezése
  - kéziratok szegmentálása, átiratok beillesztése, publikálás a dHUpán
- **Móricz Zsigmond levelezése (digitális szövegkiadás)**
  - projekt folytatása: tartalmi és megjelenítési javítások
  - műcímek és személynevek hivatkozásainak cseréje – összekötés az újonnan létrehozott Entitástárral

- facetek szűréseinek javítása
- előszó publikálása a dHUplán
- **Móricz Zsigmond regényeinek stilometriai vizsgálata (dHUpla publikálás folyamatban)**
  - klaszteranalízis
  - konszenzusfa
  - konszenzusháló
- **Vershaza (az OSZK-kiállítás kéziratoss forrásainak online publikációja a dHUplán)**
  - publikáció folyamatban
  - a Nemzeti dal első megjelenéseinek közzététele (Transkribus szegmentálás, átírás, publikálás a dHUplán)
  - gyűjteményleírás és előszó készítése
  - kiegészítés a Himnusz és Szózat összes forrásával és kapcsolódó tartalmával
- **Széchenyi Ferenc kapcsolati hálójának adatvizualizációja**
  - a Széchenyi-levelezés adatainak összegyűjtése, tisztítása, strukturálása
  - fényképek és mellékletek gyűjtése
  - adatvizualizáció készítése és publikálása a dHUplán
  - vitrines adatvizualizáció készítése az Esszencia c. kiállításhoz (együttműködés a Museumsys-el): adatok betöltése, a vitrin berendezésének tervezése, koordinációja
- **Kiss József kapcsolati hálójának adatvizualizációja**
  - együttműködés a PIM-mel
  - adatgyűjtés és tisztítás, adatstrukturálás
  - adatvizualizáció készítése és publikálás a dHUplán
- **Vas István kapcsolati hálójának adatvizualizációja**
  - adatgyűjtés és tisztítás, adatstrukturálás
  - adatvizualizáció készítése és publikálás a dHUplán
- **Orosz-ukrán háború a magyar online sajtóban (adatvizualizációk a webaratások szövegkorpuszaiból)**
  - új workflow kidolgozása (szövegkorpusz előállítás és feldolgozása leartott webes tartalmakból)
  - szófelhők készítése heti bontásban
  - idővonal (videó) február 21. és május 9. közötti heti szófelhőkből
  - általános és tematikus statisztikák készítése
  - Power BI kimutatások készítése és publikálása a dHUplán
- **Frameworkfejlesztés**
  - dHUpla szerkesztőségi környezet kialakítása
  - levelezéskiadás metaadat-struktúra kialakítása: adatbeviteli felület, ellenőrző Schematron-séma, specifikációk, mintafájlok készítése és tesztelés

- általános szövegtest-tagkészlet kialakítása, tesztelése, mintafájlok készítése
  - folyóiratkiadás, naplókiadás: specifikációk készítése, Schematron-séma, mintafájlok készítése, tagkészlet tesztelés
  - egyéb fejlesztések és tesztelés: TEI to PDF, névelem felismerés, text-tagger (összekötés külső adatbázisokkal), metaadatkinyerés levelezéskiadásokból, Transkribusból exportált fájlok automatikus transzformációja
- HTR-modellépítés:
    - első publikus magyar nyelvű modell létrehozása
    - betanítás, konfiguráció, tesztelés, eredmények kiértékelése

3. Informatikai fejlesztői tevékenységek

- A Magyar Nemzeti Névtér tesztelése megkezdődött a fejlesztői kollégák körében, 2022 harmadik negyedében.
- A CD-nyilvántartás kapcsán a belső fejlesztésű szinf edok nevű adatbázishoz a címkenyomtatás funkció vizsgálata zajlott le az előző évben.
- A fejlesztő kollégák a Mikes-programban is segítséget nyújtottak az átadott tételek átállítása kapcsán.
- Elindult a belső fejlesztésű Helyfoglaló felület kialakítása, melynek révén az OSZK Különgyűjteményi Olvasótermében az online helyfoglalás megvalósítható lesz.
- Az Ukrajnával foglalkozó webarchiválási projektben fejlesztő kollégáink közreműködtek, az arató script paraméterezése kapcsán.
- A Databulárium című adatbázis és feldolgozó felület beüzemelése is megtörtént az elmúlt évben, melynek köszönhetően a Fragmenta et Codices Kutatócsoport folytathatja a feldolgozó és adatrögzítő munkát.
- Az elmúlt évben a MEK, EPA, DKA infrastruktúra átadására is sor került, melynek során lezajlott az átvett rendszer feltérképezése, dokumentálása.
- Létrejött továbbá az EPA szolgáltatás számára egy statisztikai alkalmazás is, mely átláthatóbbá teszi a gyűjtemény gyarapodási adatainak monitorozását.

IX. Pályázatok, projektek bemutatása, aktuális helyzete, fenntartási kérdések

1. Hazai pályázatok, projektek bemutatása

Irányítószerv által folyósított támogatások:

Könyvtári minőségügyi feladatok ellátása: Az 1997. évi CXL törvény 60. § h) pontjának értelmében a Minősített Könyvtár cím és Könyvtári Minőségi Díj pályázatok lebonyolítása és koordinálása a Könyvtári Intézet feladata. A projekt keretein belül az alábbi tevékenységek végzésére került sor:

- szakmai napok megtartása: ennek keretében előadók értekeznek a könyvtári minőségbiztosítás különböző területeiről. Az előadók részére 2022. évben összességében 223.400 Ft személyi jellegű juttatás került kifizetésre (járulékokkal együtt).
- könyvtári minőségi pályázatok elbírálása, melynek eredményeképpen a nyertes könyvtárak részére plakettek, elismerő oklevelek kerülnek átadásra. A szakértők díjazására 2.911.440 Ft-ot fordítottunk, a díjak elkészítése 777.679 Ft-ba került.
- elektronikus szakmai kiadvány megjelentetése, amely gyakorlati szempontból járja körül a könyvtári innováció témakörét, segítséget nyújt az innovációs kultúra fejlődéséhez és elősegíti a Könyvtári Minőségi Díj pályázati aktivitását és a pályamunkák elkészítését. A kiadványra fordított összeg: 797.440 Ft volt.
- 151.799 Ft értékben sor került hét darab minőségügyi szabvány beszerzésére,
- 138.242 Ft fordítottunk kisebb működési jellegű kiadásokra (pl. folyóirat, irodaszer)

Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása: a Könyvtári Intézet az 1997. évi CXL. törvény 60. § (3) bek. a) pontja és a 30/2014. EMMI rendelet 8 § (3) bek. d) és f) pontja alapján végzi a hazai könyvtáros szakemberek képzését, továbbképzését, a továbbképzési tanfolyamok engedélyeztetését és szervezését, valamint a határon túli magyar könyvtárosok anyanyelvű képzésének szakmai támogatását. Az Intézet több mint 25 különböző témájú 30, 45, 60 és 120 órás továbbképzési programmal rendelkezik a megjelölt célok teljesítése érdekében, emellett a 2022-es évben új programok engedélyeztetésére is sor került. Az új felnőttképzési rendszerben a Könyvtári Intézet két szakmai képzés tanfolyamát valósítja meg a támogatásból (eljárási díjak, oktatói díjak, anyagköltség stb.): segédkönyvtáros képzést és – az OSZK Állományvédelmi és Restauráló Osztályával együttműködve – a könyv-és papírrestaurátor képzést. A támogatási összeg 2022. év decemberében érkezett meg. A rendkívüli mértékű energia-áremelkedés miatt az intézmény ebben az évben nem tudta megelőlegezni a tanfolyamok költségét, így számos eredetileg tervezett tanfolyam elmaradt. A projekt terhére az alábbi kifizetések történtek 2022-ben:

- oktatóknak kifizetett személyi jellegű megbízási díjak összege járulékkal együtt: 6.442.090 Ft
- vállalkozói számla alapján kifizetett oktatói díjak összege: 4.820.000 Ft
- képzések vizsgadíja: 307.150 Ft
- külső helyszíni képzésekre fizetett bérleti díjak: 214.300 Ft

- új képzések engedélyeztetésének eljárási díjai: 208.000 Ft
- promóciós anyagok díja: 21.777 Ft.

Az „Országos Dokumentumellátási rendszer” működtetésének támogatása: a projekt keretében kerül sor az Országos Széchényi Könyvtár állományából hiányzó, külföldön megjelent hungarikumok beszerzésére hazai és külföldi szállítóktól, illetőleg a különböző hungarikumok vásárlására a könyvaukciókon. E feladatra 2022-ben 1.424.440 Ft-ot költött az intézmény.

Nemzeti Kulturális Alap által folyósított támogatások:

Kósa Gábor szerzői estjének támogatása: A rendezvény célja volt – a hagyományokat folytatva – a magyar kortárszene különböző szegmenseire irányítani a figyelmet: hogyan válik/válhat a kortárszene különböző generációk számára elérhetővé, érthetővé, befogadhatóvá. A programra az Országos Idegennyelvű Könyvtár Rendezvénytermében került sor, 2022. március 18-án 18 órakor „Telve szonátákkal” – újabb bemutatók Kósa Gábor hangrendszerében címmel. Az esten közreműködött Vincze Pál – szintetizátor, valamint Korhecz Imola Radnóti-díjas előadóművész. Mindegyik darab ősbemutatóként hangzott el.

Az előadással a fiatal és idősebb generációk tagjait egyaránt meg kívántuk szólítani. A könyvtár rendezvényei, így a szerzői est is ingyenes volt, ezzel segítve, támogatva, hogy minden érdeklődő érdekes, igényes, magas színvonalú zenei rendezvényen vehessen részt.

Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által folyósított kutatási támogatások:

A Régi Magyarországi Nyomtatványok 5. (1671–1685) bibliográfiai kézikönyv elkészítése és publikálása: A kutatás célja a Régi Magyarországi Nyomtatványok sorozat 5. (1671-1685) kötetének elkészítése. A kötet több mint 930 hungarika nyomtatvány autopszia alapján készült leírását tartalmazza majd, amelyek 1671 és 1685 között jelentek meg. Részletesen feltárja azok tartalmát, összefoglalja a rájuk vonatkozó szakirodalmat, kérdéses esetben meghatározza a nyomtatás helyét és idejét, felsorolja példányaikat, és jelöli azok teljességét. Számot ad azokról a – megbízható adatok és helyes következtetések alapján – feltételezett és a korabeli forrásokban idézett nyomtatványokról is, amelyekből nem maradt fenn példány. Az Appendix fejezet a szakirodalom által tévesen feltételezett nyomtatványokról ad helyesbítő áttekintést. A kötet közli a példányból ismert nyomtatványok címlapjának képét, amely a felbukkanó példányok azonosításához jelent segítséget. Végül tízféle mutató tekinti át a bemutatott nyomtatványanyagot. Nemzetközi mércével nézve a hazai nyomtatványok ilyen részletes bemutatása meghaladja a hasonló külföldi vállalkozások gyakorlatát. A történelmi Magyarország területén bármely nyelven (biblikus cseh, német, román stb.) készült dokumentumok feltárásával a szlovák, román, sőt a német retrospektív nemzeti bibliográfia számára is hasznos forrásanyagot tár fel e bibliográfia. Az eredmények disszeminációját a kézikönyv nyomtatott és Open Access-ben való közzététele, továbbá a könyvtörténeti konferencia biztosítja, amelyen a résztvevő kutatók fogják bemutatni eredményeiket.

2022. évben a pályázati forrásból az alábbi tevékenységek kerültek finanszírozásra:

- személyi jellegű kifizetések (kutatók, lektorálási tevékenység) és az ezekhez kapcsolódó járulékok: 3.706.259 Ft
- konferencián való részvétel kiküldetési költségei: 178.632 Ft

Fiatal Kutatói Kiválóság Program: A benyújtott pályázat három pilléren nyugszik. Az első Szerémi György Epistola de perdicione regni Hungarorum című művének új kritikai kiadása. A 16. század közepén kelt latin nyelvű kéziratban fennmaradt emlékirat élesen elkülönül az ezen időszak további fennmaradt művelt, humanista történetírók, emlékiratszerzők műveitől. Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában őrzött kéziratot Wenzel Gusztáv 1857-ben adta ki. A kiadás súlyos hiányosságait (hevenyészett kritikai apparátus, az elírások, hibák és szövegghiányok rendkívül magas száma) már a 19. században szóvá tették. Megbízhatatlansága miatt a szövegközlés tudományos felhasználósága erősen korlátozott, ezért Juhász László hozzálátott egy modern kritikai kiadás elkészítéséhez, ám munkája befejezetlen maradt. Az új latin kritikai kiadással ez a sok szempontból unikális mű újra a kutatás középpontjába kerülhet, és végre megbízható szöveg kerül a korszakkal foglalkozó történészek, irodalmárok, művelődéstörténészek és nyelvészek kezébe itthon és külföldön egyaránt.

A pályázat második pillére a Juhász-féle 1961-es fordítás átdolgozott, javított és alaposan jegyzetelt változatának elkészítése. Azon túl, hogy a fordítás a művet és a kutatás során feltárt eredményeket elérhetővé teszi a nagyközönség számára, hasznos segédezközt jelent majd ez egyetemi oktatásban is.

Harmadrészt a kézirat alapos feldolgozásával lehetőség nyílik egy Szerémi-szótár összeállítására. Jóllehet a szerző a szöveget a 16. század közepén írta, a latin nyelvet még nem a humanista, hanem a középkori plébániai iskolában sajátította el. Így a szóanyag feldolgozása a magyarországi középlatin nyelvről alkotott ismereteinket is kiegészíti.

2022. évben a pályázati forrásból az alábbi tevékenységek kerültek finanszírozásra:

- személyi jellegű kifizetések (kutatók, lektorálási tevékenység) és az ezekhez kapcsolódó járulékok: 3.149.881 Ft
- konferencián való részvétel kiküldetési költségei: 280.250 Ft
- tudományos konferenciák részvételi díja: 272.401 Ft.

2. Európai uniós pályázatok, projektek bemutatása

Az EODOPEN európai uniós támogatással zajló nemzetközi együttműködés keretében az OSZK munkatársai a WG-6 munkacsoportban működve az A-17-es tevékenységben vállaltak alapján elkészítették az A18-as tevékenységhez tartozó D18-as projektterméket, a jogtisztázási tevékenységek jogilag megfelelő dokumentálásához szükséges műszaki infrastruktúra specifikációját. A jogtisztázást segítő szoftvermegoldás fejlesztéséhez szükséges, korábban meghatározott követelményrendszer és specifikáció birtokában a szoftver elkészítése folyamatban van.

Az EODOPEN támogatási forrás terhére a projektben az alábbi kiadások kerültek elszámolásra:

- fordító program licence beszerzésére: 995.172 Ft
- az EOD-OPEN konferenciákon való részvétellel kapcsolatosan külföldi kiküldetésre, napidíjra: 1.537.301 Ft
- a projektben dolgozó kollégák bérköltségére és járulékára: 23.183.227 Ft
- egyéb közvetett költségekre: 325.978 Ft

3. Fenntartási időszakban lévő pályázatok, projektek

Cselekvő Közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1.15-2016-00001):
A projekt fő célja a társadalmi együttélés erősítése, az előítéletesség és hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés erősítése, a romák aktív társadalmi szerepvállalásának erősítése, fiatal felnőttek társadalmi integrációjának elősegítése, a társadalmi és közösségi szerepvállalás ösztönzése, az idősek széleskörű társadalmi részvételének támogatása. Ennek érdekében a projekt keretében együttműködő konzorcium (konzorciumvezető a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre, partner a NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.) és az Országos Széchényi Könyvtár közösségfejlesztési módszertanokat dolgozott ki mely módszertanokkal segíti a „TOP-5.3.1-16 és a TOP-6.9.216 „A helyi identitás és kohézió erősítése” című közösségfejlesztési felhívások megvalósulását. A fenntartási időszakban képzéseket szervezünk a TOP-os projektgazdák részére, országos konferenciát tartunk, működtetjük a projekt keretében létrehozott WIKI tudástárat, közreműködünk a „Közösségek hete” programsorozat szervezésében és együttműködünk konzorciumi partnereinkkel a fenntartási feladataik megvalósításában. A fenntartási időszak 2022. szeptember 15.-én lezáródott.

X. Gazdálkodás

1. Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ban)	2021. évi tény	2022. évi tény
Bevétel	Az intézmény működési bevétele	106.798	201.731
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	48.284	53.297
	2.2.1. reprográfiai	11.107	10.583
	2.2.2. ajándékbolt	376	6.893
	2.2.3. beiratkozási díj	2.661	16.475
	2.2.4. egyéb	34.140	19.346
	Felhalmozás és tőke jellegű bevétel	60	60
	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz	5.030.009	4.771.387
	- ebből fenntartói támogatás	301.132	349.935
	- ebből központi költségvetési támogatás	4.576.485	4.399.679
	- ebből pályázati támogatás összesen	152.392	21.773
	- OKR		
	- egyéb hazai	152.112	258
	- EFOP		
	- nemzetközi	340	21.515
	Egyéb bevétel összesen	109.364	
Bevétel összesen	5.246.231	4.973.178	
Kiadás	Személyi juttatás	2.334.011	2.456.928
	Munkaadókat terhelő összes járulék	385.693	362.790
	Dologi kiadás	1.249.952	1.335.011
	Egyéb kiadás	973.697	760.052
	Kiadás összesen	4.943.353	4.914.781

Bevétel és kiadás tervezett különbsége: 58.397 e Ft

2. Pályázati források és projektek 2022-ben

Hazai pályázatok megnevezése	Pályázott összeg (HUF)	Elyert összeg (HUF)	Támogató	Kezdet	Befejezése
Könyvtári minőségügy feladatok ellátása	5.000.000	5.000.000	EMMI	2022.01.01.	2022.12.31.
Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása	30.000.000	30.000.000	EMMI	2022.01.01.	2022.12.31.
Az „Országos Dokumentumellátási rendszer” működtetésének támogatása	3.000.000	3.000.000	EMMI	2022.01.01.	2022.12.31.
Kósa Gábor szerzői estjének támogatása	150.000	150.000	NKA	2022.01.01.	2022.08.31.
A Régi Magyarországi Nyomtatványok 5. (1671-1685) bibliográfiai kézikönyv elkészítése és publikálása (ebből 8.620.000 Ft 2021-ben érkezett meg, a hátralévő összeg várhatóan 2023-ban érkezik)	20.075.000	20.075.000	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap	2021.12.01.	2023.11.30
Fiatalkutatói Kiválóság Program (ebből 6.114.000 Ft 2021-ben érkezett meg, a hátralévő összeg várhatóan 2023-2024-ben érkezik)	21.962.000	21.962.000	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap	2021.10.01.	2025.09.30

Európai uniós pályázatok	Pályázott összeg (EUR)	Elyert összeg (EUR)	Támogató	Kezdet	Befejezése
EOD OPEN (ebből 2019.-ben 19.791.603 Ft, és 2022-ben 21.515.441 Ft érkezett meg. A fennmaradó összeg kiutalása a projekt lezárása és elszámolása után történik meg)	146.536	146.536	Az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség	2019.11.01	2024.10.31

3. Jelentősebb eszközbeszerzések

Megnevezés	Darab	Forint	Megjegyzés
Gépjármű			
ebből személygépkocsi			
Számítógép	3	1.582.552	
ebből olvasói			
ebből szerver			
Fénymásoló			
Digitalizáló eszköz			
Storage, egyéb adattároló (kapacitását a megjegyzésbe kérjük megadni Tb-ban)			
Egyéb	126	89.200.658	Ebből a kiállítási eszközök értéke 65.472.000 Ft. Az Országos Idegennyelvű Könyvtárba könyvautomatát szereltünk be 3.867.500 Ft értékben.

Budapest, 2023. február 28.

Rózsa Dávid
főigazgató

Lénárt Judit
gazdasági és üzemeltetési főigazgató-
helyettes

2023. 02. 28.